

यशवंतराव चव्हाण
प्रतिष्ठान, मुंबई

वार्तापत्र

मा.यशवंतराव चव्हाण

३५व्या पुण्यतिथीनिमित्त विनम्र अभिवादन !

प्रा.डॉ.एन.डी.पाटील

यशवंतराव चव्हाण राज्यस्तरीय पारितोषिक २०१९

अजूनही जिद्द हरलो नाही... यश, अपयश किती याचा विचार केला नाही. कौणत्याही कारणाने नाउमेद झालो नाही आणि यापुढेही होणार नाही. अजूनही खूप झगडायचे आहे. शोषकांच्या विरोधातील माझी लढाई सुरुच राहणार आहे. ही लढाई सुरु असतानाच मला एखाद्या आंदोलनातच अथवा हाती माईक असतानाच मृत्यू यावा. माझ्या जीवनाचे सार्थक होईल..!

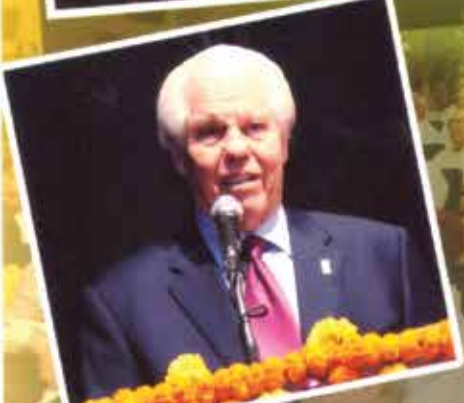

मा. चंद्रवंतराव चव्हाण यांची १०६वी जयंती

चंद्रवंतराव चव्हाण विशेष पुरस्कार
दिल्ली काँग्रेसचे संस्थापक, बिल अस्टिन

चंद्रवंतराव चव्हाण राष्ट्रीय पुरस्कार २०१८
डॉ. धुराम राजन

मा. ना. श्री. शरदराव चव्हाण

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई

ट्रस्ट रजि. ने. एफ. १०६४३, दिनांक १७ सप्टेंबर १९८५, सोसायटी रजि. ने. एम. एम. एच. /बी. ओ. एम. - ५३९/८५

यशवंतराव चव्हाण सेंटर, जन. जगन्नाथराव भोसले मार्ग, मुंबई - ४०० ०२९.

दूरध्वनी क्रमांक : २२०२८५९८, २२०४५४६० फॅक्स : २२८५२०८१/८२

➤ विश्वस्त मंडळ सदस्य <

१. मा. श्री. शरदराव पवार	अध्यक्ष
२. मा. श्री. अरुण गुजराथी	उपाध्यक्ष
३. मा. सौ. सुप्रिया सुळे	कार्याध्यक्ष
४. मा. श्री. श. गं. काळे	सरचिटणीस
५. मा. श्री. हेमंत टकले	कोषाध्यक्ष
६. मा. श्री. शिवाजीराव पाटील-निलंगेकर	
७. मा. श्री. राम प्रधान	
८. मा. श्री. वसंतराव कार्लेकर	
९. मा. श्री. दिलीप वळसे-पाटील	
१०. मा. श्री. अजित निंबाळकर	
११. मा. श्री. बी. के. अग्रवाल	
१२. मा. श्री. अमित डहाणूकर	
१३. मा. श्री. डॉ. समीर दलवाई	
१४. मा. श्री. ना. धों. महानोर	
१५. मा. सौ. प्रभा कुलकर्णी	

महाराष्ट्र शासन प्रतिनिधी

१६. मा. श्री. नितीन करीर	प्रधान सचिव, नगरविकास विभाग
१७. मा. श्री. एन. जे. जमादार	सचिव व वरिष्ठ विधी सल्लागार

➤ कार्यकारिणी मंडळ सदस्य <

१. मा. श्री. शरदराव पवार
२. मा. श्री. अरुण गुजराथी
३. मा. सौ. सुप्रिया सुळे
४. मा. श्री. श. गं. काळे
५. मा. श्री. हेमंत टकले
६. मा. श्री. जयंत पाटील
७. मा. श्री. राम ताकवले
८. मा. श्री. ना. धों. महानोर
९. मा. श्री. लक्ष्मण माने
१०. मा. श्री. विनायकराव पाटील
११. मा. श्री. के. बी. आवाडे
१२. मा. श्री. प्रकाश कुलकर्णी
१३. मा. श्री. जीवनराव गोरे
१४. मा. श्री. विजय शिर्के
१५. मा. श्री. जयराज साळगांवकर
१६. मा. श्री. गणपतराव अप्पासाहेब पाटील
१७. मा. श्री. राजेश टोपे
१८. मा. श्री. बाळासाहेब ऊर्फ शामराव पो. पाटील
१९. मा. श्री. यशवंतराव गडाख-पाटील
२०. मा. श्री. चंद्रशेखर मारुतराव घुले-पाटील
२१. मा. अध्यक्ष
महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक लि. (पदसिद्ध)

महाराष्ट्र शासन प्रतिनिधी

२२. मा. श्री. नितीन करीर	प्रधान सचिव, नगरविकास विभाग
--------------------------	-----------------------------

➤ कार्यकारी समिती <

१. मा. श्री. शरदराव पवार	अध्यक्ष	५. मा. श्री. हेमंत टकले	कोषाध्यक्ष
२. मा. श्री. अरुण गुजराथी	उपाध्यक्ष	६. मा. श्री. अजित निंबाळकर	विश्वस्त सदस्य
३. मा. सौ. सुप्रिया सुळे	कार्याध्यक्ष	७. मा. श्री. जीवनराव गोरे	सदस्य
४. मा. श्री. श. गं. काळे	सरचिटणीस	८. मा. श्री. यशवंतराव गडाख-पाटील	सदस्य
		९. मा. श्री. बी. के. अग्रवाल	सदस्य

विभागीय केंद्र

विभागीय केंद्र, कराड	अध्यक्ष	श्री. बाळासाहेब ऊर्फ शामराव पो. पाटील
विभागीय केंद्र, पुणे	अध्यक्ष	श्री. अजित निंबाळकर
विभागीय केंद्र, नागपूर	अध्यक्ष	श्री. गिरीश गांधी
विभागीय केंद्र, नाशिक	मानद अध्यक्ष	श्री. विनायकराव पाटील
	कार्याध्यक्ष	श्री. विश्वास ठाकूर
विभागीय केंद्र, कोकण	अध्यक्ष	श्री. शेखर निकम
विभागीय केंद्र, औरंगाबाद	अध्यक्ष	श्री. अंकुशराव कदम
विभागीय केंद्र, लातूर	अध्यक्ष	श्री. डॉ. जनार्दन वाघमारे
विभागीय केंद्र, अमरावती	अध्यक्ष	श्री. हर्षवर्धन देशमुख
विभागीय केंद्र, नांदेड	अध्यक्ष	श्री. कमलकिशोर कदम
जिल्हा केंद्र, अहमदनगर	अध्यक्ष	श्री. यशवंतराव गडाख-पाटील
जिल्हा केंद्र, सोलापूर	अध्यक्ष	-
जिल्हा केंद्र, अंबाजोगाई (बीड)	अध्यक्ष	डॉ. अनिकेत लोहिया
जिल्हा केंद्र, ठाणे	अध्यक्ष	श्री. मुरलीधर नाले
जिल्हा केंद्र, जळगांव	अध्यक्ष	श्री. रवींद्र प्रल्हादराव पाटील
जिल्हा केंद्र, पालघर	अध्यक्ष	श्री. सुनिल देवराव रणाईत
नवी मुंबई केंद्र	अध्यक्ष	श्री. प्रमोद कर्नाड
जिल्हा केंद्र, परभणी	अध्यक्ष	सौ. संध्याताई दुधगांवकर

विविध विभाग

सृजन शिक्षण	संकल्पना व संयोजक निमंत्रक प्रमुख संयोजक	सौ. सुप्रिया सुळे सौ. सुप्रिया सुळे डॉ. वसंत काळपांडे
नवमहाराष्ट्र युवा अभियान	संयोजक सहसंयोजक संघटक	श्री. दत्ता बाळसराफ श्री. विश्वास ठाकूर श्री. निलेश राऊत
अपंग हक्क विकास मंच	निमंत्रक संयोजक	सौ. सुप्रिया सुळे श्री. विजय कान्हेकर
वसुंधरा पर्यावरण संवर्धन अभियान महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ	निमंत्रक संयोजिका कार्यकारी संयोजिका	सौ. सुप्रिया सुळे श्रीमती रेखा नावेंकर श्रीमती ममता कानडे
कृषी व सहकार व्यासपीठ कायदेविषयक साहाय्य व सल्ला फोरम	अध्यक्ष सदस्य सचिव	श्री. अजित निंबाळकर श्री. विनायकराव ना. कांबळे

मध्यवर्ती कार्यालय

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान सभागृहे यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनी	सरव्यवस्थापक, सभागृहे	श्री. विजय देसाई
यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई	संचालक कार्यक्रम व्यवस्थापक वित्त व लेखा व्यवस्थापक ग्रंथालय संसाधन व ज्ञान व्यवस्थापक	ब्रिगेडिअर श्री. सुशील गुप्तन श्री. दत्ता बाळसराफ श्री. महेश चव्हाण श्री. अनिल पाझारे
मानद वास्तु विशारद सांविधिक लेखा परीक्षक		मे. शशी प्रभू अॅण्ड असोसिएट्स मे. सी. व्ही. के. असोसिएट्स, मुंबई चार्टर्ड अकाउंटंट घोरपडे मराठे अॅण्ड असोसिएट्स, मुंबई, चार्टर्ड अकाउंटंट
अंतर्गत हिशेब तपासनीस		

संपादकीय

दिवंगत यशवंतराव चव्हाण साहेबांना त्यांच्या पस्तिसाव्या पुण्यतिथी निमित्त विनम्र अभिवादन. आदरणीय चव्हाण साहेबांचे विचार, व्यक्तित्व व त्यांचे कार्य यांपासून प्रेरणा घेऊन प्रतिष्ठानचे कार्य सुरू आहे. त्यांच्या निधनानंतरच्या साडेतीन दशकांमध्ये समाजात अनेक बदल घडून आले आहेत. दिवसेंदिवस या बदलाची गती अधिक तीव्र होताना दिसून येत आहे. मात्र याही काळात मा. यशवंतराव चव्हाण साहेबांनी दिलेली विचारांची शिदोरी मार्गदर्शक ठरत आहे. ते संचित घेऊनच राज्याच्या अनेक भागात विविध विषयांवर प्रतिष्ठानचे कार्य सातत्याने सुरू आहे. नवीन पिढीपर्यंत ते पोहोचवण्यासाठी आम्ही सर्वजण प्रयत्नशील आहोत.

महाविद्यालयीन युवक-युवतींसाठी यावर्षी 'यशवंत शब्द गौरव' या राज्यव्यापी वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. त्यात राज्यभरातून ८००हून अधिक स्पर्धकांनी ९ केंद्रांवर सहभाग घेतला. अंतिम फेरी मुंबईतील चव्हाण सेंटर येथे झाली. स्पर्धेत दिलेल्या विषयांवर विद्यार्थ्यांनी अतिशय माहितीपूर्ण व विश्लेषणात्मक मांडणी केली. आपापल्या भागांतील भाषेतील प्रभावी वक्तृत्वशैलीचा अनुभव विद्यार्थ्यांच्या वक्तृत्वातून सर्वांनाच आला. पुढील वर्षी काही केंद्राची वाढ करून आणि महाराष्ट्राच्या निर्मितीला साठ वर्षे पूर्ण होत आहेत याचा संदर्भ घेऊन स्पर्धेचे आयोजन करण्याचा विचार आहे.

सातारा, सांगली, कोल्हापूर जिल्ह्यात यावर्षी महापुराने फार मोठ्या प्रमाणात नुकसान केले. माणसे, जनावरे दगावली. पिकांची नासाडी झाली. घरे-दारे वाहून गेली. अशा संकटप्रसंगी या जिल्ह्यांत राज्याच्या सर्व भागांतून विविध स्वरूपात मदतीचा ओघ सुरू झाला. प्रतिष्ठानच्यावतीने देखील मुंबई (ठाणे, नवी मुंबई, बदलापूर), औरंगाबाद, परभणी, हिंगोली येथून मोठ्या प्रमाणावर मदतसाहित्य घेऊन कार्यकर्ते कराड, सांगली, कोल्हापूर येथे पोहोचले. स्थानिक लोकप्रतिनिधी आणि कार्यकर्त्यांच्या मार्गदर्शनाने व सहाय्याने पूरग्रस्तांच्या घरोघरी जाऊन ते पोहोचवले. त्यासाठी समाजातील अनेक दानशूर व्यक्तींचे योगदान लाभले.

हा महापूर व त्यानंतर सातत्याने राज्याच्या विविध भागांत पाऊस सुरू असल्याने शेतकरी प्रचंड अडचणीत आला आहे. त्याला राज्य व केंद्र शासनाकडून मोठ्या प्रमाणावर व लवकरात लवकर मदत मिळण्याची आवश्यकता आहे.

पर्जन्याचे आणि तापमानाचे बदलणारे वेळापत्रक हा वेगाने घडणाऱ्या 'हवामान बदल'चा परिणाम आहे. पर्यावरणीय समस्या आता गंभीर स्वरूप धारण करून भेडसावू लागली. प्रतिष्ठानने या विषयाची दखल एक दशकापूर्वीच घेऊन २०१० साली 'हवामान बदल व महाराष्ट्र' या नावाने लोकप्रतिनिधी, शास्त्रज्ञ, अभ्यासक, कार्यकर्ते यांची परिषद आयोजित केली होती; त्यानंतर मुंबई व पुणे परिसरात शालेय विद्यार्थ्यांसोबत या प्रश्नांबद्दल जागृती व कृतिकार्यक्रम सातत्याने सुरू ठेवला आहे. यावर्षीही त्याबाबत

चर्चासत्र, व्याख्यानांचे आयोजन करण्यात आले. पुढील वर्षी मार्च-२०२० मध्ये राज्यस्तरीय परिषदेचे आयोजन करण्यात येणार आहे. त्याची तयारी सुरू झाली आहे.

प्रतिवर्षानुसार २४ नोव्हेंबर २०१९ रोजी मुंबई येथील चव्हाण सेंटरमध्ये शिक्षण परिषदेचे आयोजन करण्यात आले. 'शालेय शिक्षण व वाचन संस्कृती' या विषयावर शिक्षक, पालक, विद्यार्थी व साहित्यिक यांनी त्यात सहभाग नोंदवला.

शिक्षण विकास मंचाच्यावतीने यावर्षी जागतिक स्तरावर उत्कृष्ट मानल्या जाणाऱ्या फिनलंड देशातील शिक्षण पद्धतीवरील कार्यशाळा, नवीन शैक्षणिक धोरणाबद्दल चर्चासत्रे व पालकांसाठी 'शाळेची व माध्यमाची निवड' या विषयांवरील कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. या सर्व कार्यक्रमांना उत्तम प्रतिसाद लाभला.

याबरोबरच दिव्यांग, ज्येष्ठ नागरिक, महिला, विद्यार्थी यांच्यासाठी अनेक उपक्रम राबविण्यात आले. मुंबई व औरंगाबाद येथील चित्रपट महोत्सव, दिवाळी पहाट व अनेक सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन राज्यभर करण्यात आले. त्यालाही रसिकांचा मोठा सहभाग लाभला.

प्रतिष्ठानच्या विविध विभागीय केंद्रांमार्फत त्यांच्या विभागातील उत्तम कार्य करणाऱ्या व्यक्तींना पुरस्कृत करण्यात येत असते. यशवंतराव चव्हाण राज्यस्तरीय पारितोषिक महाराष्ट्राचे ज्येष्ठ विचारवंत व नेते आदरणीय प्रा. एन. डी. पाटील यांना आज प्रदान करण्यात येत आहे. श्रमिक जनतेच्या हितासाठी त्यांचा सतत असणारा संघर्ष व त्याचबरोबर त्यांच्या रचनात्मक कार्याचा परिचय आपणा सर्वांना आहेच. पुरोगामी विचारांवरील श्रद्धा व त्यासाठी आजही वयाच्या नव्वदीत कार्यरत असणाऱ्या या आदरणीय व्यक्तिमत्वाला मनःपूर्वक प्रणाम!

स्व. यशवंतराव चव्हाण यांच्या राजकीय कारकिर्दीत त्यांच्यासोबत सावलीसारखे राहून कर्तव्य बजावलेले आदरणीय श्री. राम खांडेकर यांनी लिहिलेले व राजहंस प्रकाशनामार्फत प्रकाशित होणाऱ्या 'सत्तेच्या पडछायेत' या ग्रंथाचे प्रकाशन आज होत आहे ही अतिशय आनंदाची बाब आहे. एका ऐतिहासिक कालखंडाचा हा महत्त्वपूर्ण दस्तावेज आहे. सर्वसामान्य मराठी वाचक व अभ्यासक, विद्यार्थी या ग्रंथाचे स्वागत करतील, यात शंका नाही. प्रा. अशोक चौसाळकर यांचे या ग्रंथाविषयीचे विवेचन आज आपण ऐकणार आहोतच.

यावर्षी हा समारंभ कराड येथे रयत शिक्षण संस्थेच्या सद्गुरू गाडगे महाराज महाविद्यालयात होत आहे. सहकार्याबद्दल त्यांचेही मनापासून आभार.

(सुप्रिया सुळे)

वार्तापत्र

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई.

स्व. यशवंतराव चव्हाण यांच्या ३५व्या पुण्यतिथीनिमित्त विनम्र अभिवादन
वर्ष : २३ वे / अंक ४६ वा / प्रकाशन : २५ नोव्हेंबर २०१९

सल्लागार

मा. शरद काळे

मा. हेमंत टकले

मानद संपादक

सुप्रिया सुळे

कार्यकारी संपादक

दत्ता बाळसराफ

सहसंपादक

सुरेश पाटील

अनिल पाझारे

विशेष साहाय्य

पद्मभूषण देशपांडे

साहाय्य

मीनल सावंत-पाडावे

रमेश मोरे

मनिषा खिल्लारे

महेश साळवी

केंद्रातील सहकारी :

विद्याधर खंडे, संगीता गवारे, स्मिता रायकर, महेश चौधरी, यतीन घोडेकर, राजेंद्र रुपवते, निवृत्ती भोर, संजना पवार, शैलेश चव्हाण, शोभा लोंढे, अनिल चिंदरकर, सुकेशनी मर्चंडे-शेवडे, प्रियंका देसाई, विजय नागरे, जयेश गुजराथी, विश्वदत्त मुळे, सुरेश कोठावळे, महादेव सगरे, सुरेश सावंत, अशोक जाधव, मंगेश शिंदे, सतीश लाड, शशांक आंबेरकर, विलास परदेशी, भक्ती जांभवडेकर, स्वाती शेलार यांनी दिलेल्या सहकार्याबद्दल आभार.

अनुक्रमणिका

माननीय यशवंतराव चव्हाण यांचा लेख	६
यशवंतराव चव्हाण राज्यस्तरीय पारितोषिक-२०१९ मानपत्र..	१०
मध्यवर्ती कार्यालय व विविध विभाग	
नवमहाराष्ट्र युवा अभियान	१२
अपंग हक्क विकास मंच	२५
शिक्षण विकास मंच.....	३०
वसुंधरा पर्यावरण संवर्धन अभियान.....	३३
कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरम	३४
सृजन	३५
महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ	३६
यशवंतराव चव्हाण राष्ट्रीय ग्रंथालय.....	३८
माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनी	४१
विभागीय केंद्र, कार्यवृत्त	
विभागीय केंद्र, कराड	४२
कृषी व सहकार व्यासपीठ आणि विभागीय केंद्र, पुणे	४३
विभागीय केंद्र, लातूर.....	४८
विभागीय केंद्र, नागपूर.....	५७
विभागीय केंद्र, नाशिक	६१
विभागीय केंद्र, औरंगाबाद.....	७३
विभागीय केंद्र, रत्नागिरी	८०
विभागीय केंद्र, अहमदनगर.....	८१
विभागीय केंद्र, सोलापूर	८४
विभागीय केंद्र, अंबाजोगाई	८८
विभागीय केंद्र, ठाणे	८९
विभागीय केंद्र, नवी मुंबई	९०
विभागीय केंद्र, जळगाव	९१
विभागीय केंद्र, परभणी	९२
देवराष्ट्रे अहवाल	९४
प्रतिष्ठानची प्रकाशने.....	९९

हे त्रैमासिक मुद्रक-प्रकाशक-कार्यकारी संपादक श्री. दत्ता बाळसराफ यांनी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई करिता, मीडिया आर अँड डी (इं) प्रा. लि., कांदिवली (प) येथे छापून यशवंतराव चव्हाण केंद्र, जनरल जगन्नाथराव भोसले मार्ग, मुंबई ४०० ०२१ येथे प्रकाशित केले. नोंदणी क्र. ७१५८७/९९

जागतिक शांततेचे एकसंध स्वरूप

- यशवंतराव चव्हाण

संयुक्त राष्ट्रसंघ महासमितीच्या ३९व्या अधिवेशनामध्ये

४ ऑक्टोबर १९७६ रोजी परराष्ट्रमंत्री या नात्याने केलेल्या भाषणाच्या आधारे -

संयुक्त राष्ट्रसंघाची स्थापना झाल्याला आता तीस वर्षे होत आहेत. या तीस वर्षांच्या कालावधीत जागतिक राजकारणामध्ये अनेक बदल घडून आले. दोन महासत्तांमधील शीतयुद्धाचा काळ या संघटनेने पाहिला आहे आणि या महासत्ता समंजसपणाच्या पर्वात प्रवेश करीत आहेत, हेही संयुक्त राष्ट्रसंघ पाहात आहे. जगात जेथे जेथे प्रत्यक्ष संघर्षाची परिस्थिती उद्भवली, तेथे ही परिस्थिती निवळावी, यासाठी संयुक्त राष्ट्रसंघाने पुढाकार घेतला. त्यामुळे शांतता-रक्षणाच्या कार्यात या संघटनेला उपयुक्त अनुभव मिळू शकला. वसाहतवादाचे जोखड फेकून देऊन अनेक देश या कालखंडात स्वतंत्र झाले. त्यामुळे संयुक्त राष्ट्रसंघाची सदस्यसंख्या भराभर वाढत गेली.

शांतता, न्याय आणि जगातील प्रत्येक माणसाला विकासाची संपूर्ण संधी हे संयुक्त राष्ट्रसंघाचे अभिवचन आहे. गेल्या वीस वर्षांमध्ये जगात एक शांततामय क्रांती घडून आली आहे, हे संयुक्त राष्ट्रसंघाचे आत्तापर्यंतचे विविध प्रश्नांसंबंधीचे प्रस्ताव पाहिले, तर कळून येते. ही क्रांती मुख्यतः शांतता कशा प्रकारची असावी, या संबंधीच्या आणि भविष्यकाळात सर्व मानवमात्राचे जीवन कशा प्रकारचे असावे, यासंबंधीच्या क्षेत्रात घडून आली आहे.

प्रचलित प्रश्न आणि वाद हाताळणे हे संयुक्त राष्ट्रसंघाचे एक प्रमुख कार्य झाले आहे. यापैकी काही प्रश्न असे असतात, जे संबंधित देशांना संयुक्त राष्ट्रसंघाबाहेरही सोडविता येऊ शकतात. म्हणून 'भविष्यकालीन प्रश्न समर्थपणे सोडवू शकणारी संघटना' हे संयुक्त राष्ट्रसंघाचे स्वरूप टिकवायचे असेल, तर राष्ट्रसंघाच्या सनदेनुसार आपापसांत सोडविता येण्यासारख्या प्रश्नांचा बोजा आपण या संघटनेवर टाकता कामा नये, असे आपण मानले पाहिजे. कारण, सर्व देशांनी आपापले वाद आंतरराष्ट्रीय शांतता, सुरक्षितता आणि न्याय यांना धोका निर्माण होणार नाही, अशी काळजी घेऊन आपापसांत शांततेने सोडवावेत, असे संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या सनदेतील दुसऱ्या कलमातील तिसऱ्या परिच्छेदात म्हटले आहे.

याउलट, काही प्रश्न असे असतात, की त्यांचा अनेक देशांशी संबंध येतो आणि म्हणून ते सोडविण्यासाठी संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या मदतीची अपरिहार्य गरज भासते. परंतु अशा प्रश्नांच्या बाबतीतही अखेरीस असे आढळून येते, की संबंधित देशांनाच एकत्र येऊन परस्परांच्या विचारविनिमयातून सन्माननीय तडजोड शोधून काढावी लागते. बऱ्याच प्रश्नांच्या बाबतीत प्रारंभीच्या काळात तरी ही वस्तुस्थिती विसरली जाते. त्यामुळे साहजिकच संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या कार्यक्षमतेबद्दल अकारणच संशय

व्यक्त होत असतो.

ज्या प्रश्नांमुळे आंतरराष्ट्रीय शांततेला आणि सुरक्षिततेला गंभीर धोका निर्माण होण्याचा संभव आहे, अशा प्रश्नांना अग्रक्रम देणे संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या दृष्टीने आवश्यक ठरते. पश्चिम आशियातील परिस्थिती हा असाच एक सतत अस्वस्थ करणारा प्रश्न झालेला आहे. येथे आणखी एखादे युद्ध उद्भवले, तर त्याची झळ सर्वांनाच बसणार आहे. त्या विभागातील लोकांवर तर अभूतपूर्व असे प्रचंड संकट कोसळेल. लेबनॉनमधील अंतर्गत यादवी युद्ध, हाही सध्या असाच एक काळजी करण्याजोगा प्रश्न झालेला आहे. कारण तेथे जीवितवित्ताचा फार मोठ्या प्रमाणावर विनाश होत आहे. लेबनॉनमधील यादवी युद्धामुळे पश्चिम आशियातील आधीचीच स्फोटक परिस्थिती आणखी चिघळण्याची शक्यताही नाकारता येत नाही.

या युद्धग्रस्त प्रदेशात शांतता प्रस्थापित व्हायलाच हवी. ही शांतता कोणत्या सिद्धांताच्या आधाराने निर्माण करता येईल, याचा निर्देश सुरक्षा समितीच्या २४२ आणि ३३८ क्रमांकाच्या ठरावांत करण्यात आला आहे. त्यानंतरच्या ठरावांमध्ये संयुक्त राष्ट्रसंघाने पॅलेस्टिनी जनतेचा प्रादेशिक अधिकार मान्य केला असून त्या विभागामध्ये शांतता नांदण्यासाठी या अधिकारांची अंमलबजावणी होणे आवश्यक आहे, असेही म्हटले आहे. इस्रायलने काही अरब प्रदेश आपल्या ताब्यात ठेवल्यामुळे हा संघर्ष उद्भवला आहे. म्हणून सुरक्षा समितीच्या ठरावांची अंमलबजावणी केली जाईल, हे पाहिले पाहिजे. जिनिव्हा परिषदेचे कामकाज पुन्हा लवकर सुरू झाले, तर अंमलबजावणीसाठी अनुकूल वातावरण निर्माण होऊ शकेल.

वसाहतवादाचे निर्मूलन

आफ्रिकेचा दक्षिण भाग वगळता, तर अन्यत्र वसाहतवादाच्या निर्मूलनाच्या प्रक्रियेत चांगली गती आलेली आहे. पोर्तुगीजांनी आपली वसाहतवादी राजवट संपुष्टात आणल्यानंतर आफ्रिकेच्या दक्षिण भागातील इतर असंख्य गोऱ्या राजवटी त्याचे अनुकरण करतील, अशी अपेक्षा होती. परंतु ती चुकीची ठरली. त्यामुळे त्या भागातील मुक्ती आंदोलनांना सशस्त्र लढ्याचा मार्ग अनुसरण्याव्यतिरिक्त पर्यायच उरलेला नाही. स्वातंत्र्य मिळविण्यासाठी आफ्रिकेच्या दक्षिण भागातील लोकांना आपले रक्त सांडावे लागत आहे, ही अतिशय दुःखाची बाब आहे. संयुक्त राष्ट्रसंघाने अशा वसाहतवादी राजवटींविरुद्ध जर कडक उपाय योजले, तर आफ्रिकी जनतेला आणखी त्याग करण्याची गरज उरणार नाही.

झिंबाब्वेमध्ये बहुसंख्य जनतेची राजवट खरे म्हणजे यापूर्वीच प्रस्थापित व्हायला हवी होती. तेथील आफ्रिकी जनतेला तो अधिकार

मिळाल्यानंतर गोऱ्या अल्पसंख्याकांच्या संरक्षणाची घटनात्मक तरतूद करता येईल. झिंबाब्वेमधील पेचप्रसंग शांततामय आणि लोकशाहीसंमत मार्गाने सुटावा, यासाठी काही प्रमुख आफ्रिकी आणि इतर देश प्रयत्न करीत आहेत. इआन स्मिथ यांच्या राजवटीला कोणताही कायदेशीर अधिकार नाही आणि तिला लोकांची मान्यताही नाही, ही गोष्ट स्पष्ट आहे. म्हणून झिंबाब्वेमध्ये आणखी रक्तपात टाळावयाचा असेल, तर इआन स्मिथ यांनी तेथील बहुसंख्य जनतेच्या प्रतिनिधींकडे तात्काळ सत्ता सुपूर्द केली पाहिजे. झिंबाब्वेबाबत इंग्लंडवर कायदेशीर जबाबदारी येत असल्यामुळे पेचप्रसंग दूर करण्यासाठी त्यालाही महत्त्वाची भूमिका बजावता येण्यासारखी आहे.

नामिबिया या प्रदेशाला स्वतंत्र आंतरराष्ट्रीय दर्जा आहे आणि म्हणून तेथील सत्ता दक्षिण आफ्रिकेने स्वतःकडे ठेवणे बेकायदेशीर आहे, याचे आपल्याला विस्मरण होता कामा नये. दक्षिण आफ्रिकेने संयुक्त राष्ट्रसंघाचा अधिकार धुडकावून लावल्यानंतरही संयुक्त राष्ट्रसंघाकडून दक्षिण आफ्रिकेबाबत कोणतीही परिणामकारक उपाययोजना झालेली नाही. नामिबिया देश आणि तेथील जनता यांचे विश्वस्त म्हणून संयुक्त राष्ट्रसंघाकडे कायदेशीर अधिकार असतानादेखील हा अधिकार संयुक्त राष्ट्रसंघाकडून वापरला जात नाही. दक्षिण आफ्रिकेकडे शिफारसवजा ठराव धाडण्याव्यतिरिक्त राष्ट्रसंघाने आतापर्यंत काहीच केलेले नाही. अशी कायदेशीर जबाबदारी स्वीकारण्यास संयुक्त राष्ट्रसंघाकडून हयगय होत राहिली, तर त्या जागतिक संघटनेवरील विश्वासालाच तडा जाईल. नामिबियासंबंधीच्या कायदेशीर अधिकाराला मान्यता द्यायची, पण या अधिकाराची अंमलबजावणी करण्याची टाळाटाळ करायची, असे धोरण जे देश अवलंबीत आहेत, त्यांच्यावरही तेथील घटनांची जबाबदारी येऊन पडते. नामिबियातील लोकप्रतिनिधींनी एकत्र यावे आणि लवकरात लवकर स्वातंत्र्य कसे संपादन करता येईल, याची योजना त्यांनी आखावी, या दिशेने चालू झालेल्या प्रयत्नांत संयुक्त राष्ट्रसंघाला अलिप्त राहून चालणार नाही. कारण नामिबियाला स्वातंत्र्य मिळवून देण्याची संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या सर्व सभासद देशांवर सामुदायिक जबाबदारी आहे.

आपल्या सत्तेला झळ पोहोचू नये, या हेतूपायी दक्षिण आफ्रिकेतील गोऱ्या अल्पसंख्याक राजवटीने अवलंबिलेल्या वर्णीय पक्षपाताच्या असंस्कृत धोरणाचा संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या जवळ जवळ सर्व सभासदांनी निषेध केला आहे. हे धोरण कमालीचे वंशवादी असून बहुसंख्य लोकांवर गुलामी लादणारे आहे. म्हणून या धोरणातच त्याच्या हिंसक विनाशाची बीजे अंतर्भूत आहेत. प्रत्येक मानव-मग त्याचा वर्ण वा वंश कोणताही असो-हा समान आहे, या मूलभूत भूमिकेचा वर्णविद्वेष हा उघडउघड भंग आहे. म्हणून वर्णविद्वेषाला मूठमाती देण्याचे जे कार्य तेथे सुरू झालेले आहे, ते लवकर आणि शांततामय मार्गाने पूर्णत्वाला जावे, असेच कोणीही इच्छील. सोवेटो आणि केपटाऊन येथील जे नागरिक वर्णवादी दडपशाहीचे बळी झाले आहेत, त्यांच्याबद्दल आम्हांला सहानुभूती वाटते.

जीवितवित्ताचा आणखी विनाश टाळण्यासाठी दक्षिण आफ्रिकेचे

गौरकाय राज्यकर्ते वर्णीय पक्षपाताचे धोरण सोडून देऊन सर्व लोकांना संपूर्ण समानतेच्या भूमिकेवरून एकत्र राहता येईल, असे सम्यक् धोरण स्वीकारतील, अशी आशा आहे. ट्रान्सकोला नाममात्र स्वातंत्र्य बहाल करून आणि आणखी बांटुस्ताने निर्माण करून आपण हा प्रश्न सोडवू शकू, अशी जर दक्षिण आफ्रिकेच्या गोऱ्या राज्यकर्त्यांची कल्पना असेल, तर तो भ्रम ठरेल. कारण असे करणे म्हणजे वर्णद्वेषाचे धोरण पुढे चालविण्यासारखेच होणार आहे. खरे स्वातंत्र्य न देता कृष्णवर्णीयांच्या वेगळ्या वसाहती स्थापन करण्याचाच तो डाव आहे. या धोरणामुळे वर्णभेद नष्ट होण्याऐवजी जोराने उफाळून येईल. म्हणून दक्षिण आफ्रिकेचा हा प्रस्ताव संयुक्त राष्ट्रसंघाने फेटाळून लावला पाहिजे.

महासत्तांमधील सामंजस्य

अमेरिका आणि रशिया यांच्यात सामंजस्याचे पर्व सुरू होत आहे, ही स्वागताहार्द घटना आहे. या दोन देशांनी इतर देशांच्या अपेक्षा आणि आकांक्षाही विचारात घेतल्या पाहिजेत, असे आम्ही नेहमीच म्हणत आलो आहोत. निःशस्त्रीकरणाचे परिणामकारक उपाय, नव्या न्याय्य आंतरराष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेची उभारणी आणि विकसनशील देशांच्या अंतर्गत कारभारात हस्तक्षेप न करण्याचा निर्धार या मार्गांनी हे साध्य होऊ शकेल. सामंजस्याचे वातावरण सर्वत्र निर्माण होण्यासाठी आणि सर्व देशांमध्ये परस्पर-पूरक सहकारी संबंध प्रस्थापित व्हायला चालना मिळण्यासाठी हे उपाय आवश्यक ठरतील, असा आमचा विश्वास आहे.

काही थोड्या देशांच्या हातांत भरमसाट लष्करी सामर्थ्य एकवटलेले आहे, हा मानवजातीपुढील सर्वांत भयावह प्रश्न आहे. ही शस्त्रास्त्र-स्पर्धा कमी करण्याच्या मनःस्थितीत हे देश नाहीत. शस्त्रास्त्रांच्या बाबतीत आपण दुसऱ्यापेक्षा कमी पडता कामा नये, या ध्यासातून हे देश अधिकाधिक शस्त्रास्त्रनिर्मितीत गुंतले आहेत. बड्या शस्त्रास्त्रनिर्मितीवर सध्या दरवर्षी तीस हजार कोटी डॉलर्स खर्ची पडत आहेत. प्रक्षेपणास्त्रांच्या बाबतीत तथाकथित समतोल साधण्याच्या ध्यासापायी हे देश आपली साधनसंपत्ती अमाप प्रमाणामध्ये वाया घालवीत आहेत. त्यामुळे जग सतत युद्धाच्या छायेत वावरत आहे. सध्याच्या कोणत्याही प्रादेशिक संघर्षाचे विश्वयुद्धात पर्यवसान होण्याच्या शक्यतेचा अमेरिकेच्या परराष्ट्रमंत्र्यांनी उल्लेख करावा, हे या संदर्भात महत्त्वाचे ठरते.

आंतरराष्ट्रीय संघर्ष

विश्वयुद्धाच्या या संभाव्यतेबाबत जग उदासीन राहू शकत नाही. जागतिक लष्करी खर्च जोपर्यंत सतत वाढता आहे, तोपर्यंत विकसनशील देशांना आपल्या सामाजिक आणि आर्थिक विकासाकडे पूर्णपणे लक्ष देता येणे अशक्य आहे. भारताने १९५० पासून सतत निःशस्त्रीकरणाचा पुरस्कार केलेला आहे. परंतु या दिशेने फारशी प्रगती झालेली नाही, ही खेदाची बाब आहे. म्हणून जागतिक निःशस्त्रीकरण परिषद विनाविलंब बोलाविण्यात आली पाहिजे. ही परिषद केवळ याच प्रश्नाचा विचार करण्यासाठी भरणाऱ्या राष्ट्रसंघाच्या महासमितीच्या खास अधिवेशनाची पूर्वतयारी म्हणून उपयुक्त ठरू शकेल. आपण अवकाशसंचार, अणुऊर्जे

चा वापर, पर्यावरण, मानवी वसाहती, व्यापार-विकास अशा अनेकविध विषयांचा ऊहापोह करण्यासाठी जागतिक परिषदा भरवित असतो. तेव्हा निःशस्त्रीकरणचा विचार करण्यासाठी जागतिक परिषद आयोजित करणे हे अत्यंत महत्त्वाचे आणि तितकेच निकडीचेही आहे.

अण्वस्त्रांच्या प्रसारावर बंदी घालण्याचा प्रश्नही सध्या पुढे आलेला आहे. अण्वस्त्रांची निर्मिती करता कामा नये, असे भारत नेहमीच आग्रहाने सांगत आलेला आहे. परंतु शांततामय कार्यासाठी अणुऊर्जेचा विकास करण्याचा सर्व राष्ट्रांना न्याय्य अधिकार असताना, त्या अधिकाराशी विसंगत ठरेल, अशा तऱ्हेने अण्वस्त्रप्रसारबंदीचा प्रश्न निगडित करण्याचे सतत प्रयत्न व्हावेत, याचे आश्चर्य वाटते. अणुऊर्जेचा लाभ घेण्याचा अधिकार काही ठरावीक देशांनाच असला पाहिजे, या मागणीला भारताचा ठाम विरोध आहे. अणुऊर्जेचा शांततामय (Peaceful) कार्यासाठी उपयोग करण्याची जबाबदारी काही विशिष्ट देशच सांभाळू शकतील, असे मानणे आम्हांला गैर वाटते.

आंतरराष्ट्रीय संघर्ष हाताळताना शस्त्रबळाचा वापर करू नये, अशा आशयाचा करार करण्यात यावा, ही सोव्हिएत रशियाची सूचना विधायक स्वरूपाची असल्यामुळे तिची महासमितीने दखल घेतली पाहिजे. खरे म्हणजे आंतरराष्ट्रीय प्रश्न सोडविताना कोणत्याही देशाने शस्त्रबळ वापरू नये, असे संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या सनदेतील दुसऱ्या कलमातील चौथ्या परिच्छेदात म्हटले आहे, त्याचाच हा पुनरुच्चार आहे. सोव्हिएत रशियाच्या परराष्ट्रमंत्र्यांनी नुकतीच आणखी एक घोषणा केली, तीही भारताच्या दृष्टीने विशेष महत्त्वाची ठरते. ते म्हणाले, की 'हिंदी महासागरामध्ये लष्करी तळ उभारण्याचा आमचा मुळीच विचार नाही. त्याचप्रमाणे हिंदी महासागर विभागात महासागराच्या किनाऱ्यावरील देशांव्यतिरिक्त इतर सत्तांच्या लष्करी हालचाली कशा कमी करता येतील, यासंबंधी इतर देशांशी विचार करायलाही सोविएत रशियाची तयारी आहे.'

सोविएत रशियाच्या परराष्ट्रमंत्र्यांची ही घोषणा स्वागतार्ह आहे. रशियाने व्यक्त केलेल्या या विचाराला अन्य महासत्तांकडूनही प्रतिसाद मिळेल, अशी आम्हांला आशा आहे. त्यामुळे दिणो गार्सियासारखे लष्करी तळ नाहीसे करण्यात येतील आणि हिंदी महासागर हा शांतता विभाग व्हावा, ही महासमितीची घोषणा प्रत्यक्षात येईल.

सागरी संपत्तीचे न्याय्य वाटप

सागरी कायद्याविषयीच्या संयुक्त राष्ट्रसंघ परिषदेच्या कार्यात भारताला विशेष महत्त्व वाटते. अनेक महत्त्वाचे प्रश्न सोडविण्याबाबत या परिषदेत सहमती दिसून आलेली असली तरी अद्याप उर्वरित प्रश्नांबाबत सहमती व्हावयाची असून त्याचा शोध घेण्याचे प्रयत्न सुरू आहेत. सागराच्या तळाशी असलेली साधनसंपदा ही साऱ्या मानवजातीच्या मालकीची आहे, हे तत्त्व अद्याप मान्य व्हावयाचे आहे. साम्राज्यवादी देशांकडून झालेल्या घोषणांमुळे आणि विषम आंतरराष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेमुळे विकसनशील देशांना आतापर्यंत सागरतळाशी असलेल्या संपत्तीमधील रास्त वाटा मिळालेला नाही. तांत्रिक बाबतीत प्रगत असलेल्या देशांनीच

त्या संपत्तीचा एकतर्फी लाभ उठविला आहे.

आंतरराष्ट्रीय दहशतवाद

सर्व देशांना भेडसावत असलेल्या आणि प्रवाशांच्या सुरक्षितेशी निगडित असलेल्या आणखी एका प्रश्नाचाही मला उल्लेख करावासा वाटतो. राजकीय वा अन्य कारणांकरता निरपराध नागरिकांना ओलीस ठेवण्याचे प्रकार अलीकडे बरेच वाढले आहेत. या अमानुष तंत्राचा सर्वच देशांनी कडाडून निषेध केला पाहिजे, असे मला वाटते. त्याहीपेक्षा या प्रकारांना आळा घालण्यासाठी आपण कठोर उपाय योजणे महत्त्वाचे आहे. प्रवाशांना ओलीस ठेवण्याच्या तंत्राविरुद्ध एक आंतरराष्ट्रीय करार करावा, असे पश्चिम जर्मनीने सुचविले आहे. या कराराला सर्व देशांचा पाठिंबा मिळेल, अशा रितीने त्याची आखणी करायला हवी.

शेजारी देशांशी संबंध

सर्व शेजारी देशांशी मैत्रीचे संबंध प्रस्थापित करण्याचे धोरण भारताने सातत्याने अवलंबिले आहे. या मैत्रीसंबंधातून कोणीही वगळला जाऊ नये, असा आम्ही कसोशीने प्रयत्न करित असतो.

पाकिस्तानच्या परराष्ट्रमंत्र्यांनी तथाकथित जम्मू-काश्मीर वादाचा उल्लेख केला आहे. जम्मू-काश्मीर हा भारताचा अविभाज्य भाग आहे. या संदर्भामध्ये पाकिस्तानी परराष्ट्रमंत्र्यांनीसुद्धा समितीच्या १९४८ आणि १९४९ मधील प्रस्तावांचा निर्देश केला आहे. या प्रस्तावामध्ये ज्या अटी घालण्यात आलेल्या होत्या, त्यांपैकी काही अटी पाकिस्तानने न पाळल्यामुळेच ते प्रस्ताव अमलात येऊ शकले नाहीत. त्यामुळे ते प्रस्ताव कालबाह्य ठरले आणि तसे सुरक्षा समितीला कळविण्यातही आले होते. म्हणून पाकिस्तानने पुनः पुन्हा त्या प्रस्तावांचा उल्लेख करण्यात काहीच हशील नाही. भारत आणि पाकिस्तान यांच्या दरम्यानचे सर्व विवाद प्रश्न सोडविण्याचा वास्तव आणि व्यवहार्य मार्ग सिमला करारात नमूद करण्यात आला आहे. सिमला करारामुळे अनेक क्षेत्रांतील संबंध सुधारण्यास प्रारंभही झाला आहे. हीच प्रक्रिया यापुढे चालू राहावी, अशी भारताची इच्छा आहे. कारण त्यायोगेच भारतीय उपखंडात स्थैर्य आणि चिरस्थायी शांतता नांदू शकेल.

बांगला देशाबरोबर समानतेच्या भूमिकेवरून मैत्रीसंबंध स्थापन करण्याचा आम्ही प्रयत्न करित आहोत. तसे संबंध दोन्ही देशांनाही उपकारक ठरतील. परंतु दुर्दैवाची बाब ही आहे, की गंगेच्या पाण्याचे वाटप उन्हाळ्यात कसे करावे, यासंबंधीचा वाद बांगला देशाने महासमितीच्या बैठकीपुढे मांडला आहे. पाणी-वाटपाबाबत बांगला देशाने काही चुकीच्या कल्पना करून घेतल्या आहेत, हे यावरून दिसून येते. हा प्रश्न महासमितीपुढे विचारार्थ आला, तेव्हा आम्ही आमची भूमिका विशद केली आहे. हा प्रश्न संयुक्त राष्ट्रसंघापुढे नेण्याने तो अधिकच गुंतागुंतीचा होईल आणि द्विपक्षीय वाटाघाटीत व्यत्यय येईल, असे आम्ही मानतो.

आर्थिक समस्यांची सोडवणूक

विकसनशील देशांना न्यायोचित वागणूक मिळाली पाहिजे,

यासंबंधीचा लढा गेली दहा-एक वर्षे संयुक्त राष्ट्रसंघामध्ये चालू आहे. परंतु ही मागणी मान्य होण्याजोगी परिस्थिती अजूनही निर्माण झालेली नाही. विकसनशील देशांच्या गाऱ्यांच्या आणि अपेक्षांचा उच्चार महासमितीच्या पूर्वीच्या अधिवेशनांमध्ये आणि अन्य परिषदांमध्येही वारंवार करण्यात आलेला आहे; परंतु या प्रश्नांचा विचार करण्यासाठी एकामागोमाग एक परिषदा बोलाविण्याव्यतिरिक्त काहीच घडलेले नाही. या परिषदांमध्ये जुने ठराव मांडण्यात येतात आणि तेवढ्यावरच कामकाज थांबते. विकसनशील देश राजकीय दृष्ट्या स्वतंत्र झालेले असले, तरी आंतरराष्ट्रीय आर्थिक व्यवस्थेमध्ये त्यांना काहीच स्थान मिळालेले नाही. जुन्या वसाहतवादी अर्थकावस्थेतून त्यांची अजूनही सुटका झालेली नाही. विकसित देश स्वतःच्या फायद्यासाठी जे धोरण आखतात, तेच विकसनशील देशांना निमूटपणे मान्य करावे लागते. ही परिस्थिती अशी राहिली, तर विकसनशील देशांची दारिद्र्यातून सुटका होणार नाही. विकसनशील देशांच्या शोषणावर विकसित देश अधिक समृद्ध होत आहेत. ही परिस्थिती न्यायोचित नाही. म्हणून यासंबंधी पूर्वीच्या परिषदांमध्ये घेण्यात आलेल्या निर्णयांची अंमलबजावणी करण्यासाठी विधायक वाटाघाटी सुरू व्हायला हव्यात.

विकसनशील देशांना दरवर्षी वाढती कर्जफेड करावी लागत असल्यामुळे त्यांचा कर्जबाजारीपणा १५०० कोटी डॉलर्सवर गेलेला आहे. त्यामुळे आता परिस्थिती अशी झालेली आहे, की विकसनशील देशांना एक तर कर्जफेड बंद करावी लागेल किंवा राष्ट्रीय विकासाची गती रोखून ठेवावी लागेल. कर्जदार देशांना कोणत्या सवलती घ्यायला हव्यात, यासंबंधी सर्व देशांनी एकत्र येऊन वास्तववादी विचार केला, तरच हा प्रश्न सुटू शकेल. विकसित देशांनी आपल्या लष्करी खर्चामध्ये अवघी पाच टक्के कपात केली, तरीदेखील दोन तृतीयांश मानवजातीच्या विकासासाठी आवश्यक असलेली साधनसंपत्ती उपलब्ध होऊ शकते.

परस्पर-सहकार्याच्या समान क्षेत्रांची सुनियोजित वाढ करण्यावरच विविधतेने नटलेल्या मानव-जातीचे भवितव्य अवलंबून राहणार आहे. त्यासाठी आपल्याला जागतिक पातळीवर काही निश्चित तत्त्वे आणि आचारसंहिता ठरवावी लागेल.

जगातील सर्व विभागांची नियमित व सुसंगत आर्थिक प्रगती होण्यासाठी परस्पर सहकार्याचा आराखडा तयार केला पाहिजे. परस्पर सहकार्याचा कार्यक्रम आखताना काही पथ्येही पाळली गेली पाहिजेत. प्रत्येक राष्ट्राचे सार्वभौमत्व अबाधित राहिले पाहिजे, अशा सहकार्यामध्ये भिन्नभिन्न राजकीय विचारप्रणालींचा सुसंवाद व्हायला हवा. मुख्य म्हणजे, दुर्बल देश इतके बलशाली व्हायला हवेत, की त्यामुळे त्यांना श्रीमंत देशांकडून होणाऱ्या शोषणाचा प्रतिकार करता आला पाहिजे. दाता आणि याचक असे श्रीमंत आणि अविकसित देशांमधील नाते असता कामा नये. म्हणून निर्णय घेताना सर्वांना समान अधिकार असायला हवा.

सर्वच देशांचे संबंध परस्परपूरक असतात. तरीसुद्धा सध्याच्या आंतरराष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेची अधिक न्याय्य पातळीवर पुनर्रचना करण्याची

गरज आहे. या दोन गोष्टी श्रीमंत देशांनी ध्यानात घेतल्या, तर विकसनशील देशांची राष्ट्रीय विकासाची माफक उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी त्यांनी पुढे आले पाहिजे. श्रीमंत देशांतील नागरिकांनाही हे पटेल - आपल्यासाठी ते आपल्या राज्यकर्त्यांना आनंदाने परवानगी देतील. परंतु अद्याप तरी श्रीमंत देशांतील राज्यकर्ते तशी इच्छा दर्शवित नाही. विद्यमान परिस्थितीमधील आव्हाने आणि संधी यांना सामोरे जाण्याबाबत ते टाळाटाळ करीत आहेत. पॅरिस परिषदेतील संध प्रगती हा अशा इच्छाशक्तीच्या अभावाचाच पुरावा म्हटला पाहिजे. कदाचित त्यामागे अज्ञात भवितव्याची भीती असावी किंवा आपल्या नागरिकांच्या प्रचंड उपभोगात कपात करण्याची त्यांना हिंमत होत नसावी.

विकसनशील देशांनी विकसित देशांवर अवलंबून राहावे, ही परिस्थिती अनिश्चित काळापर्यंत चालू दिली जाणार नाही, ही गोष्ट समृद्ध देशांनी नजरेआड करून चालणार नाही. सध्याच्या परिस्थितीतून परस्परपूरक आणि समान सहकार्यावर आधारलेली नवी अर्थव्यवस्था निर्माण झालीच पाहिजे. स्वतःचे हितसंबंध सुरक्षित राखण्यासाठी विकसित देश जर आपली तात्पुरती उपाययोजना करू पाहतील, तर त्यातून दीर्घकालीन सोडवणूक निघणार नाही, हे त्यांनी ध्यानात घेतले पाहिजे.

त्याचप्रमाणे विकसनशील देशांनीही, अंतर्गत आणि सामूहिक आत्मनिर्भरतेची कास धरून आणि आपापसांत सहकार्य करून आपल्या न्याय्य हितसंबंधाचे संरक्षण करण्याचा मार्ग अनुसरला पाहिजे.

विकसनशील देशांची जबाबदारी

आपली एकजूट आणि समान उद्दिष्टांची जाणीव यांवरच अखेरीस विकसनशील देशांचे सामर्थ्य अवलंबून राहणार आहे. केवळ विकसनशील देशांची संख्या अधिक आहे, म्हणून नव्हे. शांततेची इच्छा बाळगणाऱ्या जगाचा आपण आधार आहोत, याची जाणीव त्यांना ज्या प्रमाणात होत जाईल, त्या प्रमाणात त्यांचे बळ वाढणार आहे. कारण विकसनशील देश केवळ संख्येने अधिक आहेत, असे नव्हे, तर जागतिक लोकसंख्येपैकी बहुसंख्य लोक याच देशात राहत आहेत. म्हणून मानवजातीच्या भवितव्याच्या दृष्टीने त्यांच्या आकांक्षांना विशेष महत्त्व प्राप्त होते. कारण विकसनशील देश दारिद्र्यात खितपत पडलेल्या मानवजातीचे प्रतिनिधित्व करीत आहेत. म्हणून त्यांनी जर एकजूटीने प्रयत्न केले, तर विकसित देशांना आणि त्या देशांतील लोकांना या प्रयत्नांची दखल घ्यावीच लागेल, याबद्दल किंचितही संदेह नाही.

संयुक्त राष्ट्रसंघ एकतिसाव्या वर्षात पदार्पण करीत असतांना आमचे भूतपूर्व पंतप्रधान पं. जवाहरलाल नेहरू भारताच्या पहिल्या स्वातंत्र्यदिनी काय म्हणाले, त्याचा उल्लेख मला करावासा वाटतो. ते म्हणाले होते, 'शांतता अविभाज्य आहे, असे म्हटले जाते. परंतु त्याचबरोबर समृद्धी आणि विनाश हेही अविभाज्यच असतात. कारण यापुढे जगातील कोणत्याही भूभागाला जागतिक प्रवाहापासून अलिप्त राहताच येणार नाही.'

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई
यशवंतराव चव्हाण राज्यस्तरीय पारितोषिक २०१९
डॉ. एन. डी. पाटील

मानपत्र

एन. डी. पाटील यांचा जन्म सांगली जिल्ह्यातील वाळवा तालुक्यातील ढवळी या लहानशा गावांत शेतकरी कुटुंबात झाला. त्यावेळच्या प्रथेप्रमाणे पाटलाघरी जन्मलेल्या या नारायणाची जन्म तारीख शाळेतील मास्तरांनीच निश्चित करून टाकली. ती जन्म तारीख आहे १५ जुलै १९२९. त्यांच्या कुटुंबात औपचारिक शिक्षणाचा अभाव होता. परंतु एन.डी.नी परिश्रमपूर्वक अर्थशास्त्रामध्ये एम.ए. आणि विधी शाखेची एलएल.बी. या पदव्या प्राप्त करून घेतल्या. ढवळी येथे प्राथमिक शिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर रोज नऊ-दहा मैलांची पायपीट करून रयत शिक्षण संस्थेने आष्टा येथे सुरु केलेल्या हायस्कूलमध्ये पुढील शिक्षणास सुरुवात केली. मॅट्रिक झाल्यानंतर ते उच्च शिक्षणासाठी कोल्हापूरला गेले. राजर्षी शाहू महाराजांनी सुरु केलेल्या वसतिगृहात राहून ते राजाराम कॉलेजमध्ये जाऊ लागले. कॉलेजमध्ये असतानाच त्यांनी राज्यशास्त्र, अर्थशास्त्र, इत्यादी विषयांचे भरपूर वाचन केले. मार्क्स आणि लेनिन यांचे ग्रंथ वाचले. या सर्व ज्ञानार्जनातून त्यांचे वैचारिक व्यक्तिमत्त्व विकसित होत गेले.

एन. डी. पाटील हे महाराष्ट्राला परिचित झाले ते मुख्यतः संयुक्त महाराष्ट्राच्या आंदोलनामुळे. ते संयुक्त महाराष्ट्र समितीचे कार्यवाह होते. त्यावेळी त्यांनी महाराष्ट्राच्या ग्रामीण भागात दौरा करून संयुक्त महाराष्ट्राचा प्रचार केला. संयुक्त महाराष्ट्राच्या चळवळीत धोरण ठरविणारा कार्यकर्ता म्हणून त्यांना मान्यता मिळाली. ते इस्लामपूर कॉलेजचे काही वर्षे प्राध्यापक व प्राचार्य होते. परंतु त्यांचा पिंड सामाजिक व राजकीय क्षेत्रातील पुरोगामी चळवळीत हिरिरीने भाग घेण्याचा होता. ऑगस्ट १९४७ मध्ये शेतकरी कामगार पक्षाची स्थापना झाली. सांगलीत पक्षाची शाखा स्थापन करण्यासाठी १९४८ मध्ये झालेल्या बैठकीत एन. डी. उपस्थित होते. त्यानंतर ते शेतकरी कामगार पक्षात काम करू लागले. १९५७ च्या निवडणुकीत शेतकरी कामगार पक्ष मोठ्या संख्येने निवडून आला त्यावेळी एन.डी. विधान परिषदेत सदस्य होते. ते एकूण १८ वर्षे विधान परिषदेचे सदस्य होते. १९८५ ते १९९० या काळात ते महाराष्ट्र विधान सभेचे सदस्य होते. १९७८ ते १९८० या कालावधीत पुरोगामी लोकशाही दलाच्या सरकारमध्ये ते सहकार मंत्री होते. त्या काळात त्यांनी सहकार कायद्यात मूलगामी सुधारणा केल्या व कापूस एकाधिकार खरेदी योजनेचे पुनरुज्जीवन करून ती यशस्वीपणे राबविली.

एकीकडे राजकारणामध्ये महत्त्वाची भूमिका बजावत असतानाच त्यांनी रयत शिक्षण संस्थेमार्फत महाराष्ट्राच्या शिक्षण क्षेत्रामध्ये लक्षणीय कामगिरी केली. कर्मवीर भाऊराव पाटील यांनी स्वतः आपल्या मृत्यूपूर्वी एन.डी.ना रयत शिक्षण संस्थेच्या कार्यकारी मंडळाचे सदस्य म्हणून सहभागी करून घेतले. १९९० मध्ये ते रयत शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष झाले. तेव्हांपासून कर्मवीर भाऊराव पाटलांनी स्थापन केलेल्या या ध्येयवादी शिक्षण संस्थेचे ते नेतृत्व करीत आहेत. गरीबातील गरीब आणि सामान्यातील सामान्य विद्यार्थ्यांच्या हिताचा विचार त्यांच्या कार्यामध्ये केंद्रस्थानी राहिला आहे. त्यांनी या संस्थेमार्फत हाती घेतलेले अनेक उपक्रम हे त्यांच्या वरील ब्रीदाशी सुसंगत आहेत. दहावी-बारावीला नापास होणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी नापासांची शाळा, दुर्गम ग्रामीण भागातील आश्रम शाळा,

ऊसतोडणी कामगारांच्या मुलांसाठी चालविलेली साखर शाळा ही याची काही उदाहरणे आहेत. त्याचबरोबर काळाची पाऊले ओळखून संस्थेतील प्रत्येक विद्यार्थ्याला संगणकाचे शिक्षण मिळावे, स्पर्धा परीक्षेसाठी मार्गदर्शन मिळावे यासाठीही त्यांनी सतत परिश्रम घेतले. गरीब विद्यार्थ्यांना उत्तम व उच्च शिक्षण उपलब्ध करून दिले तरच त्यांची व राज्याची खऱ्या अर्थाने उन्नती साधता येईल, असा त्यांचा दृढ विश्वास आहे. वंचितांसाठी शिक्षण ही कर्मवीरांची प्रेरणा घेऊन ते रयत शिक्षण संस्थेच्या कामाला भविष्यदर्शी दिशा देत राहिले. त्यातूनच रयत शिक्षण संस्थेमध्ये औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, संगणक प्रशिक्षण केंद्र, कर्मवीर भाऊराव पाटील नॉलेज अँड टेक्नॉलॉजी इन्स्टिट्यूट, गुरुकुल प्रकल्प, सावित्रीबाई फुले दत्तक पालक संस्था व विठ्ठल रामजी शिंदे अध्यासन अशा संस्था त्यांनी स्थापन केल्या.

एन.डीं.चे आयुष्य पुरोगामी चळवळी, सत्याग्रह आणि आंदोलने यांनी व्यापलेले आहे. वयाच्या १६ व्या वर्षी १९४५ मध्ये ग्रामीण भागात दारूच्या दुकानासमोर केलेले पिकेटिंग हे त्यांचे पहिले आंदोलन. गोवामुक्ती संग्राम, कापूस एकाधिकार खरेदी योजनेची अंमलबजावणी, सीमा प्रश्न, धरणग्रस्तांचे आंदोलन, जागतिकीकरणविरोधातील आंदोलने अशा अनेक आंदोलनात त्यांनी सामान्य जनतेचे नेतृत्व केले. त्यांच्या आग्रही प्रतिपादनामुळे महाराष्ट्र सरकारने सीमा प्रश्न सर्वोच्च न्यायालयात नेण्याचे ठरविले व त्याची सर्व जबाबदारी एन.डी. पाटील यांच्यावर सोपविली. ते महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीचे संस्थापक अध्यक्ष आहेत. समाजाच्या परिघावरील किंवा परिघाबाहेरील सामान्य माणसांच्या कल्याणासाठी ज्या ज्या परिवर्तनवादी चळवळी महाराष्ट्रामध्ये झाल्या, त्या चळवळींमध्ये एन.डीं. चा सिंहाचा वाटा आहे. त्यामुळे ज्यांच्यावर कोणत्याही प्रकारचा अन्याय झालेला आहे अशा समाजासाठी एन.डीं.चे नेतृत्व हा मोठाच आधारस्तंभ राहिला आहे.

गेल्या अनेक वर्षांच्या संघर्षात त्यांनी कधीही आपल्या तत्त्वांशी तडजोड केली नाही. आमदार कोट्यातून मिळणारी सदनिका आणि मुख्यमंत्री कोट्यातून मुलाला मिळालेला वैद्यकीय शाखेतील प्रवेश त्यांनी सहजपणे नाकारला. त्यांनी काही काळ राष्ट्रीय बियाणे मंडळाचे अध्यक्षपद भूषविले; तेदेखील या पदाशी संबंधित कोणत्याही प्रकारचा भत्ता घेणार नाही अशी अट घालून. ते संस्थेची गाडी कधी वापरत नाहीत. त्यांच्या साध्या राहणीच्या या निष्ठावंत बांधीलकीमुळे त्यांनी आदर्श लोकप्रतिनिधी व लोकनेता कसा असावा याचे उत्तम उदाहरण समाजापुढे ठेवले आहे. त्यांच्या सत्प्रवृत्त व झुंजार नेतृत्वाला दाद देऊन स्वामी रामानंदतीर्थ विद्यापीठ, नांदेड; भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद व शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर या नामवंत संस्थांनी सन्माननीय डी. लिट्. पदवी देऊन त्यांचा गौरव केला आहे. अशा या ध्येयवादी व कर्मयोगी व्यक्तीला 'यशवंतराव चव्हाण राज्यस्तरीय पुरस्कार' प्रदान करताना 'यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई'ला विशेष आनंद होत आहे.

शरद पवार

अध्यक्ष,

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई

कराड

दिनांक : २५ नोव्हेंबर २०१९

नवमहाराष्ट्र युवा अभियान

कार्यवृत्त

नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाचे काम संयोजक दत्ता बाळसराफ सहसंयोजक विश्वास ठाकूर, समन्वयक विजय कान्हेकर, संघटक निलेश राऊत हे पाहतात. कार्यालयीन संघटक म्हणून सुरेश पाटील व सहाय्यक म्हणून मिनल सावंत, रमेश मोरे, मनीषा खिल्लारे, महेश साळवी कार्यरत आहेत.

हवामान बदलाचे संकट रोखूया ...!

जागतिक तापमानवाढ आणि हवामान बदलाचे संकट समस्त मानवजात आणि पृथ्वीतलावरील सृष्टीला ग्रासून टाकत आहे. स्वाभाविकपणे भारत आणि महाराष्ट्रही यातून सुटलेला नाही. आपण सर्वजण आपापल्या क्षमतेनुसार पर्यावरण संरक्षणाच्या कामात सक्रीय आहोत. जागतिक तापमानवाढ दीड अंश सेल्सिअसच्या खाली आणणे हे जागतिक उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी शासनव्यवस्थेपासून सामान्य नागरिकांपर्यंत सर्वांनाच कटिबद्ध व्हायचं आहे.

यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबईच्या वतीने बुधवार दिनांक १७ जुलै, २०१९ रोजी सकाळी १०.३० ते सायं ५.३० यावेळेत वरील विषयावर बैठक व चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले होते. या बैठकीत पर्यावरणाच्या क्षेत्रातील विविध मान्यवर सहभागी झाले होते. प्रथमतः प्रतिष्ठानचे कार्यक्रम व्यवस्थापक श्री. दत्ता बाळसराफ यांनी उपस्थितांचे स्वागत केले व यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबईचे सरचिटणीस मा. श्री. शरद काळे यांनी प्रास्ताविक केले. टेरी संस्थेच्या डॉ. अंजली पारसनीस यांनी 'हवामान बदल' या विषयावर सादरीकरण केले. महाराष्ट्राचा हवामान बदल विषयक आराखडा तयार करताना टेरी संस्थेने महाराष्ट्रातील विविध भौगोलिक पट्ट्यातील स्थानांचा आणि तेथील हवामानाचा अभ्यास करताना आलेले अनुभव तसेच तयार केलेला अभ्यास डॉ. अंजली पारसनीस यांनी मांडला. त्याच बरोबर पुढील ५० वर्षांत महाराष्ट्राचे हवामान विषयक चित्र कसे असेल याचे भविष्यचित्रही दाखवले. या परिणामकारक सादरीकरणामुळे उपस्थितांना हवामानबदल समस्येचे गांभीर्य तसेच त्यावर करावयाच्या तातडीच्या उपाययोजनांची गरज लक्षात आली. बर्ड लाईफ इंटरनॅशनलच्या आशियाई विभागाचे प्रमुख श्री. प्रशांत महाजन यांनी हवामान बदल आणि जैवविविधता यावर भर देत हवामान बदलाच्या पक्षांवर होत असलेल्या परिणामांवर सादरीकरण केले; तर पार्थ बापट यांनी निश्चित ध्येय धोरणे घेऊन योग्य दिशेने कृतिशील उपक्रमांद्वारे या समस्येला उत्तर शोधले पाहिजे असे प्रतिपादन केले. यानंतर स्त्री मुक्ती संघटनेच्या श्रीम. ज्योती म्हापसेकर यांनी महाराष्ट्र निसर्ग उद्यानाचे श्री. अविनाश कुबल, श्रीम. रश्मी जोशी, श्री. भगवान केसभट, श्री. फिरोज मसानी, श्री. सुनील तांबे, प्रतिष्ठानचे

कार्यक्रम व्यवस्थापक श्री. दत्ता बाळसराफ, श्री. प्रशांत शिंदे यांनी चर्चेमध्ये सहभागी होऊन कृती आराखडा तयार करण्याच्या दृष्टीने विविध मुद्दे सुचवले. त्यानुसार महाराष्ट्रातील ५० शाळा आणि ५० महाविद्यालये हा कृती आराखडा राबविण्यासाठी निवडले जातील. ही बैठक यशस्वीपणे आयोजित करण्यासाठी प्रतिष्ठानच्या वतीने श्रीम. मनीषा खिल्लारे, श्रीम. मीनल सावंत, श्री. उमाकांत जगदाळे, श्री. महेश साळवी यांनी विशेष प्रयत्न केले.

महाविद्यालयीन नियतकालिक स्पर्धेचे पारितोषिक वितरण

यशवंतराव चव्हाण वारणा महाविद्यालय, वारणानगर - वारणानगर, जि. कोल्हापूर यांच्या वारणा-२०१७-१८ या अंकाला प्रथम पुरस्कार मिळाला आहे. महिला प्राचार्य डॉ. सौ. सुरेखा शहापुरे यांच्या मार्गदर्शनाखाली प्रसिद्ध झालेल्या २८६ पानांच्या या भ्रमगच्च अंकात विद्यार्थ्यांचे साहित्य आणि महाविद्यालयाचे उपक्रम अतिशय चांगल्या पद्धतीने मांडले आहे. साहित्यामध्ये विद्यार्थ्यांचाच सहभाग असून मराठी, हिंदी आणि इंग्रजी अशा तिन्ही भाषांमध्ये विविध विषयांवर विद्यार्थ्यांनी आपली मते मांडली आहेत. वैचारिक, सामाजिक आणि ललित साहित्याने अंक सजला आहे. महाराष्ट्राच्या ग्रामीण भागातून प्रसिद्ध झालेला असूनही अंकाची भाषा, शुद्धलेखन कौतुकास्पद आहे.

के.जे सोमय्या इन्स्टिट्यूट ऑफ इंजिनिअरिंग आणि इन्फोर्मेशन टेक्नोलॉजी, यांच्या ऑरॉ-२०१७-१८ या अंकाला द्वितीय पुरस्कार मिळाला आहे. मुंबईतील तंत्र महाविद्यालयांमध्ये आघाडीवर असलेल्या या महाविद्यालयाच्या अवतरणात 'ऑरॉ-२०१७ द व्हाय अॅक्सिस' या नियतकालिकाची निर्मितीमूल्ये अतिशय उत्तम असून संपूर्ण अंकात विद्यार्थ्यांचे प्रतिनिधित्व ठळकपणे जाणवते. विद्यार्थ्यांनी स्वतःच विषय निश्चित करून केलेले लिखाण ही या अंकाची विशेष उल्लेखनीय बाब. मराठी, हिंदी, इंग्लिश आणि गुजराथी या चार भाषांत विद्यार्थ्यांनी लिखाण केले आहे.

कमला नेहरू महाविद्यालय, आर्ट्स, कॉमर्स आणि सायन्स, शंकरवाडा चौक, नागपूर हे तिसऱ्या पारितोषिकाचे मानकरी. स्त्रियांची आत्मचरित्रे २०१७ हा संपूर्ण अंक 'स्त्रियांची आत्मचरित्रे' या विषयावर निर्मिलेला आहे. महिलांच्या आत्मचरित्रांवर विद्यार्थ्यांचे मराठी आणि इंग्रजी या भाषांत प्रसिद्ध झालेले परीक्षण वजा परिचय दिले आहेत. अंकाची मांडणी आणि निर्मितीमूल्ये उत्तम आहेत.

भुसावळ कला, विज्ञान आणि पु.ओं. नाहाटा वाणिज्य महाविद्यालय यांच्या 'तरंग' या अंकाला उत्तेजनार्थ प्रथम पुरस्कार मिळाला आहे. 'तरंग ...बदलत्या भारताचे' असे सूत्र घेऊन सिद्ध केलेल्या या

अंकामध्ये मराठी, हिंदी, आणि इंग्रजी अशा तीन भाषांचे स्वतंत्र तीन विभाग आहेत. महाविद्यालयाच्या विविध उपक्रमांची अनुक्रमणिका देऊन त्यामध्ये विद्यार्थ्यांनी मिळविलेल्या यशाचा सविस्तर तपशील दिला आहे. अंकातील साहित्य पूर्णपणे विद्यार्थ्यांचे आहे. ते विद्यार्थ्यांच्या वयाला सुलभ अशाच भाषेत आणि त्यांना आवडेल अशा विषयांवर आहेत.

कत्रुवार कला, रतनलाल काबरा विज्ञान आणि बी. आर. मंत्री वाणिज्य महाविद्यालय, -४३१५०५, मानवत, जि. परभणी यांच्या 'मानवता' या अंकाला उत्तेजनार्थ दुसरे पारितोषिक मिळाले आहे. नेटके संपादक आणि रेखीव रचना हे या अंकाचे वैशिष्ट्य आहे. जी.एस.टी. हा या अंकाचा विषय आहे. यावर्षी स्पर्धेसाठी आलेल्या नियतकालिकांपैकी निम्या नियतकालिकांमध्ये हा विषय माहितीपर हाताळण्यात आला आहे. मात्र, 'मानवता' मध्ये जीएसटीचा थेट बाजारपेठेवर काय परिणाम होणार आहे, हे स्थानिक बाजारपेठेतील विविध व्यावसायिकांशी बोलून विद्यार्थ्यांनी समजावून घेतले आहे. ते लेख आणि मुलाखतींच्या स्वरूपात छायाचित्रांसह मांडले आहे.

महापुरात अडकलेल्यांना मदतीचा हात

न भूतो न भविष्यती कोसळणाऱ्या पावसामुळे सातारा, सांगली, आणि कोल्हापूर येथे आलेल्या महापुरात आपल्या हजारो लोकांचे केवळ संसारच उद्ध्वस्त झाले नाहीत तर अनेकांना आपला जीवही गमवावा लागला. दिनांक ६ ते १४ ऑगस्ट यादरम्यान झालेल्या अतिवृष्टीमुळे या भागातील सर्व मोठी धरणे पूर्ण क्षमतेने भरली. त्यातून होणाऱ्या मोठ्या प्रमाणातील विसर्गामुळे पंचगंगा, कृष्णा, वारणा नद्यांना पुराचे स्वरूप आले. सतत संततधार आणि विसर्ग यामुळे महापुराने सांगली आणि कोल्हापूर या दोन शहरांमध्ये हाहाकार उडाला. जवळपास दीड लाख लोकांना सुरक्षित स्थळी हलवण्यात आले.

ही अशी परिस्थिती असताना अनेक संस्था, संघटना, मंडळे यांच्यावतीने पूरग्रस्तांना मदत दिली जात होती. याप्रमाणेच यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई व विभागीय केंद्र यांच्या वतीने पूरग्रस्तांसाठी मदतीचे आवाहन करण्यात आले. त्यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबईच्या वतीने सातारा, सांगली, कोल्हापूर येथील पूरग्रस्तांच्या मदतीसाठी आदरणीय सुप्रियाताईच्या मार्गदर्शनानुसार मुंबईकरांना केलेल्या आवाहनाला मुंबईकरांनी उत्तम प्रतिसाद दिला व एका दिवसात प्रचंड मदत चव्हाण प्रतिष्ठानमध्ये आणून दिली.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई येथून सांगली, सातारा, कोल्हापूर येथील पूरग्रस्तांच्या मदतीकरिता पहिली गाडी रवाना करण्यात आली. यामध्ये १०० बॉक्स बिस्लरी, २५ बॉक्स बिस्कीटे, साखर, डाळ, तांदूळ, गहू, टूथपेस्ट, टूथब्रश, चहापावडर, बेडशीट, चादर, ब्लॅकट, नॅपकिन, सॅनिटरी नॅपकिन, खाद्यतेल, शेंगदाणे, फरसाण, कपड्याचे साबण, अंधोळीचे साबण, लहान मुलांचे कपडे, महिलांचे तयार ड्रेस, साड्या, ब्लाउज, पुरुषांचे शर्ट, टी शर्ट, फुल पॅन्ट, हाफ पॅन्ट, ट्रॅक

पॅन्ट, स्वेटर, टॉवेल ओडोमॉस. इत्यादी जीवनावश्यक वस्तू पाठविण्यात आल्या.

यासाठी प्रतिष्ठानचे कार्यक्रम संयोजक दत्ता बाळसराफ, श्री विद्याधर खांडे, मुंबई विभागीय संघटक उमाकांत जगदाळे, रमेश मोरे, महेश साळवी, मनिषा खिल्लारे, मीनल सावंत, सचिन बासुतकर, मुळे, अजय, महादेव, सुरेश सावंत, सिडॅकच्या प्रज्ञा, सेंट्रल कॅटरर्सचे सुधाकर शेटी, प्रेम मिश्रा, संगीता गवारे, नवी मुंबईच्या त्रिमूर्ती सोसायटी मधील रेडेकर, लग्नसराईचे राजू आंबेकर तसेच प्रतिष्ठानच्या कार्यालयातील सर्व पदाधिकारी, कर्मचारी, सुरक्षा रक्षक यांनी भरभरून मदत आणि सहकार्य केले.

सर्वांचे मनःपूर्वक आभार.

सर्वच मान्यवर, अधिकारी, कर्मचारी, सदस्य, व कार्यकर्ते यांनी प्रयत्न केले. त्यानुसार पुढील तारखांना पूरग्रस्तांना मदत पाठविण्याचे काम पूर्ण केले.

दिनांक	विवरण (पूरग्रस्तांसाठी मदतीचे स्वरूप)
१२ ऑगस्ट, २०१९	प्रथम ट्रक - देवराष्ट्रे (तालुका - वाळवा) -धान्य, कपडे, मिनरल वॉटर बॉटल्स, सॅनिटरी नॅपकीन, साबण, टूथब्रश, टूथपेस्ट, बिस्कीट पुडे, १०० ब्लॅकट्स,
१५ ऑगस्ट, २०१९	दोन ट्रक - तालुका - कराड धान्य, मिनरल वॉटर बॉटल्स, खाण्याच्या वस्तू, कपडे, इत्यादी.
२९ ऑगस्ट, २०१९	तीन ट्रक - तालुका - पलूस धान्य, मिनरल वॉटर बॉटल्स, कपडे, शालेय वस्तू, (पेन, वह्या, पट्टी, रबर, इतर आवश्यक वस्तू)
	औरंगाबाद - २ ट्रक धान्य, मिनरल वॉटर बॉटल्स, खाण्याच्या वस्तू, कपडे, इत्यादी.
	परभणी - १ ट्रक धान्य, मिनरल वॉटर बॉटल्स, खाण्याच्या वस्तू, कपडे, इत्यादी.

युवा स्वातंत्र्य ज्योत रॅली

दरवर्षीप्रमाणे या वर्षीही यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई - नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाच्या वतीने युवा स्वातंत्र्य ज्योत रॅलीचे आयोजन स्वातंत्र्य दिनाच्या पूर्वसंध्येला दि. १४ ऑगस्ट २०१९ रोजी राज्यभरात करण्यात आलेले होते. यामध्ये मुंबई, नागपूर, नाशिक, सोलापूर, बारामती, किनवट, डोंगरकडा, हिंगोली कळमनुरी आदी ठिकाणी आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी शहरातील ज्येष्ठ नागरिक, विद्यार्थी, पत्रकार, व्यापारी मोठ्या संख्येने उपस्थित झाले होते.

स्वातंत्र्यदिनाच्या पूर्वसंध्येला राष्ट्र पुरुषांना अभिवादन करण्यासाठी तरुणांमध्ये स्वातंत्र्य दिनाविषयी आदराची जाणीव व जागृती निर्माण

व्हावी यासाठी दरवर्षीप्रमाणे याही वर्षी नवमहाराष्ट्र युवा अभियानच्या वतीने रॅलीचे आयोजन करण्यात आले होते. युवा स्वातंत्र्यज्योत रॅलीची सुरुवात श्री. सुरज भोईर यांच्या प्रास्ताविकाने झाली. त्यांनी सदर युवा स्वातंत्र्य ज्योत रॅलीचा उद्देश सहभागीसमोर मांडला. यानंतर प्रमुख पाहुणे मा. डॉ. जी.जी. परीख (ज्येष्ठ स्वातंत्र्यसेनानी, व अध्यक्ष - युसफ मेहेरअली सेंटर) यांनी तसेच गांधी बुक सेंटर चे विश्वस्त आर. के. सोमय्या सर यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. व युवा पिढीच्या भविष्यात काय काय अपेक्षा आहेत आणि त्यांचे दायित्व काय आहे आणि असावे यावर विवेचन केले. यानंतर मा. डॉ. जी. जी. परीख यांच्या हस्ते ज्योत प्रज्वलित करण्यात आली व 'स्वातंत्र्य दिन चिरायू होवो' या घोषणेने रॅलीचे उद्घाटन झाले. 'वंदे मातरम,' 'भारतीय संविधानाचा विजय असो,' 'युवा पिढीका नारा हूँ, भारत देश हमारा है,' 'स्वातंत्र्यदिन चिरायू होवो' अशा घोषणा देत रॅली मार्गस्थ झाली. पुढे ही अभिवादन रॅली गावदेवी मार्गे ऑगस्ट क्रांती मैदान येथे पोहोचली. तेथील गांधी स्मृती स्तंभाला अभिवादन व पुष्पांजली अर्पण करून महाराष्ट्राच्या जडणघडणीत योगदानास उजाळा दिला गेला. त्यानंतर श्री. किसनदादा जाधव (माजी नगरसेवक), आणि श्री. अमोल मडामे (संविधान अभ्यासक) यांनी सहभागींना संबोधित केले. तसेच युवा अध्यक्ष श्री. निलेश भोसले यांनी उपस्थितांशी संवाद साधला. यानंतर श्री. सुरज भोईर यांच्या उत्स्फूर्त गीतांनी सर्वांचे लक्ष्य वेधून घेतले. तसेच सुरज भोईर आणि श्री. रमेश सांगळे यांनी भारतीय राज्यघटनेच्या सरनाम्याचे जाहीर वाचन करून शेवटी राष्ट्रगीत गायन केले. श्रीम. मनिषा खिल्लारे यांनी शेवटी पाहुण्याचे व सहभागींचे आभार मानून रॅलीची सांगता केली.

सदर युवा स्वातंत्र्यज्योत रॅली आयोजनकरिता श्री. रमेश सांगळे, श्री. सुरज भोईर, श्री. सुरज चव्हाण, श्री. महेश साळवी, श्री. रमेश मोरे आणि श्रीम. मनिषा खिल्लारे यांनी परिश्रम घेतले. तसेच श्वेता, मनाली, स्नेहा, प्राजक्ता आणि टीम, श्रीम. रेशमा, श्रीम. मंजू, श्री. निलेश भोसले व टीम ह्या सगळ्यांमुळे रॅली अधिक उत्साहात संपन्न झाली.

यशवंतराव चव्हाण राज्यस्तरीय युवा पुरस्कार २०१९

देशाच्या प्रगतीसाठी युवाशक्तीची गरज आहे. देशाचा विकास अधिक वेगाने व्हावा, यासाठी तरुणांना प्रोत्साहन व प्रेरणा दिली पाहिजे. युवकांनी खडतर परिस्थितीवर मात करित मिळविलेले यश आणि केलेला संघर्ष याचा आदर्श तरुणांनी घ्यावा, असे आवाहन खा. सुप्रिया सुळे यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई व नवमहाराष्ट्र युवा अभियान यांच्यावतीने धनकवडी येथील लोकनेते शरदचंद्रजी पवार बहुउद्देशीय भवन येथे आयोजित करण्यात आलेल्या युवा पुरस्कारांच्या वितरण प्रसंगी खा. सुप्रिया सुळे बोलत होत्या.

२०१८-१९च्या युवा सामाजिक व क्रीडा पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आलेले पुरस्कारार्थी : सायकलपटू वेदांगी कुलकर्णी यांना

यशवंतराव चव्हाण राज्यस्तरीय विशेष युवा क्रीडा पुरस्कार, धावपटू किसन नरशी तडवी यांना यशवंतराव चव्हाण राज्यस्तरीय युवा क्रीडा पुरस्कार (युवक गट), बुद्धिबळपटू साक्षी दिनेश चितलांगे यांना यशवंतराव चव्हाण राज्यस्तरीय युवा क्रीडा पुरस्कार (युवती गट), तर यशवंतराव चव्हाण राज्यस्तरीय युवा सामाजिक पुरस्कार अभिजित सदानंद दिघावकर यांना युवक गटातून व स्नेहल चौधरी यांना युवती गटातून प्रदान करण्यात आला.

यावेळी पुणे विभागीय केंद्राचे सचिव अंकुश काकडे, अभियानाचे सहसंयोजक विश्वास ठाकूर, विजय कान्हेकर, संयोजक नगरसेवक विशाल तांबे, रूपाली चाकणकर, काका चव्हाण, दत्तात्रय धनकवडे, अश्विनी भागवत, शिक्षण मंडळाचे माजी उपाध्यक्ष अप्पासाहेब रेणुसे, वैशाली नागवडे, सामाजिक कार्यकर्ते सागर भागवत उपस्थित होते.

यावेळी पुरस्कारार्थींनी मनोगत व्यक्त केले. भावनाविवश झालेल्या पुरस्कारार्थींचा कंठ भावना व्यक्त करताना दाटून आला होता. जितेंद्र देवकर यांनी सूत्रसंचालन केले. कार्यक्रम यशस्वितेसाठी अभियानाचे संघटक निलेश राऊत, डॉ. अमित नागरे, दिनेश शिंदे, शिवाजी गावंडे, अभिजित खानविलकर, भूषण काळे, राकेश कामटे, रवी वरपे आदींनी परिश्रम घेतले.

नियतकालिक स्पर्धा पारितोषिक वितरण : भुसावळ, जि. जळगाव

आज तंत्रज्ञानाने समाजातील विविध माध्यमे विद्यार्थ्यांना आपले मतप्रदर्शन करण्याकरिता व आपल्या साहित्यकृती लोकांपर्यंत पोहोचविण्याकरिता उपलब्ध झाली आहेत. त्याचा योग्य वापर करून अभिव्यक्त व्हावे व चांगल्या दर्जाची कलाकृती घडवावी, असे आवाहन यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र जळगावचे अध्यक्ष मा. रविंद्र भैर्या पाटील यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई नवमहाराष्ट्र युवा अभियान यांच्या वतीने आयोजित यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालयीन नियतकालिक स्पर्धेच्या पारितोषिक वितरण समारंभात ते बोलत होते. १० जुलै २०१९ रोजी हा कार्यक्रम पार पडला. भुसावळ येथील भुसावळ कला, विज्ञान आणि पु. ऑ. नाहाटा वाणिज्य महाविद्यालय या महाविद्यालयास नियतकालिक स्पर्धेत उत्तेजनार्थ क्रमांकाचे राज्यस्तरीय पारितोषिक मिळाले असून त्यानिमित्ताने विशेष समारंभ महाविद्यालयात आयोजित करण्यात आला होता. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाच्या प्राचार्य डॉ. मिनाक्षी वायकोळे या उपस्थित होत्या. कार्यक्रमाच्या यशस्वितेसाठी संदीप पाटील यांनी परिश्रम घेतले.

नियतकालिक स्पर्धा पारितोषिक वितरण समारंभ : मानवत जि. परभणी

विद्यार्थी दशेत तुम्ही जे लिहाल, त्यात सत्व असेल तर ते सगळे स्वीकारतील. आपण त्यासाठी आपले निरीक्षण व अनुभव समृद्ध करायला हवे. महाविद्यालयीन नियतकालिक त्या लिखाणाची सुरुवात करण्याची

योग्य संधी आहे. त्यातून आपण अभिव्यक्त व्हावे, असे आवाहन साहित्य अकादमी पुरस्कार विजेते प्रसिद्ध लेखक व पत्रकार आसाराम लोमटे यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाच्या वतीने आयोजित यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालयीन नियतकालिक स्पर्धा २०१८च्या पारितोषिक वितरण कार्यक्रमप्रसंगी ते प्रमुख अतिथी म्हणून बोलत होते. मानवत जि. परभणी येथील के. के. एम महाविद्यालयास यंदाचा उत्तेजनार्थ पुरस्कार या स्पर्धेत मिळाला आहे, त्याच्या वितरण प्रसंगी ११ जुलै २०१९ रोजी लोमटे बोलत होते.

मा. आसाराम लोमटे यांच्या हस्ते महाविद्यालयास पुरस्कार प्रदान करण्यात आला. सन्मानचिन्ह, सन्मानपत्र व रोख रक्कम असे पुरस्काराचे स्वरूप होते. यावेळी संस्थेचे अध्यक्ष विजयकुमारजी कत्रवार, सचिव बालकिशन चांडक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भास्कर मुंडे, प्रतिष्ठानचे कार्यक्रम संयोजक दत्ता बाळसराफ, परभणी केंद्राचे सचिव विजय कान्हेकर, नांदेड केंद्राचे सचिव शिवाजी गावंडे, अंकाच्या संपादक डॉ. शारदा राऊत, डॉ. दुर्गेश रवंडे, प्रा. अनंत मोगल याप्रसंगी उपस्थित होते.

नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाचे राज्य संघटक निलेश राऊत यांनी याप्रसंगी उपस्थितांचे स्वागत केले. विद्यार्थी व प्राध्यापक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

नियतकालिक स्पर्धा पारितोषिक वितरण समारंभ : वारणा जि. कोल्हापूर

वारणानगर : माणसाची जीवनशैलीच बदलत चालली असून जाणीवा, संवाद बदलत आहेत. आधुनिक साधनांचा उपयोग करणारी नवी संस्कृती तयार होत आहे. दर्जेदार लिखाणासाठी अभ्यासपूर्ण माहिती पुरवून, आदर्श, नवीन मूल्य जपणारे नवविचाराने प्रेरित असणारे साहित्य आणि साहित्यकार घडणे ही आजच्या काळाची गरज आहे. नवलेखकांच्या लिखाणावर, आशयावर संस्कार करण्याची गरज असून नियतकालिकाच्या माध्यमातून त्यांना दर्जेदार लेखन लिहिण्यास प्रवृत्त करण्याचे आवाहन शिक्षकांच्या पुढे असल्याचे मत 'लोकमत'चे संपादक वसंत भोसले यांनी व्यक्त केले.

वारणानगर येथील यशवंतराव चव्हाण वारणा महाविद्यालयात 'वारणा वार्षिक' नियतकालिकास मुंबईच्या यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचा प्रथम पुरस्कार प्रदान समारंभ १३ जुलै २०१९ रोजी संपन्न झाला. या कार्यक्रमात वसंत भोसले बोलत होते.

दत्ता बाळसराफ यांनी प्रतिष्ठानच्या कार्याची माहिती दिली व ते म्हणाले की, नवलेखकांनी आजच्या समाजाचे वास्तव साहित्याच्या माध्यमातून मांडावे, गेल्या साठ-सत्तर वर्षांत देशाने खूप प्रगती केली असून सन २०१४ नंतरच देश प्रगत होत आहे हा गैरसमज पसरत असल्याचे त्यांनी सांगितले. ऑनलाईनच्या जमान्यातही माध्यमांनी समाजाच्या व राजकारणाच्या वास्तव घडामोडी समाजापर्यंत पोहोचविण्याचे आवाहन

बाळसराफ यांनी केले. कार्यक्रमात दत्ता बाळसराफ, नवमहाराष्ट्र युवा अभियानचे राज्य संघटक निलेश राऊत, संयोजक विजय कान्हेकर, वारणा शिक्षण मंडळाच्या प्रशासकीय अधिकारी डॉ. वासंती रासम, प्राचार्य डॉ. सुरेखा शहापुरे प्रामुख्याने उपस्थित होते. प्रारंभी नवमहाराष्ट्र युवा अभियानचे राज्य संघटक निलेश राऊत यांनी प्रतिष्ठानच्या वतीने राबविण्यात येत असलेल्या राज्यस्तरीय 'शब्दगौरव वक्तृत्व स्पर्धे'ची माहिती दिली. ज्येष्ठ पत्रकार पद्मभूषण देशपांडे यांनी २०० हून अधिक नियतकालिक स्पर्धेतून वारणा, हे नियतकालिक स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त करून यशस्वी ठरल्याचे सांगितले.

नियतकालिक स्पर्धा पारितोषिक वितरण समारंभ, मुंबई

अमेरिका नावाचा खंड अस्तित्वात आहे याची सुतराम कल्पना कोलंबसला नव्हती. परंतु अमेरिका युरोपियन लोकांच्या कल्पनेत होती. तिची कल्पना त्यांनी केली होती. त्या कल्पनेचा पाठपुरावा करताना अमेरिका त्यांना गवसली. तसेच आपल्या जागेवरून न हलता काही किलोमीटर अंतरावरील माणसाशी आपण बोलू शकतो ही कल्पना ग्रॅहॅम बेलने केली. त्यानंतर टेलिफोनचा शोध लागला. जे आजवर कुणालाही ज्ञात नाही अशा अज्ञातातला एखादा कण वा तुकडा शोधायचा असेल तर कल्पना करावी लागते. आणि ती प्रत्यक्षात आणण्याचा ध्यास धरावा लागतो. भारतीयांकडे कल्पनाशक्तीची वानवा आहे. आपल्याला कोकणचा कॅलिफोर्निया करायचा असो, मुंबईचं सिंगापूर वा शांघाय. आपण पाश्चात्यांकडून कल्पना घेतो. आपण नव्या जगाची कल्पना करत नाही.

तंत्रज्ञानाचे शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांने या पुढील काळात या आदर्शाचे उदाहरण डोब्यासमोर ठेऊन नावीन्यपूर्ण कल्पना अस्तित्वात आणाव्यात असे आवाहन ज्येष्ठ पत्रकार व लेखक सुनील तांबे यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई - नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाच्या वतीने दिल्या जाणाऱ्या महाविद्यालयीन नियतकालिक स्पर्धेच्या पारितोषिक वितरण समारंभाप्रसंगी ते बोलत होते. या स्पर्धेचे द्वितीय पारितोषिक मुंबई येथील के.जे. सोमय्या कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग अँड इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी यांना मिळाले असून, त्या महाविद्यालयात २५ जुलै २०१९ रोजी पुरस्कार वितरण कार्यक्रम संपन्न झाला. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. उकरंडे, प्रतिष्ठानचे कार्यक्रम व्यवस्थापक दत्ता बाळसराफ, उपप्राचार्य डॉ.अनिता पाटील, अंकाच्या संपादक प्रा. वृषाली देवळे उपस्थित होते. नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाच्या वतीने राज्य संघटक निलेश राऊत यांनी मान्यवरांचे स्वागत केले. कार्यक्रमाच्या आयोजनासाठी मनिषा खिल्लारे, रमेश मोरे यांनी परिश्रम घेतले.

नियतकालिक स्पर्धा पारितोषिक वितरण समारंभ, नागपूर

विद्यार्थ्यांनी आपल्या लिखाणात सहजता आणावी, त्यामुळे ते लोकांचे लिखाण होईल, सर्वसामान्यांना त्यांचे वाटेल. त्यासाठी लिखाणाचे तंत्र देखील समजून घ्यायला हवे, याकरिता पुस्तके आपली मित्र बनवा. साहित्य हे तुम्हाला माणूस म्हणून जगण्याची प्रेरणा देते. जे

विद्यार्थी आता विविध प्रकारे अभिव्यक्त होत असतील, त्यांचे मनःपूर्वक अभिनंदन! व पुढील काळात यांच्यातूनच साहित्याच्या नव्या प्रवाहांची निर्मिती व्हावी, असे मत प्रसिद्ध कवी ज्ञानेश वाकुडकर यांनी व्यक्त केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई नवमहाराष्ट्र युवा अभियान यांच्या वतीने आयोजित यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालयीन नियतकालिक स्पर्धेच्या पारितोषिक वितरण समारंभात ते बोलत होते. नागपूर येथील कमला नेहरू कॉलेज ऑफ आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स या महाविद्यालयास नियतकालिक स्पर्धेत तृतीय क्रमांकाचे राज्यस्तरीय पारितोषिक मिळाले असून त्यानिमित्ताने ८ सप्टेंबर २०१९ रोजी विशेष समारंभ महाविद्यालयात आयोजित करण्यात आला होता. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी संस्थेच्या अध्यक्षा मा. सुहासिनी वंजारी यांची उपस्थिती होती. तर प्रतिष्ठानचे कार्यक्रम व्यवस्थापक मा. दत्ता बाळसराफ, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अशोक कांबळे, उपप्राचार्य डॉ. प्रदिप दहीकर, अंकाचे संपादक सिद्धेश देव, सुहास तेंडूलकर, निशिकांत काशीकर आदी मान्यवर उपस्थित होते. या प्रसंगी नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाचे संघटक निलेश राऊत व अभिजीत राऊत यांनी उपस्थितांचे स्वागत केले. विद्यार्थी व प्राध्यापकांची मोठ्या संख्येने कार्यक्रमास उपस्थिती होती.

यशवंत शब्दगौरव राज्यस्तरीय महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेची विभागीय फेरी

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई - नवमहाराष्ट्र युवा अभियान, आणि एमजीएम जनसंवाद व वृत्तपत्रविद्या महाविद्यालयाच्या संयुक्त विद्यमाने कनिष्ठ व वरिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांकरिता 'यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेची विभागीय फेरी मंगळवार, दि. २० ऑगस्ट २०१९ रोजी एमजीएम वृत्तपत्रविद्या महाविद्यालयाच्या चित्रपती व्ही. शांताराम सभागृहात प्रसिद्ध चित्रपट समीक्षक अशोक राणे, डॉ. रेखा शेळके, विभागीय केंद्राचे सचिव निलेश राऊत, सुहास तेंडूलकर, दिग्दर्शक शिव कदम यांच्या प्रमुख उपस्थितीत संपन्न झाली. यावेळी औरंगाबाद, जालना, बीड, परभणी या जिल्ह्यांतील ८० विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.'

प्राथमिक फेरीत स. भु. विज्ञान महाविद्यालयाची विद्यार्थिनी रेणुका विनोद धुमाळ हिने प्रथम पुरस्कार पटकाविला. तिला रुपये पाच हजार रोख, स्मृतिचिन्ह व प्रमाणपत्र देऊन गौरविण्यात आले. द्वितीय पुरस्कार माणिकचंद पहाडे विधी महाविद्यालयातील विद्यार्थिनी कल्याणी मधुकर काकडे हिने पटकाविला. तिला रुपये तीन हजार रोख, स्मृतिचिन्ह व प्रमाणपत्र देऊन गौरविण्यात आले. तृतीय पारितोषिक मातोश्री डॉ. कंचन महाविद्यालयातील विद्यार्थी हर्षद शेखर औटे यास रुपये दोन हजार, स्मृतिचिन्ह व प्रमाणपत्र देऊन गौरविण्यात आले. तर उत्तेजनार्थ दोन पारितोषिके देवगिरी महाविद्यालयातील विद्यार्थिनी पौर्णिमा ईश्वर तोटेवाड व मौलाना आझाद महाविद्यालयातील विद्यार्थी शेख इरफान इक्बाल यांना प्रत्येकी रुपये एक हजार रोख, स्मृतिचिन्ह व प्रमाणपत्र देऊन गौरविण्यात आले. तर इतर सहभागी सर्व स्पर्धकांना सहभाग प्रमाणपत्र देण्यात आले.

स्पर्धेसाठी परीक्षक म्हणून श्रीकांत देशपांडे, सचिन दाभाडे दिपक पवार यांनी काम पाहिले. यावेळी प्रसिद्ध समीक्षक अशोक राणे यांनी विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन करित शुभेच्छा दिल्या.

कार्यक्रम यशस्वितेसाठी नवमहाराष्ट्र युवा अभियानचे विभागीय संघटक सुबोध जाधव, मंगेश निरंतर, गणेश घुले, प्रा. आशा देशपांडे, कविता सोनी, विशाखा गारखेडकर, मंगेश मर्ढेकर, विनोद काकडे, महेश हरबक आदींनी परिश्रम घेतले.

यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा विभागीय फेरी, नाशिक

समाज संकेतांना धक्का देणारी माध्यमक्रांती झाल्याने लोकशाहीची प्रक्रिया तीव्र होईल अशी जाणीव निर्माण होण्याऐवजी आज आपण जास्तीत जास्त व्यक्तिवादी होत चाललो आहोत. त्यातूनच माणसांमाणसांत हिंसा उफाळून येत आहे. ते रोखण्यासाठी उत्तम वाचन आणि सभोवतालाकडे सजगपणे पाहणे गरजेचे आहे व त्यासाठी माध्यमांचा अनावश्यक वापर टाळावा. असे प्रतिपादन सुप्रसिद्ध विचारवंत प्रा. मिलिंद मुरुगकर यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई-नवमहाराष्ट्र युवा अभियान व एच. टी. पी. कला, आर. वाय. के. विज्ञान महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने कनिष्ठ व वरिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांकरिता विभागीय यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. एच.पी.टी. महाविद्यालयात ही स्पर्धा २२ ऑगस्ट २०१९ रोजी संपन्न झाली. स्पर्धेत नाशिक, धुळे, नंदूरबार, जळगाव येथील महाविद्यालयातून शंभरहून अधिक विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. स्पर्धेतील विजेते खालील प्रमाणे.

१. प्रथम क्रमांक : श्रुती बोरस्ते (एच.पी.टी. कला व आर.वाय.के. विज्ञान महाविद्यालय, नाशिक)
२. द्वितीय क्रमांक : सौरभ सोनार (डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर लॉ कॉलेज, धुळे)
३. तृतीय क्रमांक : शुभांगी ढोमसे (के.के. वाघ महाविद्यालय, पिंपळगाव (ब.))
४. उत्तेजनार्थ : गायत्री वडघुले (के.टी.एच.एम. महाविद्यालय, नाशिक)
५. उत्तेजनार्थ : महिमा ठोंबरे (एच.पी.टी. कला व आर. वाय.के. विज्ञान महाविद्यालय, नाशिक)

परीक्षक म्हणून प्रा. अनंत येवलेकर, डॉ. शंकर बोर्हाडे, डॉ. राजेंद्र सांगळे, डॉ. संजय चपळगावकर यांनी काम पाहिले. पारितोषिक वितरण सोहळ्याचे स्वागत व प्रास्ताविक करताना यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र, नाशिकचे कार्याध्यक्ष विश्वास ठाकूर म्हणाले की, विद्यार्थ्यांच्या भावी आयुष्यात आत्मविश्वास निर्माण होण्यासाठी, व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी वक्तृत्व कला आवश्यक आहे. त्यासाठीच अधिकाधिक वक्ते निर्माण होऊन, विविध विषयांवर सखोल वाचन आणि विचार मंथन होऊन सद्विचारांचा ओघ अखंड रहावा, या उद्देशाने ही स्पर्धा आयोजित

करण्यात आली आहे.

परीक्षकांच्या वतीने मनोगत व्यक्त करतांना प्रा. अनंत येवलेकर म्हणाले की, वक्तृत्व स्पर्धेत विषयाचे नेमके आकलन, अभ्यास, आवाजातील चढउतार यांचा संगम असणे महत्त्वाचे असते. अनेक विद्यार्थ्यांनी यात उत्तम सादरीकरण केले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य व्ही. एन. सूर्यवंशी म्हणाले की, नवनवीन वक्ते निर्माण होण्याची गरज असून अशा स्पर्धामधून तो शोध घेता येतो. त्यासाठी हे व्यासपीठ आहे. ते निर्माण करण्यासाठी आम्ही प्रयत्न केला आहे. याप्रसंगी नवमहाराष्ट्र युवा अभियानचे संघटक निलेश राऊत, उपप्राचार्या डॉ. वृंदा भागवे, डॉ. लीना हुन्नरगीकर, प्रा. बी.यु. पाटील, विश्वजीत कदम, डॉ. उदया बासरकर, भूषण काळे आदींनी परिश्रम घेतले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन महेश अर्चितलवार, बागेश्री पारनेरकर, प्राजक्ता नागपूर यांनी केले.

यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा विभागीय फेरी, पुणे

वक्तृत्व कला फक्त तुमचे विचार व्यक्त करण्याचे साधन नाही, तर त्याचा उपयोग तुम्हाला आयुष्यातील विविध टप्प्यांवर तुमच्या करिअर साठी होऊ शकतो. त्यासाठी तुम्ही अधिक चौकस राहून घडणाऱ्या गोष्टींचे निरीक्षण केले पाहिजे. तसेच विविध क्षेत्रांमधील पुस्तकांचे वाचन करून तुमच्या कल्पनाशक्तीला वाव द्यायला हवा. मनुष्य आणि प्राण्यात तो मोठा फरक आहे. मनुष्याला कल्पनाशक्तीचा वापर करता येतो. त्याचा उपयोग करून आपले वक्तृत्व अधिक सकस करावे, असे आवाहन प्रसिद्ध रेडिओ जाँकी संग्राम खोपडे यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई - नवमहाराष्ट्र युवा अभियान व रयत शिक्षण संस्थेचे एसएमजोशी कॉलेज हडपसर यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेच्या विभागीय फेरीच्या पारितोषिक वितरण समारंभात २७ ऑगस्ट २०१९ रोजी ते बोलत होते. वितरण सोहळ्याच्या अध्यक्षस्थानी नगरसेवक चेतन तुपे पाटील होते, तर या कार्यक्रमास माजी स्थायी समिती सभापती व नगरसेवक विशाल तांबे, संतोषकुमार फड, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अरविंद बुरुंगुले, विजय कान्हेकर आदी उपस्थित होते.

या स्पर्धेत पुणे, सोलापूर व अहमदनगर जिल्ह्यातील १६० विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला. तीन सभागृहात सदरील स्पर्धेचे आयोजन करून नंतर दुसरी फेरी घेण्यात आली. सदर स्पर्धेचा निकाल पुढीलप्रमाणे : प्रथम क्रमांक - कु. भक्ती अरविंद देशमुख, आबासाहेब गरवारे महाविद्यालय, द्वितीय क्रमांक- तेजस दिनकर पाटील, मॉडर्न महाविद्यालय, तृतीय क्रमांक - अंकिता संजय शिवतारे, एस.पी. कॉलेज, उत्तेजनार्थ -शुभम सतीश शेंडे, एस.एम. जोशी कॉलेज व शेख आतिक, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ.

या स्पर्धेत परीक्षक म्हणून प्राचार्या डॉ. सुषमा चाफळकर, अॅड. हनुमंत शिंदे, संतोश सहाणे, पांडुरंग कंद, अश्विनी पंढरपुरे आणि प्रा.

महेश अर्चितलवार यांनी काम पाहिले.

स्पर्धा यशस्वितेसाठी नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाचे राज्य संघटक निलेश राऊत, डॉ. अमित नागरे, डॉ. पांडुरंग भोसले, प्रा. ठाकरे, प्रा. दीपक गायकवाड आदींनी परिश्रम घेतले.

यशवंत शब्दगौरव राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा विभागीय फेरी, कोल्हापूर

वेगवेगळ्या भागातून आपली बोली घेऊन आलेल्या आणि वक्तृत्वाची जोपासना करणाऱ्या विद्यार्थी स्पर्धकांनी आपली बोली सोडून शुद्ध भाषा बोलण्याच्या प्रयत्नात आपल्या मूळ भाषेचा गोडवा हरवू देऊ नये. वक्तृत्व कला तुम्हाला आत्मविश्वास आणि नेतृत्वगुण वाढायला मदत करते. मी महाविद्यालयीन काळात वक्तृत्व स्पर्धामधून सहभाग नोंदविला. आज मला न्यायाधीश म्हणून न्यायदान करताना त्या आकलनाचा मोठा उपयोग होतो, असे प्रतिपादन कोल्हापूर कौटुंबिक न्यायालयाच्या प्रधान न्यायाधीश डॉ. अनिता जाधव यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई - नवमहाराष्ट्र युवा अभियान व महावीर महाविद्यालय, कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने कनिष्ठ व वरिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांकरिता यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन २९ ऑगस्ट २०१९ रोजी करण्यात आले होते. त्याच्या पारितोषिक वितरण समारंभात त्या प्रमुख अतिथी म्हणून बोलत होत्या.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी निवृत्त प्राचार्य डॉ. श्रीधर येरवाडे होते. तर प्राचार्य डॉ. आर पी लोखंडे, विशाल तांबे, रोहित पाटील, सुवर्णा भुजबळ, आदिल फरास, बाळासाहेब महामुलकर, कल्पेश चौगुले, राकेश कामठे, डॉ. किरण देशमुख, प्रतिष्ठानचे कार्यक्रम संयोजक दत्ता बाळसराफ, विजय कान्हेकर आदींची याप्रसंगी प्रमुख उपस्थिती होती. ताज मुलानी व प्रा. महेश अर्चितलवार यांनी परीक्षक म्हणून काम पाहिले.

कोल्हापूर विभागीय फेरीत कोल्हापूर, सांगली व सातारा जिल्ह्यातील ५० स्पर्धक सहभागी झाले होते. स्पर्धेचा निकाल पुढीलप्रमाणे : प्रथम क्रमांक - गणेश ज्ञानदेव लोळगे- अशोकराव माने महाविद्यालय, वाठार, द्वितीय क्रमांक - आलिशा अनिल मोहिते - यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, सांगली केंद्र, तृतीय क्रमांक - स्वरदा चंद्रशेखर फडणीस, के आय टी अभियांत्रिकी महाविद्यालय कोल्हापूर, उत्तेजनार्थ - मयूर संजय शिरतोडे, ई एमसी ए राजमाची कराड व अक्षय अरविंद पाटील, विश्वासराव नाईक महाविद्यालय, बत्तीस शिराळा.

स्पर्धेच्या यशस्वितेसाठी नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाचे राज्य संघटक निलेश राऊत, प्रा. संजय ओमासे, प्रा. प्रकाश चव्हाण आदींनी परिश्रम घेतले.

राष्ट्रीय शब्दगौरव राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा विभागीय फेरी, रत्नागिरी

वक्तृत्व कलेत भाषेचा वापर हा अतिशय महत्त्वाचा असतो. वाचन,

चिंतन व संवादातून तुमची भाषेबद्दलची समज अधिक समृद्ध होत जाते. कोकणाला विचारवंत, लेखक, साहित्यिक, राजकीय वक्ते यांची मोठी परंपरा आहे. आणि कोकणात बोलल्या जाणाऱ्या मराठी भाषेचाही एक वेगळा गोडवा आहे. तोच गोडवा आजच्या पिढीतील वक्तृत्व स्पर्धेत भाग घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांमध्येही कायम आहे असे मत यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई - विभागीय केंद्र चिपळूणचे अध्यक्ष शेखर निकम यांनी व्यक्त केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई - नवमहाराष्ट्र युवा अभियान व सहाद्री शिक्षण संस्थेचे महिला महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने कनिष्ठ व वरिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांकरिता यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आलेले होते. चिपळूण येथे शुक्रवार दि. ३० ऑगस्ट २०१९ रोजी, सकाळी १० वा. मुख्य सभागृह, सहाद्री शिक्षण संस्थेचे महिला विद्यालय, चिपळूण येथे विभागीय फेरी संपन्न झाली. याप्रसंगी निकम बोलत होते. या स्पर्धेत रायगड, रत्नागिरी व सिंधुदूर्ग या तीन जिल्ह्यांतील विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला. स्पर्धेला परीक्षक म्हणून प्राचार्य डॉ. टी. वाय. कांबळे व प्रा. महेश अचिंतलवार यांनी काम पाहिले.

स्पर्धेचा निकाल पुढीलप्रमाणे : प्रथम क्रमांक - लक्ष्मण विठ्ठल कचरे, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महाविद्यालय, महाड, जि. रायगड, द्वितीय क्रमांक - प्रतिक प्रभाकर गमरे, डॉ. तात्यासाहेब नातू महाविद्यालय, मार्ग ताम्हाणे, तृतीय क्रमांक - संकेत जयंत लाड, शरदचंद्रजी पवार कृषी महाविद्यालय, दहिवली, उत्तेजनार्थ क्रमांक - अनिकेत विनायक कांगणे, जोगळेकर महाविद्यालय, रत्नागिरी व कौस्तुभ हेमंत फाटक, देव घैसास किर वरिष्ठ महाविद्यालय, रत्नागिरी.

स्पर्धा यशस्वितेसाठी नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाचे राज्य संघटक निलेश राऊत, विभागीय केंद्र रत्नागिरीचे सचिव अभिजीत खानविलकर, विश्वनाथ कांबळे, सुनील घोडेकर, संदेश संसारे आदींनी परिश्रम घेतले.

यशवंत शब्दगौरव राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा विभागीय फेरी, मुंबई

भाषणकला तुमचे आयुष्य घडवते परंतु पाठांतर करून बोलणे म्हणजे भाषण नव्हे, भाषण करताना तुमचे विचार आणि भूमिका स्पष्टपणे दिसल्या पाहिजेत. त्यामुळे तुमचे व्यक्तिमत्त्व उभे राहते. तुमच्या व्यक्तिमत्त्वात ठामपणा येतो. आताच्या सोशल मीडियावरील ट्रोलर्सच्या काळात तुमच्यातील ठामपणा आणि विवेकी विचारांची गरज आहे. ती अंमलात आणा, तुमच्या मनातील विचार हे भाषण कलेतून मांडा, पाठांतर करून नव्हे, असे आवाहन प्रसिद्ध नाट्यचित्रपट दिग्दर्शक चंद्रकांत कुलकर्णी यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई - नवमहाराष्ट्र युवा अभियान व मराठी विभाग, रामनारायण रुईया स्वायत्त महाविद्यालय, मुंबई यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेच्या मुंबई विभागीय फेरीच्या पारितोषिक वितरण सोहळ्यात ३१

ऑगस्ट २०१९ रोजी ते बोलत होते. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ. मनीष हाटे, नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाचे संयोजक दत्ता बाळसराफ, मराठी विभागाच्या प्रमुख डॉ. लीना केदारे, विजय कसबे उपस्थित होते.

मुंबई शहर, मुंबई उपनगर, ठाणे व पालघर या चार जिल्ह्यातील ८० विद्यार्थ्यांनी या स्पर्धेत सहभाग नोंदविला. या स्पर्धेत परीक्षक म्हणून जयदेवी स्वामी, दीपा कदम, अस्मिता मोहिते, महेश अचिंतलवार यांनी काम पाहिले.

स्पर्धेच्या मुंबई विभागीय फेरीचा निकाल पुढीलप्रमाणे : प्रथम क्रमांक - प्राची श्रीकांत जोशी, के.व्ही. पेंढारकर महाविद्यालय, डोंबिवली, द्वितीय क्रमांक : अभिजीत जाधव, सी.एच. एम. महाविद्यालय, उल्हासनगर, तृतीय क्रमांक : प्रतीक पवार, रुईया महाविद्यालय, माटुंगा, उत्तेजनार्थ : प्राजक्ता जाधव, रुईया महाविद्यालय व प्रचिती परब, डी.जी. रुपारेल महाविद्यालय.

स्पर्धेच्या यशस्वितेसाठी नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाचे राज्य संघटक निलेश राऊत, अनघा पेंडसे, रमेश मोरे, मनिषा खिल्लारे, डॉ. अमित नागरे, मीनल सावंत, विवेक कनावजे, महेश साळवी, रणजीत बायस आदींनी परिश्रम घेतले.

यशवंत शब्दगौरव राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा विभागीय फेरी, नांदेड

वक्तृत्व विकासाकरिता वाचन व चिंतनाची गरज असते, त्याकरिता आपल्या प्रमाणभाषेची गरज नाही, तुम्ही तुमचा अभ्यास व विचार आपल्या बोलीभाषेचा वापर करून देखील व्यक्त करू शकता. प्रमाण भाषेचे ओझे अंगीकारण्याची काही गरज नाही, असे मत प्रसिद्ध साहित्यिक डॉ. जगदीश कदम यांनी ४ सप्टेंबर २०१९ रोजी व्यक्त केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई - नवमहाराष्ट्र युवा अभियान व पीपल्स कॉलेज नांदेड यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेच्या नांदेड विभागीय फेरीच्या पारितोषिक वितरण सोहळ्यात ते बोलत होते. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एम. आर. जाधव, प्रतिष्ठानचे कार्यक्रम संयोजक दत्ता बाळसराफ, विभागीय केंद्राचे सचिव शिवाजी गावंडे, कोषाध्यक्ष शिवानंद सुरकूतवार, सदस्य बापू दासरी, कल्पना डोंगळीकर, डॉ. मनोरमा चव्हाण, डॉ. विशाल पतंगे, नामदेव दळवी, जर्नलसिंग गाडीवाले, श्रीकांत मांजरमकर, दासराव पाटील आदी मान्यवर उपस्थित होते.

नांदेड, हिंगोली, लातूर व उस्मानाबाद या जिल्ह्यातील ७६ विद्यार्थी स्पर्धेत सहभागी झाले होते. स्पर्धेला परीक्षक म्हणून सुचेता पाटील, अॅड. राजा कदम, डॉ. स्वाती वाठ व महेश अचिंतलवार यांनी काम पाहिले.

स्पर्धेचा निकाल पुढीलप्रमाणे : प्रथम क्रमांक - अमित रामराव कदम, महात्मा बसवेश्वर कॉलेज, लातूर द्वितीय क्रमांक - नितीन माधवराव कसबे, राजीव गांधी कॉलेज, नांदेड, तृतीय क्रमांक : अलमास अमीन शेख, फार्मसी कॉलेज, नांदेड, उत्तेजनार्थ क्रमांक : आशिष साडेगावकर,

डॉ. शंकरराव सातव महाविद्यालय, कळमनुरी, जि. हिंगोली व कृष्णा व्यंकट तिडके, राजीव गांधी महाविद्यालय, नांदेड.

स्पर्धेच्या यशस्वितेसाठी नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाचे राज्य संघटक निलेश राऊत, विभागीय केंद्राचे सचिव शिवाजी गावंडे, पीपल्स कॉलेजचे डॉ. विशाल पतंगे, अक्षय पतंगे, सौरभ करंडे, दिनेश तोटावाड, विजय घायार, अविनाश काळकेकर आदींनी परिश्रम घेतले.

यशवंत शब्दगौरव राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा विभागीय फेरी, अमरावती

आजच्या काळात विचारमंथन घडणे आवश्यक आहे, असे पाच जिवंत विषय आणि या पाच विषयांची ८३ स्पर्धकांनी आपापल्या शैलीत केलेली अभ्यासपूर्ण मांडणी व या मांडणीतून आजच्या ज्वलंत विषयांच्या बाबत समोर आलेली तरुणाईच्या मनातील गंभीरता याने ६ सप्टेंबर २०१९ रोजी येथील श्री. शिवाजी कला व वाणिज्य महाविद्यालयात दिवसभर चाललेली 'यशवंत शब्दगौरव' महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेची अमरावती विभागीय फेरी प्रचंड गाजली. जीवन प्रकाश गावंडे या विद्यार्थ्याने या स्पर्धेचा प्रथम पुरस्कार पटकावला तर कु. आकांक्षा अविनाश असनारे व कु. साक्षी राजकुमार इंगोले यांनी अनुक्रमे द्वितीय व तृतीय पारितोषिक पटकावले. कु. ऋतुजा सुभाष हरणे आणि अक्षय अजय सुरोसे यांनी उत्तेजनार्थ पुरस्कार पटकावून मुंबई येथे होणाऱ्या अंतिम स्पर्धेसाठी आपली निवड पक्की केली.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई नवमहाराष्ट्र युवा अभियान व श्री. शिवाजी कला व वाणिज्य महाविद्यालयाच्या संयुक्त विद्यमाने 'यशवंत शब्दगौरव' महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेच्या अमरावती विभागीय फेरीचे आयोजन करण्यात आले होते. भारतीय लोकशाही व निवडणूक व्यवस्था, यशवंतराव चव्हाण यांची कारकीर्द : शोध आणि बोध, महाराष्ट्राच्या महिला धोरणाची २५ वर्षे, जातीचं काय करायचं? व्यवस्थापन की निर्मूलन आणि सोशल मिडिया : मी आहे नेहमी ऑनलाईन या पाच विषयांवर अमरावती विभागातील अमरावती, अकोला, बुलढाणा, वाशीम व यवतमाळ या पाच जिल्ह्यांच्या विविध महाविद्यालयातील एकूण ८३ स्पर्धकांनी या स्पर्धेत सहभाग घेतला. या स्पर्धेचे उद्घाटन महाविद्यालयाच्या प्राचार्य डॉ. स्मिता देशमुख यांच्या हस्ते झाले तर श्री. शिवाजी शिक्षण संस्थेचे कोषाध्यक्ष दिलीप बाबू इंगोले यांच्या अध्यक्षतेत आणि सुप्रसिद्ध कवी बबन सराडकर यांच्या प्रमुख उपस्थितीत पारितोषिक वितरण समारोह झाला.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचे कार्यक्रम व्यवस्थापक दत्ता बाळसराफ यांनी समारोपीय कार्यक्रमात या स्पर्धेच्या आयोजनामागची भूमिका विशद केली तर दिलीपबाबू इंगोले, बबन सराडकर, प्राचार्य डॉ. स्मिता देशमुख यांनी आपल्या भाषणातून सहभागी स्पर्धकांचे कौतुक करत शुभेच्छा दिल्या. स्पर्धेचे परीक्षक म्हणून महेश अर्चितलवार, प्रा. दिपाली देशमुख, क्षिप्रा. मानकर व प्रा. विनय सोनुले यांनी काम पाहिले. डॉ. जयराम गायकवाड यांनी कार्यक्रमाचे संचालन व डॉ. वर्षा चिखले,

प्रा. सिमा चोपडे, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचे आणि स्पर्धेचे समन्वयक निलेश राऊत, प्रा. कविता पाटील, डॉ. सुवर्णा गाडगे, डॉ. महेंद्र मेटे, डॉ. कुमार बोबडे, डॉ. व्ही. एच. भटकर, डॉ. मनोज जोशी, प्रा. गजानन केतकर, डॉ. अपर्णा सरोदे, प्रफुल्ल घवळे यांनी पाहुण्यांचे स्वागत केले.

या स्पर्धेत प्रथम क्रमांक पटकाविणारा श्री. शिवाजी कला व वाणिज्य महाविद्यालयाचा विद्यार्थी जीवन गावंडे याला रु. पाच हजार रोख, स्मृतिचिन्ह, ग्रंथ व प्रमाणपत्र देऊन सन्मानित करण्यात आले. दुसरा क्रमांक पटकाविणारी विद्यार्थिनी कु. आकांक्षा असनारे हिला रु. तीन हजार रोख, स्मृतिचिन्ह, ग्रंथ व प्रमाणपत्र देण्यात आले. तृतीय क्रमांक मिळवणारी प्रा. राम मेघे महाविद्यालय, बडनेराची विद्यार्थिनी कु. साक्षी इंगोले हिला रु. दोन हजार रोख, स्मृती चिन्ह, ग्रंथ व प्रमाणपत्र आणि उत्तेजनार्थ पुरस्कार प्राप्त करणारी श्री. शिवाजी विज्ञान महाविद्यालयाची विद्यार्थिनी कु. ऋतुजा हरणे आणि फुलसिंग नाईक महाविद्यालय, यवतमाळचा अक्षय सुरोसे याला रु. एक हजार रोख, स्मृतिचिन्ह, ग्रंथ व प्रमाणपत्र देण्यात आले. या विभागीय स्पर्धेत विजयी झालेल्या पाचही स्पर्धकांची मुंबई येथे होणाऱ्या अंतिम स्पर्धेसाठी निवड झाली आहे.

यशवंत शब्दगौरव राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा विभागीय फेरी, नागपूर

सध्या देशात झुंडशाहीच्या विचारांचे प्राबल्य आहे. तुम्ही कसे वागायचे, काय बोलायचे, काय वाचायचे हे ठरवणारे लोक निर्माण झाले आहेत. तुम्ही त्याच्या विरोधात गेलात की तुम्ही देशद्रोही होता. पण तो विचार माणुसकीला धरून नसेल तर त्याचे समर्थन करू नका. आपला विवेकी विचार जिवंत ठेवा आणि तोच तुमच्या शब्दांमधून व्यक्त करा, असे आवाहन ज्येष्ठ साहित्यिक, समीक्षक आणि अखिल भारतीय मराठी साहित्य महामंडळाचे अध्यक्ष श्रीपाद भालचंद्र जोशी यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई, - नवमहाराष्ट्र युवा अभियान व युगांतर शिक्षण संस्थेचे तिरपुडे समाजकार्य महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेच्या नागपूर विभागीय फेरीचे आयोजन करण्यात आलेले होते. त्याच्या पारितोषिक वितरण सोहळ्याप्रसंगी जोशी बोलत होते. या स्पर्धेच्या आयोजनासाठी विभागीय केंद्राचे अध्यक्ष गिरीश गांधी, संस्थेचे अध्यक्ष राजकुमार तिरपुडे, सचिव विवेक कोबाडे यांचे मार्गदर्शन लाभले, याप्रसंगी ज्येष्ठ पत्रकार प्रमोद काळपांडे, सरचिटणीस गणेश गौरखेडे, प्राचार्य डॉ. दीपक मसराम, डॉ. स्वाती धर्माधिकारी, कार्यक्रम समन्वयक डॉ. अर्शिया सैय्यद, प्रा. दिगंबर टूले, प्रा. सचिन हूंगे, बाबा कोम्बाडे, अभिजीत राऊत, निशिकांत काशीकर, जगदीश पंचबुद्धे आदी उपस्थित होते.

या स्पर्धेत परीक्षक म्हणून डॉ. कल्पना उपाध्याय, डॉ. मंजुषा सावरकर, प्रा. महेश अर्चितलवार यांनी काम पाहिले. या स्पर्धेत नागपूर, वर्धा, भंडारा व गोंदिया जिल्ह्यातील ६० स्पर्धक विद्यार्थी सहभागी झाले

होते.

स्पर्धेचा निकाल पुढीलप्रमाणे : प्रथम क्रमांक – अभिजीत खोडके, सी.पी. अँड बेरार महाविद्यालय, नागपूर, द्वितीय क्रमांक – विनय भीमराव पाटील, सी.पी. अँड बेरार महाविद्यालय, नागपूर, तृतीय क्रमांक : श्रावणी प्रकाश चव्हाण, शासकीय आयुर्वेदिक महाविद्यालय, नागपूर, उत्तेजनार्थ क्रमांक : पूनम जगदीश रामटेके, नरेंद्र तिडके महाविद्यालय, रामटेक व विशाखा गणोरकर, एल.ई.डी. महाविद्यालय, नागपूर.

स्पर्धेच्या यशस्वितेसाठी नवमहाराष्ट्र युवा अभियानाचे राज्य संघटक निलेश राऊत, विभागीय संघटक अभिजीत राऊत, दिनेश मासोदकर, संजय पुसाम, प्रवीण राठोड, नीलिमा, निलेश झालटे, राहुल कामळे आदींनी परिश्रम घेतले.

यशवंत शब्दगौरव राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा अंतिम फेरी, मुंबई

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई, नवमहाराष्ट्र युवा अभियान तर्फे आयोजित 'यशवंत शब्दगौरव राज्यस्तरीय अंतिम फेरी बुधवार दिनांक १८ सप्टेंबर २०१९ रोजी यशवंतराव चव्हाण सभागृहात पार पडली. या स्पर्धेच्या पारितोषिक वितरण समारंभात यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानच्या कार्याध्यक्षा व खासदार सुप्रियाताई सुळे तसेच सरचिटणीस श्री. शरद काळे उपस्थित होते.

यशवंतराव शब्दगौरव राज्यस्तरीय स्पर्धा ९ विभागामध्ये घेण्यात आली, त्यामध्ये ७०० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. या स्पर्धेत प्रथम पारितोषिक अभिजीत अनिल खोडके (सीपी अँड बेरार कॉलेज नागपूर) यांना १५,००० रुपये रोख रक्कम व मानचिन्ह देऊन गौरविण्यात आले तर दुसरा क्रमांक ऐश्वर्या एस. भद्रे (मुंबई विद्यापीठ) १०,००० रुपये रोख रक्कम व मानचिन्ह व तिसरा क्रमांक शुभम सतीश शेंडे (एस.एम. जोशी कॉलेज, हडपसर) ह्यास ७,००० रुपये रोख व मानचिन्ह तसेच उत्तेजनार्थ म्हणून जीवन प्रकाश गावंडे (श्री. शिवाजी आर्ट्स व कॉमर्स, अमरावती), गणेश ज्ञानदेव लोळगे (एमजीओआय, कोल्हापूर), श्रुती अशोक बोरस्ते (एचपीटी कॉलेज, नाशिक), अभिजीत अंबादास जाधव (एसएमटी, सीएचएम कॉलेज, मुंबई) व तेजस दिनकर पाटील (मॉडर्न कॉलेज, पुणे) ३००० रुपये व मानचिन्ह देण्यात आले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानच्या कार्याध्यक्षा व खासदार सुप्रियाताई सुळे यांनी बोलताना सांगितले की यावेळी ही स्पर्धा ९ विभागीय केंद्रांमध्ये घेण्यात आली होती, आता पुढील वर्षी अजून जळगाव, चंद्रपूर व सोलापूर या तीन केंद्रांमध्ये तसेच पणजी व बेळगावचाही समावेश करण्यात येईल. पुढील वर्षी 'महाराष्ट्र : ६० वर्षांचा इतिहास' हा विषय घेऊन ही स्पर्धा राबविण्यात येईल असेही त्या बोलताना म्हणाल्या. लायब्ररीची संख्या कमी होत चालली आहे अशी खंतही त्यांनी व्यक्ती केली व विजेत्या स्पर्धकांचे अभिनंदन केले. प्रतिष्ठानचे सरचिटणीस शरद काळे यांनी यशवंतराव चव्हाण यांचा वक्तृत्व स्पर्धेचा किस्सा सांगून विद्यार्थ्यांमध्ये जागरूकता वाढवली. स्पर्धेचे परीक्षक म्हणून कोमल कुंभार, सचिन परब

व आनंद क्षेमकल्याणी यांनी काम पाहिले.

यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेचा निकाल....

१. प्रथम पारितोषिक : अभिजीत अनिल खोडके (सी.पी. अँड बेरार कॉलेज, नागपूर)
२. द्वितीय पारितोषिक : ऐश्वर्या एस. भद्रे (मुंबई विद्यापीठ)
३. तृतीय पारितोषिक : शुभम सतीश शेंडे (एस.एम. जोशी कॉलेज, हडपसर)

उत्तेजनार्थ पारितोषिक

१. जीवन प्रकाश गावंडे (श्री. शिवाजी आर्ट आणि कॉमर्स, अमरावती)
२. गणेश ज्ञानदेव लोळगे (एमजीओआय, कोल्हापूर)
३. श्रुती अशोक बोरस्ते (एचपीटी कॉलेज, नाशिक)
४. अभिजीत अंबादास जाधव (एसएमटी सीएचएम कॉलेज, मुंबई)
५. तेजस दिनकर पाटील (मॉडर्न कॉलेज, पुणे)

विज्ञानगंगा

आइनस्टाइनचा सापेक्षतावाद

शुक्रवार दिनांक १७ मे, २०१९ रोजी 'विज्ञानगंगा' व्याख्यानमालेत डॉ. राजीव चिटणीस यांचे 'आइनस्टाइनचा सापेक्षतावाद' या विषयावर व्याख्यान झाले. हे व्याख्यान यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान आणि मराठी विज्ञान परिषद यांनी संयुक्तपणे आयोजित केले होते.

अँरिस्टॉटल, कोपर्निकस, गॅलीलिओ आणि आइन्स्टाइन या चौघांनी गतिशास्त्राची प्रारूपे मांडली. गॅलीलिओने लम्बकावर प्रयोग केले. झोक्याचा कालावधी हा लम्बकाच्या दोरीच्या लांबीवर अवलंबून असतो. पिसाच्या कलत्या मनोऱ्यावरून गॅलीलिओने विविध वजनांच्या टाकलेल्या वस्तू एकाच वेळी जमिनीवर पडल्या.

युक्लीड, डार्विन आणि आइन्स्टाइन यांचे ग्रंथ हे विज्ञानातील महत्त्वाचे ग्रंथ मानले जातात. न्यूटनच्या बागेत पडलेले सफरचंद, चंद्रामुळे समुद्राला येणारी भरती आणि सूर्याभोवती फिरणारे ग्रह हे सर्व गुरुत्वाकर्षणामुळे घडते. उदाहरणे देऊन डॉ. चिटणीसांनी गॅलीलीअन आणि न्यूटोनिअन सापेक्षता म्हणजे काय हे सविस्तरपणे समजावून दिले.

मॅक्सवेलने विद्युत व चुंबकीय क्षेत्रात काम केले. विद्युतशक्ती व चुम्बकत्व हे परस्परावलंबी आहेत. विद्युत, चुंबकीय व प्रकाश या सगळ्यांचा वेग दर सेकंदाला ३ लाख किलोमीटर आहे. प्रकाश हा विद्युत व चुम्बकीयाचा अवतार आहे. जग इथरने भरले आहे. एखाद्या चुंबकाकडे लोखंड आकर्षित होते ते कोणत्या माध्यमातून तर ते इथरमुळे आकर्षित होते.

१९०५ मध्ये आइनस्टाइनने १० निबंध लिहिले. त्यातील दोन ब्राउनिंग मोशनवर, एक फोटो इलेक्ट्रीसिटीवर, एक सापेक्षतावादावर, असे होते. भौतिकशास्त्राचे नियम सर्व अत्वरणीय संदर्भ चौकटीसारखेच असायला हवेत असे एकसमयेतील (symultaneously) गृहीतक

आहे. याची उदाहरणे त्यांनी दिली.

आइनस्टाइनच्या सिद्धांताची पडताळणी एडिंग्टनने १९१९ सालच्या खग्रास ग्रहणाच्या वेळी करून सिद्धांत बरोबर असल्याचे सांगितले, असेही डॉ. चिटणीस यांनी यावेळी सांगितले.

बहुपयोगी गणित

‘बहुपयोगी गणित’ या विषयावर विज्ञानगंगा व्याख्यानमालेतील ३९ वे पुष्प डॉ. विवेक पाटकर यांनी दिनांक २१ जून, २०१९ रोजी गुंफले. ते म्हणाले, गणित हे जसे शिकलेल्या माणसाला लागते तसे ते न शिकलेल्या लोकांनाही लागते. उदा. भिंतीला रंग लावायचा आहे आणि त्याचा भाव दर चौरस मीटरला अमुक अमुक असून भिंतीचे क्षेत्रफळ अमुक चौरस मीटर आहे, तर एकूण खर्च किती किंवा शेताला कुंपण घालायचे तर किती जाळी लागेल? वगैरे. अभिजात गणितात नवीन गणित येईल. मग त्याचे नवीन उपयोग व त्याबरोबर नवीन प्रश्नही येतील. गणिताचा उपयोग अनेक शास्त्रे आणि तंत्रज्ञानात होतो. गणिताचे आता जंगल झाले आहे. आकारविल्हे पाहिले तर ते ए पासून ते झेडपर्यंत जाते. उदा. एमिकेबल, बायनरी, कार्डीनल,... इंटिजर, इरेशनल,... रॅशनल, रिल,.... झिरो फ्री नम्बर वगैरे. गणितात इंडायसेस, इंडिकेटर्स, टेबल्स, ग्राफ्स, रॉ फिगर्स असे अनेक प्रकार येतात. गणितात अनेक गुणांक येतात. उदा. बुद्धिमत्ता गुणांक (इंटीलीजंट कोशंट),. भावनिकता गुणांक (इमोशनल), परभावानुभावता गुणांक (एम्पेथी), आध्यात्मिकता गुणांक (स्पिरिच्युल) इत्यादी. व्यवहारात गणित अनेक ठिकाणी लागते. उदा. चर्टई निर्देशांक, दृष्टिगोचरता, विकेंद्रीकता (आटोपशीरता), अंकीय दरी इत्यादी. काही वर्षांपूर्वी छत्रपती शिवाजीमहाराज स्थानक आणि मुंबई सेंट्रल स्थानकाची पाहणी केली. लोकांच्या उपयोगाचे २० मापदंड ठरवले. उदा. प्लॅटफॉर्म, टॅक्सी स्टॅन्ड, तिकीट खरेदीची खिडकी, प्रसाधनगृह वगैरे आणि यातील एका ठिकाणी उभे राहिल्यावर बाकीच्या सोयींचे बोर्ड तेथून दिसतात का? हे व्हिजीबिलिटीचे उदाहरण आहे. तर यात व्ही. टी. स्टेननाला १०० पैकी ४२.६ गुण मिळाले आणि मुंबई सेंट्रलला ४१.८ गुण मिळाले. शहर विकास निर्देशांकात पायाभूत सुविधा, कचरा, आरोग्य, शिक्षण, शहराचे उत्पन्न असे निर्देशांक येतील.

युनोने वेगवेगळ्या गोष्टींसाठी वेगवेगळे निर्देशांक काढले आहेत. त्यातल्या मनुष्य विकास निर्देशांकात भारत जगातल्या १९८ देशात १३० वा आहे. आनंदीपणाच्या निर्देशांकात १५६ देशात आपण १२०वे आहोत. दहशतवाद ग्रस्त देशात आपण सातवे आहोत. शांततावादात १६३ देशात आपण १२३ वे आहोत. भूमितीचा विकास पाहिला तर युक्लिड हा इसवी सन पूर्व ३०० वर्षांचा आहे. त्याची प्रतल भूमिती. त्यानंतर निर्देशांक भूमिती ती १६३०ची, नंतर प्रक्षेप भूमिती ती १६५०ची, नंतर आली युक्लिडेतर भूमिती. ती १८५०ची, पुढे संस्थिती भूमिती. ती १९०० सालातील. मग आली कंगोरी भूमिती (फ्रेक्टल) ती १९६० सालातील व शेवटी आली ती लेटनची भूमिती, १९८० सालातली फ्रेक्टल भूमिती

रक्तवाहिन्यांच्या जाळ्यासाठी उपयोगी पडते. याचा शास्त्रज्ञ आहे मांडलबोट. सध्या हॉलिवूड सिनेमातील चित्रे प्रत्यक्ष नसतात. तर ती फ्रेक्टल भूमिती वापरून बनवलेली असतात. भ्रमणध्वनीच्या यंत्रणेत सहा प्रकारची गणिते लागतात. गोंधळ उर्फ केऑस गणित हे हवामान खात्याला उपयोगी पडते. त्यांना उद्या पाऊस पडेल का, ते सांगता येत नाही; पण पुढील तीन महिन्यात अमुक इतका पाऊस पडेल हे सांगता येते. गोंधळ सिद्धांत आर्थिक, लष्करी क्रीडा, मानसोपचार, वैद्यकीय, वनस्पतीशास्त्र, वाहतूक, लोकसंख्याशास्त्र इत्यादी अनेक ठिकाणी वापरला जातो. वैद्यकीय क्षेत्रात जुन्या रुग्णांची माहिती साठवून ठेवली तर नवीन रुग्णांची लक्षणे तीच असतील तर जुन्या रुग्णांचे औषध त्याला उपयोगी पडू शकते. सायन्स फिक्शनसारखे आता गणित फिक्शनही आले आहे.

स्पोर्ट्स मॅथेमॅटिशियजना टीव्हीवर चांगली मागणी असते. गणित वापरून बोधचिन्हे बनवतात. इकॉलिटी निर्माण करणाऱ्या संस्थेचे बोधचिन्ह गणितातील बरोबरची आकृती दाखवणारे होते.

भारतीय गणिती परंपरा

डॉ. सुधाकर आगरकर यांनी त्यांच्या व्याख्यानाची सुरुवात भारतात गणित अगदी प्राचीन काळापासून व्यवहारात तसेच अनौपचारिकरित्या कसे वापरात होते याचा आढावा घेत केली.

मनोरंजक कथा, कोडी आणि कूटप्रश्न असे त्याचे विविध प्रकार आहेत, जे आजही कित्येक ग्रामीण भागांत प्रचलित आहेत. ते प्रकार अंकगणिती संकल्पना जशा की ल.सा.वि., भौमितीक श्रेढी, क्षेत्रफळ आदींवर आधारित असले तरी ग्रामस्थांना त्या गणिती बाबींची औपचारिक जाण सहसा नसते. रांगोळी म्हणजे बिंदू, सरळ व वक्र रेषा आणि प्रमाणबद्धता या भूमिती रचनांचाच आविष्कार आहे आणि तो भारतीय महिला गणिताचे शिक्षण न घेताही हजारो वर्षे करत आलेल्या आहेत. तसेच वारली लोकांची, गौड समाजाची आणि ओडिशामधील संथाल लोकांची चित्रकला ही देखील भूमितीचा एक प्रकारे वापर करणारी राहिलेली आहे.

गणिताचे महत्त्व अनन्यसाधारण कसे आहे हे भारतीय साहित्यात फार पूर्वीपासून सांगितले आहे. त्याची पुनरुक्ती १६व्या शतकात गॅलेलियोने असे म्हणून केली की, विश्वाची रहस्ये ईश्वराने गणिती भाषेत लिहिली आहेत. जर ती भाषा समजून घेतली तरच आपल्याला त्यांचा उलगडा करता येईल. या संदर्भात अल्बर्ट आइन्स्टाईनचे वक्तव्य असे की भारताने जगाला गणिती मोजणी शिकवली आणि त्याचमुळे आजची वैज्ञानिक प्रगती शक्य झाली आहे. भारतीय गणिताला ही अतिशय मोलाची मानवंदना आहे याकडे डॉ. आगरकर यांनी लक्ष वेधले.

त्यानंतर भारतीय गणिताची औपचारिक प्रगती कशी होत गेली याचे विवेचन डॉ. आगरकर यांनी केले. शूलबसूत्र म्हणजे दोरीचा वापर करून विविध भौमितीक आकार निर्माण करण्याच्या पद्धती सांगणारे काही ग्रंथ भारतीय गणितींनी इ.स. पूर्व १००० ते इ.स. पूर्व ७०० वर्षे या काळात

लिहून तिचा आरंभ केला, असे मानले जाते. त्या पद्धती वेगवेगळ्या यज्ञवेदींच्या रचनांसाठी वापरल्या जात होत्या. त्यात, जे सूत्र आज पायथागोरसचे प्रमेय म्हणून ओळखले जाते, त्याचा वापरही आहे. मात्र त्या काळच्या भारतीय गणितींचा भर गणिताचा वापर यावर होता, न की तर्कशुद्ध सिद्धता देण्यावर. ती प्रथा ग्रीक गणितींनी पुढे इ.स. पूर्व ५०० नंतर विकसित केली; जसे की थाल्स आणि युक्लिड यांनी विकसित केलेली भूमिती.

पिंगळा या गणितीने त्यानंतर छंदशास्त्र या त्यांच्या ग्रंथात संगीत आणि गणित यांचा संबंध जोडून संगीताला शास्त्रीय बैठक दिली, जे एक मोठे गणिती योगदान मानले जाते. तथापि इ.स. ४०० पासून भारतीय गणिताचा सुवर्णकाळ सुरू झाला, जो इ.स. १२०० पर्यंत अबाधित राहिला. त्याची सुरुवात आर्यभट (प्रथम) यांनी केली. त्यांच्या 'आर्यभटीय' या ग्रंथात आधुनिक गणिती संकल्पनांची बीजं होती. खगोलशास्त्रात भर घालताना त्यांनी त्रिकोणमितीची निर्मिती आणि वापर यावर भर दिला. त्यांच्या कार्यावर नंतर भाष्य करणारे गणिती वराहमिहिर यांनी 'पंचसिद्ध' या ग्रंथाने अधिक भर घातली. 'ब्रह्मगुप्त' या गणितज्ञाने पुढे सातव्या शतकात 'शून्य' ही संकल्पना अधिक विकसित केली आणि बीजगणिताचा पाया रचला हे विशेष. त्यांचे मुख्य कार्य ब्रह्मस्फुटसिद्धांत या त्यांच्या ग्रंथात दिले आहे. त्याचा विस्तार पुढे गणितसारसंग्रह या ग्रंथाचे लेखक महावीर यांनी नवव्या शतकात केला. मोठ्या संख्यांचे मोजमापन आणि त्यांची नावे या ग्रंथात पद्धतशीरपणे दिली आहेत.

या गौरवशाली गणिती परंपरेत शेवटचे प्रमुख नाव आहे भास्कराचार्य (द्वितीय) यांचे. सिद्धांत शिरोमणी या त्यांच्या १२व्या शतकातील ग्रंथाचे महत्त्व आजही टिकून आहे. त्या ग्रंथाचे चार भाग आहेत आणि त्यातील 'लीलावती' हा भाग अतिशय प्रसिद्ध आहे; जगातील जवळपास सर्व मुख्य भाषांत त्याचा अनुवाद झाला आहे. भारतात हा भाग पुढे सुमारे ५०० वर्ष पाठ्यपुस्तक म्हणून वापरात होता, यावरून त्याची महती लक्षात येते. रंजक प्रकारे गणित शिकवण्याचा आणि गणिताचा दैनंदिन आयुष्य, व्यवहार, निसर्ग, सामाजिक रीती यांच्याशी संबंध कसा लावावा याचा आदर्श नमुना तो मानला जातो. लीलावती या ग्रंथाबाबत डॉ. आगरकर यांनी त्यांना परदेशी ठिकठिकाणी आलेले सुखद अनुभव सांगितले. त्यांनी पुढे असेही सांगितले की इंग्लंड, जर्मनी, जपान व इतर अनेक देशांत या आणि इतर भारतीय गणित ग्रंथ व हस्तलिखितांचे जतन करून ठेवले असून त्यावर सखोल संशोधन चालू आहे. आपणही त्याकडे लक्ष दिले पाहिजे. उदाहरणार्थ, १८८१ साली बक्शाली या आता पाकिस्तानमध्ये असलेल्या गावातील एका शेतकऱ्याला त्याचे शेत नांगरताना एक पेटी सापडली ज्यात काही हस्तलिखितांचे अवशेष होते. त्यामध्ये बरीच गणिती आकडेमोड दिसते पण त्या मजकुराची भाषा अजून समजलेली नाही. ती दुर्मीळ ७० पाने इंग्लंडमधील एका ग्रंथालयात जपून ठेवलेली आहेत आणि त्याची प्रत मिळू शकते अशी माहिती डॉ. आगरकरांनी दिली.

सन १२०६ मध्ये नालंदा येथील भव्य ग्रंथालयातील ग्रंथांचा प्रचंड

प्रमाणात नाश खिलजी या परकीय आक्रमकाने केल्यापासून भारतीय गणिताच्या प्रगतीला उतरती कळा लागली असे म्हणता येईल, असे मत डॉ. आगरकर यांनी व्यक्त केले. त्यानंतर भारतावर सतत झालेल्या परकीय आक्रमणांमुळे दक्षिण भारताचा केरळ हा प्रदेश वगळता, गणिती विकासाला पोषक अशी सामाजिक स्थिरता आणि राजाश्रय सर्वदूर लयास गेला आणि गणिती योगदान खंडित झाले असे म्हणता येईल. तरीही माधव, ज्येष्ठराज आणि नीळकंठ या केरळी गणितींनी आपल्यापरीने भरीव योगदान केले, मात्र प्रतिकूल परिस्थितीमुळे त्यांचे ते कार्य फारसे प्रसिद्ध होऊ शकले नाही आणि त्यांना योग्य श्रेय मिळाले नाही.

डॉ. आगरकर यांनी पुढे असे सांगितले की योगायोग असा की भारतीय गणित मागे पडत असलेल्या काळातच इंग्लंडमध्ये ११४९ मध्ये ऑक्सफोर्ड आणि १२०९ मध्ये केम्ब्रिज विद्यापीठांची स्थापना झाली आणि गणिताचा अभ्यास भारतीय दशमान पद्धती आणि इतर संकल्पना वापरून आधुनिक प्रकारे सुरू झाला. एक प्रकारे गणिती विकासाचा केंद्रबिंदू भारतातून इंग्लंड तसेच युरोपमध्ये स्थलांतरित झाला. प्रसिद्ध न झालेल्या विविध भारतीय गणिती कल्पना आणि पद्धती तिथे परत नव्याने शोधल्या गेल्या आणि तिथल्या गणितींच्या नावाने प्रसिद्ध झाल्या. मात्र ते आता सिद्ध झाल्यामुळे त्यापैकी अनेकांना भारतीय गणितींच्या नावांची जोड दिली जाते, हा उशिराने का होईना, त्यांचा सन्मान आहे.

विसाव्या शतकाच्या सुरुवातीपासून जगदीशचंद्र बोस, सत्येंद्रनाथ बोस आणि श्रीनिवास रामानुजन यांच्या उल्लेखनीय वैज्ञानिक आणि गणिती योगदानाने भारताची गणित आणि इतर ज्ञानशाखांतील विकासाला परत चालना मिळाली. तरी गणित क्षेत्रात पूर्वीचा मान प्राप्त करण्यासाठी आपल्याला तरुण पिढीला नवनिर्मिती करण्यास प्रोत्साहन देणे कळीचे आहे, असे मत व्यक्त करून डॉ. आगरकर यांनी त्यांच्या व्याख्यानाचा समारोप केला. त्यानंतर १० मिनिटे प्रश्नोत्तरे झाली.

आग आणि शांततेची भूमी

श्री. समीर लोंढे यांनी त्यांच्या व्याख्यानाला सुरुवात करण्यापूर्वी हे स्पष्ट केले की त्यांच्या व्याख्यानाचा विषय हा 'आग आणि बर्फ यांची भूमी' असा आहे. परंतु काही गैरसमजामुळे तो विषय 'आग आणि शांततेची भूमी' असा प्रसिद्ध केला गेला. त्यांनी पुढे असेही स्पष्ट केले की, या भूमीचे शांतता हे देखील एक महत्त्वपूर्ण वैशिष्ट्य असल्यामुळे व्याख्यानाचा विषय The Land of Fire and Ice and ... Peace असा समजावा व या भूमीच्या शांतता या वैशिष्ट्याचा देखील ते त्यांच्या व्याख्यानात ऊहापोह करतील.

पृथ्वीवर अशा काही भूमी आहेत की जेथे जागृत (active) ज्वालामुखी, गरम व सल्फरयुक्त पाण्याचे झरे व कारंजी (Geysers), हिमनद्या व हिमनग अशा परस्पर विसंगत असणाऱ्या गोष्टी एकाच ठिकाणी आढळतात व ध्रुवप्रभा (Aurora) किंवा ध्रुवीय प्रकाशाचे देखील या भूमीवरून विलोभनीय दर्शन होते. या संदर्भात पृथ्वीवरील सर्वात

वैशिष्ट्यपूर्ण भूमी ही आईसलँड हा देश असून या देशाच्या अनुषंगाने या सर्व गोष्टींची भूगर्भशास्त्रीय कारणमीमांसा श्री लॉडे यांनी आपल्या व्याख्यानात केली.

सर्वप्रथम त्यांनी वरील प्रत्येक गोष्ट अत्यंत सोप्या भाषेत समजावून दिली. नंतर ते या गोष्टींच्या भूगर्भशास्त्रीय कारणमीमांसेकडे वळले. यामध्ये पृथ्वीच्या आंतरभागाची रचना त्यांनी अंड्यांचे सोपे उदाहरण देऊन समजावून दिली. यामध्ये पृथ्वीची खोली (पृथ्वीचा मध्य व पृष्ठभागातील अंतर), यातील वेगवेगळे थर, हे थर कसे बनलेले असतात इत्यादी गोष्टींचा विस्ताराने ऊहापोह केला.

आपल्या विवेचनात त्यांनी असे नमूद केले की पृथ्वीवरील सर्व देश हे त्यांच्या भौगोलिक सीमारेषांनुसार ओळखले जात असले तरी वस्तुतः हे सर्व देश काही Tectonic Plates या नावाने ओळखल्या जाणाऱ्या प्लेट्सवर असतात. या प्लेट्स एकमेकांपासून दूर जात असतात, जवळ येत असतात व एकमेकांसमवेत घर्षण पावत असतात व यातून ज्वालामुखी, समुद्र या गोष्टी व त्यांच्या हवामान यासारख्या गोष्टींच्या अनुषंगाने गरम व सल्फरयुक्त पाण्याचे झरे व कारंजी (Geysers), हिमनद्या व हिमनग या सारख्या गोष्टींची निर्मिती होत असते. आईसलँड या देशाच्या भौगोलिक स्थान वैशिष्ट्यांमुळे या सर्व गोष्टी तेथे आढळतात. आईसलँडच्या भूमीवरून होणाऱ्या धृवीय प्रकाशाच्या दर्शनाचे शास्त्रीय विवेचन देखील श्री. लॉडे यांनी आपल्या व्याख्यानात केले.

वरील विवेचनानंतर श्री. लॉडे या भूमीच्या शांतता या वैशिष्ट्यांकडे वळले. तेथील जनसंख्या, उद्योगधंदे, लोकांच्या उत्पन्नातील समानता ज्यायोगे शून्य गुन्हेगारी, शून्य भ्रष्टाचार, त्या देशाला सैन्यच नसणे यासारख्या गोष्टींमुळे आईसलँड ही खऱ्या अर्थाने शांतता भूमी (Land of Peace) कशी ठरते हे देखील त्यांनी दाखवून दिले. व्याख्यान सुरु असतानाच उपस्थितांपैकी काहींनी शंका/प्रश्न विचारले ज्याचे वक्त्यांनी समाधानकारक निरसन केले.

श्री. लॉडे यांचे व्याख्यान सदीप सादरीकरणासह झाले ज्यामध्ये आईसलँड या देशातील वरील अनेक गोष्टींच्या सरकारांचा (स्लाईड्स) अंतर्भाव होता ज्यायोगे या सर्व गोष्टींची शास्त्रीय माहिती मिळतानाच व्याख्यान रंजकही झाले.

आय ओ टी चे तंत्रज्ञान (Internet Of Things)

डॉ. रामचंद्र सत्यदेव तिवारी यांनी व्याख्यानाच्या सुरुवातीला १८व्या शतकापासून सुरु झालेल्या औद्योगिक क्रांतीच्या विविध टप्प्यांचा थोडक्यात परामर्श घेतला जसे की १८, १९ व २० व्या शतकात मात्र वस्तूंचे मायाजाल (Internet Of Things) ही संकल्पना ही औद्योगिक क्रांती पुढे नेत असल्याचे नमूद करताना वस्तूंचे मायाजाल (Internet Of Things) ही संकल्पना अत्यंत सोप्या पण रोचक पद्धतीने व रोजच्या व्यवहारातील अत्यंत साधी उदाहरणे देऊन त्यांनी स्पष्ट केली.

आजच्या युगात इंटरनेटच्या माध्यमातून व्यक्ती व्यक्तीमधील अंतर पुसले जाऊ लागले आहे व जग फार लहान असल्यासारखे भासू लागले आहे. त्याच इंटरनेटच्या माध्यमातून मानवास आता अंतराचे बंधन न बाळगता इतर सजीव व निर्जीव वस्तूंना नियंत्रित करणे कसे शक्य झाले आहे ते अत्यंत साध्या उदाहरणातून दाखविले ते असे. कार्यालयात असलेला आपला पती त्याच्याबरोबर असलेल्या बाटलीतील पाणी पुरेशा प्रमाणात व वेळच्यावेळी पितो की नाही हे घरी राहून देखील पत्नी, त्या बाटलीला लावलेला सेन्सर, योग्य असा लघु नियंत्रक व भ्रमण ध्वनी सारखे साधन इत्यादीच्या योग्य पद्धतीच्या जोडणीतून कसे बघू शकते. अशा तऱ्हेने व अत्यंत प्रगत तंत्रज्ञानाद्वारे मानवाला सजीव व निर्जीव वस्तू कशा नियंत्रित करता येतात हे अनेक उदाहरणे देऊन त्यांनी स्पष्ट केले. तसेच मानवी जीवन व्यवहारात व वेगवेगळ्या क्षेत्रात या तंत्रज्ञानाचा किती व्यापक उपयोग होतो याबाबतही त्यांनी विवेचन केले. यामध्ये प्रामुख्याने सुरक्षा, आपत्कालीन व्यवस्थापन, त्सुनामी, वादळे, भूकंप यासारख्या नैसर्गिक आपत्तींबाबत पूर्वसूचना मिळणे, औद्योगिक रासदशास्त्र (Industrial logistics), विविध अवयवांवरील शस्त्रक्रिया इत्यादी गोष्टींचा समावेश होता.

व्याख्यानापश्चात मूलतः संगणक व वस्तूंचे मायाजाल या संकल्पनेशी संबंधित इतर आधुनिक संकल्पना जशा की कृत्रिम बुद्धिमत्ता. मशीन लर्निंग याबाबतही त्यांनी ऊहापोह केला व उपस्थितांच्या शंकाचे निरसन केले.

डॉ. तिवारी यांचे व्याख्यान सदीप सादरीकरणासह झाले ज्यामध्ये सरकारांचा (स्लाईड्स) व दृक्श्राव्य फितींचा अंतर्भाव होता ज्यायोगे या सर्व गोष्टींची शास्त्रीय माहिती मिळतानाच व्याख्यान अतिशय रंजकही झाले.

जमिनीखालील तेलवाहिन्या

आदिमानवाला सुरुवातीला ऊर्जाच माहीत नव्हती. पण, वणव्यात भाजलेले मांस खाल्ल्यावर ते कसे मिळते याची उत्सुकता होती. पुढे गारगोटीमुळे ठिणगी मिळाली.

जुन्या काळी चरबीचे तेल वापरत. पुढे १८५९ साली कर्नल ड्रेक याला अमेरिकेतील पेन्सिल्व्हानिया राज्यात कच्च्या तेलाचा (कूड) शोध लागला. भारतात आसाम राज्यात १८९२ साली पहिला तेलशुद्धीकरण कारखाना सुरु झाला. आजमितीला भारतात असे २५-३० कारखाने तरी असतील. १९५५ साली मुंबईत 'बर्माशेल' आणि 'स्टेनव्हेक' या कंपन्यांचे तेल शुद्धीकरण कारखाने आले. त्याआगोदर तेल ५-१० लिटरच्या डब्यातून आयात होत असे. मोटारगाड्या, ट्रक, कारखाने यांची संख्या मर्यादित असल्याने आपली तेलाची गरजही फार कमी होती. मात्र आपल्याकडे कारखाने सुरु झाल्यावर गरज वाढली आणि टँकर, रेल्वे वाघिणी, आगबोटी या साधनांनी तेलाची वाहतूक सुरु झाली. त्यानंतर १९६२ साली पहिली पाईपलाईन आली.

वाहतूकीचा खर्च आगबोटीने जर १ युनिट येत असेल तर पाईपलाईनने ४ युनिट, रेल्वेने २५ युनिट आणि रोड टँकरने ७५ युनिट एवढा खर्च येतो. असे जरी असले तरी सर्व मार्ग वापरायला लागतात. हळूहळू पाईपलाईनचा वापर वाढत गेला. तेलाच्या पाईपलाईनी कार्बन स्टीलच्या असतात. त्या जमिनीखाली टाकतात. त्या गंजू नयेत म्हणून त्यावर आवरण चढवतात. विजेचा प्रवाह सोडून गंजण्याची प्रक्रिया थांबवायचा प्रयत्न करतात. पाईपलाईनच्या आतील मालाच्या चोऱ्या होऊ नयेत म्हणून गस्त घालतात. पाईपलाईनीतील तेलं ज्वलनशील असतात. या पाईपलाईनी वारंवार साफ कराव्या लागतात. माल वाहता असेल तर पाईपलाईनी नीट चालतात. आतील माल गंजप्रवर्धक असेल तर त्या लवकर खराब होतात.

मेंदूतले डावे-उजवे

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई व मराठी विज्ञान परिषद यांच्या संयुक्त विद्यमाने विज्ञानगंगा कार्यक्रमांतर्गत डॉ. उज्वला दळवी यांचे ३६वे व्याख्यान 'मेंदूतले डावे-उजवे' या विषयावर दिनांक. १५ मार्च २०१९ रोजी चव्हाण सेंटरच्या सांस्कृतिक सभागृहात आयोजित केले होते. आपल्या व्याख्यानात डॉ. जोशी यांनी मेंदूतील डाव्या उजव्या भागांचे सामान्य व्यक्तीस सहज आकलन होईल अशा पध्दतीने विश्लेषण केले. त्याचा सारांश खालीलप्रमाणे:

१. जगामध्ये ९०% लोक उजवे असतात तर १०% लोक डावे असतात.
२. मानवी उत्क्रांतीच्या काळात पाठीचा कणा, जो मज्जासंस्थेतील

एक भाग असतो, तो विकसित झाल्यावर मेंदूतील 'डावे-उजवे' गडबड सुरू झाली.

३. मेंदूच्या दोन्ही अर्धगोलांचे विशिष्ट कार्य असून ते एकमेकाना पूरक असते. डावा मेंदू शरीराच्या उजव्या भागाचे नियंत्रण करत असतो तर उजवा मेंदू डाव्या भागाचे नियंत्रण करतो.
४. डावा मेंदू अधिक कार्यक्षम असलेल्या व्यक्ती अधिक तर्कशुद्ध व गणिती विचार करतात. उजवा मेंदू अधिक कार्यक्षम असलेल्या व्यक्ती अधिक कलासक्त व भावनाप्रधान असतात.
५. श्रवण, वाचा इत्यादी कार्यांचे नियंत्रण मेंदूतूनच होत असते व सर्व क्रियांशी संबंधित अवयव व मेंदू यांच्यात सतत संदेशांची देवाणघेवाण होत असते व याचे स्वरूप वीजप्रवाहासारखे असते.
६. अर्धांगवायू, स्मृतिभ्रंश, आकडी येणे यासारख्या विकारांचा थेट मेंदूशी संबंध असल्यामुळे व्याख्यानामध्ये त्याचाही ऊहापोह केला.
७. विषयाचे सदीप सादरीकरण करताना मजकुरापेक्षा चित्रांचा वापर अधिक व सुयोग्य रीतीने केला होता, जो अधिक परिणामकारक वाटला. सामान्य माणसाच्या मनात मेंदूच्या कार्यपध्दतीबाबत प्रचंड कुतूहल असते. त्यामुळे व्याख्यानांतर श्रोत्यांकडून बरेच प्रश्न विचारले गेले ज्यांची अत्यंत समर्पक उत्तरे व्याख्यात्यांनी दिली. विषयातील शास्त्राचा भाग व्याख्यात्यांनी फार सोपी, सहज समजण्यासारखी उदाहरणे देऊन केला. एकूणच मेंदूतले डावे-उजवे या विषयाची उकल व्याख्यात्यांनी अत्यंत उद्बोधकपणे केली.

नव्या पिढीकडून अपेक्षा

मला वाटते, विशाल आणि विधायक विचाराची स्वप्ने साकार करावयाची, प्रत्यक्ष कृतीने दर्शवायची, तर त्यासाठी आणखी काही आत्मसात करावे लागत असावे. ज्यांनी ही स्वप्ने साकार केली, प्रत्यक्ष कृती केली, त्यांनी आपले विचार मेंदूत अडकवून ठेवले नाहीत. ते रक्तात भिनविले. म्हणूनच त्यांच्याकडून विधायक कृती घडली असली पाहिजे. क्रांतिकारकांनी इतिहास घडविला, तो त्यांचे रक्त तापलेले होते, असे आपण म्हणतो. याचा खरा अर्थ, त्या तरुणांनी देशाच्या स्वातंत्र्याचे विचार रक्तात भिनविले होते, असाच केला पाहिजे. देश सर्वार्थाने सुखी बनविण्याचा विचार स्वातंत्र्योत्तर नव्या पिढीने असा रक्तात भिनविला, तर नव्या पिढीकडून विधायक कार्य धडू शकेल, यावर माझा विश्वास आहे.

- मा. यशवंतराव चव्हाण

अपंग हक्क विकास मंच

कार्यवृत्त

महाराष्ट्रातील अपंग व्यक्तींच्या विविध समस्या, संवाद व समन्वयाच्या भूमिकेतून सोडविण्यासाठी अपंग हक्क विकास मंचाची निर्मिती झाली. मंचाच्या निमंत्रक मा. सुप्रिया सुळे आहेत. मंचाचे संयोजक विजय कान्हेकर व दत्ता बाळसराफ तर समन्वयक सुहास तेंडूलकर, अभिजीत राऊत, विजय कसबे आणि या मंचाचे संघटक म्हणून सौ. सुकेशनी मर्चंडे-शेवडे हे काम पाहतात. या मंचामार्फत महाराष्ट्रातील अपंगांसाठी विविध जिल्ह्यांत मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिरांचे आयोजन करतात. दिव्यांगांची पूर्वतपासणी करून त्यांना आवश्यक त्या कृत्रिम साधनांसाठी किंवा अवयवांसाठी त्याचे मोजमाप घेऊन मोफत साहित्य उपलब्ध करून दिले जाते. उदा. जयपूर फुट, कॅलिपर, कुबडी, एल्बो क्रचेस, वॉकिंग स्टिक, वॉकर, सर्जिकल शूज, ट्रायसिकल, व्हीलचेअर, स्प्लिंट्स, कमोड चेअर, सी. पी. चेअर, एम.आर. कीट, ब्रेल कीट, अंध काठी, अंध गॉगल, श्रवणयंत्र बेल्ट्स, आदी साहित्याचे वितरण मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिरात करण्यात येते. सन २००९ पासून ते आजपर्यंत शासकीय योजनेच्या माध्यमातून महाराष्ट्रातील एकूण ६७,६३८ दिव्यांग व्यक्तींना कृत्रिम अवयव व साहित्य साधनांचा थेट लाभ देऊन समाजाच्या मुख्य प्रवाहात आणण्याचा प्रयत्न केला गेला आहे. तसेच मंचाच्या वतीने अपंगांच्या विविध विषयांवर समस्यांवर नियमित चर्चा व कार्यशाळेचे आयोजन करून त्यांच्या समस्यांचे निरसन करण्यात येते. तसेच मार्गदर्शन व सल्ला दिला जातो.

जिल्हा पुणे : वयोश्री योजने अंतर्गत ज्येष्ठ नागरिकांसाठी मोफत कृत्रिम अवयव व साधन वाटप शिबिराचे आयोजन

सामाजिक न्याय एवं अधिकारिता मंत्रालय, भारत सरकार भारतीय कृत्रिम अंग निर्माण (अलिमको) कानपूर, जिल्हा परिषद पुणे, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई - अपंग हक्क विकास मंच आणि जिल्हा अपंग पुनर्वसन केंद्र, पुणे यांच्या संयुक्त विद्यमाने पुणे जिल्ह्यातील ९ तालुक्यांमध्ये ज्येष्ठ नागरिकांसाठी वयोश्री योजनेअंतर्गत ६० वर्षावरील ज्येष्ठ नागरिकांसाठी मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधने वाटप शिबिराचे आयोजन मंगळवार दि. १२ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी ग. दि. माडगूळकर सभागृह, विद्या प्रतिष्ठान, एम.आय.डी.सी., बारामती, पुणे येथे सकाळी १०.०० ते सायं ६.०० पर्यंत करण्यात आले. यापूर्वी झालेल्या तपासणी व मोजमाप शिबिरात तपासणी करून एकूण १२००० ज्येष्ठ नागरिकांना त्यांच्या आवश्यकतेनुसार कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्यात आले.

जिल्हा परभणी : मोफत कृत्रिम अवयव साधने वाटप करण्यासाठी नोंदणी व मोजमाप शिबिराचे आयोजन

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-अपंग हक्क विकास मंच, महात्मा गांधी सेवा संघ परभणी, जिल्हा अपंग पुनर्वसन केंद्र परभणी आणि समाज कल्याण विभाग जिल्हा परिषद, परभणी यांच्या संयुक्त विद्यमाने परभणी जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्याकरिता त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता दिनांक २७ एप्रिल, २०१८ रोजी सकाळी १०.०० ते सायं. ५.०० पर्यंत जिल्हा अपंग पुनर्वसन केंद्र, योगक्षेम कॉलनी, जिंतूर रोड, परभणी येथे दिव्यांगांची नांव नोंदणी व मोफत तपासणी करण्यात आली. सदर शिबिरामध्ये एकूण ७० दिव्यांगांना व्हीलचेअर, श्रवणयंत्र, कुबडीजोड, एम.आर.कीट इत्यादी करिता नाव नोंदणी तर जयपूर कीट, कॅलिपर, एफ.ओ.के.एफ.ओ. इत्यादींसारखे दिव्यांगांना आवश्यक कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांकरिता दिव्यांगांची मोफत तपासणी करण्यात आली.

सिंधुदुर्ग जिल्हा : मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप करण्यासाठी नोंदणी व मोजमाप शिबिराचे आयोजन

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-अपंग हक्क विकास मंच, महात्मा गांधी सेवा संघ, परभणी, आणि समाज कल्याण विभाग जिल्हा परिषद, सिंधुदुर्ग यांच्या संयुक्त विद्यमाने सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्याकरिता त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता मंगळवार दिनांक २८ मे, २०१९ रोजी सकाळी ११.०० ते सायं. ५.०० पर्यंत जिल्हा अपंग पुनर्वसन केंद्र सिंधुदुर्ग, जिल्हा रुग्णालय परिसर येथे दिव्यांगांची नांव नोंदणी व मोफत तपासणी शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून मा. श्री. यतिन अहिरे (वै.सा.का.), श्रीमती देवरुखकर, मा. श्री. बाळासाहेब पाटील (अशासकीय सदस्य जिल्हा अपंग पुनर्वसन केंद्र) संस्थेचे कर्मचारी मान्यवर उपस्थित होते. सदर शिबिरामध्ये एकूण ७८ दिव्यांगांची नाव नोंदणी करून ५६ पात्र दिव्यांग लाभाध्यांचे मोजमाप घेण्यात आले.

जिल्हा रायगड : मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप करण्यासाठी नोंदणी व मोजमाप शिबिराचे आयोजन :

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-अपंग हक्क विकास मंच,

महात्मा गांधी सेवा संघ, परभणी, आणि समाज कल्याण विभाग, जिल्हा परिषद, रायगडच्या संयुक्त विद्यमाने रायगड जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्याकरिता त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता बुधवार दिनांक २९ मे, २०१९ रोजी सकाळी ११.०० ते सायं. ५.०० पर्यंत नवीन पनवेल, रायगड येथे दिव्यांगांची नांव नोंदणी व मोफत तपासणी शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून मा. श्री. किशोर वेखंडे (वै.सा.का.), कर्मचारी आदी मान्यवर उपस्थित होते. सदर शिबिरामध्ये एकूण ५३ दिव्यांगांची नाव नोंदणी करून ३० पात्र दिव्यांग लाभार्थ्यांचे मोजमाप घेण्यात आले.

बदलापूर (जिल्हा ठाणे) : मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप करण्यासाठी नोंदणी व मोजमाप शिबिराचे आयोजन

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई अपंग हक्क विकास मंच, महात्मा गांधी सेवा संघ, परभणी, आणि समाज कल्याण विभाग, जिल्हा परिषद, ठाणे यांच्या संयुक्त विद्यमाने ठाणे जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्याकरिता त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता शुक्रवार दिनांक ३१ मे, २०१९ रोजी सकाळी ११.०० ते सायं. ५.०० पर्यंत यशस्विनी भवन, बदलापूर, जिल्हा ठाणे येथे दिव्यांगांची नांव नोंदणी व तपासणी शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून मा. कॅप्टन आशिष दामले, मा. श्री. विठ्ठल मोरे, श्री. सूरज शिंदे व संस्थेचे कर्मचारी आदी मान्यवर उपस्थित होते. सदर शिबिरामध्ये एकूण ७६ दिव्यांगांची नाव नोंदणी करून ४४ पात्र दिव्यांग लाभार्थ्यांचे मोजमाप घेण्यात आले.

बोईसर (जिल्हा पालघर) : मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप करण्यासाठी नोंदणी व मोजमाप शिबिराचे आयोजन

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई अपंग हक्क विकास मंच, महात्मा गांधी सेवा संघ, परभणी, आणि समाज कल्याण विभाग, जिल्हा परिषद, पालघर यांच्या संयुक्त विद्यमाने पालघर जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्याकरिता त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता शनिवार दिनांक १ जून, २०१९ रोजी सकाळी ११.०० ते सायं. ५.०० पर्यंत श्रीराम मंदिर मंगल कार्यालय, बोईसर जिल्हा पालघर येथे दिव्यांगांची नांव नोंदणी व मोफत तपासणी शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून मा. श्री. देवीदास राठोड, मा. श्री. संजय भानुशाली, श्री. विलास बोने, श्री. किशोर पाटील व संस्थेचे कर्मचारी आदी मान्यवर उपस्थित होते. सदर शिबिरामध्ये एकूण १३२ दिव्यांगांची नाव नोंदणी करून ८९ पात्र दिव्यांग लाभार्थ्यांचे मोजमाप घेण्यात आले.

जिल्हा नाशिक : मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप करण्यासाठी नोंदणी व मोजमाप शिबिराचे आयोजन

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-अपंग हक्क विकास मंच, महात्मा गांधी सेवा संघ, परभणी, आणि समाज कल्याण विभाग, जिल्हा परिषद, नाशिक यांच्या संयुक्त विद्यमाने नाशिक जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्याकरिता त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता सोमवार दिनांक ३ जून, २०१९ रोजी सकाळी ११.०० ते सायं ५.०० पर्यंत कुसुमाग्रज सभागृह, गंगापूर रोड, नाशिक येथे दिव्यांगांची नांव नोंदणी व मोफत तपासणी शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होत. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून विभागीय केंद्राचे कार्याध्यक्ष मा. श्री. विश्वास ठाकूर, वैसाका मा. श्री. पाटील साहेब, श्री. राजू देसले, श्री. सचिन हांडे, श्री. ज्ञानेश्वर शिरसाट व संस्थेचे कर्मचारी आदी मान्यवर उपस्थित होते. सदर शिबिरामध्ये एकूण १९३ दिव्यांगांची नाव नोंदणी करून १६२ पात्र दिव्यांग लाभार्थ्यांचे मोजमाप घेण्यात आले.

बदलापूर (जिल्हा ठाणे) : मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई अपंग हक्क विकास मंच, महात्मा गांधी सेवा संघ, परभणी, आणि समाज कल्याण विभाग, जिल्हा परिषद, ठाणेच्या संयुक्त विद्यमाने ठाणे जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्याकरिता त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता रविवार दिनांक ३० जून रोजी सकाळी ११.०० ते सायं. ५.०० पर्यंत यशस्विनी भवन, बदलापूर, जिल्हा ठाणे येथे दिव्यांगांची नांव नोंदणी व मोफत तपासणी शिबिराचे आयोजन करण्यात आले आहे. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून मा. श्री. पार्थ पवार, (नगरसेवक) मा. कॅप्टन आशिष दामले, मा. श्री. विठ्ठल मोरे, मा. श्री. विजय कान्हेकर, श्री. सूरज शिंदे व संस्थेचे कर्मचारी आदी मान्यवर उपस्थित होते. सदर शिबिरामध्ये ४४ पात्र दिव्यांग लाभार्थ्यांना साहित्याचे वाटप करण्यात आले.

जिल्हा नाशिक : मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-अपंग हक्क विकास मंच, महात्मा गांधी सेवा संघ, परभणी, आणि समाज कल्याण विभाग, जिल्हा परिषद, नाशिक यांच्या संयुक्त विद्यमाने नाशिक जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्याकरिता त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता गुरुवार दिनांक १८ जुलै, २०१९ रोजी सकाळी ११.०० ते सायं. ५.०० पर्यंत कुसुमाग्रज सभागृह,

गंगापूर रोड, नाशिक येथे दिव्यांगांची नांव नोंदणी व मोफत तपासणी शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून विभागीय केंद्राचे कार्याध्यक्ष मा. श्री. विश्वास ठाकूर, वैसाका मा. श्री. पाटील साहेब, श्री. राजू देसले, श्री. सचिन हांडे, श्री. ज्ञानेश्वर शिरसाट व संस्थेचे कर्मचारी आदी मान्यवर उपस्थित होते. सदर शिबिरामध्ये एकूण १९३ दिव्यांगांची नाव नोंदणी करून १६२ पात्र दिव्यांग लाभार्थ्यांना साहित्याचे वाटप करण्यात आले.

जिल्हा अमरावती : मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-अपंग हक्क विकास मंच, महात्मा गांधी सेवा संघ, परभणी, आणि समाज कल्याण विभाग, जिल्हा परिषद, अमरावती यांच्या संयुक्त विद्यमाने अमरावती जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्याकरिता त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता मंगळवार दिनांक ६ ऑगस्ट, २०१९ रोजी सकाळी ११.०० ते सायं. ५.०० पर्यंत कुरळपुर्णा, ता. चांदूरबाजार, जि. अमरावती, येथे मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन आले होते. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून विधायक मा. श्री. बच्चू कडू, मा. श्री. नितीन तायडे (उपआयुक्त, आदिवासी विकास विभाग, अमरावती), श्री. उमेश खोडके (तहसीलदार-चांदूरबाजार) श्री. निर्भय जैन (तहसीलदार-अचलपूर) श्री. वसु महाराज व संस्थेचे कर्मचारी आदी मान्यवर उपस्थित होते. सदर शिबिरामध्ये नाव नोंदणी करून ७७ पात्र दिव्यांगांना त्यांच्या आवश्यकतेनुसार जयपूर फुट, कॅलीपर, व्हिलचेअर, हिअरींग एड, गॉगल स्टीक, ब्रेल कीट, एम.आर.कीट, कुबडी जोड, निकेज, स्प्लींट, वॉकर, इ. साहित्याचे वाटप करण्यात आले.

पुणे : मोफत डिजिटल श्रवणयंत्र वाटप करण्यासाठी नाव नोंदणी व कर्णसाच्याची तालुकानिहाय मोजमाप शिबिरे

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई अपंग हक्क विकास मंच, स्टार्की फाउंडेशन अमेरिका, ठाकरसी ग्रुप मुंबई, विद्या प्रतिष्ठान बारामती आणि महात्मा गांधी सेवा संघ, जिल्हा अपंग पुनर्वसन केंद्र पुणे, यांच्या संयुक्त विद्यमाने पुणे जिल्ह्यातील विविध तालुक्यांत ग्रामीण व शहरी विभागातील कर्णबधिर मुलांना व ज्येष्ठ नागरिकांना मोफत वैद्यकीय तपासणी करून नाव नोंदणी व कर्णसाच्या मोजमाप शिबिराचे आयोजन तालुका निहाय करण्यात आले होते.

शिबिराचे तालुकानिहाय वेळापत्रक पुढील तक्त्यात दिले आहे :

अ. क्र.	दिनांक	तालुका	आयोजनाचे ठिकाण	एकूण लाभार्थ्यांची नोंद
१.	०६.०८.२०१९	भोर	उपजिल्हा रुग्णालय, भोर	१०७

२.	०७.०८.२०१९	वेल्ले	प्राथमिक आरोग्य केंद्र, वेल्ले	१४७
३	०८.०८.२०१९	मुळशी	सेनापती बापट सभागृह, पौड	१७४
४	०९.०८.२०१९	सासवड	ग्रामीण रुग्णालय, जेजुरी	१२२
५.	१०.०८.२०१९	दोंड	प्राथमिक विद्यालय यवत, दोंड	९६
६.	११.०८.२०१९	बारामती	राष्ट्रवादी भवन, बारामती	१५९
७.	१२.०८.२०१९	बारामती	राष्ट्रवादी भवन, बारामती	७७
८.	१३.०८.२०१९	इंदापूर	कर्णबधिर विद्यालय, इंदापूर	१९२
९.	१४.०८.२०१९	खडकवासला पुणे	निसर्ग मंगल कार्यालय, पुणे	१६४
१०.	१६.०८.२०१९	खडकवासला पुणे	निसर्ग मंगल कार्यालय, पुणे	१२०
११.	१७.०८.२०१९	कर्जत, जामखेड		२९०
१२.	१८.०८.२०१९	कर्जत, जामखेड		२३२
			एकूण लाभार्थी	१,८८०

पुणे : दिनांक २४ ऑगस्ट व २५ ऑगस्ट, २०१९ रोजी: मोफत डिजिटल श्रवणयंत्र वाटप शिबिरे तालुका निहाय संपन्न झाली.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-अपंग हक्क विकास मंच, स्टार्की फाउंडेशन अमेरिका, ठाकरसी ग्रुप मुंबई, विद्या प्रतिष्ठान आणि महात्मा गांधी सेवा संघ, जिल्हा अपंग पुनर्वसन केंद्र पुणे, यांच्या संयुक्त विद्यमाने पुणे जिल्ह्यातील विविध ग्रामीण शहरी विभागातील कर्णबधिर मुलांना व ज्येष्ठ नागरिकांना मोफत वैद्यकीय तपासणी करून नाव नोंदणी व कर्णसाच्या मोजमाप शिबिराचे आयोजन तालुका निहाय करण्यात आले आहे.

त्याचे वेळापत्रक पुढीलप्रमाणे :

अ. क्र.	दिनांक	ठिकाण	एकूण लाभार्थी	यावेळी उपस्थित प्रमुख पाहुणे
१.	२४ व २५ ऑगस्ट, २०१९	ग. दि. माडगुळकर सभागृह, बारामती	८४०	मा. श्री. शरद पवार
२.	२६ ऑगस्ट, २०१९	निसर्ग मंगल कार्यालय, पुणे	५८०	मा. खा. सुप्रिया सुळे

३.	२८ व २९ ऑगस्ट, २०१९	श्रीराम मंगल कार्यालय, कर्जत, जिल्हा अहमदनगर	५४४	मा. श्री. रोहितदादा पवार, मा. सौ. सुनंदा वहिनी पवार
----	---------------------------	---	-----	--

जिल्हा सांगली : मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई अपंग हक्क विकास मंच, महात्मा गांधी सेवा संघ, परभणी, आणि समाज कल्याण विभाग, जिल्हा परिषद सांगली यांच्या संयुक्त विद्यमाने सांगली जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्यासाठी त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता रविवार ८ सप्टेंबर, २०१९ रोजी सकाळी ११.०० ते सायं. ५.०० पर्यंत जयंत दारिद्र्य निर्मूलन अभियान, ता. इस्लामपूर, जि. सांगली, येथे मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन केले होते. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून विधायक मा. श्री. जयंतराव पाटील, विधायक मा. श्री. मानसिंग नाईक, श्री. शामराव पाटील, श्री. विनायक पाटील, श्री. बाळासाहेब पाटील, श्री. संजय पाटील, श्री. दादासाहेब पाटील, श्री. प्रतिक जयंतराव पाटील, श्री. राजवर्धन जयंतराव पाटील, श्रीमती सुश्रिता जाधव, श्री. विजय पाटील, श्री. इलियाज पिरजादे व संस्थेचे कर्मचारी आदी मान्यवर उपस्थित होते. सदर शिबिरामध्ये नाव नोंदणी करून १२१ पात्र दिव्यांगांना त्यांच्या आवश्यकतेनुसार जयपूर फुट, कॅलीपर, व्हीलचेअर, हिअरिंग एड, गॉगल, स्टीक, ब्रेल कीट, एम.आर.कीट, कुबडी जोड, निकेज, स्प्लींट, वॉकर, इ. साहित्याचे वाटप करण्यात आले.

जिल्हा कोल्हापूर : मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई अपंग हक्क विकास मंच, महात्मा गांधी सेवा संघ, परभणी, आणि समाज कल्याण विभाग, जिल्हा परिषद कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने कोल्हापूर जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्यासाठी त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता सोमवार दिनांक ९ सप्टेंबर, २०१९ रोजी सकाळी ११.०० ते सायं. ५.०० पर्यंत प्रशासकीय इमारत कसबा-बावडा रोड, जि. कोल्हापूर येथे मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी श्री. दिपक घाटे, श्री. बागडे सर, श्रीमती स्वाती गोखले व संस्थेचे कर्मचारी आदी मान्यवर उपस्थित होते. सदर शिबिरामध्ये नाव नोंदणी करून ३१ पात्र दिव्यांगांना त्यांच्या आवश्यकतेनुसार जयपूर फुट, कॅलीपर, व्हीलचेअर, हिअरिंग एड, गॉगल, स्टीक, ब्रेल कीट, एम.आर. कीट, कुबडी जोड, निकेज, वॉकर, इ.

साहित्याचे वाटप करण्यात आले.

जिल्हा सिंधुदुर्ग : मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-अपंग हक्क विकास मंच, महात्मा गांधी सेवा संघ, परभणी, आणि समाज कल्याण विभाग, जिल्हा परिषद सिंधुदुर्ग यांच्या संयुक्त विद्यमाने सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्यासाठी त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता मंगळवार दिनांक १० सप्टेंबर, २०१९ रोजी सकाळी ११.०० ते सायं. ५.०० पर्यंत जिल्हा दिव्यांग पुनर्वसन केंद्र, शासकीय रुग्णालय ओरस, जि. सिंधुदुर्ग येथे मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी प्रमुख पाहुणे वैद्यकीय सामाजिक कार्यकर्ता श्री. यतिन अहिरे व संस्थेचे कर्मचारी आदी मान्यवर उपस्थित होते. सदर शिबिरामध्ये नाव नोंदणी करून ५६ पात्र दिव्यांगांना त्यांच्या आवश्यकतेनुसार जयपूर फुट, कॅलीपर, व्हीलचेअर, हिअरिंग एड, गॉगल, स्टीक, ब्रेल कीट, एम.आर. कीट, कुबडी जोड, निकेज, वॉकर, इ. साहित्याचे वाटप करण्यात आले.

चिपळूण (जिल्हा रत्नागिरी) : मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन :

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई-अपंग हक्क विकास मंच, महात्मा गांधी सेवा संघ, परभणी, आणि समाज कल्याण विभाग, जिल्हा परिषद रत्नागिरी यांच्या संयुक्त विद्यमाने रत्नागिरी जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्यासाठी त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता बुधवार दिनांक ११ सप्टेंबर, २०१९ रोजी सकाळी ११.०० ते सायं. ५.०० पर्यंत माध्यमिक महिला विद्यालय, पाग, झरीरोड, पोलीस स्टेशनच्या मागे, ता. चिपळूण, जिल्हा रत्नागिरी येथे मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून सभापती सौ. पूजा निकम, श्री. सुचय रेड्डी (अध्यक्ष नवकोकण एज्युकेशन), श्री. नितीन ठसाळे, श्री. माळी सर, श्री. अभिजीत खानविलकर, श्री. सुवर्णा जोशी व संस्थेचे कर्मचारी आदी मान्यवर उपस्थित होते. सदर शिबिरामध्ये नाव नोंदणी करून २०१ पात्र दिव्यांगांना त्यांच्या आवश्यकतेनुसार जयपूर फुट, कॅलीपर, व्हीलचेअर, हिअरिंग एड, गॉगल, स्टीक, ब्रेल कीट, एम.आर. कीट, कुबडी जोड, निकेज, वॉकर, इ. साहित्याचे वाटप करण्यात आले.

जिल्हा रायगड : मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन :

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय भारत सरकार, नवी

दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई-अपंग हक्क विकास मंच, महात्मा गांधी सेवा संघ, परभणी, आणि समाज कल्याण विभाग, जिल्हा परिषद रायगड यांच्या संयुक्त विद्यमाने रायगड जिल्ह्यातील गरजू अपंगांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहामध्ये आणण्यासाठी त्यांना मोफत कृत्रिम अवयव व सहाय्यभूत साधनांचे वाटप करण्याकरिता शुक्रवार दिनांक १३ सप्टेंबर, २०१९ रोजी सकाळी ११.०० ते सायं. ५.०० पर्यंत जिल्हा परिषद दिव्यांग विभाग, अलिबाग, जिल्हा रायगड, येथे मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिराचे आयोजन केले होते. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून वैद्यकीय सामाजिक कार्यकर्ता श्री. किशोर बेखंडे, श्री. साईनाथ पवार, लाभार्थ्यांचे पालक व संस्थेचे कर्मचारी आदी मान्यवर उपस्थित होते. सदर शिबिरामध्ये नाव नोंदणी करून २०१ पात्र दिव्यांगांना त्यांच्या आवश्यकतेनुसार जयपूर फुट, कॅलीपर, व्हीलचेअर, हिअरींग एड, गॉगल, स्टीक, ब्रेल कीट, एम.आर. कीट, कुबडी जोड, निकेज, वॉकर, इ. साहित्याचे वाटप करण्यात आले.

अंध प्रवर्गासाठी चर्चासत्र :

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई-अपंग हक्क विकास मंच आणि ब्लाईंड ग्रॅज्युएट फोरम यांच्या संयुक्त विद्यमाने गेल्या दोन वर्षांपासून दर महिन्याच्या चौथ्या शनिवारी अंध प्रवर्गासाठी चर्चा सत्राचा उपक्रम नियमित राबविला जातो. या सत्रात अंधांना विविध क्षेत्रातील मान्यवर तज्ज्ञांना बोलावून त्यांच्या संबंधित विषयावर मार्गदर्शनपर चर्चा केली जाते. आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर, शिक्षणातील झालेले बदल, नोकरीत, सामान्य जीवनात येणारे अडथळे अशा विषयांवर चर्चा केली जाते. त्यामुळे

या प्रवर्गातील अपंगांना त्यांचे आयुष्य कसं सोप्या पद्धतीने जगता येऊ शकते याबद्दल विशेष मार्गदर्शन मिळते आणि समाजाच्या मुख्य प्रवाहात येण्यास मदतही होते. सदरील कार्यक्रमाच्या यशस्वितेसाठी अपंग हक्क विकास मंचाच्या संघटक सुकेशनी मर्चंडे-शेवडे विशेष परिश्रम घेतात.

दिव्यांगांसाठी वर्ष २०१८ ते २०१९ मध्ये झालेल्या कामाची थोडक्यात माहिती पुढील तक्त्यात दिली आहे.

अ. क्र.	योजनेचे नाव	शिबिराचे नाव	एकूण लाभार्थी	योजनेसाठी एकूण खर्च रु.
१.	एडिप योजना	मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिर	३,२००	२.५ कोटी
२.	वयोश्री योजना	मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिर	३,५००	३.५ कोटी
३.	वयोश्री योजना	मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिर	१२,०००	१२ कोटी
४.	खासदार निधीतून खर्च	मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप शिबिर	१५०	१० लक्ष
			१८,८५० एकूण लाभार्थी	१८.१० कोटी एकूण खर्च
१.	सी.एस. आर.	मोफत आधुनिक श्रवणयंत्र वाटप शिबिर	६,०००	१५ कोटी

गांधी-विचार : मानवजातीचा ठेवा

गांधीजींनी जे विचार दिले आहेत, ते युगायुगांत पुरणारे विचार आहेत. एका देशासाठी, एका पिढीसाठी किंवा एका विशिष्ट समाजासाठी गांधीजी जगले नाहीत. त्यांनी व्यक्त केलेल्या विचारांपैकी प्रत्येक गोष्ट आंधळेपणाने आपण स्वीकारावी, अशी त्यांचीही अपेक्षा नव्हती. राजकीय स्वातंत्र्यप्राप्तीशी संबंधित नसणाऱ्या अशा कितीतरी मूलभूत विषयांवर गांधीजींनी मौलिक विचार प्रदर्शित केले आहेत. त्या विचारांचा अभ्यास बदललेल्या काळात व नव्या दृष्टिकोनातून त्या पिढीत चालू व्हावा आणि स्वतःला पटणारे विचार प्रत्यक्ष कृतीत आणणारे धाडसी प्रयोगवीर निर्माण व्हावंत, एवढीच अपेक्षा आहे. गांधीजींच्या जीवनकार्याचे यथार्थ मूल्यमापन करण्याची शक्ती आपल्याला आहे असे समजणे धाडसाचे होईल; परंतु काळ जसजसा उलटत जाईल, तसतसा गांधी-विचारांचा आशय अधिक स्पष्ट होऊन मानवजातीचा एक अलौकिक ठेवा म्हणून त्यांची महती वाढत जाईल, अशी माझी अपेक्षा आहे.

- मा. यशवंतराव चव्हाण

शिक्षण विकास मंच

कार्यवृत्त

महाराष्ट्राच्या शैक्षणिक क्षेत्रात वैशिष्ट्यपूर्ण योगदान देण्याचे काम २००८ पासून यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानच्या शिक्षण विकास मंचाने केले आहे. यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचे शिक्षण विषयक कार्यक्रम शिक्षण विकास मंचामार्फत आयोजित केले जातात. शिक्षण विकास मंचाच्या निमंत्रक मा. खा. सुप्रिया सुळे या आहेत. डॉ. वसंत काळपांडे मुख्य संयोजक आणि बसंती रॉय या विशेष सल्लागार म्हणून जबाबदारी सांभाळत आहेत. दत्ता बाळसराफ हे संयोजक आहेत. नजमा काझी, शुभदा चौकर, सुरेश पाटील हे सदस्य आहेत. समन्वयक म्हणून माधव सूर्यवंशी, मीनल सावंत काम पाहतात. शिवाय विविध कार्यक्रमानुरूप महाराष्ट्रातील शिक्षण तज्ज्ञ, प्राचार्य, मुख्याध्यापक, शिक्षक यांचे वेळोवेळी सहकार्य मिळत असते.

नवीन शैक्षणिक धोरणाचे स्वागत: मात्र अंमलबजावणी बाबत शंका

शिक्षणकट्ट्यावरचा सूर

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई यांच्या वतीने आयोजित नवीन शैक्षणिक धोरण मसुदा-२०१९ या विषयावर चर्चा करित असताना कट्ट्यावरील मान्यवरांनी धोरणाचे स्वागत केले. मात्र नेहमीप्रमाणे कागदावर चांगल्या असणाऱ्या योजना अंमलबजावणीत फसतात; या धोरणाचे असे होऊ नये अशी अपेक्षा व्यक्त केली. शिक्षणकट्ट्यासाठी उपस्थित असणाऱ्यांचे स्वागत शिक्षण विकास मंचचे समन्वयक माधव सूर्यवंशी यांनी केले. प्रास्तविक करताना ज्येष्ठ शिक्षणतज्ज्ञ आणि मुख्य संयोजक डॉ. वसंतराव काळपांडे यांनी नवीन शैक्षणिक धोरणाची मांडणी केली आणि उपस्थितांना या धोरणातील चांगल्या तरतुदी कोणत्या आहेत? आणखी कोणत्या तरतुदींचा अंतर्भाव यात असावा? कोणत्या तरतुदी बरोबर नाहीत त्यात काय बदल व्हावा? यासंदर्भात आपले विचार व्यक्त केले जावे असे आवाहन केले. या मसुद्यावरील प्रतिक्रिया आपण येथे दिल्यात तरी चालेल किंवा वैयक्तिक पातळीवर nep.edu@nic.in या मेलवर पाठविल्या तरी चालतील; शिवाय या सूचना कोणत्याही भाषेत आपण पाठवू शकतो असे त्यांनी उपस्थितांना सांगितले.

'शिक्षण कट्ट्या'च्या संयोजक श्रीमती बसंती रॉय यांनी नवीन शैक्षणिक धोरणातील शालेय शिक्षणाबाबतच्या तरतुदींवर चर्चा केली आणि त्या धोरणाची माहिती उपस्थितांना दिली. यानंतर उपस्थित प्रतिनिधींनी धोरणाबाबत आपल्या सूचना, प्रतिक्रिया मांडल्या. यासंदर्भात IES च्या माजी मुख्याध्यापिका सुचेता भवाळकर यांनी शिक्षकांच्या जबाबदाऱ्यांवर भाष्य केले. शिक्षकांना दिलेल्या कामाचे मूल्यमापन होण्याची गरज असल्याचे प्रतिपादन केले. म. गांधी विद्या मंदिरच्या दीपिका गावडे यांनी

पूर्व प्राथमिक आणि प्राथमिक शाळांच्या एकत्रीकरणावर भर देऊन त्यांचा समन्वय साधावा असे मत व्यक्त केले. प्रा. मिलिंद आव्हाड यांनी सर्व बोर्डांचे एकत्रीकरण करून समानीकरण करण्यासाठीची गरज व्यक्त केली. 'शिक्षक भारती'चे सरचिटणीस आणि शैक्षणिक विषयाचे अभ्यासक मा. जालिंदर सरोदे यांनी आगामी काळात या धोरणामुळे अभ्यासक्रमात येणाऱ्या सर्व विषयांना पूर्णवेळ शिक्षक देण्याची, अंगणवाडी सेवकांना शिक्षकाचा दर्जा देण्याची गरज प्रतिपादन केली. D.ED., B.ED.ची महाविद्यालये बंद करून तेथील कर्मचारी वर्गाचे काय करणार असा प्रश्न उपस्थित केला. नाशिकचे सतीश नाडगौडा यांनी देशात 'एक बोर्ड; एक अभ्यासक्रम' लागू करावा अशी मागणी करून मातृभाषेतून शिक्षणाची गरज प्रतिपादन केली. नंदादीप विद्यालयाचे उपक्रमशील शिक्षक मच्छिंद्र बोराडे यांनी धोरणाच्या अंमलबजावणीकडे लक्ष देण्याची गरज प्रतिपादन केली. अभ्यासक्रम मंडळाचे सदस्य साहेबराव महाजन यांनी संवाद कौशल्य, उद्योजकता, व्होकेशनल याला महत्त्व देण्याची गरज असल्याचे सांगितले. शिवाय शिक्षण विभागाने फॉलोअप घेण्याची यंत्रणा उभी करावी अशी अपेक्षा व्यक्त केली. माजी मुख्याध्यापिका शैलजा मुळे यांनी ९,१०,११,१२ या वर्गांचे एकत्रीकरण कसे करणार? असा प्रश्न उपस्थित केला. रयत शिक्षण संस्थेचे शिक्षक तुषार म्हात्रे यांनी मुलांना विषय निवडीचे स्वातंत्र्य मिळाले असल्याबद्दल समाधान व्यक्त केले. शिवाय सर्व विषय उपलब्ध करून देण्यात यावेत अशी अपेक्षा व्यक्त केली. डॉ. फादर स्वामी, शुभदा चौकर, संपदा जोशी, प्रशांत शिंदे यांनीही या धोरणाबद्दलची मते व्यक्त केली. उपस्थितांना केलेल्या सूचना आयोगाकडे पाठविणार असल्याचे शेवटी मुख्य संयोजक डॉ. वसंतराव काळपांडे यांनी सांगितले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचे कार्यक्रम प्रमुख दत्ता बाळसराफ यांनी उपस्थितांचे आभार मानले.

राष्ट्रीय शिक्षण धोरण मसुदा सर्वसमावेशक, प्रत्यक्ष अंमलबजावणी होणे गरजेचे : डॉ. वसंत काळपांडे

केंद्र शासनाच्या वतीने चर्चा व सूचनेसाठी जाहीर करण्यात आलेला राष्ट्रीय शिक्षण धोरणाचा मसुदा सर्वसमावेशक व शिक्षण प्रक्रियेतील प्रत्येक घटकाचा विचार करून बनवलेला असून, त्यावर कुठल्याच एका राजकीय विचारप्रक्रियेची छाप नाही, हे त्याचे वेगळेपण आहे. वंचित घटक, विशेष व्यक्ती, तृतीयपंथी या सगळ्या सामाजिक घटकांना शैक्षणिक प्रक्रियेत सामावून घेण्याचा विचार यात मांडण्यात आला आहे. यातील तरतुदींचा अभ्यास करून केंद्र शासनाला आपण वैयक्तिक पातळीवर देखील सूचना पाठवू शकतो. तीस जून ही सूचना पाठविण्याची शेवटची तारीख आहे

असे प्रतिपादन राज्याचे माजी शिक्षण संचालक व शिक्षण विकास मंचाचे संयोजक डॉ. वसंत काळपांडे यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई - विभागीय केंद्र औरंगाबाद, महात्मा गांधी मिशन, शिक्षण विकास मंचच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०१९ या विशेष चर्चासत्रात ते बोलत होते. या प्रसंगी विभागीय केंद्र औरंगाबादचे अध्यक्ष अंकुशराव कदम, शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) डॉ.बी.बी.चव्हाण, प्रतिष्ठानचे कार्यक्रम व्यवस्थापक दत्ता बाळसराफ, केंद्राचे कार्यकारिणी सदस्य डॉ. श्रीरंग देशपांडे, डॉ. अपर्णा कक्कड, डॉ. अनुया दळवी, साधना शाह यांची विशेष उपस्थिती होती.

डॉ. बी. बी. चव्हाण यांनी याप्रसंगी शिक्षण धोरण कायदा २०१९च्या महत्त्वाच्या तरतुदींचे विस्तृत सादरीकरण केले. या चर्चासत्रात शंभरहून अधिक मुख्याध्यापक, प्राचार्य, संस्थाचालक, शिक्षक, प्राध्यापक, बाल मनोचिकित्सक, स्वयंसेवी संस्थांचे प्रतिनिधी, पालक यांनी सहभाग नोंदवला. सादरीकरण झाल्यानंतर सर्व उपस्थित प्रतिनिधींनी आपल्या सूचना व अभिप्राय व्यक्त केले.

या धोरणात वय वर्ष ३ ते २५ वयोगटातील विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक विकासाच्या प्रगतीबद्दल तरतुदी करण्यात आल्या आहेत. त्यात प्रामुख्याने पूर्वप्राथमिक वयोगटाचा समावेश हा आरटीई मध्ये करणे, शालेय शिक्षणाचा आकृतिबंध बदलून तो पूर्वप्राथमिक गटापासून सुरु करणे. राष्ट्रीय व राज्य शिक्षण आयोगाची स्थापना, बी.एडचा अभ्यासक्रम दोन व चार वर्षांचा करणे अशा अनेक बाबींचा समावेश आहे. नर्सरी ते पदव्युत्तर शिक्षणाचा विचार यात करण्यात आला आहे. आठवीनंतर विद्यार्थ्यांना आपल्या आवडीच्या विषयांची निवड करता येणार आहे, म्हणजेच विद्यार्थ्यांना गणित व विज्ञानाबरोबरच नाट्य अथवा नृत्यकला शिकता येईल. अशा अनेक तरतुदी असलेल्या या धोरणाच्या मसुद्याचा अभ्यास करून केंद्र शासनाला तीस जूनच्या आत आपणास आपल्या सूचना व अभिप्राय nep.edu@nic.com या ईमेल आयडीवर पाठविता येतील.

या चर्चासत्राच्या यशस्वितेसाठी विभागीय केंद्राचे सचिव नीलेश राऊत, सुबोध जाधव, दीपक जाधव, रुपेश मोरे, राजेंद्र वाळके, प्रवीण देशमुख, त्रिशूल कुलकर्णी, श्रीकांत देशपांडे, महेश अचिंतलवार, विनोद सिनकर, उमेश राऊत आदींनी परिश्रम घेतले.

नवीन शैक्षणिक धोरण मसुदा २०१९ वर चर्चा

दि. ६ जुलै रोजी शिक्षण विकास मंच, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई यांच्या वतीने सदरील शिक्षणकट्ट्यावर पुण्यातील गांधीभवन येथे चर्चा आयोजित करण्यात आली होती. या चर्चेची सुरुवात ज्येष्ठ शिक्षणतज्ज्ञ आणि शिक्षण विकास मंचाचे मुख्य संयोजक मा. डॉ. वसंतराव काळपांडे यांच्या प्रास्ताविकाने झाली. प्रास्ताविकात त्यांनी भारतीय शिक्षण पद्धती, आतापर्यंत आलेले आयोग त्याचा शिक्षणावर झालेला परिणाम, येऊ घातलेले नवीन शैक्षणिक धोरण यावर मुख्यत्वे मांडणी केली. सोबतच धोरण अंमलबजावणीसाठी समाजाचा सहभाग महत्त्वाचा आहे, याकडेही

त्यांनी उपस्थितांचे लक्ष वेधले. शिक्षण विकास मंचच्या मुख्य सल्लागार श्रीमती बसंती राँय यांनी त्यानंतर नवीन शैक्षणिक धोरणाचा आढावा घेतला. उपस्थित सदस्यांनी चर्चेत भाग घेतला.

चर्चेच्या सुरुवातीला प्रभाकर खाडिलकर प्राथमिक शिक्षण मातृभाषेतूनच मिळावे. निवृत्त तज्ज्ञ व्यक्तींच्या ज्ञानाचा शिक्षण व्यवस्थेतेने फायदा करून घ्यावा, अशी सूचना केली. सोबतच अंगणवाडी - पूर्व प्राथमिक शिक्षण दर्जेदार असणे आवश्यक असल्याचे मत व्यक्त केले. यानंतर नीलिमा सप्रे यांनी शिक्षक प्रशिक्षण कसे राबविले जाणार...? प्रशिक्षण जबाबदारी शाळेवर द्यावी तसेच शिक्षकांनी स्वतः आपला अभ्यासक्रम तयार करावा.सोबतच पालकांचे उद्बोधन आवश्यक असल्याचे मत व्यक्त केले.

रयत शिक्षण संस्थेचे कमलाकर महामुनी यांनी कला, क्रीडा शिक्षकांच्या जागा भरण्याकडे शासनाचे दुर्लक्ष होते या धोरणातही याबाबत शंका कायम आहेत, विद्यार्थी शिक्षक होण्यास उत्सुक नाहीत, नाइलाजाने या क्षेत्रात येणारी संख्या वाढली आहे. यावर विचार व्हावा, अशा सूचना मांडल्या.

श्री. भास्कर भुसारी यांनी 'disaster management, prides and failures या क्षेत्रांचा शिक्षणात अंतर्भाव व्हावा', असे मत व्यक्त केले. सुरेखा सोनवणे यांनी 'हे धोरण पालक शिक्षकांपर्यंत जायला हवे यावर आणखी चर्चा व्हायला हवी.. शाळेत शैक्षणिक साधनांची कमतरता असल्याने ८ वी नंतर ज्ञान रचनावादी शिक्षण अवघड जाते. सरकारी शाळांमध्ये मुले पाठवण्यासाठी पालकांनी प्राधान्य द्यायला हवे', याबद्दल आपले मत मांडले. अंजली सोमण यांनी 'पूर्व प्राथमिक टप्पा सुधारणे अत्यावश्यक आहे. पालकांचा इंग्रजी माध्यमाचा ओढा हा मोठा अडथळा मातृभाषेतून शिक्षणासाठी आहे', याकडे उपस्थितांचे लक्ष वेधले.

शरद जावडेकर यांनी नवीन धोरणात समतेचा उल्लेख नाही. हे खाजगी शिक्षण सम्राटांचे हितसंबंध राखणारे आहे. स्कूल कॉम्प्लेक्स कल्पना प्रत्यक्षात येणे अवघड असल्याचे निरीक्षण नोंदविले. अनिल कुलकर्णी यांनी RTE मध्ये असलेल्या त्रुटी, कृती आराखडा यावर मत व्यक्त केले. प्रीतेश कांबळे life skills प्रशिक्षण तसेच लैंगिक शिक्षण आवश्यक असल्याचे (शिक्षक व विद्यार्थी असा दोघांसाठी) मत व्यक्त केले.

मुकुंद किर्दत आणि इंदूपूरकर यांनी पूर्व प्राथमिक शिक्षण महत्त्वाचे असल्याचे सांगितले. श्री. रवींद्र झेंडे यांनी ११, १२वी व्यवसायधारित शिक्षण पुढे उच्च शिक्षणाशी जोडून घेण्याचा मार्ग कोणता..? याचा धोरणात विचार करावा. डॉ. श्रुती पानसे यांनी 'मातृभाषेतून शिक्षण असावे, मात्र, त्याचा अभ्यासक्रम विद्यार्थ्यांचे वय लक्षात घेऊन त्यांना सहज समजेल अशा पद्धतीचा असावा. सध्याचा अभ्यासक्रम क्रूर वाटतो. Scientific, temper बौद्धिक क्षमता आणि आर्थिक क्षमता यातील फरक कसा कमी करता येईल..? यासंदर्भात नवीन धोरणात तरतूद

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई

असावी ही अपेक्षा व्यक्त केली. प्रसिध्द साहित्यिक राजीव तांबे यांनी मुलांना शिकण्यातला आनंद कळावा, मुलांनी माझा प्रश्न मी सोडवणं आवश्यक आहे. सोबतच प्रश्न विचारू शकतील असं वातावरण आवश्यक असल्याचे मत नोंदवले. ते पुढे म्हणाले, शाळा घरात आणि घर शाळेत आले पाहिजे, असे वातावरण निर्माण करणे आवश्यक आहे. वैशाली कार्लेकर यांनी महत्त्वाकांक्षी धोरण आहे; मात्र खाजगी शाळांवर हे धोरण लागू करणे किती शक्य आहे? असा प्रश्न उपस्थित केला. सर्व शिक्षण

मंडळ एकत्र करून देशासाठी एकच शिक्षण मंडळ करणे आवश्यक वाटते, असेही मत त्यांनी नोंदवले.

कार्यक्रमाच्या शेवटी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबईचे कार्यक्रम प्रमुख दत्ता बाळसराफ यांनी उपस्थितांचे आभार मानले. ह्या धोरणावर आणखी चर्चा झाली पाहिजे, ही अपेक्षा व्यक्त केली. या कार्यक्रमास पालक, शिक्षक, मुख्याध्यापक, पत्रकार यांची उपस्थिती होती.

वसुंधरा पर्यावरण संवर्धन अभियान

कार्यवृत्त

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई आणि सृष्टीज्ञान संस्था यांच्या संयुक्त विद्यमाने हवामान बदल विषयक शैक्षणिक आणि कृती प्रकल्प मुंबईतील शाळांमध्ये राबवला जात आहे. या प्रकल्पाकरिता स्वीडनमधील क्लायमेट अॅक्शन आणि फ्यूचर अर्थ या संस्थांचेही सहकार्य लाभले आहे. हवामान बदल या समस्येला सामोरे जाण्यासाठी स्थानिक पातळीवरील पर्यावरणीय उपाययोजना करण्याकरिता विद्यार्थी, शिक्षक आणि शाळांची तयारी करून घेणे हा या प्रकल्पाचा मुख्य उद्देश आहे. मार्च ते ऑक्टोबर या कालावधीमध्ये प्रकल्पात मुख्यतः विद्यार्थ्यांचे हवामान अध्ययन केंद्र, जलसंवर्धन, हवामान पूरक सकस आहार विषयक विविध कृतिशील उपक्रम वर्षभर राबविण्यात आले.

मार्च महिन्यामध्ये शाळांमधील विद्यार्थ्यांबरोबर हवामान अध्ययन करण्यासाठी दिल्या गेलेल्या तापमापक, आर्द्रतामापक, हवादाब मापक आणि पर्जन्यमापक या उपकरणांबद्दल माहिती दिली गेली आणि विद्यार्थ्यांनी त्यानुसार हवामानाच्या नोंदी ठेवण्यास सुरुवात केली. २६ मार्च हा जागतिक हवामान दिन म्हणून साजरा केला जातो. त्यानिमित्ताने प्रकल्पात सहभागी विद्यार्थ्यांची कुलाबा येथील हवामान विभागाच्या वेधशाळेला भेट आयोजित करण्यात आली होती. तेथे विद्यार्थ्यांना शास्त्रीय दृष्ट्या हवामान मापन कसे करावे, उपकरणे कशी हाताळावीत, नोंदी कधी व कशा पद्धतीने घ्याव्यात याबाबत मार्गदर्शन मिळाले.

जून महिन्यात शाळा सुरू होताच प्रथम नवीन शैक्षणिक सत्रातील उपक्रमांचे नियोजन करण्यासाठी प्रकल्पात सहभागी शिक्षकांची कार्यशाळा कार्याजित करण्यात आली होती. यात हवामान विभागीय केंद्राच्या शास्त्रज्ञ श्रीम. शुभांगी भुते यांनी मान्सून बद्दल माहिती दिली. त्याचप्रमाणे पुढील महिन्यांमध्ये घ्यावयाच्या उपक्रमांचे नियोजन करण्यात आले. जलसंवर्धनासाठी नळ-दुरुस्ती शिकणे हा महत्त्वाचा उपक्रम कसा राबविता येईल याबाबत चर्चा करण्यात आली.

शहरी भागामध्ये गळक्या नळांद्वारे दररोज हजारो लीटर पाणी वाया जात असते. म्हणूनच या गळक्या नळांची दुरुस्ती करणे म्हणजेच वाया जाणारे पाणी वाचवणे होय. त्यानुसार जुलै महिन्यात नवीन पनवेल येथील प्रथम प्लंबिंग सेंटर येथे शिक्षक आणि विद्यार्थी प्रतिनिधींची क्षेत्रभेट आयोजित करण्यात आली. तेथे विद्यार्थ्यांना प्लंबिंगची विविध उपकरणे हाताळावयास मिळाली तसेच नळ दुरुस्ती कशी करावी हे ही शिकवण्यात आले. यानंतर प्रत्येक शाळेमध्ये नळ-दुरुस्तीची कार्यशाळा घेतली गेली. आता प्रत्येक शाळेमध्ये दहा विद्यार्थ्यांची वॉटर ब्रिगेड तयार

करण्यात आली आहे आणि हा विद्यार्थ्यांचा गट शाळेतील, आजूबाजूच्या परिसरातील गळके नळ दुरुस्त करेल.

त्याचप्रमाणे हवामान बदलाचे संकट रोखण्यामध्ये जनसमूहाचा सहभाग मिळवण्याच्या दृष्टिकोनातून एक चर्चासत्र आयोजित करण्यात आले होते. या चर्चासत्रात टेरी संस्थेच्या पश्चिम विभागाच्या सहायक संचालक डॉ. अंजली पारसनीस बर्डलाईफ इंटरनॅशनल या आंतरराष्ट्रीय संस्थेच्या आशियाई विभागाचे प्रमुख श्री. प्रशांत महाजन, सोमैया महाविद्यालयाचे श्री. पार्थ बापट, स्त्री मुक्ती संघटनेच्या श्रीम. ज्योती म्हापसेकर, श्रीम. रश्मी जोशी, श्री. अविनाश कुबल, श्री. भगवान केसभाट, श्रीम. श्रेया भानप आणि गौरी गुरव असे पर्यावरणाच्या क्षेत्रातील विविध मान्यवर उपस्थित झाले होते. श्री. दत्ता बाळसराफ यांनी प्रतिष्ठानच्या वतीने २०२० मध्ये पुढील हवामान विषयक परिषद होईल अशी घोषणा केली आणि त्यावेळी सर्व कार्यकर्ते, अभ्यासक, शासकीय प्रतिनिधी यांनी पुन्हा एकत्र येऊन 'हवामान बदल' या समस्येवर काम करावे अशी अपेक्षा व्यक्त केली. या वर्षी शालेय विद्यार्थी आणि महाविद्यालयीन युवकांमध्ये हवामान बदल विषयक जाणीव-जागृती करण्यासाठी महाराष्ट्रातील ५० शाळा व आणि ५० महाविद्यालयांमध्ये कृतीशील उपक्रम राबविले जावेत असा मनोदय व्यक्त केला. त्यासाठी उपस्थितीकडून कोणते उपक्रम घ्यावेत आणि त्यात त्यांचा काय सहभाग राहिल याची चर्चा केली आणि सर्व उपस्थितांनी त्यासाठी सहमती दर्शवली.

दि. ३ ऑक्टोबर रोजी हवामान बदल या विषयावर श्री. अतुल देऊळगावकर यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते. हवामान बदल रोखण्यासाठी जागतिक पातळीवरील ग्रेचा थुनबर्ग हिने हवामान बदल रोखण्यात जगाला येणाऱ्या अपयशाविरुद्ध उठवलेला आवाज आणि मुंबईच्या आरे कॉलनीतील वृक्षतोडीबद्दल मुंबईतील पर्यावरणाप्रेमींनी उठवलेला आवाज यासारख्या चळवळींचे महत्त्व आहे. एक समाज म्हणून वैयक्तिक, कुटुंबाचे, गावाचे, शहराचे, राज्याचे, देशाचे आणि जगाचे कर्ब उत्सर्जन कमी करणे हे उद्दिष्ट आपण बागळणे आवश्यक आहे असे प्रतिपादन त्यांनी केले. या व्याख्यानाला मुंबईतील विविध संस्थांचे प्रतिनिधी, शाळांचे विद्यार्थी, शिक्षक हे मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. विद्यार्थ्यांनी श्री. अतुल देऊळगावकर यांना अनेक शंका, प्रश्न विचारले आणि त्यांनीही सर्व विद्यार्थ्यांचे पूर्ण समाधान केले. हवामान बदल या समस्येबाबत एक जागतिक भान या व्याख्याने दिले ही जमेची बाजू!

कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरम

कार्यवृत्त

समाजातील गोरगरीब, दीनदुबळे व मागास वर्गाच्या लोकांना त्यांच्या आर्थिक अपात्रतेमुळे किंवा मागासलेपणामुळे अन्याय सहन करण्याची पाळी येऊ नये यासाठी उपाय योजावेत अशा प्रकारचे मार्गदर्शन आपल्या संविधानामध्ये करण्यात आले आहे. या तरतुदीला अनुसरून भारतीय संसदेने १९८७ मध्ये विधी सेवा प्राधिकरण अधिनियम पारित केला आहे. त्या अधिनियमानुसार संपूर्ण देशामध्ये गरीब व तळागाळातील लोकांना मोफत कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला पुरविला जातो.

१९८७ च्या विधी सेवा प्राधिकरण अधिनियमात अंतर्भूत असलेली मोफत कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला योजना राबविण्याचे काम यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानमार्फत केले जाते. या योजनेची अंमलबजावणी करण्यासाठी प्रतिष्ठानने यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरम या विभागाची निर्मिती केली आहे. या विभागामध्ये अंदाजे ३५ वकील व समाजसेवक काम करीत असून ते आपली सेवा या योजनेसाठी देत आहेत. विभागाचे सदस्य- सचिव मा. श्री. विनायकराव कांबळे व सहाय्यक म्हणून श्रीम. मनिषा खिल्लारे आणि श्री. अनिल चिंदरकर हे कार्यरत आहेत.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई मोफत कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरमच्या वतीने दिवंगत मा. न्यायमूर्ती चंद्रशेखर धर्माधिकारी साहेब यांच्या आदरांजली सभेचे आयोजन दिनांक २ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी रंगस्वर सभागृह, चौथा मजला, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई येथे सायं. ६.०० वाजता करण्यात आली होती.

आपल्या कामाबरोबरच आपण समाजकार्य करायला पाहिजे असा त्यांचा मानस होता. हुंडा विरोधी मोहिमेत त्यांचे विशेष योगदान होते. स्त्रियांप्रति असलेला त्यांचा आदर यासाठी ते ओळखले जायचे. जीवनाची परीक्षा नंतर होईल आधी आपण आपलं कर्तव्य पूर्ण करण्यासाठी प्रयत्न करायला पाहिजे, अशी त्यांची शिकवण होती.

यावेळी त्यांचे सुपुत्र न्यायमूर्ती सत्यरंजन चंद्रशेखर धर्माधिकारी, न्यायमूर्ती डी. आर. धानुका, न्यायमूर्ती सुजाता वसंत मनोहर, न्यायमूर्ती हेमंत गोखले, न्यायमूर्ती बी. व्ही. चव्हाण, न्यायमूर्ती अभय महादेव ठिपसे, न्यायमूर्ती एस. एस. पारकर, तसेच यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचे सरचिटणीस श्री. शरद काळे आदी उपस्थित होते. सर्वांनी त्यांच्याशी जोडलेल्या जुन्या आठवणी सांगितल्या. त्यांची शिकवण, त्यांचं व्यक्तिमत्त्व, त्यांची काम करण्याची पध्दत, लोकांना जोडून ठेवायची कला अशा अनेक आठवणींना त्यांनी उजाळा दिला.

विधी साक्षरता कार्यशाळा : समाजकार्य विभाग

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरम, मुंबई व टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ समाजकार्य विभाग यांच्या संयुक्त

विद्यमाने रविवार दि. २४ फेब्रुवारी रोजी एम.एस. डब्ल्यु. (मास्टर ऑफ सोशल वर्क) च्या विद्यार्थ्यांसाठी एकदिवसीय 'विधी साक्षरता कार्यशाळा' टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, खारघर येथे आयोजित करण्यात आली होती. या कार्यशाळेमध्ये भारतीय संविधान व पर्यावरण विषयक तरतुदी, महिला व बालक यांच्या लैंगिक शोषणाविरोधी कायदेशीर तरतुद, बाल गुन्हेगारी संबंधित परिस्थिती आणि कायदेशीर तरतुदी, ज्येष्ठ नागरिकांसंबंधी विविध तरतुदी, ग्राहक संरक्षण विषयक तरतुदी व उपाय या पाच विषयांवर मराठी व इंग्रजी भाषांमध्ये व्याख्याने आयोजित करण्यात आली होती. नेमका कायदा काय असतो त्याविषयी सखोल ज्ञान मिळावे म्हणून सदर कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. एम.एस. डब्ल्यु. (मास्टर ऑफ सोशल वर्क) च्या जवळपास ९० विद्यार्थ्यांनी यावेळी उपस्थिती दर्शवली. त्याच्याकडून संविधान सरनाम्याचे सामूहिक वाचन करवून घेण्यात आले. कार्यक्रमाच्या शेवटी विद्यार्थ्यांना कार्यशाळेचे प्रमाणपत्र देण्यात आले. यावेळी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरमचे सचिव विनायक कांबळे अॅड. प्रमोद ढोकळे, अॅड. प्रॉस्पेर डिसुजा, अॅड. प्रकाश धोपटकर, अॅड. भूपेश सामंत, अॅड. डॉ. प्रकाश देशमुख, आदी उपस्थित होते.

विधी साक्षरता कार्यशाळा : महाविद्यालय विभाग

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरम, मुंबई व टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, खारघर यांच्या संयुक्त विद्यमाने रविवार दि. १७ मार्च रोजी कायदा विद्यार्थ्यांसाठी एकदिवसीय 'कायदा साक्षरता कार्यशाळा' टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, खारघर येथे आयोजित करण्यात आली होती. या कार्यशाळेमध्ये कायद्याच्या शिक्षणाचे महत्त्व आणि त्याची उपयुक्तता, महिला व मुलांचे लैंगिक शोषण प्रतिबंधित करण्यासाठी कायदेशीर तरतुद, प्रजननविषयक करार /करार विवाह इ., सरोगेसी प्रक्रिया संबंधित कायदेशीर पैलू, माहितीच्या अधिकाराचे महत्त्व या पाच विषयांवर मराठी व इंग्रजी भाषांमध्ये व्याख्याने आयोजित करण्यात आली होती. कार्यक्रमाच्या शेवटी विद्यार्थ्यांना कार्यशाळेचे प्रमाणपत्र देण्यात आले. यावेळी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरमचे सचिव विनायक कांबळे, अॅड. दिलीप तळेकर, अॅड. प्रॉस्पेर डिसुजा, अॅड. भूपेश सामंत, अॅड. डॉ. प्रकाश देशमुख, आदी उपस्थित होते.

'आपला कायदा जाणून घ्या' या व्याख्यानमालेअंतर्गत - हिंदू विवाह कायदा ...एक आढावा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई, कायदे विषयक सहाय्य व सल्ला फोरम आणि नवमहाराष्ट्र युवा अभियान यांच्या वतीने 'आपला कायदा जाणून घ्या' व्याख्यानमालेअंतर्गत 'हिंदू विवाह कायदा.. एक आढावा' या

विषयावर दि. १४ जून, २०१९ या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. डॉ. जे. बी. पाटील हे प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून लाभले होते. प्रथमतः कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरमचे सदस्य सचिव श्री. विनायकराव कांबळे यांनी वक्त्यांचे पुष्पगुच्छ व सन्मान चिन्ह भेट स्वरूपात देऊन स्वागत केले व त्यांची ओळख करून दिली. मा. जे.बी. पाटील हे गेली ३५ वर्ष अनेक महाविद्यालयातून प्राध्यापक राहिले आहेत. तसेच वरील विषयावर त्यांचा सखोल अभ्यास आहे. मा. जे.बी.पाटील यांनी सुरुवातीला हिंदू धर्मसंस्कार याबद्दल थोडक्यात माहिती दिली. हिंदू धर्मानुसार विवाह हा १६ संस्कारांमध्ये मानला जातो. हिंदू विवाह कायदा हा १९५५ मध्ये आला. त्यावेळी आपल्या भारतात वेगवेगळ्या लग्नाची पद्धत होती. ब्राह्म, दैव, आर्श, प्रजापिता, असुर, गांधर्व, राक्षस, पिशाच असे काही प्रकार होते. परंतु आता सध्या दोनच पद्धती आहेत एक म्हणजे ब्राह्म आणि असुर.

१९५५ मध्ये हिंदू विवाह कायदा आल्यानंतर हा बदल फार नव्हता

परंतु आता सध्याच्या कायद्यामध्ये पुढील तरतुदी करण्यात आल्या होत्या. ज्यामध्ये मोनोगामी म्हणजे एक पत्नी आणि एक पती कायदा, इंटर कास्ट मॅरेज अलॉड, रजिस्ट्रेशन ऑफ मॅरेज सोय, जुडिशेअल सेपरेशन, रेस्टीट्यूशन ऑफ पन्ज्युअल राईट्स, नालीटी ऑफ मॅरेज, या तरतुदी कायद्यात अंतर्भूत केल्या आहेत. डायवोर्स बाय कन्जुअल राईट्स, मॅटेनन्स-पती आणि पत्नी दोघानाही मिळण्याची तरतूद, इटरीबल ब्रेक डाऊन ऑफ मॅरेज, अशा पद्धतीने डॉ. जे.बी. पाटील यांनी सध्या लागू असलेल्या कायद्याविषयी थोडक्यात ओळख करून दिली.

हिंदू विवाह कायदा-१९५५ हा कायदा संपूर्ण भारतात जम्मू काश्मीर सोडून सर्वत्र लागू आहे. जे जे धर्माने हिंदू आहेत त्यांना हा कायदा लागू आहे. अशी माहिती आपल्या व्याख्यानातून डॉक्टरांनी दिली. हिंदू विवाह कायदा, त्याअंतर्गत येणाऱ्या गोष्टी, घटस्फोट याविषयीची संपूर्ण माहिती त्यांनी दिली. शेवटी प्रश्नोत्तर भागात त्यांनी उपस्थितांना मार्गदर्शन केले.

सृजन

कार्यवृत्त

गणपती मूर्ती कार्यशाळा

गणेश चतुर्थी हा दहा दिवसांचा उत्सव असून गणपतीचा सन्मान करण्यासाठी हा उत्सव साजरा केला जातो. इको-फ्रेन्डलीचा शाब्दिक अर्थ पृथ्वीसाठी अनुकूल आहे किंवा पर्यावरणाला हानिकारक नाही असा आहे. प्राचीन काळापासून लोक शेतीतील चिखलाचा वापर करून स्वतःची गणेश मूर्ती तयार करून त्यांची पूजा करीत होते; पण अखेरीस मातीची जागा प्लास्टर ऑफ पॅरिस आणि इतर हानिकारक पेंट्सने घेतली. ज्यामुळे पर्यावरणाला धोका निर्माण होऊ लागला. परंतु सध्या आपण आपल्या मुळांकडे परत जात आहोत, मूर्ती तयार करण्यासाठी चिखल (चिकणमाती) वापरत आहोत. म्हणूनच जेव्हा मूर्ती नैसर्गिक जल संस्थांमध्ये विसर्जित केली जातात तेव्हा त्यामध्ये विरघळली जातात आणि कोणत्याही प्रकारचा त्रास होत नाही. इको फ्रेंडली मूर्ती बनविण्याकरिता यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई, सुप्रिया सुळे यांच्या संकल्पनेतून साकार 'सृजन' तर्फे घेण्यात आलेली गणपती कार्यशाळा यशस्वीरित्या घेण्यात आली. प्राची घाणेकर, पूजा शिंदे आणि अनिकेत विश्वासराव यांनी ही कार्यशाळा घेतली. या कार्यशाळेला ८० विद्यार्थी उपस्थित होते.

हवामान पूरक सकस आहार- कोशिंबीरी

ऑगस्ट महिन्यातील पहिल्या रविवारी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानच्या 'सृजन' अंतर्गत हवामान पूरक सकस आहार- कोशिंबीरी हा कार्यक्रम घेण्यात आला. हवामान बदलाचा पहिला तडाखा हा आपल्या आरोग्यावर पडत असतो. सतत बदलत्या हवामानामुळे सर्दी-खोकला-ताप असे आजार होत असतात. अशावेळी कोणत्या प्रकारचा आहार घेतला असता मुले निरोगी राहू शकतील यावर सृष्टी संस्थेच्या संगीता

खरात यांनी मार्गदर्शन केले.

त्याचबरोबर कडधान्ये, दुधी भोपळा, लाल भोपळा, पडवळ, कच्ची पपई, कोबी यासारख्या मुले शक्यतो खात नाहीत अशा भाज्यांपासून विविध कोशिंबीरी बनवण्याचे प्रात्यक्षिकही घेण्यात आले. मुलांनी भाज्या चिरणे, साले काढणे, किसणे अशा सर्व कामात खूप उत्साहाने भाग घेतला.

अन्नपचन संस्था उत्तम राबवण्यासाठी प्रथिने, जीवनसत्वे आणि चोथा हे खूप महत्वाचे घटक अन्नामधून मिळवायचे असतील तर कोशिंबीरी हे पुर्णान्न म्हणून उपयुक्त आहे. त्याशिवाय मुलांमध्ये जेवण बनवण्यासाठी प्राथमिक पायरी म्हणून कोशिंबीरी बनवणे हा महत्त्वाचा टप्पा आहे.

बांधणी कार्यशाळा

भारतात विशेषतः गुजरात आणि राजस्थान राज्यामध्ये वापरल्या जाणाऱ्या प्राचीन हस्तकलांपैकी बांधणी ही एक आहे. भारतात साडी, कुर्ता व ओढणी तयार करण्यासाठी बांधणी कला वापरली गेली आहे. 'बांधणी' हा शब्द बंधन पासून बनलेला आहे. ज्याचा अर्थ कापड बांधणे असा आहे. कापड तयार करण्याचे वेगवेगळे प्रकार आहेत जे वायब्रंट रंग वापरून नमुने आणि फॉर्म तयार करतात. प्राचीन भारतीय संस्कृती आणि कलांबद्दल मुलांमध्ये जागरूकता निर्माण व्हावी, यासाठी या कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. पूजा शिंदे, प्राची घाणेकर, शिवानी धनावडे यांनी या कार्यशाळेत मुलांना मार्गदर्शन केले. ठळक आणि उज्वल रंग मुलांना सृजनशीलता, सकारात्मकता आणि एकत्रितता आणण्यास प्रोत्साहित करतात.

महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ

कार्यवृत्त

महाराष्ट्र महिला व्यासपीठाच्या वतीने महिलांची शारीरिक, मानसिक, आर्थिक, सामाजिक अशा विविध दृष्टीने सक्षमता वाढावी यासाठी विविध उपक्रम, विविध कार्यशाळा आणि इतर कार्यक्रम यांच्या माध्यमातून कृतिशील प्रयत्न केले जातात. संयोजिका रेखा नार्वेकर, कार्यकारी संयोजिका ममता कानडे महिला व्यासपीठाचे काम पाहतात. त्यांना संजना पवार यांचे सहकार्य असते.

महाराष्ट्र महिला व्यासपीठाच्या वतीने महिलांची शारीरिक, मानसिक, आर्थिक, सामाजिक अशा विविध दृष्टीने सक्षमता वाढावी यासाठी विविध उपक्रम, विविध कार्यशाळा आणि इतर कार्यक्रम यांच्या माध्यमातून कृतिशील प्रयत्न केले जातात. संयोजिका रेखा नार्वेकर, कार्यकारी संयोजिका ममता रमेशचंद्र कानडे महिला व्यासपीठाचे काम पाहतात. त्यांना संजना संतोष पवार यांचे सहकार्य असते.

सामाजिक तसेच माहितीपर असे अनेक कार्यक्रम महिला व्यासपीठातर्फे होत असतात. जी. एस. टी. हा विषयही लोकांना सारखा भंडावून सोडत असतो. इन्कम टॅक्स आणि जीएसटी संबंधित को-ऑपरेटिव्ह सोसायटी या विषयावरती महाराष्ट्र सोसायटी वेल्फेअर असोसिएशन (MSWA) अध्यक्ष, सीए रमेश प्रभू यांचे व्याख्यान दि. ६ फेब्रुवारी २०१९ रोजी आयोजित केले गेले. ६० ते ६५ जणांनी या कार्यक्रमात सहभाग घेतला. लोकांच्या बऱ्याच शंकांचे निरसन झाले. को-ऑपरेटिव्ह सोसायटीला जीएसटी रजिस्ट्रेशन करणे आवश्यक आहे. त्याबाबत सरांनी मार्गदर्शन केले.

आरती थाळी सजावट

आपल्याकडे अनेक सण साजरे होतात. प्रत्येक सण किंवा विशेष दिवस म्हणजे वाढदिवस, रक्षाबंधन तसेच भाऊबीज आरती ओवाळून (औक्षण) केले जातात. हे आरतीचे ताट किंवा थाळी सुंदर सजवली असेल तर निश्चितच कौतुक होते हाच विचार लक्षात घेऊन दिनांक ७ फेब्रुवारी २०१९ रोजी 'आरती थाळी सजावट' या एकदिवसीय विनामूल्य कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. 'क्रिएटिव्ह आर्ट ऑफ वीणा म्हात्रे' संस्थेच्या संस्थापिका वीणा म्हात्रे या कार्यक्रमाच्या प्रमुख मार्गदर्शिका होत्या. त्यांनी उपस्थित महिलांना उत्तमरित्या मार्गदर्शन केले. महिलांनी या कार्यशाळेला अतिशय चांगला प्रतिसाद दिल्याने सदर कार्यशाळा उत्साहवर्धक वातावरणात पार पडली.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई व महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ तर्फे 'महिला गौरव पुरस्कारा'चे आयोजन दिनांक ८ मार्च २०१९ रोजी-महिला दिनाच्या दिवशी-करण्यात आले. पुरस्काराचे यंदाचे पहिलेच वर्ष होते. कार्यक्रमाची सुरुवात शारदास्तवनाने व दीप प्रज्वलनाने झाली.

यानंतर संयोजिका रेखा नार्वेकर यांच्या हस्ते प्रास्ताविक व ग्रंथ प्रदान करण्यात आले. महिला गौरव पुरस्काराच्या सन्मानपत्राचे वाचन जयश्री आपटे यांनी केले. यंदाचा महिला गौरव पुरस्कार समाजसेवाव्रती श्रीमती अनुसया पाटील यांना प्रदान करण्यात आला. त्यांनी त्यांचे मनोगत व्यक्त केले. तसेच अॅड. सविता प्रभुणे यांनी उपस्थित महिलांना भारतीय दंडविधान कलम ४९७ बदल मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाच्या प्रमुख अतिथी सीमा देशमुख यांनी मनोगत व्यक्त केले. डॉ. विजया वाड यांच्या अध्यक्षीय भाषणानंतर सामूहिक राष्ट्रगीताने कार्यक्रमाची सांगता करण्यात आली.

वाचे बरवे कवित्व

महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ आणि रंगस्वर तर्फे 'वाचे बरवे कवित्व' या काव्यमैफलीचे गुरुवार दिनांक ११ एप्रिल रोजी आयोजन करण्यात आले होते. अनुपमा उजगरे, गौरी कुलकर्णी, लता गुठे, ज्योती कपिले, पल्लवी बनसोडे, संगिता अरबुने, उषा चांदुरकर, जयश्री संगीतराव, हेमांगी नेरकर, प्रतिभा सराफ आणि महाराष्ट्र महिला व्यासपीठाच्या प्रमुख संयोजिका रेखा नार्वेकर यांनी स्वलिखित कविता आणि गझल सादर केली. कवितेवर प्रेम करणाऱ्या प्रेक्षकांच्या उपस्थितीत ही काव्यमैफल अत्यंत सुरेख पार पडली.

दिनांक ७ मे २०१९ रोजी सन २०१९चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक ९. महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अध्यादेश आणि सहकारी गृहनिर्माण संस्थांवर काम करण्याचा त्याचा प्रभाव या विषयावरती विनामूल्य व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. अॅड. प्रमोद कुमार यांनी उपस्थितांना मार्गदर्शन केले. विभाग १५४ब-२ मध्ये सहकारी संस्थांची नोंदणी कशी केली जाते, सहकारी संस्था कशा पद्धतीने काम करतात अशा महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम अंतर्गत येणाऱ्या सर्व गोष्टींबाबत त्यांनी संपूर्ण माहिती दिली.

स्वाक्षरी विश्लेषण कार्यशाळा

मंगळवार दिनांक १४ मे रोजी 'स्वाक्षरी विश्लेषण कार्यशाळे'चे आयोजन करण्यात आले होते. स्वाक्षरीमुळे आपल्या आयुष्यात खूप फरक पडत असतो. स्वाक्षरी करण्याच्या पद्धतीवर आपले यश-अपयश अवलंबून असते. स्वाक्षरीवरून माणसाची विचार करण्याची पद्धत, माणसाचा स्वभाव ओळखता येतो. असे प्रशिक्षक प्रकाश मोहिते म्हणाले. या कार्यशाळेत स्वाक्षरी कशी असावी, प्रगतीतील अडथळे दूर करण्याचे उपाय, आर्थिक प्रगतीचे व यशाचे उपाय, राग नियंत्रित करणे, आत्मविश्वास वाढविणे, स्मरणशक्ती व एकाग्रता वाढविणे, ताण

तणाव कमी करण्याचे उपाय अशा विविध विषयांवर प्रकाश मोहिते यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यशाळेला उत्तम प्रतिसाद मिळाला. कार्यशाळा पूर्ण करणाऱ्यांना प्रमाणपत्र देण्यात आले.

आमच्या 'सहकारी गृहनिर्माण संस्था व्यवस्थापन प्रशिक्षण अभ्यासक्रम या कार्यशाळे'चे आतापर्यंत २२ वर्ग यशस्वी झाले व ६०० हून अधिक लोकांनी या प्रशिक्षणाचा लाभ घेतला आहे. दिनांक १ जून २०१९ पासून २३ वे शनिवार व रविवारचे खास वर्ग सुरू झाले आहे. ३८ प्रशिक्षणार्थीनी या प्रशिक्षणासाठी प्रवेश घेतला आहे. सहकारी गृहनिर्माण संस्थांकडून त्यांच्या कामकाजाकरिता प्रशिक्षित व्यवस्थापकांची मागणी वाढू लागली आहे. त्यामुळे पूर्णवेळ, अर्धवेळ व्यवस्थापक तसेच सल्लागार म्हणून या क्षेत्रामध्ये रोजगाराच्या अनेक संधी शिक्षित लोकांसाठी उपलब्ध आहेत. स्त्रियांचा, त्याचबरोबर समाजाचा सर्वांगीण विकास हेच उद्दिष्ट सामोरे ठेऊन आम्ही स्त्री व पुरुष ह्या सर्वांना उपयुक्त असे सहकारी गृहनिर्माण संस्था व्यवस्थापन प्रशिक्षण सुरू केले. आज येथून प्रशिक्षण घेतलेल्या स्त्रिया व पुरुष अनेक गृहनिर्माण संस्थेत व्यवस्थापक म्हणून काम पाहत आहेत. संस्थेचे हिशोब व इतर महत्त्वाच्या जबाबदाऱ्याही पार पाडत आहेत. आमच्या काही महिलांनी स्वतःची सल्लेविषयक संस्थाही सुरू केली आहे. स्त्रियांसाठी सुरू केलेले हे प्रशिक्षण पुरुषांनाही मोलाचे ठरले. प्रशिक्षणानंतर परीक्षा घेतली गेली व यशस्वी विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र दिले. प्रशिक्षणादरम्यान २९ ऑगस्ट २०१९ रोजी इन्कम टॅक्स आणि जीएसटी संबंधित को-ऑपरेटिव्ह सोसायटी या विषयावर महाराष्ट्र सोसायटी वेल्फेअर असोसिएशन (MSWA) अध्यक्ष, सीए रमेश प्रभू यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले.

दिनांक ६ जुलै २०१९ रोजी महाराष्ट्र सहकार कायदा १९६०

मधील पुनर्विकासासंबंधित सुधारित बदल याविषयी मा. विजय सामंत यांचे व्याख्यान आयोजित केले गेले. लोकांना नवीन सुधारित कायद्याविषयी फार महत्त्वाची माहिती मिळाली.

सुपर फुड

दिनांक २२ ऑगस्ट रोजी सिलेब्रेटी शेफ मा. स्मिता देव यांचे 'सुपर फुड' अंतर्गत 'हेल्दी सूप्स व सॅन्डविचेस' यांचे विनामूल्य प्रात्यक्षिक ठेवण्यात आले. महिलांना आपले जेवण अधिक आरोग्यदायी कसे करता येईल याविषयी मार्गदर्शन मिळाले व या पदार्थांची चवही घेता आली.

स्वयंपाकघरात पारंपरिक लोखंडाची व बीडाची भांडी का वापरावी व त्यात शिजवलेल्या जेवणाचे महत्त्व काय, त्यांची निगा कशी राखावी याबाबत 'गेटकीच'च्या सर्वेसर्वा मा. प्रिया दिपक यांचे मार्गदर्शन मिळाले. महिलांनी या वस्तूंची खरेदीही केली.

दिवाळीचे औचित्य साधून दिनांक १९ ऑक्टोबर रोजी मंजिरीच्या सोप्या व सुंदर रांगोळ्यांची कार्यशाळा घेण्यात आली. महिलांना अगदी बेसिक रांगोळी सोप्या पद्धतीने कशी काढावी याबाबत मार्गदर्शन मिळाले.

वर नमूद केलेली सर्व प्रशिक्षणे व कार्यक्रम अत्यंत माफक फीमध्ये 'ना नफा-ना तोटा' तत्त्वावर सुरू आहेत. यांसाठी बाहेर खूप पैसे मोजावे लागतात. या सर्व प्रशिक्षणात आम्ही प्रशिक्षणार्थींची संख्या मर्यादित ठेवली आहे. जेणेकरून मार्गदर्शकास प्रत्येकाकडे लक्ष देता येईल. 'माफक फी'च्या नावाखाली भरपूर प्रशिक्षणार्थी घेऊन आम्ही आमची कार्यशाळा यशस्वी करीत नाही, तर सहभागी झालेल्या प्रत्येक व्यक्तीस शिकविलेली कला आली पाहिजे; पुढे सराव करून ती व्यक्ती त्या कला आत्मसात करू शकेल यावर आमचा भर असतो.

शासनाची कसोटी

शासनाची कसोटी केवळ कार्यक्षम कारभार ही नाही. तसेच, राज्य ही काही उपभोग्य वस्तू नाही. ती समाजपरिवर्तनाची यंत्रणा झाली पाहिजे. केवळ नियोजनातील आकडेवारीने हे होणार नाही. पैसा खर्चून समाजनिर्मिती होती नाही. त्याला सर्वांगीण व जनतेच्या हृदयाला हात घालणारा ध्येयवाद लागेल व तो पेलवारे तळमळीचे नेतृत्व लागेल. राजकारण हा सत्तारुपधर्माचा आखाडा करणे हे या दरिद्री असलेल्या देशात महापातक आहे. ही अवस्था फार काळ टिकू शकणार नाही. म्हणून कोणत्याही शासनाला लोकाभिमुख राहावेच लागेल.

- मा. यशवंतराव चव्हाण

यशवंतराव चव्हाण राष्ट्रीय ग्रंथालय, मुंबई

कार्यवृत्त

ग्रंथालयात ज्ञान व माहिती साधने संग्रहित केली जातात. ग्रंथालयाचा मूळ उद्देश ज्ञान व माहितीसंग्रहण हा असला तरी संग्रहित ज्ञान व माहिती ग्रंथालयाच्या वाचकांपर्यंत पोहचविणे ही ग्रंथालयाची जबाबदारी आहे. ज्ञान व माहिती संग्रहण साधने प्राचीन काळापासून ते विद्यमान इलेक्ट्रॉनिक, डिजिटल साधनांपर्यंत कालसापेक्ष बदलत आलेली आहेत. ग्रंथालयाचे स्वरूप हे त्या ग्रंथालयातील ग्रंथसंग्रहावर अवलंबून असते. ग्रंथालयामध्ये वाचनसाहित्याची खरेदी करावीच लागते. हे वाचनसाहित्य उपार्जित करत असताना वाचकांच्या मनोवृत्तीचा व अभ्यासाचा आवाका पाहून वाचनसाहित्याची खरेदी केली गेली पाहिजे. आंतरग्रंथालयीन सेवांचा अवलंब करून वाचकांना आवश्यक असे वाचनसाहित्य उपलब्ध करून दिले पाहिजे. ग्रंथालयाची उद्दिष्टे समोर ठेवून उपयुक्त व अद्ययावत वाचनसाहित्य खरेदी करणे हे संग्रह विकासाचे मूलभूत धोरण असले पाहिजे.

यशवंतराव चव्हाण राष्ट्रीय ग्रंथालय हे संदर्भ ग्रंथालय आहे. ग्रंथालयात येणारे सभासद हे संशोधक, MPSC, UPSC अशा स्पर्धा परिक्षा देण्याच्या तयारीकरता येतात. काही महत्त्वाच्या विषयाची वृत्तपत्रीय कात्रणे वाचकांना हाताळता यावी याकरिता ग्रंथालयाकडून व्यवस्थित बांधणी करून ग्रंथालयामध्ये संदर्भाकरिता ठेवण्यात आली आहेत. त्याचप्रमाणे काही दुर्मिळ पुस्तके, जुन्या वर्तमानपत्रातील महत्त्वाच्या बातम्या, लेख अशा विद्यार्थी, संशोधक यांच्याकरिता अद्ययावत माहितीकरिता नियतकालिकांची बांधणी करून संदर्भाकरिता ठेवली आहेत. ग्रंथालयात विविध नियतकालिके, समाजशास्त्र, शेती, इतिहास, कायदा, संस्कृती इ. विषयांवरील पुस्तके, आत्मचरित्रे, धर्मकोश, विश्वकोष, गॅझिटीयर, अॅटलास, इअरबुक, डिक्शनरी, निरनिराळ्या कायद्याचे ग्रंथ उपलब्ध आहेत. वेळोवेळी ग्रंथालयाला अनुसरून नवीन पुस्तके खरेदी करण्यात येतात. या व्यतिरिक्त महत्त्वाची दुर्मिळ पुस्तके, वर्तमानपत्रातील बातम्या, मासिकामधील लेख अशा प्रकारच्या महत्त्वाच्या संग्रहित केलेल्या साधनांचा कागद खूप जुना होऊन ठिसूळ बनल्याने त्याची प्रतिलिपी सुद्धा काढता येत नाही. याकरिता हे वाचनसाहित्य भविष्यात इतरांसाठी संग्रहित करण्यासाठी त्यांना व्यवस्थितरित्या स्कॅन करून ग्रंथालयाच्या OPAC वर अपलोड केले आहेत, त्यामुळे सभासदांना वाचण्यास सोयीस्कर झाले आहे. आजच्या माहिती तंत्रज्ञानाच्या युगामध्ये ग्रंथालयामध्ये सभासदांना सेवा जलद, अद्ययावत व अचूक पुरविल्या जाव्यात याकरिता ग्रंथालयामध्ये SLIM21 हे सॉफ्टवेअर घेतले आहे.

ग्रंथालयाद्वारे देण्यात येणाऱ्या सेवा : ग्रंथालय तालिकेची व्याप्ती (Cataloguing):

ग्रंथालयात तालिकेचा उपयोग प्रामुख्याने ग्रंथाचे स्थान शोधण्यासाठी केला जातो. तालिकेमध्ये ग्रंथाचे नाव, लेखकाचे नाव, प्रकाशकाचे नाव, ग्रंथाचे प्रत्यक्ष चित्र, ग्रंथाची प्रस्तावना, विषयसूची, प्रकाशन व प्रकाशनाचे ठिकाण, प्रकाशनाचे वर्ष, वर्गाक, की-वर्ड्स (Key Words) या आधारे ग्रंथ शोधू शकतो.

देव - घेव सेवा (Circulation) :

ग्रंथालयातील सभासदांची वर्गवारी तसेच नोंद केली जाते. प्रत्येक वाचकाला त्यांचे बारकोडसहित ओळखपत्र अज्ञावलीद्वारे निर्मित केले जाते. ज्या वेळेस वाचक ग्रंथालयात येतो त्यावेळेस तो ते ओळखपत्र ग्रंथपालास देतो ग्रंथपाल त्यास बारकोड मशीन (barcode scanner) द्वारे पडताळणी करून नवीन ग्रंथ त्यास देतो अथवा घेतो. व ही सर्व माहिती अज्ञावली लगेच समोर दाखवते. व त्यानंतर गेट पास तयार होतो व वाचकाला ग्रंथ दिला जातो.

रेफरल सेवा :

ग्रंथालयांमध्ये उपलब्ध नसणाऱ्या माहितीसाठी जेथे माहिती उपलब्ध असते, अशा स्रोतांचा संदर्भ दिलेला आहे.

करंट अवेअरनेस सर्व्हिस - ग्रंथालयातील नवीन ग्रंथ, नियतकालिके, दृकश्राव्य साधनांची यादी वाचकांसाठी अंतर्गत वेबवर प्रदर्शित केली आहे

वृत्तपत्र कात्रण सेवा :

संशोधक किंवा विद्यार्थ्यांना योग्य वेळी योग्य माहिती कमी वेळात देता यावी याकरिता ग्रंथालयात विशेष प्रकारे माहिती संग्रहित करून ठेवली आहे. ग्रंथालयात वर्तमानपत्रातील महत्त्वाच्या घडामोडींची कात्रणे करून त्यांच्या फाईल्स तयार करण्यात आल्या आहेत. तसेच झेरॉक्स काढून त्यांना व्यवस्थितरित्या बाईंडिंग करण्यात आल्या आहेत, त्यांची यादी खालील दिलेल्या प्रमाणे :

१. १८५७चा इतिहास
२. हीरक महोत्सव महाराष्ट्र, २००७
३. हिंदुस्तान टाइम्स इन मुंबई, २००७ : मुंबई मेट्रो, मुंबई एअरपोर्ट, मुंबई सिटी ट्रान्सफॉर्मेशन प्रोजेक्ट

४. मुंबईत रेल्वेवरील अतिरेकी हल्ला, ११ जुलै २००६
५. मुंबई राज्यात पावसाचा धुमाकूळ, २६ जुलै २००५
६. २६ नोव्हेंबर २००८ चा मुंबईवरील दहशतवादी हल्ला
७. अयोध्येत राममंदिर उभारणी बाबतीत निकाल, २०१०
८. साहित्य संमेलन २००३-२०१०
९. पुरस्कार (२००२-२००६) : साहित्य अकादमी पुरस्कार, भारत रत्न, नोबेल, ज्ञानपीठ. महाराष्ट्र भूषण
१०. पुरस्कार (२००६-२००९) : महात्मा फुले समता पुरस्कार, उत्कृष्ट ग्रंथनिर्मिती पुरस्कार, पद्मश्री नोबेल पुरस्कार
११. पुरस्कार (२००९-२०१२) : आल्फ्रेड नोबेल, झी गौरव, जीवन गौरव, भारतरत्न, कला गौरव, कलातिलक, महाराष्ट्र भूषण, आदर्शशिक्षक, गोदागौरव
१२. मराठा आरक्षण मोर्चा २०१७
१३. मराठा आरक्षण मोर्चा २०१८
१४. मा. अटलबिहारी वाजपेयी (१९२४-२०१८)
१५. पावसाळा २०१८
१६. वी. एस. नायपाल (नोबेल पुरस्कार विजेते)
१७. Stephen Hawking
१८. पावसाळा २०१९ (कोल्हापूर- सांगली पूर)
१९. काश्मीर कलम ३७०
२०. लोकसभा / विधानसभा निवडणूक

९. Foreign Affair
१०. Business India
११. Front Line
१२. Science Reporter
१३. Sanctuary Asia
१४. पंचधारा
१५. साधना
१६. सत्याग्रही विचारधारा
१७. समाजप्रबोधन पत्रिका
१८. नवभारत
१९. साहित्य सूची
२०. स्वतंत्र नागरिक
२१. चाणक्य मंडळ
२२. यशाची परिक्रमा
२३. चित्रलेखा

संदर्भ सेवा :

ग्रंथालयात उपलब्ध असलेले संदर्भ ग्रंथ, तसेच संपूर्ण ललित व ललितेतर ग्रंथांचा ग्रंथालयात येणाऱ्या प्रत्येक वाचकाला मुक्त वापर करण्याची परवानगी देण्यात येते. संदर्भसाठी दररोज येणाऱ्या अभ्यासकांची उपस्थिती सरासरी ७५-१०० असते. संशोधक, अभ्यासक, साहित्यिक, शाळा-कॉलेजचे विद्यार्थी व सर्व प्रकारच्या वाचकांना हवे असलेले संदर्भ दिले जातात. ग्रंथालयात येणाऱ्या संशोधक, अभ्यासक व साहित्यिकांना मागणीनुसार या ग्रंथालयातील किंवा अन्य ग्रंथालयातून आंतरग्रंथालयीन देवघेवीअंतर्गत संदर्भसेवा दिली जाते

ग्रंथालयाचे नियम :

यशवंतराव चव्हाण ग्रंथालयाचे सभासद होण्याकरिता नमुना अर्ज तयार केला आहे. या अर्जामध्ये स्वतःच्या हस्ताक्षरात परिपूर्ण माहिती भरून त्यासोबत पुढील प्रमाणे वर्गणी भरणे.

१. सर्वसाधारण सभासद : सर्वसाधारण सभासदाकरिता रु. ५००/- वार्षिक वर्गणी तसेच रु. ५००/- अनामत रक्कम (१९९६)
२. विद्यार्थी सभासद : महाविद्यालयीन / उच्चशिक्षण/ संशोधन विद्यार्थ्यांकरिता वार्षिक रु. ५०/- नाममात्र वर्गणी व अनामत रक्कम रु. १००/-
३. यशवंतराव चव्हाण ग्रंथालयामध्ये संदर्भाकरिता काही विद्यार्थी एक दिवस ते एक आठवडा या कालावधीकरिता ग्रंथालयाचा लाभ घेतात. या विद्यार्थ्यांकडून रु. ५०/- फक्त एका आठवड्याकरिता फी आकारण्यात येते. त्यांच्याकडून फक्त एका कार्डावर त्यांची वैयक्तिक

उपयुक्त नियतकालिके :

ग्रंथालयात येणारे सभासद हे संशोधक, MPSC, UPSC अशा स्पर्धा परीक्षा देण्याच्या तयारीसाठी येतात. स्पर्धा परीक्षेच्या सभासदांना तसेच संशोधन करणाऱ्या सभासदांना हवी असलेली माहिती योग्य प्रकारे देण्यात येत असते. यासाठी ग्रंथालयाने काही महत्त्वाच्या नियतकालिकांची व्यवस्थितरित्या बांधणी करून ती ग्रंथालयामध्ये संदर्भाकरिता ठेवली आहेत.

१. Bulletin Unique Academy
२. Pratiyogita Darpan
३. Kurukshetra
४. Yojana
५. Seminar
६. Competition Success Review
७. The Economist
८. Economic & Political Weekly

माहिती भरून घेता येते.

४. माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनीमध्ये शिक्षण घेणारे विद्यार्थी संगणकविषयक पुस्तकांचा लाभ घेतात. त्याकरिता वेगळी फी आकारत नाही.

अ) संयुक्त संस्था सभासदत्व (Corporate Membership): कॉर्पोरेट या शब्दाच्या व्याख्येत बसणारी संस्था या सभासदत्वासाठी पात्र असेल. एकावेळी वर्गणी रु.५०,०००/- ५ वर्षासाठी.

अनामत रक्कम : सर्वसाधारणपणे अनामत रक्कम घेण्यात येत नाही. परंतु एखाद्या दुर्मीळ व किंमती पुस्तकासाठी प्रतिष्ठान निश्चित करेल तेवढी अनामत रक्कम घेण्यात येईल.

एका वेळी देण्यात येणारी पुस्तके : एकावेळी जास्तीत जास्त १० पुस्तके देता येतील.

ब) संस्था सभासदत्व : यासाठी शिक्षण व संशोधन संस्था व सांस्कृतिक संस्था पात्र राहतील. परंतु शिक्षण व संशोधन संस्था ही यु.जी.सी., आय .सी.एस.एस.आर. किंवा आय.सी.एच.आर. यांच्याकडून मान्यताप्राप्त झालेली असावी. तर सांस्कृतिक संस्था ही महाराष्ट्र शासन केंद्र शासन किंवा मान्यता प्राप्त अधिघोषित विद्यापीठ यांनी मान्यता दिलेली असावी.

संस्था सभासदत्वासाठी : प्रवेश फी रु. १,०००/- ना परतावा

वार्षिक वर्गणी : रु. ५,०००/-

दीर्घ कालावधीसाठी संस्था सभासद : एकावेळी ५ वर्षासाठी वर्गणी रु. २०,०००/-

एकावेळी देण्यात येणारी पुस्तके : एकावेळी जास्तीत जास्त १० पुस्तके देण्यात येतील. अ व ब नुसार सभासदत्व हे संबंधित संस्थेस / प्रमुखास देण्यात येईल.

त्यांना ग्रंथालयाचे ओळखपत्र देण्यात येईल. संस्थेच्या प्रमुखास आवश्यक वाटल्यास ते त्यांच्या एक किंवा दोन कर्मचार्यांना त्याच्या वतीने पुस्तके घेण्यास /परत करण्यास नामनिर्देशित करू शकतील. नामनिर्देशन अधिकृत पत्राने करावे लागेल. मात्र पुस्तके अबाधितपणे वेळेवर परत करणे व ग्रंथालयाच्या नियमांचे पालन करणे यांची जबाबदारी संस्था प्रमुखाची असेल. वरील सभासदत्व देण्याचा किंवा कारण न देता नाकारण्याचा पूर्ण अधिकार प्रतिष्ठानला राहिल.

५. सर्वसाधारण सभासद : सभासदाला एकावेळी एक पुस्तक /ग्रंथ देण्यात येईल. ते ८ किंवा १५ दिवसात परत करणे आवश्यक आहे. तसेच संदर्भ ग्रंथाचा उपयोग ग्रंथालयातच करता येईल. संदर्भ ग्रंथ घरी नेता येणार नाही. पुस्तकाची किंमत भरलेल्या अनामत रक्कमेपेक्षा जास्त असेल तेव्हा अधिक अनामत रकम किंवा त्या पुस्तकाच्या किंमतीएवढी अनामत रक्कम भरून पुस्तक घरी नेता येईल.

६) महाविद्यालयीन व उच्चशिक्षण घेणारे विद्यार्थी/संशोधक यांना ग्रंथ, संदर्भ ग्रंथ, नियतकालिके ग्रंथालयात बसून वाचण्यासाठी/संदर्भासाठी देण्यात येतात. घरी/ग्रंथालयाबाहेर नेण्याकरिता देण्यात येणार नाही.

७) ग्रंथालयाच्या वेळा व सुट्ट्या : सकाळी ९.०० ते संध्याकाळी ६.०० वाजेपर्यंत ग्रंथालय वाचकाकरिता तसेच पुस्तके परत करणे/नवीन घेणे यासाठी उघडे राहिल. दुसरा व चौथा शनिवार, सर्व रविवार आणि सार्वजनिक सुट्टीच्या दिवशी ग्रंथालय चालू राहिल.

८) सभासदाचे कार्ड हरविल्यास त्यांना पुस्तक देण्यात येणार नाही. सभासदत्व नियमित ठेवण्याकरिता, सभासदाने स्वतःच्या हस्ताक्षरात अर्ज करून ग्रंथालयास सादर करावा. त्यानंतर कार्डाची दुसरी प्रत देण्याचा विचार केला जाईल.

९) सभासदांकडून ग्रंथ हरविल्यास त्यांनी १५ दिवसात नवीन खरेदी करून द्यावा लागेल किंवा त्या ग्रंथाची अद्ययावत रक्कम मूल्याइतकी रक्कम अनामत रकमेतून कमी करण्यात येईल व गरज पडल्यास अर्धची रक्कम सभासदास भरावी लागेल. अनामत रक्कमेतून रक्कम भरणे अनिवार्य राहिल.

१०) सभासद ग्रंथालयामध्ये शांतता राखावी, आपआपसामध्ये किंवा ग्रंथालयीन कर्मचाऱ्याबरोबर चर्चा करणे टाळावे, धूम्रपान, थुंकणे, झोपणे याकरिता मनाई राहिल. ग्रंथालयात मोबाईल फोन बंद ठेवावे.

११) ग्रंथालयातून बाहेर पडताना सभासदास दिलेल्या ग्रंथाचा वर्गांक, दाखलअंक ग्रंथालयाच्या गेटवर तपासला जाईल.

१२) सभासदास ग्रंथालयाचे सभासद राहावयाचे नसल्यास त्यांनी तसा लेखी अर्ज द्यावा, त्यासोबत कार्ड परत करावे. त्यांवर निर्णय घेऊन इतर येणे नसल्यास अनामत रक्कम बिनव्याजी वजा करण्यात येईल.

माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनी

कार्यवृत्त

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनीकडून फेब्रुवारी ते ऑक्टोबर २०१९ दरम्यान पुढील विविध प्रशिक्षण वर्ग आणि कार्यक्रम आयोजित करण्यात आले:

PG DAC (पी जी डॅक) (केंद्र सरकारचा प्रमाणित कोर्स)

१. C-DAC कडून PG DAC कोर्सच्या वर्षाला दोन बॅचेस सुरू होतात. PG DAC कोर्सची फेब्रुवारी बॅच १९ फेब्रुवारीला सुरू झाली. या बॅचमध्ये १०२ विद्यार्थ्यांनी आपल्याकडे प्रवेश घेतला. ही बॅच जुलै २०१९ला पूर्ण झाली.

२. या कोर्समध्ये संगणकीय भाषा (coding languages e.g. C++ / Java / MS. NET etc.) शिकवल्या जातात.

३. फेब्रुवारी बॅचच्या विद्यार्थ्यांसाठी करमणुकीचे कार्यक्रम, वेगवेगळ्या स्पर्धा घेतल्या गेल्या. कॅरम, बुद्धीबळ, रांगोळीसारख्या स्पर्धा आणि एक सहल विद्यार्थ्यांसाठी आयोजित केली होती.

४. C-DAC मुंबई आयोजित Industry Meet १७ जुलै २०१९ ला प्रतिष्ठानच्या मुख्य सभागृहात आयोजित केली. या Industry Meet मध्ये AIT (YCP) तसेच मुंबई मधील इतर C-DAC सेंटर्सने सहभाग घेतला होता.

५. Industry Meet मध्ये D'Mart Ready India, HOC, Altres आणि Fractal Analytics etc. कंपन्यांनी उपस्थिती दर्शविली. या कंपनीच्या HR व Technical team ने विद्यार्थ्यांना व्याख्यान दिले. त्यासोबत IT industry मधल्या कामाच्या रूपरेषेची चर्चा केली. या Meet चा विद्यार्थ्यांना चांगलाच उपयोग झाला. या Meet मध्ये ५०० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

६. PG DAC कोर्सची दुसरी बॅच १९ ऑगस्ट २०१९ ला सुरू झाली. बॅचमध्ये प्रवेश मिळविण्यासाठी पूर्व परीक्षा (CCAT) २३ व ३० जूनला घेण्यात आली. यासाठी प्रबोधिनीमध्ये २८० विद्यार्थी उपस्थित होते.

७. पूर्व परीक्षेची तयारी प्रबोधिनीमध्ये PreDAC या कोर्स मार्फत करून घेतली जाते. मागील सत्रात साधारण १५ विद्यार्थ्यांनी या कोर्समध्ये सहभाग घेतला होता.

MKCL courses

८. महाराष्ट्र नॉलेज कॉर्पोरेशन लिमिटेड तर्फे MSCIT व KLiC Certificate Courses प्रबोधिनीमध्ये घेतले जातात. या कोर्ससाठी दर महिन्याला नवीन बॅच सुरू केली जाते.

९. दरवर्षीप्रमाणे यावर्षीही १० वी व १२ वीच्या विद्यार्थ्यांसाठी खास

उन्हाळी सुट्टीचे वर्ग आयोजित करण्यात आले. उन्हाळी सुट्टीच्या या वर्गांना विद्यार्थ्यांचा चांगलाच प्रतिसाद मिळाला. बऱ्याच विद्यार्थ्यांनी मूलभूत संगणक कोर्समध्ये भाग घेतला.

१०. SSC आणि HSC च्या विद्यार्थ्यांना MKCL ने send off kit देऊन परीक्षेत यश मिळवण्याकरिता शुभेच्छा दिल्या. प्रतिष्ठानने वेगवेगळ्या शाळा व क्लासच्या SSC च्या विद्यार्थ्यांसाठी समारोप समारंभ आयोजित केला होता.

११. KLiC Certificate courses हे व्यावसायिक शिक्षण देणारे कोर्सस आहेत. या कोर्ससची विद्यार्थ्यांना त्यांच्या व्यावसायिक कामात मदत होते.

१२. MSCIT व KLiC Certificate courses ची परीक्षा व त्याचे प्रमाणपत्र महाराष्ट्र स्टेट बोर्ड ऑफ टेक्नॉलॉजी कडून मिळते.

१३. SSC आणि HSC च्या विद्यार्थ्यांसाठी प्रबोधिनीने Free Career Seminar २ एप्रिल २०१९ला आयोजित केले. विद्यार्थ्यांना त्याचा नक्कीच उपयोग झाला.

प्लेसमेंट

१४. पी जी डॅक ऑगस्ट २०१८च्या विद्यार्थ्यांसाठी प्लेसमेंट फेब्रुवारी २०१९ मध्ये सुरू झाली. CYBAGE SOFTWARE, 3i INFOTECH, ETP INTERNATIONAL, Corecard, EzyTek Consulting Pvt Ltd. ACCELYA या सारख्या कंपन्यांनी त्यासाठी हजेरी लावली. आपल्या विद्यार्थ्यांनी त्याला चांगला प्रतिसाद देऊन नवीन वाटचाल सुरू केली.

आगामी कार्यक्रम

१५. PG DAC कोर्सची नवीन बॅच फेब्रुवारी २०२० मध्ये सुरू होणार आहे. त्याची पूर्वपरीक्षा (CCAT) ८ व १५ डिसेंबर २०१९ ला होणार आहे.

१६. SSCच्या विद्यार्थ्यांसाठी सराव परीक्षेचे आयोजन करणे.

१७. गरजू आणि अपंग विद्यार्थ्यांना माफक दरामध्ये शिक्षण उपलब्ध करून देण्याची संधी प्रबोधिनी देते. अनेक कोर्ससमध्ये अशा प्रकारच्या विद्यार्थ्यांना पडताळणीनंतर माफक दरात प्रवेश देण्यात येतो.

१८. प्रबोधिनीतर्फे लष्कर आणि पोलीस खात्यातील व्यक्ती आणि त्यांचे कुटुंबीय यांच्यासाठी फीमध्ये सवलत दिली जाते. इच्छुक आणि शैक्षणिक पात्रता असणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी हप्त्याने फी भरण्याची सुविधा देण्यात येते.

१९. वेगवेगळ्या कार्यक्रमाद्वारे तसेच इतर संस्थांच्या सहाय्याने अधिकाधिक संगणकीय प्रशिक्षणवर्ग चालवणे हेच प्रबोधिनीचे उद्दीष्ट आहे.

विभागीय केंद्र, कराड

कार्यवृत्त

स्व. सौ. वेणूताई चव्हाण यांची ९३वी जयंती

सौ. वेणूताई चव्हाण भारतीय स्त्री जीवनाचा आदर्श होत्या. यशवंतरावजींच्या राजकीय जडणघडणीमध्ये मातोश्री ती. विठामाता यांच्याप्रमाणेच सौ. वेणूताईचा अग्रक्रमाने वाटा होता. स्व. वेणूताईंच्या ९३व्या जयंती दिनानिमित्त २ फेब्रुवारी २०१९ रोजी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र कराड येथे सौ. वेणूताई व स्व. यशवंतरावजी चव्हाण साहेब यांच्या प्रतिमेस सचिव श्री. मोहनराव डकरे यांच्या हस्ते पुष्पहार घालण्यात आले. सौ. वेणूताई चव्हाण पब्लिक चॅरिटेबल ट्रस्ट येथील स्व. यशवंतराव चव्हाण व सौ. वेणूताई चव्हाण यांच्या पुतळ्याला पुष्पहार घालण्यात आले. यावेळी सर्व कर्मचारी वर्ग व अभ्यासिकेतील विद्यार्थी वर्गही उपस्थित होता.

स्व. यशवंतराव चव्हाण साहेब यांचा १०६वा जयंती सोहळा

स्व. यशवंतराव चव्हाण साहेब यांच्या १०६व्या जयंती सोहळ्यानिमित्त त्यांच्या भव्य प्रतिमेस मा. श्री. अशोकराव गणपतराव चव्हाण यांच्या हस्ते पुष्पहार घालण्यात आला. सौ. वेणूताई चव्हाण स्मारक ट्रस्टमधील देशनेते स्व. यशवंतराव चव्हाण व सौ. वेणूताई चव्हाण यांच्या पुतळ्याला १२ मार्च २०१९ रोजी सकाळी ८ वाजता मा. आमदार श्री. बाळासाहेब

पाटील यांच्या हस्ते पुष्पहार घालण्यात आला. याप्रसंगी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, विभागीय केंद्र कराडचे अध्यक्ष व सौ. वेणूताई चव्हाण पब्लिक चॅरिटेबल ट्रस्ट कराडचे सदस्य मा. श्री. राजेश पाटील (वाठारकर) मा. श्री. नंदकुमार बटाणे, सचिव श्री. मोहनराव डकरे व इतर मान्यवर उपस्थित होते.

सकाळी ८.३० वाजता सजविलेल्या बग्गीमध्ये स्व. यशवंतराव चव्हाण साहेबांची प्रतिमा ठेवून मा. नंदकुमार बटाणे व यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचे सचिव श्री. मोहनराव डकरे यांच्या हस्ते श्रीफळ वाढवून पदयात्रेस प्रारंभ झाला. सौ. वेणूताई चव्हाण ट्रस्ट येथून ही पदयात्रा सुरु होऊन, विजय दिवस चौकातून, दत्त चौक, आज्ञाद चौक, नेहरू चौक, चावडी चौकमार्गे प्रीतीसंगम बागेतील स्व. यशवंतरावजी चव्हाण साहेबांच्या समाधीस्थळी पोहोचली. या पदयात्रेस शिवाजी शिक्षण संस्थेच्या यशवंतराव चव्हाण सायन्स कॉलेज व सौ. वेणूताई चव्हाण कला व वाणिज्य कॉलेजचे प्राचार्य त्याचप्रमाणे सर्व प्राध्यापक बंधू-भगिनी तसेच यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचे व सौ. वेणूताई चव्हाण पब्लिक चॅरिटेबल ट्रस्ट या दोन्ही संस्थांचे कर्मचारी उपस्थित होते. समाधीस्थळी सर्व मान्यवरांनी पुष्पांजली वाहिली.

आशा-निराशा

तशी माझी प्रवृत्ती व प्रकृती आशावादी आहे. स्वभावाने मी संकटकाळी दबून जाणारा नाही. कठीण काळ येतो, तेव्हा सहन करीत वाट पाहवी लागते आणि ते करण्यासाठी एक प्रकारचा आत्मविश्वास व त्यावर आधारलेला आशावादी दृष्टिकोन असावा लागतो. पण याचा अर्थ असा नाही, की दैनंदिन जीवनात आशा-निराशेचा पाठशिवणीचा खेळ मी अनुभवलेला नाही. मला वाटते, हा प्रत्येक व्यक्तीच्या जीवनात येणारा नित्य अनुभव आहे. प्रासंगिक कारणासाठी का होईना, पण दैनंदिन जीवनात कधी आशावादी, तर कधी निराश व्हावे लागते. परंतु ते किंचित काळ टिकणारे प्रसंग असतात.

- मा. यशवंतराव चव्हाण

विभागीय केंद्र, पुणे

कार्यवृत्त

पुस्तक प्रकाशन

प्रतिष्ठानशी निगडित डॉ. दिलीप गरुड यांच्या 'भाऊबीज' व 'जीवनतरंग' या पुस्तकांचा प्रकाशन समारंभ श्री गणेश प्रकाशन, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान पुणे केंद्र, आयडीयल एज्युकेशन ट्रस्ट व अ.भा. बालकुमार साहित्य संस्था यांच्या संयुक्त विद्यमाने एस.एम.जोशी फाउंडेशन हॉल येथे रविवार दिनांक १७ मार्च २०१९ रोजी आयोजिला होता. पुस्तकांचे प्रकाशन डॉ. न. म. जोशी यांचे हस्ते झाले. प्रमुख वक्ते म्हणून डॉ. मनोहर जाधव (मराठी विभाग प्रमुख, पुणे विद्यापीठ) हे होते. कार्यक्रमास प्रमुख उपस्थिती म्हणून श्री. स्वामी, सरव्यवस्थापक दैनिक प्रभात हे होते. व्यासपीठावर 'प्रतिष्ठान' तर्फे श्री. भिडे व 'आयडीयल ट्रस्ट' तर्फे प्रा. शफी इनामदार होते. त्यांनीही आपले विचार अन्य वक्त्यांबरोबर मांडले. डॉ. गरुड यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. प्राचार्य डांगे यांनी आभार मानले.

सातव्या वेतन आयोगावर चर्चा

महाराष्ट्र पेन्शनर्स असोसिएशन आणि यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, यांचे संयुक्त विद्यमाने विशाल सहाद्री सभागृहामध्ये दिनांक १५ मार्च २०१९ रोजी चर्चेचे आयोजन केले होते. त्यामध्ये पेन्शनर्सना मार्गदर्शन करण्यासाठी वरिष्ठ कोषागार अधिकारी श्री. कुलगोड; तसेच माजी लेखाधिकारी, 'कृष्णा खोरे' श्री. जाधवराव यांना निमंत्रित करण्यात आले होते.

श्री. भिडे यांनी प्रास्ताविकात प्रतिष्ठानचे पुणे केंद्र व कृषी आणि सहकार व्यासपीठाची माहिती देऊन, पेन्शनर्सना ७व्या वेतन आयोगाविषयी व त्यातील वेतनश्रेणी आणि वेतन निश्चितीबाबत हवी असलेली माहिती पुरविणे आणि त्यांच्या शंका-कुशंकांचे निरसन करणे व अशा प्रकारे या ज्येष्ठ नागरिकांना सहाय्य उपलब्ध करून देणे हा उद्देश स्पष्ट केला आणि पाहुण्यांचे स्वागत केले. अध्यक्षस्थानी महाराष्ट्र पेन्शनर्स असोसिएशनचे श्री. मारणे होते.

प्रमुख वक्त्यांनी आपल्या भाषणात सातव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशीचा सविस्तर ऊहापोह केला. त्यानंतर प्रश्नोत्तरासाठी चर्चा खुली करण्यात आली. अनेकांच्या प्रश्नांची समाधानकारक उत्तरे देण्यात येऊन त्यांचे समाधान करण्यात आले. काहींचे पेन्शनविषयक प्रश्न जरी ते वेतन व पेन्शन संबंधीचे असले, तरी ते त्या त्या खात्याच्या अखत्यारीतील असून बादरायण संबंधाने ७व्या वेतन आयोगाशी संबंधित असल्याचे वाटत असले, तरी ते कसे नाहीत याचेही विवेचन चर्चेत करण्यात आले. अध्यक्षांनी महाराष्ट्र पेन्शनर्स असोसिएशन करीत असलेल्या कामकाजाची

माहिती देऊन सर्वोच्च न्यायालयातून असोसिएशनने आपले म्हणणे मांडून कशा प्रकारे अन्यायाविरुद्ध दाद लावून घेतली याची माहिती दिली.

पुणे केंद्र पुरस्कार वितरण

सावित्रीबाई फुले पुणे विश्वविद्यालयाचे डिपार्टमेंट ऑफ कम्युनिकेशन आणि जर्नलीझम व श्रमिक पत्रकार संघातर्फे दरवर्षी पदव्युत्तर वृत्तपत्रविद्या पदविकेचा अंशकालीन अभ्यासक्रम चालविला जातो. त्यामध्ये वर्गात प्रथम येणाऱ्यास तसेच 'वर्तमान घडामोडी' आणि 'आधुनिक महाराष्ट्र' या विषयामध्ये सर्वात जास्त गुण मिळवून प्रथम येणाऱ्यास दैनिक सकाळ वृत्तपत्रांतील माजी पत्रकार कै. वरुणराज भिडे स्मृतिप्रीत्यर्थ, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान पुणे केंद्रातर्फे प्रत्येकी रु. १,०००/- (रुपये एक हजार फक्त)चे पारितोषिक समारंभपूर्वक दिले जाते.

शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ या वर्षातील पारितोषिके एप्रिल २०१९ मध्ये खालीलप्रमाणे वितरित करण्यात आली.

१) सागर साहेबराव बिसेन (वर्गात सर्वप्रथम)

२) घनश्याम संदीपन येणगे (वर्तमान घडामोडी व आधुनिक महाराष्ट्र)

कृषी व सहकार व्यासपीठ

गृहनिर्माण संस्था अध्यादेश :

सहकारी गृहनिर्माण संस्थांसाठी सहकार कायद्यात स्वतंत्र प्रकरण असावे या दृष्टीने शासनाने दिनांक ३०.१०.२०१८ रोजी जो अध्यादेश काढला, त्यावर प्रतिष्ठानच्या सहकार व्यासपीठाने मा. ना. मुख्यमंत्री महोदयांचे त्यातील अनेक दोषांकडे दिनांक ०८.११.२०१८ रोजीच्या पत्राने लक्ष वेधले असता तो अध्यादेश दिनांक २९.११.२०१८ रोजी विधानसभा पटलावरून मागे घेण्यात आला. त्यावरील पत्रव्यवहार करता तो अध्यादेश विधिमंडळाचे हिवाळी अधिवेशनात, कायद्यात रुपांतरित न झाल्यामुळे तो दिनांक ३१.१२.२०१८ रोजी व्यपगत झाला असल्याचे सचिव राज्य सहकारी निवडणूक प्राधिकरण यांनी दिनांक ०७.०२.२०१९ रोजीचे पत्राने कळविले आहे. आता सदर अध्यादेश काही मामुली डागडूजी करून परत दिनांक ०९.०३.२०१९ रोजी प्रसिद्ध करून अंमलात आणण्याचा शासनाने प्रयत्न केला आहे. जुने अनेक दोष त्यामध्ये तसेच असल्याने दोषासकट तो कायद्यात रुपांतरित होऊन सभासदांचे, संस्थांचे व शासनाचे कोर्टबाजीस व शासकीय कामकाजात भरीव वाढ करण्यास हातभार लागतो, की त्यांतील दोष टाळून त्याचे व अन्य सुचविलेल्या दुरुस्त्यांसह; कायद्यात रुपांतर होते हे पाहणे महत्त्वाचे आहे. याबाबत श्री. काकडे यांच्या सहीने दिनांक २५.०२.२०१९ रोजी श्री. सोनी, सहकार आयुक्त यांना पत्राने व्यासपीठाची भूमिका स्पष्ट केली

असून, त्याच्या प्रती मा. ना. मुख्यमंत्री, मा. ना. मंत्री महोदय (सहकार) यांना सादर केल्या आहेत.

लेखकाचा सत्कार

सहकार खात्यातील निवृत्त राजपत्रित अधिकारी श्री. बाळकृष्ण किरकोळे यांनी सहकार खाते सेवानिवृत्त सेवकांची असोसिएशन स्थापन करून, एक तपभर तिचा कारभार चालविला. तपपूर्ती होताच अन्यांकडे कारभार सोपवून आपल्या अन्य सामाजिक कार्याकडे त्यांनी जास्त प्रमाणात लक्ष केंद्रित केले. निवृत्तीनंतर मराठी वाङ्मयात आपल्या अनुभवाच्या शिदोरीवर उत्तम असा 'माणिकमोती आणि फुलझडी' हा आपल्या वेगवेगळ्या पाक्षिक, मासिक, त्रैमासिक, वार्षिक प्रकाशनांतील लेखांचा व कवितांचा अनुक्रमे कथा संग्रह व कविता संग्रह प्रकाशित केला. त्याबद्दल प्रतिष्ठान व पेन्शनर्स असोसिएशनतर्फे आणि भिडे परिवारातर्फे त्यांचा दिनांक १३.०३.२०१९ रोजी सत्कार करण्यात आला. पुस्तकाचा परिचय डॉ. दिलीप मा. गरुड (माजी प्राचार्य) यांनी केला तर श्री. किरकोळे यांनी मनोगतात पुस्तक प्रकाशनाबाबत आपली भूमिका मांडली.

२५० सभासदापर्यंतच्या गृहनिर्माण संस्थांच्या निवडणुका

कृषी व सहकार व्यासपीठाचे चर्चासत्रांत विचारविनिमय करून शासनास दिनांक १९.०४.२०१९ रोजीच्या पत्राने निवडणूक नियमातील 'डी' टाईप संस्थासाठीचे नियम २५० सभासदापर्यंतच्या गृहनिर्माण, त्याचप्रमाणे अन्य म्हणजे जंगल कामगार, मजूर सहकारी, औद्योगिक सहकारी, अशा प्रकारच्या आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत सहकारी संस्थांसाठी लागू करण्याची शिफारस शासनास केली आहे. त्याचा पाठपुरावा करण्यात येत आहे.

सहकारी तत्त्वांचा महाराष्ट्र सहकार कायद्यात समावेश

मा. सचिव, सहकार यांना येत्या दिनांक १७.०६.२०१९ पासून सुरु होणाऱ्या अधिवेशनात अन्य सहकार कायदांतील दुरुस्त्यांसोबत सहकारी तत्त्वांचा अंतर्भाव केंद्रशासनाच्या सहकारी संस्था कायद्याचे धर्तीवर परिशिष्ट १ म्हणून करण्यात यावा असा प्रस्ताव दिनांक १५.०४.२०१९चे पत्राने मा. अंकुश काकडे यांचे सहीने सादर केला आहे.

नोंदणीकृत गृहनिर्माण संस्था स्वयंविकासाला चालना

शासनाने वरील विषयाला चालना देण्यासाठी म्हणून महाराष्ट्र शासन गृहनिर्माण विभाग शासन निर्णय क्रमांक संकीर्ण-२०१९/प्र.क्र.१०/दु.व.प.-१, दिनांक ०८.०३.२०१९ ने, मा. अपर मुख्य सचिव (गृहनिर्माण विभाग) यांच्या अध्यक्षतेखाली व मा. अपर मुख्य सचिव (महसूल), मा. प्रधान सचिव (नगर विकास-१ व २) मा. प्रधान सचिव (सहकार) व दोन तज्ज्ञ यांची उच्चाधिकार समिती नेमून आपल्या शिफारशी शासनास ३ महिन्यात सादर करण्यास सुचविले होते. दिनांक ०३.०५.२०१९ रोजी कृषी व सहकार व्यासपीठाच्या सभेत त्याबाबत

चर्चा करून गृहनिर्माण सहकारी संस्थांच्या स्वयंपुनर्विकासाला चालना मिळण्याप्रमाणेच, महाराष्ट्र अपार्टमेंट ओनरशिप ॲक्टखाली कंडोमिनियम ऑफ अपार्टमेंट्स नोंदविण्याची सोय असल्याने गृहनिर्माण संस्थांप्रमाणेच अपार्टमेंटनाही अशाच सवलती देण्याचा विचार व्हावा, याबाबतचा प्रस्ताव सादर केला आहे. (पत्र क्र. यचप्र/कृ.व.स. दिनांक ०८.०५.२०१९) त्याचप्रमाणे सदर विषयावर शासकीय समितीलाही (सर्व सभासदांना) दिनांक १५.०५.२०१९ रोजीच्या पत्राने द्यावयाच्या सवलतीबाबत सविस्तर शिफारशी केल्या आहेत.

टेस्ट ऑडीटला (वैधानिक) बंदी

मा. सहकार आयुक्त यांनी सर्व सहकारी संस्थांपैकी २०% संस्थांचे टेस्ट ऑडीट करण्याबाबतच्या सूचना दिनांक २५ ऑक्टोबर २०१७ रोजी पारित केल्या होत्या. त्या मुंबई उच्च न्यायालयाच्या औरंगाबाद खंडपीठाने निष्प्रभावित केल्यामुळे त्यासाठी असलेल्या लेखापरीक्षण सेवक वर्गाचा योग्य उपयोग होण्यासाठी महाराष्ट्र अपार्टमेंट ओनरशिप ॲक्टखाली नोंदलेल्या अपार्टमेंटवर मा. निबंधक, सहकारी संस्था हे अशा अपार्टमेंटवर कायद्याचा अंमल चालविण्यासाठी सक्षम अधिकारी म्हणून आहेत. सध्या सहकार खात्यामार्फत पुरेशा सेवकांच्या अभावामुळे या संस्थांवर काहीच नियंत्रण नसल्याने मुंबई हायकोर्टाच्या खंडपीठाच्या आदेशाने मोकळा झालेला लेखापरीक्षण सेवक वर्ग या कामासाठी वापरण्यात यावा, असा प्रस्ताव दिनांक २७.०५.२०१९ रोजीच्या पत्राने मा. सहकार आयुक्तांना सादर केला आहे.

विद्यार्थ्यांसाठी स्पर्धा

व्यासपीठातर्फे प्रामुख्याने ग्रामीण तसेच शहरी विद्यार्थ्यांचे, सामान्यज्ञानामध्ये भर पडावी व त्यांना आपल्या शैक्षणिक कारकिर्दीनंतर, बाहेरील जगातील तीव्र स्पर्धेला सामोरे जाण्यासाठी आणि प्रामुख्याने, त्यांचेवर शालेय जीवनामध्ये चांगले संस्कार होण्याचे उद्देशाने दरवर्षी, एखाद्या थोर पुरुषाचे गोष्टीरूप चरित्र, डॉ. दिलीप गरुड या निवृत्त मुख्याध्यापक तसेच कोषाध्यक्ष अ. भा. बालकुमार साहित्य संमेलन यांचेतर्फे लिहून घेतले जाते. पुस्तकांच्या प्रत्येकी ५ प्रती प्रतिष्ठानतर्फे प्रत्येक शाळेतील ८ वी व ९ वीतील विद्यार्थ्यांमध्ये सक्क्युलेशन करून वाचनासाठी उपलब्ध करण्यात येतात. त्यावर आधारित इयत्ता ८ वी व ९ वीच्या प्रश्नमंजुषा व निबंध स्पर्धा घेण्यात येतात. यंदा या स्पर्धांसाठी डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन् या जागतिक किर्तीचे तत्त्वज्ञ व माजी राष्ट्रपती यांचे ८० पानी चरित्र लिहून घेऊन त्याच्या प्रती किंमत प्रत्येकी रु. ७०/- (घाऊक सवलत मूल्य रु. पंचवीस प्रमाणे खरेदी) करून शंभर एक शाळांना त्याच्या प्रती वाटण्यात आल्या.

त्याशिवाय शाळांना या स्पर्धांमध्ये भाग घेण्यास उद्युक्त करण्यासाठी भिडे परिवार (मंगेशी) यांचेतर्फे शैक्षणिक वर्षाचे सुरुवातीसच ११२ निवडक शाळांना शिक्षकांसाठी शाळेला प्रत्येकी एक याप्रमाणे डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन् यांचे; वर उल्लेखलेल्या चरित्राची प्रत्येकी एक प्रत

सविस्तर सूचनासह शिक्षकांनी निबंध स्पर्धेत भाग घ्यावा यासाठी, व त्यांनी आपल्या विद्यार्थ्यांना स्पर्धेत भाग घेण्यास उद्युक्त करण्यासाठी पाठविण्यात आल्या. शिवाय सर्व विभागीय केंद्रांनाही याच धर्तीवर कार्यक्रम घेण्यासाठी त्या पुस्तकाच्या प्रती पाठविण्यात आल्या.

शहरी विभाग

त्यानंतर याचा पाठपुरावा वेळोवेळी करण्यात आला. त्यास अनुसरून शहरी भागांतील १ हजार २९८ विद्यार्थ्यांनी प्रश्नमंजूषा स्पर्धेत सहभाग घेतला. त्यातून १११ विद्यार्थ्यांना निबंध स्पर्धेत सहभागासाठी निवडले. शहरी भागातील विद्यार्थ्यांना प्रश्नमंजूषा बक्षीसे न वाटता एक दिवसाच्या शिबिराचे आयोजन करण्यात आले व त्यांच्या त्याच विषयावर निबंध स्पर्धा घेतल्या. त्यामधून प्रत्येक इयत्तेसाठी अनुक्रमे प्रथम रु. ५००/-, द्वितीय रु. ४००/- व तृतीय रु. ३००/- व उत्तेजनार्थ रु. २००/-ची प्रत्येकी सात अशा एकूण १० बक्षीसे (८वी साठी) व दहा ९वी साठी अशी एकूण बक्षीसे वाटण्यात आली. त्यांतील पहिले तीन विजेते खालीलप्रमाणे :

निबंध स्पर्धा विद्यार्थी

इयत्ता ८ वी

१. प्रथम : रु. ५००/- तोंडारे सु.मो. अभिनव विद्यालय हायस्कूल,
२. द्वितीय : रु. ४००/- पाटील सिद्धी दत्तात्रेय, नूतन माध्यमिक विद्यालय सांगवी,
३. तृतीय : रु. ३००/- घोलप प्राची प्रदीप, वामनराव ओतूरकर मा. विद्यालय पुणे

इयत्ता ९ वी

१. प्रथम : मुलाणी मुस्कान मियाँसाहेब यासीन इमानदार मा. विद्यालय पुणे
२. द्वितीय : गुहागरकर ऐश्वर्या विकास श्री. भेकराईमाता मा. विद्यालय
३. तृतीय : पाटील भाग्यश्री युवराज अभिनव विद्यालय हायस्कूल पुणे ४

प्रश्नमंजूषा स्पर्धा ग्रामीण

पुणे जिल्ह्यातील ग्रामीण भागांतील विद्यार्थ्यांचा सहभाग वाढविण्यासंबंधी श्री. अंकुशराव काकडे यांच्या श्री. कदम सचिव पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळ यांच्याशी झालेल्या पत्रव्यवहाराचे अनुषंगाने प्रतिष्ठानचे सर्वश्री भिडे, डॉ. गरुड व शिक्षण मंडळाचे श्री. कदम आणि प्रमुख परीक्षा विभाग श्री. देशपांडे यांच्यामध्ये चर्चा होऊन प्रतिष्ठानची, प्रश्नमंजूषा, निबंध व वक्तृत्व स्पर्धा शिक्षण मंडळाच्या सर्व ५५ शाळांमध्ये घेण्याचे ठरले. त्याप्रमाणे ग्रामीण विभागासाठी बक्षीसांची स्वतंत्र व्यवस्था करण्यात आली. त्यामध्ये एकूण ५५ शाळांमधून आठवीचे १५११ विद्यार्थी व ९वीच्या १४५७ अशा एकूण २९६९ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. त्यांना प्रतिष्ठानतर्फे दिलेल्या प्रश्नपत्रिका, उत्तरपत्रिका तसेच

सदर उत्तरपत्रिकांची शाळेमार्फत तपासणी यासाठी प्रतिष्ठानला रु. ११,८७२/- एवढा खर्च आला.

आलेल्या उत्तर पत्रिकांमधून ८वीचे ४५ शाळांचे प्रत्येकी एक याप्रमाणे गुणानुक्रमे ४५ विद्यार्थी निवडण्यात आले. त्यांच्या पेपरांची छाननी करून ८वीच्या १० विद्यार्थ्यांना बक्षीसे अनुक्रमे रु. ५००/-, रु. ४००/-, रु. ३००/- व रु. २००/- ची सात बक्षीसे वाटण्यात आली. त्यातील पहिले तीन क्रमांक खालीलप्रमाणे

१. प्रथम : फड प्राची नामदेव. भैरवनाथ माध्यमिक विद्यालय, करंडे
२. द्वितीय : तायडे संघमित्रा सुंदर. म्हाळसाकांत विद्यालय आकुर्डे
३. तृतीय : दुर्गे साक्षी हनुमंत. न्यू इंग्लिश स्कूल कोळवण

निबंध स्पर्धा ग्रामीण

त्याचप्रमाणे सदर ४५ शाळांमधून तपासून आलेले निबंध इयत्ता ८वी विद्यार्थी २२५ व इयत्ता ९वी विद्यार्थी २३० यामधून प्रत्येक शाळेचा ८वी चा गुणानुक्रमे प्रथम तसेच प्रत्येक शाळेचे ९वीचा गुणानुक्रमे प्रथम यांचे निबंध पुणे येथील डॉ. वसंतदादा पाटील विद्यानिकेतनच्या निवृत्त शिक्षिका सौ. शाळीग्राम यांचेकडून तपासून घेतले आणि त्या निबंध स्पर्धेच्या एकूण ४५५ विद्यार्थ्यांमधून एकूण १० बक्षीसे वाटली ती अनुक्रमे रु. ५००/-, रु. ४००/-, रु. ३००/- व उत्तेजनार्थ रु. २००/

१. प्रथम : जाधव आविष्कार जिजाभाऊ. संभाजी विद्यालय, बोरी
२. द्वितीय : भोर किरण अविनाश. विघ्नहर विद्यालय, ओझर
३. तृतीय : जावळकर वैष्णवी श्रीकांत. महात्मा गांधी विद्यालय, खानापूर

रिअल इस्टेट रेग्यूलेशन अॅण्ड डेव्हलपमेंट अॅक्ट २०१६ व दस्त नोंदणी कार्यवाहीबाबत

वरील विषयावर सहकारी गृह निर्माण संस्थांचे नोंदणीबाबत प्रतिष्ठान व पुणे जिल्हा सहकारी गृहनिर्माण संस्था महासंघ म. यांचेवतीने कृषी व सहकार व्यासपीठाची सभा महासंघाचे कार्यालयात निमंत्रितांचे सहभागासाठी व चर्चा करण्यासाठी दि. ६.११.२०१९ रोजी दुपारी ३.०० वाजता आमंत्रित केली होती.

सदर सभेस, मा. नोंदणी महानिरीक्षक महाराष्ट्र राज्य पुणे श्री. कवडे साहेब यांना मार्गदर्शनार्थ आमंत्रित केले होते. त्यांचेवतीने त्यांच्या मुख्यालयातील सर्वश्री गरुड सेक्शन अधिकारी श्री. देशपांडे अॅडमिनिस्ट्रेटिव्ह अधिकारी तसेच पुणे शहर सह निबंधक श्री. कोळेकर हजर होते. व्यासपीठाच्या निमंत्रितांमध्ये सर्वश्री शेळके माजी स्पेशल कमिशनर सहकार, श्री. भिडे संयोजक व्यासपीठ व माजी सहनिबंधक सहकार, श्री. एस.बी. पाटील माजी ऑफीसर ऑन स्पेशल ड्यूटी (सहकार) मंत्रालय, श्री. देशपांडे, माजी डी. डी. आर. अॅडव्होकेट, वर्तक, माजी उपमुख्याधिकारी राज्य सह संघ, श्री. भगत, माजी असिस्टंट रजिस्टर श्री. वर्तक तसेच, पुणे गृहनिर्माण सह. महासंघाचे अध्यक्ष श्री.

पटवर्धन, माजी अध्यक्ष बापट व अन्य व्यवस्थापकीय संचालक तसेच काही गृहनिर्माण संस्था प्रतिनिधी हजर होते. चर्चेमध्ये नोंदणी खात्याचे अधिकाऱ्यांनी चर्चेमध्ये उपस्थित केलेल्या प्रश्नाचे अनुषंगाने त्यांच्या खात्याची भूमिका विशद केली. प्रामुख्याने शासन परिपत्रक महसूल व वन विभाग क्र. मुद्रांक २०१७/२४५३/प्र.क्र. ४१०/म-१ (धोरण) यामधील उल्लेखलेल्या नोंदणी नियम १९६१ चे नियम ४४च्या उपनियम (१)मधील बाब (आय) उक्त रेरा कायद्याला लागू होते किंवा कसे? याबाबतच्या स्पष्टीकरणात्मक सूचनावर चर्चा झाली. त्यातही नोंदणी कायदा कलम २१ मधील डीस्क्रीप्शन या शब्दावर काथ्याकूट झाला. त्यावर महासंघाचे वकील श्री. खुर्जेकर यांनी रुल्समधील तरतुदी या मार्गदर्शनपर आहेत अशी बाजू मांडली असता नोंदणी कायद्यामध्ये ज्याप्रमाणे निर्जीव दस्तांची नोंदणी केली जाते; तसेच सहकार खात्याचे अधिकाऱ्यांना सहकारी संस्था नोंदणीचे अधिकार असून सहकार कायदा, कानू (नियम) व उपविधीतील नोंदलेल्या तरतुदीही सहकारी संस्थेसारख्या लीगल पर्सन अन्य सर्वांना लागू असतात ही विषमता दाखवून देण्यात आली. नोंदणी महानिरीक्षकांचे प्रतिनिधींनी यावर न बोलता मूक संमती दिल्याचे दिसले. कारण प्रॉपर्टी डीस्क्रीप्शनमध्ये, अपार्टमेंटमध्ये फक्त मेन अपार्टमेंटचे आकडे घालून जे त्या अपार्टमेंटचे डीस्क्रीप्शनचा उदा. अपूर्तनंतर/रीस्ट्रिक्टेड कॉमन एरियाज व फॅसिलिटीजचा उल्लेख सूची दोन मध्ये टाकण्याचा सदर खात्याचा प्रघात नाही. त्यामुळे अनेक वाद विवाद उद्भवून बिल्डर डेव्हलपरचे फावते व खरेदीदार अडचणीत येऊन त्याला न्यायासाठी कोर्टाचा मार्ग पत्कारावा लागतो. त्यामध्येही खोटे नकाशे जोडून कडी करण्यात येते व त्यासाठी फौजदारी कोर्टाची पायरी चढावी लागते असे दिसते. सर्वसामान्य सदनिका खरेदीदार हे करू इच्छित असला तरी आजूबाजूच्या इनफॉर्मल दंडशक्ती (आणि) कोर्टाची खर्चिक वेळ लागू न्याय पद्धती यामुळे; त्या वाटेला खरंतर चिवट अपार्टमेंट ग्राहकांशिवाय कोणी जाऊ शकत नाही असे दिसते.

शेवटी ऊहापोहानंतर हे स्पष्ट झाले की, रेरा २०१६ या कायद्याखाली, न आलेल्या प्रकल्पांना नोंदणी नियम ४४ उपनियम (१) मधील बाब (आय) म्हणजे अशाप्रकारे नोंदणीसाठी आलेल्या दस्तांबाबत सदर दस्त रेरा कायदांतील, येत नसले म्हणजे छोटे प्रकल्प म्हणजे ५०० स्क्वेअर मीटर्स पेक्षा कमी क्षेत्राचे वा ८ अपार्टमेंटपेक्षा कमीचे प्रोजेक्ट असले व राज्य शासनाने त्यामध्ये कमी केलेल्या क्षेत्रफळांचे व अपार्टमेंटचे असले म्हणजे त्यासंबंधी विक्रीची जाहिरात केलेली व त्या अटीचे उल्लंघन करून ते विकलेले वा अॅडव्हान्स घेऊन बुक केलेले नाहीत ना हे नोंदणी करताना पडताळून पहावेच लागेल. यामुळे कदाचित खरेदीदार व विक्रेता या दोघांकडूनही तशा प्रकारची डॉक्यूमेंट्स सादर करावी लागेल. त्याबाबतची वस्तुस्थिती समजू शकली नाही वा तशी अट सदर कॉन्ट्रॅक्टमध्ये घालण्यात येईल आणि त्यामुळेही नवे वादविवाद उद्भवू शकतील.

२५० सभासदांपर्यंतच्या, गृहनिर्माण संस्थांच्या निवडणुका, (दुरूस्त) नियमाबाबत

वरील बाबतीत मा. सहकार आयुक्तांचे मार्फत, शासनाला प्रतिष्ठानतर्फे, पाठपुरावा करण्यात येत होता. त्याचप्रमाणे सदर बाब जिल्हा गृहनिर्माण सहकारी संस्था महासंघांमार्फतही शासनाकडे मांडण्यात आली होती. अशी दुरुस्ती सुचविण्याचा मूळ उद्देश निवडणुका कमी खर्चात, पण १७ व्या घटना दुरुस्तीला अनुसरून नव्या परिस्थितीत, लोकशाही निवडणुकांची पथ्ये पाळून सुटसुटीत करणे अपेक्षित होते. पूर्वी म्हणजे १७व्या घटना दुरुस्तीपूर्वी अशी व्यवस्थाही होतीच. मात्र ती आता १७व्या घटना दुरुस्तीस अनुसरून सहकार कायद्यात केलेल्या दुरुस्तीच्या अनुषंगाने करणे अपेक्षित होते. शासनाने वर उल्लेखलेल्या पाठपुराव्यानंतर आता हे नियम महाराष्ट्र शासन गॅझेट नोटिफिकेशन; सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग क्र. असाधारण क्र. ३९० परंतु त्यामध्ये प्रसिद्ध झालेले नियम अपेक्षेनुसार नसल्याने दि. ६.११.२०१९ ची व्यासपीठाच्या सभेत त्यावर सविस्तर चर्चा करून निर्णय घ्या वा यासाठी सदर सभेची निमंत्रणे पाठविली आहेत.

नागरी सहकारी बँकामधील, कर्जदारांवर अन्याय अटीसंबंधी

श्री. डांगे, माजी मुख्याध्यापक, महात्मा फुले विद्यालय तसेच श्री. घोरपडे यांनी अनुक्रमे अर्बन बँक व सातारा सैनिक सहकारी बँक यांचेकडून मुदत कर्ज काढली होती. त्यात कर्ज वितरणानंतर सहा महिन्यांतच व्याजाचा दर १ टक्के वाढविण्यात आला आणि तो त्यांना सांगितला गेला नाही. तसेच, मासिक हप्त्यांत ह्यामुळे झालेली वाढही कळविली नाही. पण हप्ते, दंड व्याज असे कापून घेतले. श्री. घोरपडे यांच्याबाबत बँकेने केलेला सहकार कायदा कलम १०१ चे कारवाईत उपनिबंधक (वसुली) यांनी सातारा सैनिक सह. बँकेवर नैसर्गिक न्याय विरुद्ध कर्जदारावर कारवाई केल्यामुळे प्रकरण दुरुस्तीसाठी परत केले असतानाही बँक वर्षभर त्या आदेशावर कार्यवाही न करता कर्जदारास त्रास देत आहे. त्याबाबत अतिरिक्त निबंधक सह संस्था डॉ. तोष्णीवाल यांच्याकडे प्रतिष्ठाननेही पाठपुरावा केला. त्याबाबत सहकार आयुक्त व निबंधक सह. संस्था यांनी परिपत्रक क्र. जा.क्र. ४ सआ/कायदा व वैधानिक कार्य/कर्जधारिका/प्रत ५९३/२०१९ दि. १९ ऑगस्ट २०१९ने कर्जदारांना व जामिनदारांना मंजूर कर्ज प्रकरणांची फाईल उपलब्ध करून देण्याबाबतचे परिपत्रकीय आदेश काढण्यात आले असून त्यामुळे नोटीस बोर्डावर बँकेने व्याजदर वाढविले वा कमी केले त्याबाबतही कर्जधारकाला व जामिनदाराला कर्जप्रकरणातील दुरुस्तीचे (वाढीव व्याजाची) माहिती देणे बंधनकारक केले आहे. त्यामुळे कर्जदारांना व जामिनदारांना अंधारात ठेवून त्यांचे खाती एखाद्या अटीप्रमाणे खर्चात वाढविल्याचे स्पष्टपणे कळवावे लागेल. त्यासाठी अर्थात जरूर ती कारणेही द्यावी लागतील. मनमानीपणे खर्च टाकता येणार नाही.

सहकारी गृहनिर्माण संस्था इमारती पुनर्विकास

प्रतिष्ठानचे मा. अंकुशराव काकडे यांचे पत्र क्र. कृ व स. दि. डिसेंबर २०१८ प्रमाणे प्रतिष्ठानने यापूर्वी सहापानी टिपण माननीय मुख्यमंत्री महोदयांना सादर केले होते व त्याचा पाठपुरावा वेळोवेळी केला होता. त्यास अनुसरून शासनाने शासन निर्णय गृहनिर्माण विभाग क्र. संकीर्ण २०१९/प्र.क्र. १०/ दुवपु-१ दि. ८ मार्च २०१९ ने अपर मुख्य सचिव गृहनिर्माण यांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती नेमली. त्यामध्ये गृहनिर्माण खात्याचे अपर सचिव हाऊसिंग, तसेच प्रधान सचिव (नगर विकास १) तसेच (नगर विकास २) या दोन तसेच अपर सचिव (महसूल) व प्रधान सचिव (सहकार) यांचा समावेश होतो. त्यास अनुसरून या प्रकरणी शासकीय यंत्रणेत काही गती प्राप्त झाल्याचे दिसून आले. कारण शासनाने प्रतिष्ठानच्या ६ पानी टिपणीतील सूचनांचा विचार करून पूर्वीच्या शासनाच्या सहकारी गृहनिर्माण संस्था इमारती पुनर्विकास क्र. स.गृ.यो. २००७/प्र.क्र./१४ दि. ३ जानेवारी २००९च्या सहापानी आदेशांत प्रतिष्ठानच्या अनेक सूचनांचा अंतर्भाव करून १२ पानी सविस्तर आदेश दि. ४ जुलै २०१९ने निर्गमित केले.

महाराष्ट्र शासन गृहनिर्माण विभाग यांनीही प्रतिष्ठानच्या काही सूचना लक्षात घेऊन शासन निर्णय क्र. संकीर्ण २०१९/प्र.क्र. १०/दुवपु-१ दि. १३ सप्टेंबर २०१९ प्रमाणे, गृहनिर्माण सह. संस्था पुनर्विकासास पात्रता, एक खिडकी योजना, योजनेस मंजूरी व कालमर्यादा, चटईक्षेत्र निर्दे शांक/ प्रोत्साहन क्षेत्रफळ, पुनर्विकासासाठी रस्ता रुंदीबाबत सवलती, हस्तांतरीय विकास हक्क, प्रिमियम दरांत सवलत, प्रिमियम भरणा टप्पे, विविध कर/शुल्क सवलती, मुद्रांक शुल्क, वस्तू व सेवा कर सवलती इत्यादी अनेक विषयांवर सविस्तर सूचना निर्गमित केल्या आहेत.

प्रतिष्ठानने, सहकारी तत्वांचा राज्याचे सहकार कायद्यात समावेश, गृहनिर्माण संस्था उपविधीत सुधारणा, गृहनिर्माण संस्थांचे डीम्ड कन्व्हेअन्स इत्यादी विषयांच्या पाठपुरावाही वेळोवेळी मा. मुख्यमंत्री

महोदय, शासन गठीत वर उल्लेखलेली उच्चस्तरीय समिती, तसेच सहकार आयुक्त यांच्याकडे करण्यात येत आहे.

केंद्र शासनाचे नवे शैक्षणिक धोरण २०१९

प्रतिष्ठानचे डॉ. वसंतराव काळपांडे, माजी शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र शासन यांचे मार्गदर्शनाखाली व डॉ. न.म. जोशी या ४० वर्षे, अध्यापनाचा वेगवेगळ्या स्तरावरील अनुभव असणाऱ्या व शेवटी प्राचार्यपदी राहिलेल्या साहित्यिकाचे अध्यक्षतेखाली दि. २० जुलै २०१९ रोजी एक चर्चासत्र आयोजित केले होते. त्यामध्ये या नव्या शैक्षणिक धोरणाबाबत शिक्षक, प्राध्यापक इत्यादींना सहभागी करून चर्चासत्र संपन्न केले. त्याचा ८ पानी सविस्तर अहवाल अंकुश काकडे यांचे सहीने सेक्रेटरी डिपार्टमेंट ऑफ स्कूल एज्युकेशन अँड लिटरेचर यांना दि. १ ऑगस्ट २०१९ रोजी सादर केला. त्यात यामुळे अधिकारांचे होणारे मोठ्या प्रमाणातील केंद्रीकरण, व्यावसायिक व अॅकेडेमिक कोर्सेसची आवश्यकता; कॅडेन्सड प्रोफेशनल कोर्सेस, पीएचडीसाठी कोणते विषय निवडावेत त्याचे निकष, ऑन द जॉब प्रशिक्षणाची आवश्यकता, उच्चस्तरीय संस्थांत प्रवेश, योजनेमुळे अनावश्यक होणारा सेवकवर्ग इत्यादी अनेक मुद्द्यांवर सूचना करण्यात आल्या आहेत.

पुणे केंद्र : वारकऱ्यांसाठी

सालाबादप्रमाणे, पंढरपूरला जाणाऱ्या वारकऱ्यांना डोळ्यांच्या नंबराप्रमाणे चष्मेवाटप, अल्पोपाहार आणि औषध वाटपाचा कार्यक्रम प्रतिष्ठानने गुरुवार दि. २७ जून २०१९ रोजी आयोजित केला होता. त्यासाठी मा. अजित निंबाळकर व अंकुश काकडे आणि शांतिलाल सुरतवाला यांचे मार्गदर्शन लाभले. हजारो वारकऱ्यांना इडली, वडा चटणी, चहा, बिस्किटे असा अल्पोपाहार वाटण्यात आला. रंगिलदास सुरतवाला ट्रस्ट तर्फे वाचता येणाऱ्या वारकऱ्यांना नंबर तपासून चष्मे व वाचता न येणाऱ्या वारकऱ्यांना दरवर्षीप्रमाणे गॉगलचे मोफत वाटप करण्यात आले.

विभागीय केंद्र, लातूर

कार्यवृत्त

जाहीर व्याख्यान

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र लातूरच्या वतीने 'नवे शैक्षणिक धोरण आणि उच्च शिक्षण' या विषयावर भालचंद्र ब्लड बँक सभागृह, लातूर याठिकाणी १२ जुलै २०१९ रोजी जाहीर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी डॉ. जनार्दन वाघमारे तर प्रमुख वक्ते स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड चे माजी कुलगुरु तथा ज्येष्ठ शिक्षणतज्ज्ञ पंडित विद्यासागर, माजी खासदार डॉ. गोपाळराव पाटील, डॉ. नागोराव कुंभार, डॉ. रमेश दापके, प्रा.शाम आगळे हे उपस्थित होते.

डॉ. विद्यासागर म्हणाले, नवे शैक्षणिक धोरण तयार झाल्यामुळे जुने धोरण टाकून द्यायचे असे नाही. जुन्या धोरणातील अनेक चांगल्या गोष्टी पुढे न्यायच्या आहेत. शेवटी विद्यार्थ्यांना सजग नागरिक बनविणे हे नव्या धोरणात अभिप्रेत आहे अशी टिप्पणी त्यांनी यावेळी केली.

प्रास्ताविक डॉ. नागोराव कुंभार, सूत्रसंचालन कोषाध्यक्ष विवेक सौताडेकर तर आभार अॅड. मनोहरराव गोमारे यांनी मानले.

अण्णाभाऊ साठे जयंती व लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी

विभागीय केंद्राच्या वतीने लोकमान्य टिळक यांच्या प्रतिमेला व लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या गंजगोलाई जवळील पूर्णाकृती पुतळ्यास त्यांच्या जयंतीनिमित्त १ ऑगस्ट २०१९ रोजी पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले. याप्रसंगी प्रतिष्ठानचे विभागीय अध्यक्ष तथा माजी कुलगुरु डॉ.जनार्दन वाघमारे, नागोराव कुंभार यांनी साहित्यरत्न अण्णाभाऊ साठे यांचा जीवनपट उपस्थितांच्या समोर मांडला. याप्रसंगी सचिव प्राचार्य डॉ. नागोराव कुंभार, कोषाध्यक्ष विवेक सौताडेकर, सदस्य अॅड. मनोहरराव गोमारे तसेच रामकुमार रायवाडीकर, बाळ होळीकर, अॅड. वसंतराव उगले, अॅड. शेखर हाविले, विक्रम कदम आदींची उपस्थिती होती.

परिसंवाद

विभागीय केंद्र लातूरच्या वतीने साहित्यरत्न अण्णा भाऊ साठे यांच्या जन्मशताब्दी वर्षानिमित्ताने भालचंद्र रक्तपेढीच्या सभागृहात 'अण्णाभाऊ साठे: साहित्य व समाज विषयक चिंतन' या विषयावर १० सप्टेंबर २०१९ रोजी व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी डॉ.जनार्दन वाघमारे तर प्रमुख वक्ते प्राचार्य डॉ. विठ्ठल मोरे, प्राचार्य डॉ. माधव गादेकर, डॉ. शिवाजीराव जवळगेकर हे उपस्थित होते. याप्रसंगी अण्णा भाऊ साठे यांच्या साहित्यिक, सामाजिक व समाजविषयक कार्यावर वक्त्यांनी प्रकाश टाकला.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. शाम आगळे, सूत्रसंचालन कोषाध्यक्ष विवेक सौताडेकर व आभार अॅड. मनोहरराव गोमारे यांनी मानले. कार्यक्रमप्रसंगी अनेक यशवंतप्रेमी नागरिक, प्राध्यापक शिक्षकवृंद मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

हैदराबाद मुक्तिसंग्राम दिन

विभागीय केंद्र लातूरच्या वतीने १७ सप्टेंबर २०१९ रोजी लातूरच्या टाऊन हॉल येथील हुतात्मा स्मारकाला पुष्पांजली अर्पण करण्यात आली.तसेच प्रतिष्ठानच्या वतीने उपस्थित स्वातंत्र्यसैनिकांचा आणि मृत स्वातंत्र्य सैनिकांच्या सुविद्य पत्नी यांचा सत्कार करण्यात आला.

महात्मा गांधी जयंती

महात्मा गांधी यांची जयंती २ ऑक्टोबर २०१९ रोजी साजरी करण्यात आली. याप्रसंगी गोमारे कॉम्प्लेक्स, शिवाजी चौक, लातूर या ठिकाणी 'राष्ट्रपिता महात्मा गांधी' यांच्या प्रतिमेला प्रतिष्ठानचे अध्यक्ष डॉ. जनार्दन वाघमारे यांच्या शुभहस्ते पुष्पहार अर्पण करण्यात आला. तसेच यानंतर प्रतिष्ठानच्या सदस्यांची बैठक घेण्यात आली. या प्रसंगी सचिव डॉ. नागोराव कुंभार, कोषाध्यक्ष विवेक सौताडेकर, सदस्य अॅड. मनोहरराव गोमारे प्राचार्य रमेश दापके आदी सदस्य उपस्थित होते.

विभागीय केंद्र औरंगाबाद एमजीएमतर्फे पुरग्रस्तांच्या मदतीसाठी पाठविलेल्या ट्रकसह अंकुशराव कदम, सुहास तेंडुलकर, रेखा शेळके, निलेश राऊत आणि कार्यकर्ते.

विभागीय केंद्र औरंगाबाद, महात्मा गांधी मिशन, शिक्षण विकास मंचच्या संयुक्त विद्यमाने 'राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०१९' या विशेष चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले होते.

विभागीय केंद्र लातूरच्या वतीने आयोजित 'नवे शैक्षणिक धोरण आणि उच्च शिक्षण' व्याख्यान. उपस्थित डॉ. पंडित विद्यासागर, डॉ. जनार्दन वाघमारे, माजी खासदार डॉ. गोपाळराव पाटील, डॉ. रमेश दापके व इतर.

मा. यशवंतराव चव्हाण जन्मघर स्मारक देवराष्ट्रे येथे आयोजित कार्यक्रम व उपस्थित मान्यवर

विभागीय केंद्र, अहमदनगर कापूस पिकावरील किडींचे व्यवस्थापन मार्गदर्शक : प्रा. सोमनाथ दरंदले, कीटकशास्त्र विभाग, कृषि महाविद्यालय, सोनई व उपस्थित शेतकरी वर्ग

विभागीय केंद्र, सोलापूर आयोजित स्व. यशवंतराव चव्हाण यांच्या जयंतीनिमित्त 'यशवंतराव चव्हाण यांच्या संकल्पनेतला महाराष्ट्र' कार्यक्रम यावेळी उपस्थित मान्यवर व विद्यार्थी

विभागीय केंद्र, कराड आयोजित स्व. यशवंतराव साहेब यांची १०६वी जयंती तसेच स्व. सौ. वेणूताई चव्हाण यांची १३वी जयंतीनिमित्त अभिवादन

शिक्षण विकास मंच आयोजित 'नवीन शैक्षणिक धोरण मसुदा - २०१९' या विषयावरील शिक्षण कट्टा. उपस्थित डॉ. वसंत काळपांडे, श्रीमती बसंती राय, श्री. दत्ता बाळसराफ, डॉ. मिलिंद आवाड व इतर

महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ आयोजित आरती सजावट थाली प्रात्यक्षिके

महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ आयोजित महिला दिनानिमित्त सामाजिक क्षेत्रात विशेष काम केल्याबद्दल 'महिला गौरव पुरस्कार'चे आयोजन. श्रीमती अनुसूया पाटील यांना पुरस्कार प्रदान करण्यात आला

सृजन आयोजित गणपतीमूर्ती कार्यशाळा. यावेळी उपस्थित मा. सुप्रिया सुळे, मा. प्रा. जॉन डग्लस व विद्यार्थी

सृजन आयोजित बांधणी कार्यशाळा.

यशवंतराव चव्हाण माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनी
फेब्रुवारी २०१९ बॅचचा सांगता समारंभ

यशवंतराव चव्हाण माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनीच्या वतीने १०वी
आणि १२वीच्या मुलांसाठी मोफत करियर विषयक कार्यशाळा

विभागीय केंद्र, अंबेजोगाई स्वा. रा. ती. महाविद्यालय व यशवंतराव
चव्हाण स्मृती समिती आयोजित 'अपरिचित पुल' या कार्यक्रमाचे
सादरीकरण करताना चंद्रकांत काले व इतर

विभागीय केंद्र, अंबेजोगाई आयोजित
युवा स्वातंत्र्य ज्योत रॅलीचे आयोजन

विभागीय केंद्र, नाशिकच्या वतीने दिव्यांग व्यक्तींना कृत्रिम
अवयव व साधने वाटप प्रसंगी विश्वास ठाकूर, विजय पाटील,
के.एस. उईके व दिव्यांग बंधू-भगिनी

विभागीय केंद्र, नाशिकच्या वतीने यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन
राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा विभागीय फेरी नाशिक.

नवमहाराष्ट्र युवा अभियान आयोजित युवा स्वातंत्र्य ज्योत रॅली
१४ ऑगस्ट २०१९

नवमहाराष्ट्र युवा अभियान आयोजित यशवंत शब्द गौरव
महाविद्यालयीन राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा अंतिम फेरी मुंबई.

विभागीय केंद्र, जळगाव आणि सिटा, मुंबई आयोजित 'शेतकरी
उत्पादक कंपनी सक्षमीकरण' कार्यशाळा. यावेळी उपस्थित अॅड. रविंद्र
पाटील, मा. गुलाबरावजी देवकर, मा. फिरोज मसानी व इतर

विभागीय केंद्र, जळगाव यांच्यावतीने श्री. ज्ञानेश मोरे (कवी)
लिखित 'माती बुक्का' या कविता संग्रहाचे प्रकाशन

नवमहाराष्ट्र युवा अभियान आयोजित सांगली, कोल्हापूर
आणि सातारा येथील पूरग्रस्तांना मा. सुप्रियाताई सुळे यांच्या
मार्गदर्शनानुसार मुंबईवरून मदत पाठविण्यात आली.

अपंग हक्क विकास मंच व इतर संस्थांच्या वतीने वयोश्री योजनेअंतर्गत
ज्येष्ठ नागरिकांसाठी मोफत कृत्रिम अवयव व साधने वाटप. मा. शरद
पवार व मा. सुप्रिया सुळे उपस्थितीत शिबिराचा कार्यक्रम बारामती.

विभागीय केंद्र, नवी मुंबईच्या वतीने 'दहावी व बारावी नंतरचे नव शिक्षितज' या विषयावर प्राध्यापक संदिप नेवळेकर यांचे व्याख्यान

विभागीय केंद्र, नवी मुंबई आयोजित पु.ल. देशपांडे, सुधीर फडके आणि ग.दि. माडगुळकर यांच्या जन्मशताब्दी निमित्त आयोजित 'स्वरतीर्थ' कार्यक्रम

विज्ञानगंगा या उपक्रमांतर्गत डॉ. उज्वला दळवी यांचे मेंदूतले 'डावे-उजवे' याविषयावरील व्याख्यान यावेळी उपस्थित मा. शरद काळे

विज्ञानगंगा या उपक्रमांतर्गत 'आयओटीचे तंत्रज्ञान' या विषयावर डॉ. रामचंद्र सत्यदेव तिवारी यांचे व्याख्यान

विभागीय केंद्र, नागपूरच्या वतीने उर्दू साहित्यिकांचा सत्कार प्रसंगी मनोगत व्यक्त करताना मा.श्री. अखणभाई गुजराथी. व्यासपीठावर उपस्थित - डावीकडून डॉ. सागर खादीवाला, अजय पाटील, डॉ. मोहम्मद असदुल्लाह, डॉ. वेदप्रकाश मिश्रा, डॉ. गिरीश गांधी, डॉ. शरफुद्दीन साहिल

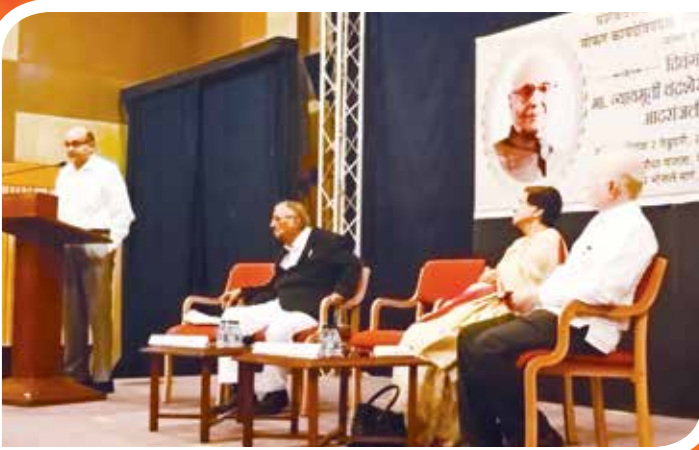
विभागीय केंद्र, नागपूरच्या वतीने 'जन्मशताब्दी तीन सुपूत्रांची' याप्रसंगी मनोगत व्यक्त करताना मा. श्री. मधूकरराव भावे, व्यासपीठावर उपस्थित डावीकडून डॉ. कोमल ठाकरे, डॉ. प्रदीप विटाळकर, डॉ. गिरीश गांधी, श्री. चंद्रकांत वानखेडे, डॉ. सागर खादीवाला

विभागीय केंद्र, ठाणे यांच्या वतीने श्री. हरिश जाधव यांचे 'ताणतणाव व्यवस्थापन' शिबिराचे आयोजन करण्यात आले.

विभागीय केंद्र, ठाणे यांच्या वतीने सोमर्या आर्ट्स आणि कॉमर्सच्या विद्यार्थ्यांसाठी 'चला करियरवर काहीतरी बोलू' या विषयावर मा. यजुर्वेद्र महाजन यांचे मार्गदर्शन शिबिर आयोजन करण्यात आले.

कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरम आयोजित न्यायमूर्ती चंद्रशेखर धर्माधिकारी यांना आदरांजली

कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरम आयोजित विधी साक्षरता कार्यक्रम संपन्न

विभागीय केंद्र, पुणेच्या वतीने आयोजित विविध कार्यक्रम

विभागीय केंद्र, रत्नागिरी आणि सह्याद्री शिक्षण संस्थेच्या वतीने आयोजित दिव्यांग व्यक्तींना अवयव वाटप कार्यक्रम. यावेळी उपस्थित सौ. पूजा निकम, मा. सुयश अण्णा रेडींग, प्रा. सौ. नलावडे, अभिजीत खानविलकर व इतर मान्यवर

विभागीय केंद्र, परभणीच्या वतीने यशवंत कृषक-कृषी सन्मान २०१९ श्री. सीतारामजी देशमुख व सौ. वनमाला देशमुख यांना प्रदान करण्यात आला

विभागीय केंद्र, परभणीच्या वतीने वीर माता व वीर पत्नी यांचा गौरव सन्मान कार्यक्रम

पर्यावरण संवर्धन अभियान या कक्षाच्या वतीने मा. अतुल देऊळगावकर यांचे पृथ्वीचे वाढते तापमान, हवामान आणि आपण या विषयावरील व्याख्यान त्यांच्या समवेत उपस्थित शालेय विद्यार्थी

पर्यावरण संवर्धन अभियान या कक्षाच्या वतीने आयोजित प्रथम केंद्र, पनवेलच्या वतीने नळदुरुस्ती कार्यशाळा

विभागीय केंद्र, नागपूर

कार्यवृत्त

वणव्यातील उषःकाल

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरच्या वतीने 'वणव्यातील उषःकाल' या कवी श्री. सुधाकर वि. पुंजे लिखित गजल संग्रहाच्या प्रकाशन सोहळ्याचे आयोजन करण्यात आले. हा प्रकाशन सोहळा रविवार दि. ३ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी प्रसिद्ध साहित्यिक, विचारवंत मा. डॉ. यशवंत मनोहर यांच्या हस्ते व यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरचे अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी यांच्या अध्यक्षतेखाली झाला. मा. डॉ. देविदासजी इंदापवार, श्री. राजेश कुबडे, श्री. श्रीराम केदार, श्री. नागेश दंडे हे प्रमुख अतिथी म्हणून याप्रसंगी उपस्थित होते. मा. डॉ. शैलेंद्र लेंडे, मा. डॉ. मदन कुलकर्णी व मा. श्री. रमेशचंद्र दीक्षित यांनी गजल संग्रहावर भाष्य केले.

महाराष्ट्राला माहीत नसलेले सम्राट शिवाजी

आंतरराष्ट्रीय लेखक व विचारवंत, भूतपूर्व विभागप्रमुख, इंग्रजी विभाग (गोवा विद्यापीठ, गोवा) डॉ. आनंद पाटील यांनी लेखन केलेल्या 'महाराष्ट्राला माहीत नसलेले सम्राट शिवाजी' या ग्रंथाचा प्रकाशन समारंभ यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरच्या वतीने शुक्रवार दि. १५ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी आयोजित करण्यात आला.

ग्रंथाचे प्रकाशन मा. डॉ. बबनराव तायवाडे यांच्या शुभहस्ते व प्रतिष्ठानचे अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी यांच्या अध्यक्षतेखाली झाले. मा. श्री. अशोक राणा यांनी ग्रंथावर आपले विचार व्यक्त केले.

यशवंतराव चव्हाण यांच्या विचारांची प्रासंगिकता

यशवंतराव चव्हाण यांनी महाराष्ट्राची सांस्कृतिक जडणघडण करण्यात मोठा वाटा उचलला. आज आपण तसा महाराष्ट्र घडवू शकलो काय, याचे चिंतन करण्यासाठी आधुनिक महाराष्ट्राचे शिल्पकार व संयुक्त महाराष्ट्र राज्याचे पहिले मुख्यमंत्री स्व. यशवंतराव चव्हाण यांच्या १०६व्या जयंतीदिनानिमित्त 'यशवंतराव चव्हाण यांचा सांस्कृतिक विचार आणि आजची स्थिती' या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. हा कार्यक्रम मंगळवार दि. १२ मार्च, २०१९ रोजी झाला.

ज्येष्ठ संपादक व विचारवंत मा.श्री. मधुकरराव भावे हे प्रमुख वक्ते म्हणून उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, विभागीय केंद्र नागपूरचे अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी होते.

महफिल-ए-मुशायरा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरच्या वतीने

शनिवार दि. ३० मार्च २०१९ रोजी 'महफिल-ए-मुशायरा' या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र नागपूरचे अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी होते.

कार्यक्रमाचे संयोजन डॉ. सागर खादीवाला यांचे होते. याप्रसंगी संदीप सारथी, पलाश कोहली, रोहित बावने, जफर खान, शाहबेज रईन, हृदय चक्रधर, निधी दुबे या आमंत्रित शायरांनी मुशायर्यात भाग घेतला.

खुले कवीसंमेलन

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, विभागीय केंद्र नागपूर व दिवंगत कवयित्री सौ. अपर्णाताई सहस्रबुद्धे स्मृती आयोजन समिती यांच्या संयुक्त विद्यमाने अपर्णाताईच्या स्मृतीप्रीत्यर्थ सत्कार व खुल्या कवीसंमेलनाचे आयोजन तसेच श्री. अंकुश शिंगाडे यांच्या लेखसंग्रहाचे प्रकाशन शुक्रवार दि. ५ एप्रिल, २०१९ रोजी करण्यात आले.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी कथाकार व कादंबरीकार मा. सुप्रिया अय्यर होत्या. प्रमुख अतिथी म्हणून यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र नागपूरचे अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी होते. विशेष अतिथी म्हणून कवयित्री मा. प्रा. सौ. मीनल येवले होत्या अध्यक्ष कवी मा. श्री. श्रीराम केदार होते.

श्री. अजिंक्य कोत्तावार यांच्याशी संवाद व सत्कार समारंभ

वयाच्या अवघ्या २५व्या वर्षी सर्व रेकॉर्ड ब्रेक करून सर्वात जास्त पेटंट स्वतःच्या नावावर करणारा 'अजिंक्य तारा' असा नावलौकिक मिळविणारा यवतमाळचा श्री. अजिंक्य रविंद्र कोत्तावार यांच्या यशोगाथेतून विज्ञान, संशोधनकार्य याकडे बघण्याचा योग्य तो दृष्टिकोन लोकांमध्ये निर्माण व्हावा व तरुणांना प्रेरणा मिळावी यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरच्या वतीने श्री. अजिंक्य रविंद्र कोत्तावार यांचा गौरवपूर्ण सत्कार तसेच मार्गदर्शनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. विज्ञानाची व्याप्ती संशोधकवृत्ती जनसामान्यांपर्यंत पोहोचावी हा या कार्यक्रमाचा उद्देश. हा सत्कार समारंभ व संवाद रविवार दि. १४ एप्रिल, २०१९ रोजी ज्येष्ठ साहित्यिक व विचारवंत मा. डॉ. कुमार शास्त्री यांच्या हस्ते संपन्न झाला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र नागपूरचे अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी होते.

काश्मीर प्रश्न, चीन व नेहरू एक माणूस

आपल्या देशाच्या स्वातंत्र्य लढ्यातील ज्येष्ठ स्वातंत्र्य संग्राम

सैनिक, "The Discovery of India" या जागतिक कीर्तीच्या ग्रंथाचे लेखक व भारताचे पहिले पंतप्रधान पं. जवाहरलाल नेहरू यांच्या जीवनावर; महाराष्ट्रातील प्रसिद्ध लेखक, विचारवंत व ज्येष्ठ संपादक प्रा. सुरेश द्वादशीवार यांच्या 'साधना' या साप्ताहिकातील लेखमालेवर ग्रंथ तयार होणार आहे.

यानिमित्ताने पं. जवाहरलाल नेहरूंच्या जीवनावरील 'काश्मीर प्रश्न, चीन व नेहरू : एक माणूस' म्हणून लेखकाचे निष्कर्ष काय आहेत यासंदर्भात प्रा. द्वादशीवार यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरच्या वतीने बुधवार दि. ८ मे, २०१९ रोजी सायं. ५.३० वाजता करण्यात आले होते.

‘रवि रश्मियाँ’ पुस्तक प्रकाशन

‘नागपूरच्या राजनैतिक व सामाजिक विकासात महिलांचे योगदान १९२० ते १९६०’ वर आधारित डॉ. प्रभा मेहता यांच्या ‘रवि रश्मियाँ’ या पुस्तकाचा प्रकाशन समारंभ यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, नागपूरच्या वतीने शनिवार दि. ११ मे, २०१९ रोजी आयोजित करण्यात आला.

या पुस्तकाचा प्रकाशन समारंभ कृष्णा इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, कराडचे कुलपती मा. डॉ. वेदप्रकाश मिश्र यांच्या शुभहस्ते तसेच वरिष्ठ पत्रकार मा. श्री. एस.एन. विनोद यांच्या प्रमुख उपस्थितीत संपन्न झाला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी संस्थेचे अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी होते.

पुस्तक प्रकाशन समारंभ

नाट्यशास्त्राचा प्रगाढ अभ्यास असलेले आणि वैदर्भीय रंगभूमीची निरीक्षणे नोंदविणारे नाट्यलेखक व दिग्दर्शक म्हणून स्वतंत्र ओळख असलेले मा. डॉ. सतीश पावडे यांनी लिहिलेल्या ‘द थिएटर ऑफ द अॅक्सर्ड’ व ‘नाट्य-प्रसंग’ या दोन पुस्तकांचा प्रकाशन सोहळा यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरच्या वतीने रविवार दि. १२ मे, २०१९ रोजी आयोजित करण्यात आला.

हा प्रकाशन सोहळा महात्मा गांधी आंतरराष्ट्रीय हिंदी विद्यापीठ, वर्धा येथील कुलगुरु मा. डॉ. रजनीश कुमार शुक्ल यांच्या उपस्थितीत संपन्न झाला. सुप्रसिद्ध साहित्यिक व मराठीचे गाढे अभ्यासक आचार्य मा. श्री. अरुण वेलणकर प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थित होते. दै. सकाळचे संपादक मा. श्री. शैलेश पांडे, दै. महाराष्ट्र टाईम्सचे संपादक मा. श्री. श्रीपाद अपराजित यांनी या पुस्तकांवर भाष्य केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी संस्थेचे अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी होते.

मातृदिनाच्या निमित्ताने ‘मेरी माँ’ संगीतमय कार्यक्रम

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, नागपूर व मोहम्मद रफी फॅन्स कल्चरल ऑर्गनायझेशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने शनिवार दि. १८ मे २०१९ रोजी सायं ६.३० वाजता राष्ट्रभाषा संकुल, महाराष्ट्र राष्ट्रभाषा

सभेच्या श्रीमंत बाबुराव धनवटे सभागृहात मातृदिनाच्या निमित्ताने ‘मेरी माँ’ या संगीतमय कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले.

याप्रसंगी बाल कलावंतांनी गीते सादर केली. तसेच कष्ट व संघर्ष करून आपला संसार मांडणाऱ्या मातांचा सन्मान प्रमुख पाहुणे मा. डॉ. गिरीश गांधी, मा. शरद बागडी (समाजसेवक) प्रगती पाटील (महिला व बालकल्याण समिती सभापती मनपा) व मा. सुकेशिनी तेलगोटे (समाज कल्याण अधिकारी, जि.प. नागपूर) यांच्या हस्ते करण्यात आला. कार्यक्रमाची संकल्पना मोहम्मद सलीम यांची होती तर संगीत संयोजन स्वप्निल बैतुले यांचे होते. संचालन सौ. रेखा दंडिगे-धिया यांनी केले.

ग्रंथ प्रकाशन समारंभ : ‘अमृत विचारमंथन’

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज यांचे चरित्रात्मक कार्य आणि ‘ग्रामगीता’ या ग्रंथावर समीक्षात्मक लेखन करणारे डॉ. गणेश चव्हाण यांच्या ‘अमृत विचारमंथन’ या ग्रंथाचा प्रकाशन समारंभ यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरच्या वतीने करण्यात आला.

या ग्रंथाचा प्रकाशन सोहळा मंगळवार दि. २८ मे, २०१९ रोजी महाराष्ट्रातील विचारवंत व प्रसिद्ध वक्ते माजी आमदार मा. श्री. उल्हासदादा पवार यांच्या शुभहस्ते संपन्न झाला. या प्रसंगी शेतकरी संघटनेचे मा. प्रा. शरद पाटील प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थित होते. विद्यापीठाच्या राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज अध्यासनाचे प्रमुख मा. डॉ. प्रदीप विटाळकर यांनी ग्रंथावर भाष्य केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र नागपूरचे अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी होते.

‘तिमिर से उदय की ओर’ प्रकाशन समारंभ

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान-विभागीय केंद्र नागपूरच्या वतीने नागपूरचे प्रख्यात डॉ. उदय बोधनकर यांच्या आत्मचरित्रपर पुस्तकाचा प्रकाशन समारंभ मंगळवार दि. ४ जून, २०१९ रोजी सायं. ५.३० वाजता श्रीमंत बाबुराव धनवटे सभागृह, राष्ट्रभाषा संकुल, शंकरनगर चौक, नागपूर येथे आयोजित करण्यात आला.

या पुस्तकाचा प्रकाशन समारंभ कृष्णा इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, कराडचे कुलपती मा. डॉ. वेदप्रकाश मिश्रा यांच्या शुभहस्ते व ज्येष्ठ पत्रकार मा. श्री. एस. एन. विनोद यांच्या प्रमुख उपस्थितीत संपन्न झाला. या प्रसंगी हिंदीच्या प्रसिद्ध साहित्यिक व कवयित्री सुश्री हेमलता मिश्र ‘मानवी’ व मराठी भाषेच्या प्रसिद्ध साहित्यिक सुश्री सुप्रिया अय्यर विशेष अतिथी म्हणून उपस्थित होत्या. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी संस्थेचे विभागीय अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी उपस्थित होते.

‘दारिद्र्याची शोधयात्रा : अहवालावर चर्चा’

श्री. हेरंब कुलकर्णी हे शिक्षणाच्या क्षेत्रातील धडपड करणारे व्यक्तिमत्त्व म्हणून प्रसिद्ध आहेत. शिक्षणाच्या संदर्भातील निष्ठा व प्रामाणिकता कायम ठेवून हेरंब आयुष्यभर कार्यरत आहेत. अहमदनगर

जिल्ह्यात शिक्षकाची नोकरी करीत असताना सुद्धा केवळ शालेय पुस्तकांचे अध्ययन न करता समाजाचे प्रबोधन, अध्ययन व त्या संदर्भात चिंतन, मनन करण्यात हा शिक्षक खऱ्या अर्थाने समाजशिक्षक ठरला. त्यांनी "दारिद्र्याची शोधयात्रा" हे पुस्तक प्रकाशित केले. महाराष्ट्रातील विविध भागांमध्ये प्रत्यक्ष जाऊन व या सर्व लोकांना भेटून त्यांनी हे पुस्तक तयार केले. या पुस्तकावर यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूर व संघर्ष वाहिनीच्या संयुक्त विद्यमाने शुक्रवार दि. ७ जून, २०१९ रोजी सायं. ५.३० वाजता श्रीमंत बाबुराव धनवटे सभागृह, राष्ट्रभाषा संकुल, शंकरनगर चौक, नागपूर येथे चर्चासत्र आयोजित करण्यात आले.

याप्रसंगी मा. डॉ. सुखदेव थोरात (आदिवासी व भटके विमुक्तांतील दारिद्र्य), मा. डॉ. श्रीनिवास खांदेवाले (बजेट, प्रशासन योजना व अंमलबजावणी), मा. श्री. विजय जावंधिया (शेती आणि दारिद्र्य समानार्थी शब्द झालेत काय?) व मा. श्री. जयदीप हर्डीकर, (ग्रामीण रोजगाराच्या शक्यता कोणत्या?) या विषयावर चर्चा करण्यात आली. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी संस्थेचे विभागीय अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी उपस्थित होते.

नृत्य, नाट्य व संगीत कार्यशाळेचा समारोप

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान-विभागीय केंद्र नागपूर व मोहम्मद रफी फॅन्स कल्चरल ऑर्गनायझेशनच्या संयुक्त विद्यमाने व देवरंजन रंगभूमी तर्फे प्रस्तुत दि. १० ते १५ जून, २०१९ पर्यंत नृत्य, नाट्य व संगीत कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. यात ३५ कलाकारांचा सहभाग होता. या शिबिराचा समारोप समारंभ बुधवार दि. २६ जून, २०१९ रोजी सायं. ६.०० वाजता श्रीमंत बाबुराव धनवटे सभागृह, राष्ट्रभाषा संकुल, शंकरनगर चौक, नागपूर येथे आयोजित करण्यात आला.

या कार्यशाळेच्या समारोपाच्या अध्यक्षस्थानी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरचे अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी तसेच प्रमुख अतिथी म्हणून मा. श्री. शरद बागडी उपस्थित होते. या शिबिरात बालकांपासून पालकांपर्यंत ज्यांनी सहभाग घेतला त्या सर्वांना उपस्थित मान्यवरांच्या हस्ते प्रमाणपत्र वितरित करण्यात आले.

काव्यक्रांती एकतेची (कविता आणि चर्चा)

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान-विभागीय केंद्र नागपूर व सम्यक विचार मंच नागपूरच्या संयुक्त विद्यमाने शुक्रवार दि. १६ ऑगस्ट, २०१९ रोजी सायं. ५.३० वाजता श्रीमंत बाबुराव धनवटे सभागृह, राष्ट्रभाषा संकुल, शंकरनगर चौक, नागपूर येथे "काव्यक्रांती एकतेची" (कविता व चर्चा) या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले.

या कार्यक्रमाचे उद्घाटक यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र नागपूरचे अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी होते. ज्येष्ठ कथाकार मा. डॉ. प्रकाश खरात व रा. तु. म. नागपूर विद्यापीठाचे मराठी विभाग प्रमुख मा. डॉ. शैलेन्द्र लेंडे हे भाष्यकार म्हणून उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या

अध्यक्षस्थानी ज्येष्ठ आंबेडकरी विचारवंत मा. डॉ. यशवंत मनोहर होते.

जन्मशताब्दी तीन सुपुत्रांची

संयुक्त महाराष्ट्राच्या निर्मितीत व नंतर संयुक्त महाराष्ट्राच्या समाजकारण, राजकारण व विकासाच्या क्षेत्रात ज्यांचे मोठे योगदान आहे अशा माजी मुख्यमंत्री स्व. शंकरराव चव्हाण, लोकनेते व माजी मंत्री स्व. राजारामबापू पाटील व संयुक्त महाराष्ट्राच्या निर्मितीसाठी ज्यांचे मोठे योगदान आहे ते महाराष्ट्रातील ज्येष्ठ साहित्यिक व शाहीर स्व. अण्णाभाऊ साठे यांच्या जन्मशताब्दीचे वर्षानिमित्त या तिन्ही महापुरुषांना आदरांजली अर्पण करण्यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरच्या वतीने रविवार दि. १८ ऑगस्ट, २०१९ रोजी सायं. ५.३० वाजता श्रीमंत बाबुराव धनवटे सभागृह, राष्ट्रभाषा संकुल, शंकरनगर चौक, नागपूर येथे ज्येष्ठ पत्रकार व विचारवंत मा. श्री. मधुकरराव भावे यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र नागपूरचे अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी होते.

'डॉ. सुलभा हेर्लेकर स्मृती पुरस्कार वितरण सोहळा'

विदर्भातील ज्येष्ठ कवयित्री डॉ. सुलभा हेर्लेकर यांच्या कविता मराठी काव्यक्षेत्रात स्वतःचे अढळ स्थान राखून आहेत. त्यांनी नव्या दमाच्या अनेक कवींना प्रोत्साहन देऊन घडविले म्हणूनच त्यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरच्या वतीने एका नवोदित कवीला दरवर्षी डॉ. सुलभा हेर्लेकर स्मृती पुरस्कार देऊन गौरविण्यात येते. या वर्षीचा पुरस्कार अमरावती जिल्ह्यातील गव्हाणकुंड येथील नवोदित कवयित्री, लेखिका सौ. सीमा सलीमखॉ पठाण यांना देऊन गौरविण्यात आले.

हा पुरस्कार वितरण समारंभ सोमवार दि. २ सप्टेंबर, २०१९ रोजी सायं. ५.३० वाजता श्रीमंत बाबुराव धनवटे सभागृह, राष्ट्रभाषा संकुल, शंकरनगर चौक, नागपूर येथे मा. डॉ. जुल्फी शेख, प्रसिद्ध साहित्यिक व लेखिका यांच्या शुभहस्ते संपन्न झाला. याप्रसंगी मा. श्रीमती सुप्रिया अय्यर, प्रसिद्ध साहित्यिक व विचारवंत ह्या प्रमुख अतिथी म्हणून उपस्थित होत्या. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरचे अध्यक्ष मा. डॉ. गिरीश गांधी होते.

लोकार्पण सोहळा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूर व आकांक्षा प्रकाशन, नागपूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने आकांक्षा प्रकाशन द्वारा प्रकाशित केलेले "देशाला काय हवे" या लोकमतचे संपादक, ज्येष्ठ विचारवंत आणि नामवंत साहित्यिक मा. श्री. सुरेश द्वादशीवार यांच्या पुस्तिकेचा लोकार्पण सोहळा आयोजित करण्यात आला.

हा लोकार्पण सोहळा माजी आमदार मा.श्री. उल्हासदादा पवार यांच्या शुभहस्ते संपन्न होईल. याप्रसंगी मा.श्री. प्रफुल्ल गुडधे, सामाजिक कार्यकर्ते, मा.श्री. शैलेश पांडे संपादक दै. सकाळ, मा.श्री. देवेंद्र गावडे

संपादक दै. लोकसत्ता व मा.श्री. श्रीपाद अपराजित संपादक दै. महाराष्ट्र टाईम्स यांनी पुस्तकावर भाष्य केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरचे अध्यक्ष मा.डॉ. गिरीश गांधी होते.

हा लोकार्पण सोहळा शनिवार दि. १४ सप्टेंबर, २०१९ रोजी सायं. ५.३० वाजता श्रीमंत बाबुराव धनवटे सभागृह, राष्ट्रभाषा संकुल, शंकरनगर चौक, नागपूर येथे संपन्न झाला.

उर्दू साहित्यिकांचा सत्कार सोहळा

महाराष्ट्र राज्य उर्दू साहित्य अकादमी, मुंबई द्वारा २०१७-२०१८ च्या पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आलेल्या नागपूर आणि

कामठीच्या उर्दू साहित्यिकांचा यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, नागपूरच्या वतीने सत्कार करण्यात आला. हा सत्कार समारंभ शनिवार दि.२८ सप्टेंबर, २०१९ रोजी सायं.५.३० वाजता श्रीमंत बाबुराव धनवटे सभागृह, राष्ट्रभाषा संकुल, शंकरनगर चौक, नागपूर येथे संपन्न झाला.

हा सत्कार सोहळा विधान सभेचे माजी अध्यक्ष मा. श्री. अरुणभाई गुजराथी यांच्या शुभहस्ते व कृष्णा इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडीकल सायन्सेस, कराडचे कुलपती मा.डॉ. वेदप्रकाश मिश्रा यांच्या प्रमुख उपस्थितीत संपन्न झाला. याप्रसंगी लेखक व संशोधक मा.डॉ. शरफुद्दीन साहिल, विशेष अतिथी म्हणून उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान-विभागीय केंद्र नागपूरचे अध्यक्ष मा.डॉ. गिरीश गांधी होते.

स्वागत स्वीकारताना

विभागीय केंद्र, नाशिक

कार्यवृत्त

चित्रपट चावडी :

‘द डिस्क्रीट चार्म ऑफ द बुइर्वा’ :

शनिवार, २ फेब्रुवारी २०१९

सुप्रसिद्ध स्पॅनिश दिग्दर्शक लुई ब्युनेल यांचा ‘द डिस्क्रीट चार्म ऑफ द बुइर्वा’ हा चित्रपट दाखविण्यात आला.

चित्रपट ब्युनेलच्या अतिवास्तवतावादाचे उत्कृष्ट उदाहरण आहे. पॅरीसमधील उच्चभू श्रीमंत वर्गातील नगरजनांभोवती कथानक फिरते. जणू काही त्यांचे जीवन म्हणजे एक सातत्याने चाललेली पार्टीच आहे. पण ही पार्टी ही यजमानाविनाच आहे. अनेक चित्रविचित्र प्रसंगांनी भरलेला हा चित्रपट म्हणजे शोधाचा अनोखा प्रवास आहे. सन १९७२ मध्ये प्रदर्शित झालेल्या या फ्रेंच-स्पॅनिश चित्रपटाचा कालावधी १०२ मिनिटांचा आहे.

‘सूर विश्वास’ मैफल :

गुरुवार, ७ फेब्रुवारी २०१९

तरुण पिढीतील अस्सल भारदार स्वरांनी ‘विश्वास गार्डन’ परिसरात रसिकांना अनोखी स्वर अनुभूती मिळाली. शब्दांच्या पलीकडे असणारा आशयाचा नाद, स्वरतालातून हलकेच निथळत होता आणि त्यामध्ये उपस्थित रसिक चिंब न्हाऊन निघत होते.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई-विभागीय केंद्र नाशिक व विश्वास को-ऑप बँक लि. नाशिक, विश्वास ज्ञान प्रबोधिनी अँड रिसर्च इन्स्टिट्यूट, नाशिक, ग्रंथ तुमच्या दारी, सारस्वत बँक व रेडिओ विश्वास ९०.८ कम्युनिटी रेडिओ, विश्वास गार्डन यांच्या संयुक्त विद्यमाने ‘सूर विश्वास’ या अनोख्या मैफलीचे आयोजन विश्वास गार्डन येथे करण्यात आले.

विश्वास ग्रुपचे कुटुंबप्रमुख विश्वास ठाकूर हे या उपक्रमाचे आयोजक होते. संकल्पना विनायक रानडे यांची होती. उदयोन्मुख गायक प्रीतम नाकील यांनी आपल्या दमदार सादरीकरणाने मैफलीत रंग भरला. नाकील यांनी मैफलीची सुरुवात ‘मियाँ की तोडी’ मध्ये विलंबित ख्यालाने केली. त्यानंतर ‘तिलक कामोद’ राग गायला. संत तुकारामांच्या अभंगातून त्यांनी भाव-भक्ती रसाने स्वराभिषेक केला. ‘हेची माझे तप’ व ‘लक्ष्मी वल्लभा’ ह्या दोन अभंगातून सारे भक्ती रंगात न्हाऊन निघाले. कुमार गंधर्वांच्या गायकीची आठवण प्रीतमने ताजी केली. दोन प्रसिद्ध निर्गुणी भजनांचे गायन केले. ‘शून्य गढ शहर’ व ‘गुरुजी मैं तो’ या भजनांनी मनाच्या निर्गुणतेचा वेध घेतला.

‘अवधूता गगन घटा’ या भैरवीने मैफलीची सांगता केली. साथसंगत ईश्वरी दसककर (हार्मोनियम), दिगंबर सोनवणे (तबला), मृत्युंजय वाघ

(तानपुरा), हिमांशू कुलकर्णी (तानपुरा) यांनी केली. ‘ग्रंथ तुमच्या दारी’चे शिल्पकार विनायक रानडे यांचा वाढदिवस यावेळी साजरा करण्यात आला. कवी सी. एल. कुलकर्णी यांच्या हस्ते रानडे यांचा सत्कार करण्यात आला. सी.एल. कुलकर्णी यांनी विनायक रानडे यांच्या ग्रंथ चळवळीच्या वाटचालीचा प्रवास व त्यांची योजकता कथन केली. निरपेक्ष वृत्तीने कार्य करण्याचा गौरव केला.

विश्वास ठाकूर म्हणाले की, नाशिक ही कलावंतांची भूमी असून त्यांचा शोध घेऊन त्यांच्या कलाविष्काराला दाद देण्याचा ‘सूर विश्वास’ च्या माध्यमातून हा प्रयत्नांचा भाग आहे. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. स्मिता मालपुरे यांनी केले. आभार प्रदर्शन डॉ. मनोज शिंपी यांनी केले. या प्रसंगी आ. हेमंत टकले, अॅड. विलास लोणारी, आर्कि. संजय पाटील, आर्कि.धनंजय शिंदे, डॉ. सुधीर संकलेचा, डॉ. अनिरुद्ध धर्माधिकारी, शाम पाडेकर, रतन लथ, शर्वरी लथ, अनिल लाड, गिरीष देवस्थळी, गिरीष टकले, डॉ. हेमंत कोतवाल, डॉ. मनोज चोपडा, नगरसेवक योगेश (मुन्ना) हिरे, डॉ. प्रदीप पवार, अॅड. नंदकिशोर भुतडा, कवी किशोर पाठक, छायाचित्रकार प्रसाद पवार, किरण चव्हाण, संगीता धायगुडे, दत्ता पाटील, शेखर चिरमाडे, विवेक गरुड, मिलिंद धटिंगण, डी.जे. हंसवाणी, अमित शहा, अमर भागवत, किरण निकम आदी विविध क्षेत्रातील मान्यवर उपस्थित होते.

चित्रपट चावडी :

‘लाँ डॉल्चे विटा,’

शनिवार, १६ फेब्रुवारी २०१९

सुप्रसिद्ध स्पॅनिश दिग्दर्शक लुई ब्युनेल यांचा ‘ला डोल्चे विटा’ हा चित्रपट दाखविण्यात आला. ‘ला डोल्चे विटा’ हा ऑस्कर विजेता फेडोरीको फेलीनो यांचा एक प्रदीर्घ व मालिका युक्त असा चित्रपट आहे. इटलीचे प्रसिद्ध व जगभर नावाजलेले फेलीनी ह्यांचा हा अतिशय महत्त्वाचा चित्रपट.

मुसोलीनी, दुसरे महायुद्ध, त्यानंतरची आर्थिक दुरवस्था ह्यांनंतर इटली सावरू लागला. त्या पार्श्वभूमीवर एक चंदेरी दुनियेचा पत्रकार कादंबरीच्या विषयाच्या शोधात रोममध्ये येतो. रोममधील जीवन, विशेषतः रात्रीचे जीवन तेथील चकचकाट, प्रसिद्धी, बेगडीपणा, उथळपणा ह्यामध्ये तो गुरफटून जातो.

‘रोमा’

सुप्रसिद्ध इटालियन दिग्दर्शक फेडोरीको फेलीनी यांचा ‘रोमा’ हा चित्रपट दाखविण्यात आला. ‘रोमा’ हे इटलीतील रोमचे एक स्वच्छंदी

मनस्वी, कसलेही बंधन नसलेले दिग्दर्शकाच्या स्वानुभवानुसार उतरलेले चित्रशिल्प आहे.

मुसोलीनीच्या काळात तरुण फेलीनीचे रोममध्ये आगमन, तेथील वेश्यागृह, म्युझिकल हॉल्स, रोमचे पुरातन अवशेष ते आधुनिक रोम असा एक प्रसंग गोंधळाचा पण सर्वांगाने एका शहराला भिडणारा प्रवास आहे. दिग्दर्शक फेडरीको फेलीनी यांनी रोममधील जीवन व्यवहार व मानसिकता यांची सांगड या चित्रपटांतून दाखविली आहे. सन १९७२ मध्ये प्रदर्शित झालेल्या या इटालीयन चित्रपटाचा कालावधी १२० मिनिटांचा आहे.

दिलखुलास - मैफल गप्पांची

सोमवार, ११ मार्च २०१९

महाराष्ट्राचे थोर शिल्पकार स्व. यशवंतराव चव्हाण यांच्या १०६व्या जयंतीच्या पूर्वसंध्येला सुप्रसिद्ध निवेदक, सूत्रसंचालक मिलिंद कुलकर्णी यांच्या 'दिलखुलास-मैफल गप्पांची' या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. जीवन हा आस्वाद घेण्याचा स्वर्ग आहे आणि या स्वर्गात अनेक कवी, कलावंत, साहित्यिकांनी आपल्या विलक्षण आविष्काराने रसिकांना अवर्णनीय आनंद दिला आणि त्यातून अनेकांचे जीवन समृद्ध केले. ग.दि. माडगूळकरांनी काव्य, गीतांतून जीवनगाणे जगासमोर आणले. गुलजारांनी कवितेतून सामान्य माणसाची अस्वस्थता आपल्या गीतांतून संवेदनशीलतेने रेखाटली. त्यांनी आपल्या कवितांतून पुस्तकांचे जग दाखवले. विंदा करंदीकर, पु.ल. देशपांडे, कवी बा.भ. बोरकर यांनी आपल्या लेखनातून गावाकडचे जग, चालीरीती विविध शब्दांतून मनावर रेंगाळत ठेवण्याचे काम केले आहे.

विश्वास आर्थिक साक्षरता

शुक्रवार, १५ मार्च २०१९

महिला आत्मबळ व सोशिकता घेऊन रोजच्या जगण्याशी संघर्ष करून असतात. कष्ट करणे आणि त्यातून कुटुंबाला रोज नव्याने उभारी देण्यासाठी त्यांची धडपड सुरू असते. म्हणूनच महिला सबलीकरणाची चळवळ तिच्या नव्या जाणिवेची आणि आधुनिक विचारांना संजीवनी देणारी आहे. स्वयंसिद्ध होण्याचा तिचा प्रवास प्रत्यक्षात आला आहे, असे प्रतिपादन विश्वास ठाकूर यांनी केले.

विश्वास को-ऑप. बँक लि., नाशिक, रेडिओ विश्वास ९०.८ कम्युनिटी रेडिओ, यशस्विनी सामाजिक अभियान, विश्वास ज्ञानप्रबोधिनी अँड रिसर्च इन्स्टिट्यूट, नाशिक आणि सारस्वत बँक यांच्या संयुक्त विद्यमाने विश्वास आर्थिक साक्षरता अभियानांतर्गत महिला मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले होते. त्याप्रसंगी मार्गदर्शन करताना ते बोलत होते. रोटरी हॉल, गंजमाळ, नाशिक येथे हा कार्यक्रम संपन्न झाला. कार्यक्रमास मुक्तांगण संस्थेचे माधुरी ढोली, मनिषा धाडगे, अविनाश ढोली अतिथी म्हणून उपस्थित होते. श्री. ठाकूर म्हणाले की, महिलांची सर्वच क्षेत्रात यशस्वी घोडदौड सुरू आहे. तिने आपले स्वतंत्र स्थान निर्माण केले आहे. समाज खऱ्या अर्थाने परिवर्तनाच्या उंबरठ्यावर आला

आहे. मेळाव्याच्या निमित्ताने महिलांसाठी विविध मनोरंजनात्मक खेळांचे आयोजन करण्यात आले होते. याप्रसंगी उपस्थित निवडक महिलांनी मनोगत व्यक्त केले व विश्वास आर्थिक साक्षरता अभियानामुळे कौटुंबिक व सामाजिक पातळीवर झालेल्या बदलांचे अनुभव कथन केले.

'सूरविश्वास' : आशिष रानडे यांचे गायन

सकाळच्या धुंद अलवार वातावरणात कोवळ्या आणि तितक्याच प्रसन्न मधुर स्वरांनी रसिकांना अविस्मरणीय सुरांची अनुभूती मिळाली. स्वरांचं कोंदण घेऊन सूर तालाचेही वेगळेपण उपस्थितांना जाणवले. 'सूरविश्वास' उपक्रमाचे द्वितीय पुष्प आशिष रानडे यांनी गुंफले. त्यांनी आपल्या दमदार सादरीकरणाने मैफलीत रंग भरला. रानडे यांनी मैफलीची सुरुवात 'बैरागी भैरव' रागातील विलंबित एक तालाने केली. शब्द होते पिया के घर..., त्यानंतर त्यांनी छोटी तीन तालातील बंदिश सादर केली. शब्द होते 'सोहम हर डमरू बाजे'. भारदस्त आवाज आणि गाण्याची सशक्त बैठक याचीच ही प्रचिती होती. वातावरणात सुमधुर तालाचा अनुभव होता. मैफलीची सांगता 'राम रंगी रंगले' या गीताने झाली. राम भक्तीच्या आर्ततेचा सूर येथे व्याकुळ करणारा होता. मैफिलीला साधसंगत ईश्वरी दसककर (हार्मोनियम), रसिक कुलकर्णी (तबला), तानपुरा साथ सिद्धार्थ निकम व हेमांगी कटारे यांनी केली. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. स्मिता मालपुरे यांनी केले. ध्वनी व्यवस्था पराग जोशी यांची होती. विश्वास ग्रुपचे कुटुंबप्रमुख विश्वास ठाकूर हे या उपक्रमाचे आयोजक होते. संकल्पना विनायक रानडे यांची होती. विश्वास ग्रुपचे 'सूर विश्वास' या अनोख्या मैफलीचे आयोजन क्लब हाऊस येथे करण्यात आले होते. ठाकूर म्हणाले की, नाशिक ही कलावंतांची भूमी असून त्यांचा शोध घेऊन त्यांच्या कलाविष्काराला दाद देण्याच्या प्रयत्नांचा भाग आहे.

'आज मुझे कुछ कहना है' :

किशोर कुमार यांच्या संगीतमय आठवणी

'ख्याब हो तुम या कोई हकिकत,' 'नखरे वाली देखने में देख लो है कैसी भोली भाली...' अशा एकाहून एक सरस लोकप्रिय गीतांनी व आठवणींनी विश्वास गार्डन येथील रसिकांची संध्याकाळ सोनेरी झाली. किशोर कुमार या अष्टपैलू गायकाच्या स्वभावाचा अनोखा आविष्कार गायक मिलिंद इंगळे व आर जे दिलीप यांनी प्रभावीपणे सादर केला. आराधना चित्रपटाच्या यशानंतर किशोर कुमार यांची घोडदौड वेगाने सुरू झाली. माणूस व गायक असे अनेक पैलू मैफिलीत सहज उलगडत गेले. 'गारवा' फेम मिलिंद इंगळे त्यांनी एका आगळ्यावेगळ्या संकल्पनेवर आधारित किशोरदांच्या गाण्यांच्या कार्यक्रमाची निर्मिती केली असून आज 'मुझे कुछ कहना है... किशोर कुमार दिल से...' या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. विश्वास ग्रुपचे कुटुंबप्रमुख विश्वास ठाकूर हे या उपक्रमाचे आयोजक होते. संकल्पना विनायक रानडे यांची होती.

चित्रपट चावडी : 'ला स्ट्राडा'

सुप्रसिद्ध इटालियन दिग्दर्शक फेडरीको फेलीनी यांचा 'ला स्ट्राडा'

हा चित्रपट २३ मार्च २०१९ रोजी दाखविण्यात आला. 'ला स्ट्राडा' ही एक गरीब मुलगी आणि जेल्सो मिना व डॉबारी झोम्पनो यांची ही गोष्ट आहे. हा या दोघांचा रस्त्यावरचा प्रवास आहे. हे दोघे एकमेकांत गुंतले आहेत आणि त्यातून थरारक नाट्य घडते. क्रूरकर्मा डॉबारीच्या मानसिकतेचा शोध घेणारा अनुत्तरीत करेल असा हा चित्रपट. सन १९५४मध्ये प्रदर्शित झालेल्या या इटालियन चित्रपटाचा कालावधी १०८ मिनिटांचा आहे.

चित्रपट चावडी : 'एट अँड हाफ'

सुप्रसिद्ध इटालियन दिग्दर्शक फेडरीको फेलीनी यांचा 'एट अँड हाफ' हा चित्रपट ५ एप्रिल २०१९ दाखविण्यात आला. एकोणीसशे त्रेसष्टमधील फेलीनीचा हा चित्रपट त्याच्या चित्रपट दिग्दर्शकाच्या भूमिकेच्या शोधांचा आलेख आहे. गुईडो हा इटालीयन चित्रपट दिग्दर्शक. यशस्वी चित्रपट प्रदर्शनानंतर एका निवांत स्थळी विश्रांतीसाठी तो जातो. त्याला तिथे खरोखरच शांतता आणि विश्रांती मिळते का ? त्याला त्याच्या गत आयुष्यातील प्रसंग आणि व्यक्ती त्याच्या स्मरणकोषातून बाहेर येऊन का छळतात? एकंदर हा चित्रपट म्हणजे सर्जनशील दिग्दर्शकाचा आत्मशोधाचा, त्याच्या कलाकृतीच्या मागील प्रेरणांचा व त्याच्या सहकाऱ्यांसह होणाऱ्या वैचारिक आदान प्रदानाचा धांडोळा आहे. ही फेलीनीची सर्वश्रेष्ठ कलाकृती मानली जाते. सन १९६३ मध्ये प्रदर्शित झालेल्या या इटालियन चित्रपटाचा कालावधी १२८ मिनिटांचा आहे.

'सूरविश्वास' : आनंद अत्रे यांचे गायन

सूर-तालाची मधुर बरसात घेऊन २० एप्रिल २०१९ची रम्य सकाळ, ख्याल गायकी, बंदिश, गजल, अशा विविध रूपांनी बरसत होती व रसिकांना अवीट, अभिजात आनंद देत होती. स्वरांतून निथळणारा आशय, शब्दसाज लेऊन स्वराभिषेकच करत होता. 'सूर विश्वास' उपक्रमाचे तृतीय पुष्प आनंद अत्रे यांनी गुंफले. विश्वास ग्रुपचे कुटुंबप्रमुख विश्वास ठाकूर हे या उपक्रमाचे आयोजक होते. संकल्पना विनायक रानडे यांची आहे. आनंद अत्रे यांनी आपल्या दमदार सादरीकरणाने मैफलीत उत्साह निर्माण केला. मैफलीची सुरुवात अहिर भैरव रागातील बडा ख्यालाने केली. शब्द होते 'हो करतार.' त्यानंतर छोटा ख्यालाला- 'अलबेला साजन आयो री'या शास्त्रीय गायनानंतर नाट्यगीताने रंग भरला. शब्द होते, 'या भवनातील गीत पुराने' नाट्यसंगीत पर्वातील एका युगाचीच त्यांनी आठवण करून दिली. उर्दू-हिंदी भाषेतील गझलेचा अनोखा नजराणा रसिकांसाठी होता. 'रंजीश ही सही, दिल ही दुखाने के लिए आ,' त्यानंतर 'काश ऐसा कोई मंजर होता मेरे काँधे पे तेरा सर होता' अशा गझलांतून भाषेची नजाकत आणि गायकीची प्रचिती दिली. मैफलीला साथसंगत हर्षद वडजे (हार्मोनियम), रोहित नागरे (तबला) यांनी केली. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचलन डॉ. स्मिता मालपुरे यांनी केले. ध्वनीव्यवस्था पराग जोशी यांची होती.

तकरार भी.. इकरार भी..

सादरकर्ते - प्रदीप वेलणकर

गाणे ऐकतांना मनातील भाव तितक्याच तीव्रपणे रसिकांच्या ओठांवर येत होते आणि गीतांमधील अवीट गोडी काळाच्याही पलीकडे जाणवणारे शब्दांचे वेगळेपण आजच्या प्रशांशी निगडीत आहे, याचीच प्रचिती 'तकरार भी... इकरार भी...' या कार्यक्रमांतून रसिकांनी घेतली आणि २० एप्रिल २०१९ रोजी एका वेगळ्या अनुभूतीचा आविष्कार अनुभवला. निमित्त होते, श्रवणीय जुन्या हिंदी गीतांवर आधारित 'तकरार भी-इकरार भी' या कार्यक्रमाचे. सुप्रसिद्ध अभिनेते प्रदीप वेलणकर यांनी कार्यक्रम सादर केला. कुठलेही गाणे हे स्वतःचा विचार घेऊन येते आणि प्रशांशा वेधही घेत असते. अनेक गीतकारांनी यात प्रयोग केले आणि गाणी अजरामर झाली. रसिकांनी ती गाणी काळजात जपून ठेवली आहेत.

कभी खुदपे कभी हालात पे (हम दोनो), कैसे कोई जिए (बागबान), जीवन डोर तुम्ही संग बांधी (सतीसावित्री) अशा अनेक गीतांमधून प्रदीप वेलणकर यांनी गीताचे वेगळेपण मांडले. प्रदीप वेलणकरांचा चित्रपट क्षेत्राचा व्यासंग आणि अभिरुची याचे हे अप्रतिम सादरीकरण होते.

मतदानाविषयी जनजागृती

देशभरात होऊ घातलेल्या सार्वत्रिक निवडणुकांच्या पार्श्वभूमीवर मतदारांमध्ये मतदानाविषयी जनजागृती व्हावी, या उद्देशाने देशाच्या निवडणुक आयोगाने यंदा पहिल्यांदाच देशातील कम्युनिटी रेडिओ स्टेशनचा उपयोग करण्याचे ठरविले होते. त्याचाच भाग म्हणून देशभरातील सुमारे १५० कम्युनिटी रेडिओला आयोगाने या उपक्रमात सामावून घेतले. या उपक्रमासाठी आयोगातर्फे दिल्ली येथे 'इंडिया इंटरनॅशनल इन्स्टिट्यूट फॉर डेमोक्रेसी व इलेक्टोरल मॅनेजमेंट' या संस्थेत बैठक झाली. मतदारांत जनजागृती कशी करावी, याबाबत कम्युनिटी रेडिओच्या प्रतिनिधींना एका कार्यशाळेतून प्रशिक्षण देण्यात आले. रेडिओ हे लोकप्रबोधनाचे माध्यम असून त्यातून साध्या सोप्या भाषेत जनसामान्यांना माहिती प्रभावीपणे देण्यात येते हा विचार यामागे आहे.

विश्वास को-ऑप बँक लि. नाशिक, रेडिओ विश्वास ९०.८ कम्युनिटी रेडिओ, यशस्विनी सामाजिक अभियान, विश्वास ज्ञानप्रबोधिनी अँड रिसर्च इन्स्टिट्यूट नाशिक आणि सारस्वत बँक यांच्या संयुक्त विद्यमाने विश्वास आर्थिक साक्षरता अभियानांतर्गत मतदार जनजागृती अभियान शहरातील विविध भागातील झोपडपट्ट्यांमध्ये राबविण्यात आले. त्याला चांगला प्रतिसाद मिळाला.

निरोगी आहार, निसर्ग व जीवनशैली व्याख्यान

निसर्गाशी मैत्री म्हणजे उत्तम आरोग्य व सकारात्मक जगण्यासाठी भरपूर ऊर्जा असलेला मार्ग आहे. त्याचा अंगीकार केल्यास जीवन आनंदी व सुदृढ होऊ शकते. त्यासाठी निसर्गाच्या सोबतीने रोजच्या दिवसाचे नियोजन करा. आहारात भाजीपाला व फळे तसेच विविध आजारांवर उपचार म्हणून नैसर्गिक वनस्पतींचा वापर करावा, असे

प्रतिपादन सेंद्रीयशेती, आयुर्वेद तज्ज्ञ व उद्योजक नितूबेन पटेल यांनी केले. समाजात आरोग्य, कृषी क्षेत्राच्या आधुनिकतेविषयी जनजागृती व्हावी या उद्देशाने या जाहीर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते, त्याप्रसंगी त्या बोलत होत्या.

व्याख्यानात त्यांनी स्वयंपाकघरातूनच आहाराचे नियोजन, घरगुती आयुर्वेदिक औषधे आजारांपासून मुक्ती, मायग्रेन, थायरॉईड, सर्व्हायकल स्पॉडीलाइटीस, त्वचेचे विकार, निद्रानाश तसेच तणावावर नियंत्रण, त्याशिवाय कान, नाक, डोळे अशा अनेक आजारांपासून सुटका आदी विषयावर मार्गदर्शन केले. जीवन व्यवहारात महत्त्वाची भूमिका बजावणाऱ्या वनस्पती औषधांची माहिती यावेळी त्यांनी दिली. केसांवरील आजारांसाठी भृंगराज, नाकाच्या विकारांसाठी देशी गायीचे तूप, सर्व्हायकल स्पॉडीलिटीस साठी एरंडेल तेल, मातीच्या लेपाची उपचार पद्धती तसेच किडनीवरील आजारांसाठी राजमा, बी १२साठी शेवगा उपयुक्त असल्याचे त्यांनी नमूद केले. ऑसिडीटी व अल्कलाईनचा जीवनशैलीवर परिणाम, अग्निहोत्राचा उपयोग आदी, विषयांवर सोप्या भाषेत विचार मांडले व उपस्थितांच्या प्रश्नांना उत्तरे दिली. यावेळी जितूभाई कुट्टुमुटीया, शबरी बेन यांनी उपचार पद्धती, आहारनियोजन यावर विचार व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे स्वागत व प्रास्ताविक 'मेक वर्ल्ड बेटर'च्या मंजू राठी यांनी केले व संस्थेच्या माध्यमातून राबवलेल्या विविध उपक्रमांची माहिती दिली.

महिलांसाठी आरोग्य तपासणी शिबिर :

जागतिक आरोग्यदिनाच्या पार्श्वभूमीवर दिनांक २५ एप्रिल २०१९ रोजी गंजमाळ येथे रोटरी क्लबच्या सभागृहात ५५ वसाहतींमधील महिलांसाठी आरोग्य शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. वसाहतींमधील महिलांना युरीन इन्फेक्शन व फंगल इन्फेक्शन तसेच मासिक पाळीदरम्यान होणारा त्रास, रक्ताचे प्रमाण कमी आदी समस्या सर्व ठिकाणी सारख्या प्रमाणात आढळून आल्या. त्यावर उपाय करणे आणि त्यासाठी महिलांमध्ये स्वजागृती करणे या उद्देशाने आरोग्य शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. शिबिराला प्रमुख पाहुणे म्हणून स्त्रीरोग तज्ज्ञ डॉ. चंद्रकांत संकलेचा, डॉ. सुनीता संकलेचा यांचे मार्गदर्शन लाभले.

'जागतिक वसुंधरा दिन'

नांदूर मध्यमेश्वर : एक परीक्षण

ग्लोबल वॉर्मिंगची समस्या आज जगासमोर उभी ठाकली असून त्यासाठी सावध होणे गरजेचे आहे. त्यासाठी पाणथळ जमिनीचे संरक्षण करणे गरजेचे आहे. आज जगातल्या महत्त्वाच्या पाणथळी जमीन वाचवण्यासाठी जनजागृती आवश्यक आहे. जैव विविधतेकडे लक्ष वेधणे प्रत्येकाची जबाबदारी आहे, असे प्रतिपादन जागतिक वसुंधरा दिनानिमित्ताने आयोजित व्याख्यानात सुप्रसिद्ध पक्षीतज्ज्ञ व छायाचित्रकार सतीश गोगटे यांनी केले. 'नांदूरमध्यमेश्वर : एक परीक्षण' या विषयावर २७ एप्रिल २०१९ रोजी स्लाईड शो व व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात

आले होते. त्याप्रसंगी ते बोलत होते. गोगटे यांनी याप्रसंगी ग्लोबल वॉर्मिंग, रामसर कन्व्हेंशन, नांदूरमध्यमेश्वर परिसर, नांदूरमध्यमेश्वर अभयारण्य, पक्षी वैविध्य आदी विषयांवर मार्गदर्शन केले.

ते म्हणाले, आंतरराष्ट्रीय तज्ज्ञ, शासकीय यंत्रणा, शासन, सामाजिक संस्था यांच्या सहभागाने संरक्षण व संवर्धन होऊ शकते. त्यासाठी लोकसहभागही तितकाच महत्त्वाचा आहे. त्यासाठी आंतरराष्ट्रीय पातळीवर सहकार्य घेण्याची गरज आहे. आजकाल पाणी, जलसंवर्धन, पावसाच्या पाण्याचे नियोजन करणेही तितकेच महत्त्वाचे आहे. पक्षी संरक्षणासाठी नुसतेच पर्यटन करून उपयोग नसून त्यासाठी अभ्यास करणेही महत्त्वाचे आहे. कार्यक्रमाचे स्वागत व प्रास्ताविक करताना प्रतिष्ठानचे कार्यध्यक्ष विश्वास ठाकूर म्हणाले, पक्षी मित्रमंडळाच्या विविध प्रकारचे उपक्रम राबविण्यासाठी प्रतिष्ठान सहकार्य करेल. निसर्गाचे संवर्धन व पक्षांचे संरक्षण करण्यासाठी जनतेने पुढाकार घ्यावा.

'जागर कवितांचा'

जीवनातील विविध भावभावनांचे आविष्कार सामाजिक प्रश्न, जीवन जाणवा, निवडणूक यावर कवींनी कवितांतून भाष्य केले. कविता हे माध्यम जगण्याच्या सर्व शक्यता अशक्यतांना स्पर्श करत आणि अनुभवाचा आविष्कार प्रखरपणे सामोरा आणते, याचीच ही प्रचिती होती. महाराष्ट्र दिन व कामगार दिनानिमित्त १ मे २०१९ रोजी 'जागर कवितेचा; खुले कवी संमेलना'चे आयोजन डिझास्टर मॅनेजमेंट अँड ट्रेनिंग हब, ठाकूर रेसिडेन्सी, विश्वास को-ऑप. बँकेसमोर, सावरकरनगर, गंगापूर रोड, नाशिक येथे करण्यात आले होते. कवी हा वर्तमानकाळाचा व समाज परिवर्तनाचा भाष्यकार असतो. तो आपल्या कवितेच्या माध्यमातून समकालाचे प्रश्न मांडतो. कविता लेखन ही साधना असून त्यातून वेगळा आशय व विचार मांडण्याची गरज आहे. कार्यक्रमाच्या सुरुवातीला कवी भीमराव कोते, विलास पगार, सदाशिव खांदवे व रामचंद्र काकड यांना श्रद्धांजली वाहण्यात आली. कवी संमेलनाचे सूत्रसंचालन रवींद्र मालुंजकर यांनी केले. कवी संमेलनाची सुरुवात अरुण सोनवणे यांच्या गझलने झाली. 'भंगूर जीवनाची नाही कुणास खात्री, सारे इथे उतारु, सारेच तीर्थयात्री....' त्यानंतर रवींद्र मालुंजकर यांनी 'लेक लाडकी सर्वांची, लेक सावली विश्वाची, तिच्या आगमने वाजे, रोज तुतारी सुखाची...' या कवितेतून लेकीचे महत्त्व विशद केले. राज शेळके यांनी 'तिचा डोक्यावर हात, तुझी लाखाची कमाई, सारं आयुष्य सरून पुन्हा उरते रे आई....' या कवितेतून आईचे थोरपण मांडले. नंदकिशोर ठोंबरे यांनी 'होय मी बल्यु कॉलर, मला लाज नाही वाटत त्याची, माझी कॉलर बल्यु असली तरी....' यातून विदारक वास्तव मांडले. कवी संमेलनात अमोल चिने, डॉ. गणेश मोगल, डॉ. एच.एस.मोरे, सुभाष सबनीस, अजय बिरारी, राधाकृष्ण साळुंके, नितीन कोकणे, गणेश पवार, भारती देव, लक्ष्मीकांत कोतकर, माणिकराव गोडसे आदी कवींनी कविता सादर केल्या. कार्यक्रमास सुदाम सातभाई, भाऊसाहेब काकडे, रमेश निकम, प्रभाकर निकम, मेधा निकुंभ, प्रकाश ब्राह्मणकर, दिलीप खैरनार आदी उपस्थित होते.

चित्रपट चावडी : 'जाकू'

सुप्रसिद्ध फ्रेंच दिग्दर्शक अँग्रेस वरदा यांचा 'जाकू' हा चित्रपट ४ मे २०१९ रोजी दाखविण्यात आला. लहानग्या जाकूला नाटक, सिनेमा, पपेट्सचे आकर्षक आहे. फ्रान्समधील एका गावात त्याच्या वडिलांचे मोटार दुरुस्तीचे गॅरेज आहे. त्याने लहानपणीच ठरविले, की आपण चित्रपट दिग्दर्शक व्हायचे. इकडे दुसऱ्या महायुद्धाचे पडघम वाजू लागतात. जाकू कॅमेरा मिळवतो आणि त्याचा स्वप्नवत प्रवास सुरू होतो. अशा विलक्षण प्रवासाची ही गोष्ट आहे. सन १९९१मध्ये प्रदर्शित झालेल्या या फ्रेंच चित्रपटाचा कालावधी १२० मिनिटांचा आहे.

श्रीकृष्णाचा सांगीतिक जीवनपट : गीत गोपाल

भगवान श्रीकृष्णाची विविध रूपे, त्यांचे देवत्व, भावभक्ती यांचा अनोखा मिलाप श्रोत्यांना मंत्रमुग्ध करून गेला. कवी ग.दि. माडगूळकरांच्या सिद्धहस्त लेखणीतून उतरलेले गीत गोपाल काव्य कृष्णाच्या जन्मापासून ते मथुरा गमनपर्यंतच्या प्रवासाची मधुर अनुभूती होती... मैफिलीची सुरुवात 'वनी राधिका गीत गोपाल गाते' या गीताने झाली. त्यानंतर 'कृष्ण जन्म झाला' या गीतांतून कृष्णपर्व सुरू झाल्याची वार्ता आनंददायी करून गेली. 'बाळ हा नंदघरी न्यावा, वसुदेव निघाले नंदघरी, पिता पुत्र काजळ रात्री, नकोरे मारू नवजाता' अशा काव्यातून कृष्णाच्या जन्माची कथा, त्यांच्या परमेश्वर रूपाची जाणीव करून देणारी होती. नंदास पुत्र झाला, बाळकृष्ण वाढतो, चलावे नंदा वृन्दावनी, कृष्ण हा देवाहून दांडगा अशा संगीत आणि कथाकाव्याची अनुभूती रसिकांनी ५ मे २०१९ रोजी घेतली. जगाच्या कल्याणासाठी प्रेमाचा सागर असलेल्या भगवान श्रीकृष्णांची अनेक रूपे 'गीत गोपाल' मधून रसिकांनी अनुभवली आणि स्वर-संगीताचा अनोखा आविष्कार जपून ठेवला.. कार्यक्रमाची सुरुवात पुष्पा केळकर यांच्या हस्ते दीप प्रज्वलनाने झाली. कमलाकर वारे, शशिकांत बावरेकर, नवीन तांबट यांचा सत्कार डॉ. भरत केळकर, विश्वास ठाकूर यांच्या हस्ते करण्यात आला. विश्वास गार्डन येथे हा कार्यक्रम संपन्न झाला. कै. अनंत केळकर सर यांच्या प्रथम स्मृतिदिनानिमित्त 'गीत गोपाल'चे आयोजन करण्यात आले होते. सदर कार्यक्रमाचे संगीतकार कै. अनंत केळकर हे होते. यातील गीतांचे गायन विवेक केळकर, शुभदा तांबट, विद्या कुलकर्णी, सुवर्णा क्षीरसागर, सावनी केळकर, आसावरी केळकर, अक्षिता कोठावदे व गीता मराठे यांनी केले. साथसंगत तबला-नवीन तांबट, अमोल पाळेकर, बासरी-रवि जोशी, व्हायोलिन-सुवर्णा क्षीरसागर, साईड रिदम-प्रसाद भालेराव, सिंथेसायझर-दिपक तरवडे, हार्मोनियम-अॅड. प्रमोद पवार निवेदन-शाम पाडेकर यांनी तर ध्वनी व्यवस्था- पराग जोशी यांची होती.

शाहीर अनंत फंदी : चरित्र व कार्य व्याख्यान

महाराष्ट्रातील शाहिरांनी धीटपणाने सामाजिक वास्तव मांडले. विलक्षण भाषावैभव, संवेदनशीलता यांचा अनोखा संगम त्यांच्या शाहिरीत दिसून येतो. अनंत फंदी यांची शाहिरी काळाचे नेमके चित्रण करणारी

होती. ते द्रष्टे कलावंत होते. त्यातूनच समाजाबरोबरच सामान्य माणसाचे दुःख, त्यांची हतबलता त्यांच्या काव्यात सहजपणे येते. दागिन्यांचे वर्णन करणारी 'चंद्रावळ' सारखी लावणी असो किंवा दुसऱ्या बाजीरावाला उद्देशून 'दोन दिसाची जाईल सत्ता, अपयश माथा घेऊ नको' त्यांच्यातील रोखठोक शाहिरीचे दर्शन घडवते असे प्रतिपादन प्रा. शिरीष गंधे यांनी केले. प्रख्यात शाहीर अनंत फंदी यांच्या द्विशताब्दी स्मृतिवर्षानिमित्त 'अनंत फंदी-चरित्र व कार्य' या विषयावर सुप्रसिद्ध लेखक प्रा. शिरीष गंधे यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. त्याप्रसंगी ते बोलत होते.

शाहिरी लोककला ही समाजाचा आरसा आहे. त्याचे जतन तसेच संवर्धन करणे म्हणजे अनंत फंदी यांचे खरे स्मरण होईल, असे ते म्हणाले. कार्यक्रमाचे स्वागत व प्रास्ताविक प्रसाद विजय पाटील यांनी केले. प्रा. गंधे यांचा सन्मान विनायक रानडे यांनी केला. अनिता गंधे यांचा सन्मान अनिता नेवे यांनी केला.

वारली चित्रसृष्टी कार्यशाळा

१९०० वर्षापासून पाड्यांवर झोपड्यांच्या भिंती सजविणाऱ्या वारली चित्रकलेला प्रतिष्ठा प्राप्त झाली आहे. आता आलिशान बंगले, हॉटेल्स यांच्या भिंती वारली चित्रांनी सुशोभित होतात. जागतिक स्तरावर ही कला लोकप्रिय झाली असून त्याचे श्रेय पद्मश्री जिव्या सोमा मशे व अज्ञात वारली कलाकारांचे आहे. ज्या वारली जमातीने या कलेला उच्च दर्जा मिळवून दिला त्याच कलेने आदिवासींना आत्मसन्मान मिळवून दिला आहे. ११ ते १४ मे २०१९ दरम्यान याच विषयावरील कार्यशाळेची सुरुवात अभिनव पद्धतीने करण्यात आली. कलाशिक्षिका प्रेमदा दांडेकर यांनी वारली चित्रशैलीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करणारी रांगोळी चित्रित केली. पद्मश्री जिव्या सोमा मशे यांच्या प्रथम पुण्यतिथी निमित्त ही रांगोळी रसिकांना पाहता आली.

बेसिक कोर्समध्ये यावेळी ५ ते ७५ वयोगटातील सहभागी शिबिरार्थींनी सुरेख वारली चित्रे रंगवली. दुपारच्या सत्रात कापडावर व मातीच्या पॉटरवर वारली चित्रे कशी रंगवायची याचे प्रशिक्षण संजय देवधर यांनी दिले. कार्यशाळेमध्ये दुसऱ्या दिवशी निसर्ग, सण-उत्सव, तारपानृत्य यांची चित्रे रंगविण्यात सगळेजण रंगून गेले. अॅडव्हान्स कोर्समध्ये मातीचे पॉट वारली चित्रांनी सजले. सर्व सहभागी शिबिरार्थींना आकर्षक प्रमाणपत्रे वितरित करण्यात आली. अनेक जणांनी समारोपप्रसंगी मनोगत व्यक्त केले. सातत्याने सराव करून वारली चित्रकलेत प्रावीण्य मिळविण्यासाठी प्रयत्न करण्याचा निर्धार त्यांनी केला.

सृजन : बालनाट्य शिबीर

आजच्या व्हॉट्सअप, फेसबुकच्या जगात मुलांच्या उपजत गुणांना मुक्त अवकाश देण्यासाठी विविध प्रकारची शिबिरे व्यक्तिमत्त्वाला समृद्ध करतात व त्यांच्या जाणीवा विस्तारण्यासाठी मदत करतात, आत्मविश्वास देतात. शालेय शिक्षणाबरोबरच अशी शिबिरे जीवनाला नवे भान देतात.

त्यासाठी पालकांनी मुलांना स्वातंत्र्य द्यावे असे प्रतिपादन विश्वास ठाकूर यांनी केले. सुप्रसिद्ध नाट्यकलावंत लक्ष्मी पिंपळे यांच्या मार्गदर्शनाखाली 'बालनाट्य शिबिराचे' आयोजन करण्यात आले आहे. त्याच्या शुभारंभप्रसंगी ते बोलत होते. श्री. ठाकूर म्हणाले, आज व्यक्तीव्यक्तींमध्ये संवाद हरवत चालला आहे. अशा शिबिरातून संवादाची व समूहातून नवे काही विधायक घडविण्याची मानसिकता तयार होईल. शिबिरासाठी पन्नासहून अधिक मुलामुलींनी सहभाग घेतला आहे. उद्घाटन समारंभाचे स्वागत, प्रास्ताविक व परिचय विनायक रानडे यांनी केले. कार्यक्रमास दिशा स्कूलच्या सुधा मेहता उपस्थित होत्या. लक्ष्मी पिंपळे व सुधा मेहता यांचा सन्मान विश्वास ठाकूर यांच्या हस्ते करण्यात आला.

'सूरविश्वास' : ईश्वरी दसककर यांचे गायन

शब्द आणि सूर यांच्या विलक्षण नात्यातून सुमधुर आणि तितकीच अंतरात्म्याशी नाते सांगणारी स्वरांची कोवळी रिमझिम रसिकांना अनोखी अनुभूती देऊन गेली. नव्या कोवळ्या पिढीचा अस्सल स्वर शास्त्रीय संगीतातल्या एका नव्या प्रदेशाची ओळख करून देऊन केला. निमित्त होते 'सूर विश्वास' या नव्या पिढीतील कलाकारांचे व्यासपीठ. सूर विश्वासचे चौथे पुष्प ईश्वरी दसककरने गुंफले. स्वरांची उपजत जाण आणि नाद माधुर्य यांची अनोखी पेशकश ईश्वरीने केली. मैफलीची सुरुवात 'आतम रूप' या विलंबित बंदिशीने झाली. 'निराकार सोहे तुमरो सगुण रूप' हे शब्द निराकार आणि सगुण-निर्गुणाचा आवेग त्यातून समोर आले. त्यानंतर 'जा रे कागा जा' हे शब्द घेऊन 'देसी राग' सादर केला. चैती गान प्रकारातील सोबत 'निंदीया जगा ये' यामधून हळवी लंकेर या रागाचे वेगळेपण सांगून केली. मैफलीचा समारोप भैरवीने झाला. 'सजनवा सावन बितो जाये' हे शब्द नव्या मैफिलीसाठी आस जागवणारे होते.

नर्मदा परिक्रमा अनुभव कथन

नर्मदा परिक्रमा म्हणजे आत्मशोधाचा प्रवास असून जीवन जाणीवांना बळकटी देणारा नव्या जगण्याचा शोध आहे. एकाच जीवनातून नव्या जीवनाचा प्रत्यय देणारी ही यात्रा आतल्या अनेक शक्यतांना विस्तारणारी आहे. राग, लोभ, अहंकार, भौतिक सुख, याच्या पलीकडे खरा माणूस शोधण्याची ही खडतर प्रयोगशाळा आहे, असे प्रतिपादन विशाल मित्रा यांनी केले. श्री. मित्रा म्हणाले, प्रतिकूल परिस्थितीत जीवन जगण्याची कला नर्मदा परिक्रमेचा प्रवास आपल्याला शिकवतो. नव्या संस्कृतीचा हा प्रवास आहे. आयुष्य बदलवून टाकणारा हा अनुभव आहे. सुखाचा शोध, आसक्ती, मोह, माया, क्रोध यांवर विजय मिळवण्याचा यातून मार्ग सापडतो, असेही श्री. मित्रा म्हणाले. तीन हजार नऊशे साठ किलो मीटर, एकशे साठ दिवसांच्या नव्या जगाची ही सफर अचंबित करणारी होती. १९ मे २०१९ रोजी झालेल्या या कार्यक्रमाचे स्वागत व प्रास्ताविक 'मेक वर्ल्ड बेटर'च्या मंजू बेळे-राठी यांनी केले. यावेळी मंजू बेळे-राठी यांनीही नर्मदा परिक्रमेचे अनुभव कथन केले. मित्रा यांचे स्वागत 'अशोका ग्रुप'चे अध्यक्ष अशोक कटारिया यांनी केले.

बालनाट्य शिबिराचा समारोप

आजच्या इंटरनेटच्या जगात मुलांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी शिबिरे मोलाची भूमिका बजावत असतात. त्यांच्यात आत्मविश्वास निर्माण करत असतात. संवाद हरवलेल्या या काळात नाट्य शिबिरातून सुसंवादाची, स्वतःला शोधण्याची प्रक्रीया नव्याने सुरू होते. तेच अशा शिबिरांचे यश आहे, असे प्रतिपादन 'विश्वास ज्ञान प्रबोधिनी अँड रिसर्च इन्स्टिट्यूट'चे अध्यक्ष डॉ. मनोज शिंपी यांनी केले. सुप्रसिद्ध नाट्यकलावंत लक्ष्मी पिंपळे यांच्या मार्गदर्शनाखाली 'बालनाट्य शिबिरा'चे आयोजन क्लब हाऊस येथे करण्यात आले होते. त्याच्या समारोप प्रसंगी ते बोलत होते. शिबिराची संकल्पना विश्वास जयदेव ठाकूर यांची होती. डॉ. शिंपी पुढे म्हणाले, मुलांच्या जडणघडणीत पालकांची भूमिका महत्त्वाची असते. मुलांची मानसिकता निरोगी राहावी, याकरिता त्यांना आवडत्या क्षेत्रात करियर करण्याची संधी द्यावी. त्यातून त्यांना जीवनाचा खऱ्या अर्थाने आनंद मिळेल. शिबिर मार्गदर्शक लक्ष्मी पिंपळे म्हणाल्या, मुलांमधील उपजत गुणांना नाट्यशिबिराच्या माध्यमातून व्यासपीठ मिळत असते व सादरीकरण करण्याचा आत्मविश्वास निर्माण होतो. शिबिरार्थींनी यावेळी विविध नाटिका व कविता सादर केल्या. त्या माकड व टोपीवाला, लाकुडतोड्या व कु-हाड, तसेच पाऊस, परीची शाळा, फुलपाखरू, सूर्य, चित्ता, पुस्तक हाती घेऊया आदी कवितांचा समावेश होता. त्यानंतर शिबिरार्थींना डॉ. मनोज शिंपी यांच्या हस्ते प्रमाणपत्र वाटप करण्यात आले.

'चार सख्य चौवीस'- अभिवाचन

मानवी नातेसंबंध, जगण्याची उत्कटता, जगण्यातले वैविध्यपण, माणूस म्हणून जगण्याची नेमकी गरज, काळाला पुरून उरणान्या नात्यांची उपयुक्तता, काळाचा वेग आणि कौटुंबिक अस्वस्थता यांचा अनोखा वेध 'चार सख्य चौवीस' कथांच्या अभिवाचनातून रसिक घेत होते. संपदा जोगळेकर-कुलकर्णी यांच्या 'ध्यानस्थ' कथेने अभिवाचनाची सुरुवात झाली. त्यानंतर सोनाली लोहार यांनी 'कालाय तस्मै नमः' या कथेतून जगण्यातील गुंतवळ, अपुरेपण, आतली धुसफूस प्रभावीपणे मांडली. कथेतून आजूबाजूचे चित्र जसेच्या तसे उभे राहत होते. संवादातील तरलता, भाषेचा स्वाभाविक वापर कथांची परिणामकारकता वाढवत होता. सुप्रसिद्ध अभिनेत्री संपदा जोगळेकर-कुलकर्णी, हर्षदा बोरकर, निर्मोही फडके, सोनाली लोहार या चौघी जणींनी हा कथाविष्कार सादर केला. 'विश्वास ग्रुप'चे कुटुंबप्रमुख विश्वास ठाकूर हे या कार्यक्रमाचे आयोजक होते. संयोजक विनायक रानडे होते. 'विश्वास हब' येथे हा कार्यक्रम संपन्न झाला. चार समविचारी, सहसंवेदना असणाऱ्या मैत्रिणींनी कथामधून आजचे जगण्याचे नेमके विश्व उभे केले. स्त्री लेखिकांच्या अभिव्यक्तीचा नवा आविष्कार, भाषेचे वेगळेपण घेऊन समोर आला. बदलत्या वास्तवाचे नेमकं चित्रण रसिकांना अनुत्तरीत करत होते. आ. हेमंत टकले यांनी मनोगत व्यक्त केले. ते म्हणाले, स्त्रियांनी केलेले लेखन हे नवी उर्मी आणि गरज घेऊन निर्माण होत आहे. त्यातून समाजाचं

नेमकं प्रतिबिंब पडत आहे. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. हरी विनायक कुलकर्णी यांनी केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन राजश्री शिंपी यांनी केले. संपदा जोगळेकर-कुलकर्णी यांचा सन्मान आ. हेमंत टकले यांनी, हर्षदा बोरकर यांचा सन्मान सारिका देशपांडे, निर्मोही फडके यांचा सन्मान विनायक रानडे, सोनाली लोहार यांचा सन्मान डॉ. मनोज शिंपी यांनी केला. आभार प्रदर्शन विनायक रानडे यांनी केले.

चित्रपट चावडी : 'वॅगबॉण्ड'

सुप्रसिद्ध फ्रान्स दिग्दर्शक अँनेस वरदा यांचा 'वॅगबॉण्ड' हा चित्रपट ३१ मे २०१९ रोजी दाखविण्यात आला. दक्षिण फ्रान्समध्ये ग्रामीण भागात एक तरुण मुलीचे प्रेत बर्फात गोठलेल्या अवस्थेत सापडते. तिच्या ओळखीबद्दल पोलीस अनभिज्ञ असतात. मग प्रवास सुरू होतो, तिच्या अनिर्बंध वागण्याचा, फिरण्याचा, तिच्या बेफिकीरीचा व प्रवासाचा! दारिद्र्य, गोठवून टाकणारी थंडी, भूक, असुरक्षितता यांच्याशी सामना करणारी कोण होती ती तरुणी? गूढ तसेच आकर्षून घेणारे, अवहेलना व गैरवर्तनांना बळी पडणारे तिचे व्यक्तिमत्त्व चित्रपट संपल्यावरही तुमचा पाठलाग करत राहते. सन १९८५मध्ये प्रदर्शित झालेल्या या फ्रेंच चित्रपटाचा कालावधी १०५ मिनिटांचा आहे.

कृत्रिम अवयव व साधने वाटप करण्यासाठी मोफत नाव नोंदणी व मोजमाप/तपासणी शिबिर

दिव्यांग बांधवांचे पुनर्वसन हा समाजासाठी मूलभूत जाणीवेचा भाग असून यासाठी प्रत्येकाने जबाबदारी घेणे गरजेचे आहे. तसेच त्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी पालकत्वाचा दृष्टिकोन जोपासण्याचीही गरज आहे. त्यांच्यात आत्मविश्वास व बळ निर्माण करण्याबरोबरच त्यांना हक्क मिळवून देण्यासाठी एकत्रित प्रयत्नांची गरज आहे, असे प्रतिपादन यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई, विभागीय केंद्र नाशिकचे कार्याध्यक्ष विश्वास ठाकूर यांनी केले.

सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान अपंग हक्क विकास मंच मुंबई, महात्मा गांधी सेवा संघ, समाज कल्याण विभाग, जिल्हा परिषद नाशिक आणि विश्वास ग्रुप यांच्या संयुक्त विद्यमाने नाशिक जिल्ह्यातील सर्व प्रवर्गातील गरजू दिव्यांग बंधु-भगिनींना आवश्यकतेनुसार लागणारे कृत्रिम अवयव व साधने वाटप करण्यासाठी मोफत नाव नोंदणी व मोजमाप/तपासणी शिबिराचे आयोजन ३ जून २०१९ रोजी कुसुमाग्रज स्मारक येथे करण्यात आले. या तपासणी शिबिरामध्ये व्हील चेअर, श्रवणयंत्र, कुबडी, एम.आर. किट, कॅलिपर, स्प्लिंट, जयपुर फुट, क्मोड चेअर, वॉकर, चष्मा, एल्बो क्रचेस, वॉकिंग स्टीक, अंधचष्मा, अंधकाठी, ब्रेलकिट इत्यादी साहित्याचे वाटप करण्यात येणार होते.

शिबिरात तपासणी प्रकल्प समन्वयक जितेंद्र दाभाडे, तंत्रज्ञ वसीम खान व सहाय्यक तंत्रज्ञ कलीम शेख यांनी काम पाहिले.

चित्रपट चावडी

'फेसेस प्लेसेस'

सुप्रसिद्ध फ्रान्स दिग्दर्शक अँनेस वरदा यांचा 'फेसेस प्लेसेस' हा चित्रपट १४ जून २०१९ रोजी दाखविण्यात आला. अँनेस वरदा यांनी वयाच्या ९०व्या वर्षापर्यंत चित्रपट निर्मिती केली. त्यांनी आपल्या चित्रपटातून सर्वसामान्यांचे जगणे व त्यांचा जीवन व्यवहार मांडला. सिनेमा या माध्यमाचा उपयोग त्यांनी लोकसमूहांचं प्रतिबिंब म्हणून केला. कष्टकरी जनता, त्यांच्या मूलभूत प्रश्नांचा वेध घेणे ही त्यांची कलाविषयक भूमिका होती त्यांनी ती आयुष्यभर जपली. त्याचीच प्रचिती म्हणजे हा सिनेमा आहे. सन २०१७ मध्ये प्रदर्शित झालेल्या या सिनेमाचा कालावधी ९४ मिनिटांचा होता.

सूरविश्वास

पं. कुमार गंधर्व यांच्या सुरांचे स्मरण आणि पं. वसंतराव देशपांडे यांची विलक्षण गायकी यांची आठवण करून देणाऱ्या आपल्या स्वतंत्र शैलीचा गायनाविष्कार सादर करून सुखदा बेहेरे-दीक्षित यांनी 'सूर विश्वास'ची कोवळ्या स्वरांची सोनेरी रिमझिम १५ जून २०१९ रोजी आनंददायी केली. नव्या पिढीतील गायिका सुखदा बेहेरे-दीक्षित यांच्या गायनाचे पाचवे पुष्प गुंफले गेले. हर्षद वडजे (हार्मोनियम), गौरव तांबे (तबला) यांनी साथसंगत केली. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. स्मिता मालपुरे यांनी केले.

सुखदा बेहेरे यांनी मैफलीची सुरुवात 'नटभैरव' रागाने केली. बडा ख्यालचे शब्द होते; 'गुंज रही सब की रत' यातून एक आल्हाददायकता आणि स्वरांची हळूवार जाणीव वातावरणात घुमत राहिली. त्यानंतर छोटा ख्याल सादर केला. त्याचे शब्द होते 'सुरत चंदा जब तक फिरे' यातून स्वर, शब्द यांचा अनोखा आविष्कार समोर आला. ललत रागातील झपतालातील बंदीश त्यानंतर द्रुत बंदीश 'जारे बलमवा' सादर केली. नाट्यसंगीतातील गाजलेले पं. वसंतराव देशपांडे यांचे 'या भवनातील गीत पुराने' नाट्य परंपरेची आठवण करून देणारे होते. पं. कुमार गंधर्व यांचे 'एक सुर चराचर छाये' तून निर्गुण भक्तीचा अनुभव भक्तीमय करून गेला. याप्रसंगी पं. मकरंद हिंगणे, विराज रानडे, विश्वास ठाकूर यांचा विविध क्षेत्रातील उल्लेखनीय कार्याबद्दल सन्मान करण्यात आला.

लेखनाच्या निर्मिती क्षमतेचे व्यवस्थापन

प्रतिभावंत लेखक जीवनाकडे तटस्थपणे आणि नव्या दृष्टीने बघत असतो. त्यामुळे, लेखनात येणारे वास्तव वाचकाला आपलेसे वाटते. लेखक समाजाच्या मनोव्यापाराचा अभ्यास करत असतो व शोध घेत असतो. जीवनाच्या प्रवाहाच्या बदलत्या रंगाकडे खऱ्या लेखकाचे लक्ष असते म्हणून त्याची निर्मिती अभिजात व काळाला पुरून उरते, असे प्रतिपादन लेखक व कॉर्पोरेट व्यवस्थापन तज्ज्ञ डॉ. गिरीश वालावलकर यांनी केले. गिरीश वालावलकर यांच्या 'लेखनाच्या निर्मिती क्षमतेचे व्यवस्थापन' या विषयावरील व्याख्यानाचे आयोजन १५ जून २०१९ रोजी करण्यात आले होते. विश्वास ग्रुपचे कुटुंबप्रमुख विश्वास ठाकूर हे या

कार्यक्रमाचे आयोजक होते. संयोजक विनायक रानडे आहेत.

चित्रपट चावडी : 'संस्कार'

सुप्रसिद्ध दिग्दर्शक पट्टभिराम रेड्डी यांचा 'संस्कार' हा चित्रपट २१ जून २०१९ रोजी दाखविण्यात आला. दिवंगत अभिनेते, नाटककार व दिग्दर्शक गिरीश कर्नाड यांची यात प्रमुख भूमिका आहे. सुप्रसिद्ध लेखक यू. आर. अनंतमूर्ती यांच्या संस्कार कादंबरीवर आधारित हा चित्रपट असून 'संस्कार' या कादंबरीत ग्रामीण जीवनाचं चित्रण आहे. एका व्यसनी आणि समाजाच्या मते अनैतिक वर्तन करणाऱ्या इसमाच्या मृत्यूनंतर तो ब्राह्मण होता म्हणून त्याच्यावर ब्राह्मणांच्या पद्धतीप्रमाणे अंत्यसंस्कार करावेत की नाही या प्रश्नावरून संपूर्ण गांव दुभंगलं जातं असं हे कथन या चित्रपटात आहे. संस्कार चित्रपटातील अभिनय श्याम बेनेगल यांनी पाहिला होता आणि त्यानंतर बेनेगल यांनी 'निशांत' सिनेमात कर्नाड यांना भूमिका दिली. म्हणूनच कर्नाड यांच्या हिंदी चित्रपटातील अभिनयाचं करियर सुरू झालं.

योगदिन

योगसाधना ही उत्तम जीवनप्रणाली असून त्याचा जीवनात समावेश करून जीवन चैतन्यमय करावे. योगामुळे रोगप्रतिकारक शक्तीत वाढ होते. मनाला बळ मिळते व सकारात्मक विचारप्रवाह होण्यास मदत होते. शरीर, मन व श्वासोच्छ्वास यांचा संयोग योगसाधनेत होतो. तो आनंदी जीवनशैलीचा भाग आहे. निरामय व निरोगी जीवनाचा योगा हा प्रभावी मंत्र आहे. योगसाधना ही शारीरिक, मानसिक स्थैर्य देणारी शक्ती आहे. प्राणायामातून श्वासावर नियंत्रण तर होतेच त्याचबरोबर एकाग्रता, चिंतनाची शक्ती विकसित होते असे प्रतिपादन योगप्रशिक्षक रेवती नरवाडे यांनी केले. नरवाडे यांनी मकरासन, सेतूबंधासन, कपालभाती, अनुलोम, विलोम, ताडासन, वज्रासन, भुजंगासन अशी विविध आसने २१ जून २०१९ रोजी उपस्थितांकडून करून घेतली आणि आसनांची अभ्यासपूर्ण माहिती दिली. या सामूहिक योग साधनेसाठी मोठ्या प्रमाणावर साधक उपस्थित होते.

चित्रपट चावडी : 'आयवानस् चाईल्डहूड'

सुप्रसिद्ध रशियन दिग्दर्शक आंद्रे तारकोवस्की यांचा 'आयवानस् चाईल्डहूड' हा चित्रपट ५ जुलै २०१९ रोजी दाखविण्यात आला. रशियन चित्रपट दिग्दर्शक आंद्रे तारकोवस्की यांचा 'आयवानस् चाईल्डहूड' (१९३२-१९८६) हा सर्वश्रेष्ठ चित्रपट आहे. त्यांच्या प्रदीर्घ चित्रपट कारकिर्दीत त्यांनी फक्त सात चित्रपट बनविले व ते सर्व जागतिक चित्रपटाच्या इतिहासात सर्वोत्कृष्ट समजले जातात. त्यांचे सर्वच चित्रपट काव्यात्म, आध्यात्मिक व सत्याचा शोध घेणारे आहेत. त्यांचा सर्वात पहिला चित्रपट आयवानस चाईल्डहूड (१९६२) ही बारा वर्षांच्या अवोध आयवानची गोष्ट आहे. दुसऱ्या महायुद्धाच्या धामधुमीत हिटलरचे सैन्य रशियात वेगाने मुसंडी मारत असताना आयवान रशियन सैन्यात एक सामान्य मदतनीस असतो. हा चित्रपट रशियन अधिकारी व आयवान

मधील संबंध हळूवारपणे उलगडतो. १९६२ साली प्रदर्शित झालेल्या या चित्रपटाचा कालावधी ८४ मिनिटांचा होता.

दिव्यांग व्यक्तींना कृत्रिम अवयव व साधनांचे मोफत वाटप

सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय भारत सरकार, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान-अपंग हक्क विकास मंच मुंबई, महात्मा गांधी सेवा संघ परभणी, समाज कल्याण विभाग जिल्हा परिषद, नाशिक व विश्वास ग्रुप यांच्या संयुक्त विद्यमाने विविध प्रवर्गातील दिव्यांग व्यक्तींना आवश्यक कृत्रिम अवयव व साधनांचे मोफत वाटप करण्यासाठी १६ जुलै २०१९ रोजी शिबिराचे आयोजन करण्यात आले त्याप्रसंगी श्री. ठाकूर बोलत होते. ते म्हणाले दिव्यांग व्यक्तींनी अनेक क्षेत्रात आपल्या कर्तृत्वाने वेगळेपण निर्माण केले आहे. ते समाजासाठी आदर्शवत आहेत.

शिबिरात १५०हून अधिक दिव्यांग व्यक्तींना व्हील चेअर, श्रवण यंत्र, कुबडी, एमआर किट, कॅलिपर स्प्लिट, जयपूर फूट, क्मोड चेअर, वॉकर एल्बो', क्रचेस इ. साहित्याचे वाटप करण्यात आले. याप्रसंगी बोलताना जिल्हा परिषदेचे वैद्यकीय सामाजिक कार्यकर्ते विजय पाटील यांनी शासनाच्या दिव्यांग व्यक्तींसाठी विविध योजनांची व अशा शिबिरांच्या माध्यमातून होणाऱ्या फायद्यांची माहिती दिली. याप्रसंगी प्रकल्प संयोजक के. एस. उईके उपस्थित होते. तसेच जितेंद्र दाभाडे, ज्ञानेश्वर जाधव, शेख कलिम, नसिम खान यांनी शिबीरार्थींची तपासणी करून साहित्याचे वाटप केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन मनीषा पगारे यांनी केले.

अबॅकस प्रशिक्षण कार्यशाळा

गणिताची आवड असणाऱ्या १०वी, १२वीच्या विद्यार्थ्यांसाठी तसेच डी.एड., बी.एड, पदवीधर, तसेच यांना प्रशिक्षण घेऊन शिक्षणक्षेत्रात काम करू इच्छिणाऱ्यांसाठी विश्वास ग्रुपतर्फे अबॅकस शिक्षक, प्रशिक्षक कार्यशाळा शुक्रवार १९ ते रविवार २१ जुलै २०१९ सकाळी ११ ते दुपारी १ या वेळेत विश्वास क्लब हाऊस, ठाकूर रेसिडेन्सी, गंगापूररोड, नाशिक येथे आयोजित करण्यात आली होती. या कार्यशाळेत नरेंद्र निकुंभ यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यशाळेत अबॅकस गणिती तंत्राद्वारे बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार, भागाकार करणे, पाढे बनविणे ह्या प्रक्रिया जलद गतीने करता येतात याचे प्रात्यक्षिक दाखविण्यात आले. या तंत्राद्वारे विद्यार्थ्यांसाठी एकाग्रता, क्रिएटिव्हिटी, स्मरणशक्ती या गुणात वाढ होते व गणिताची भीती न राहता गणित विषय सोपा होतो याविषयी टिप्स देण्यात आल्या. तसेच कार्यशाळेत प्रशिक्षणार्थी विद्यार्थ्यांना प्रात्यक्षिक स्वरूपात शिकविण्याची सुवर्ण संधी मिळाली. सहभागी विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र देण्यात आले.

चित्रपट चावडी : 'आंद्रे रूबलेव'

सुप्रसिद्ध रशियन दिग्दर्शक आंद्रे तारकोवस्की यांचा 'आंद्रे रूबलेव' हा चित्रपट डिझास्टर मॅनेजमेंट अॅण्ड ट्रेनिंग हब, ठाकूर रेसिडेन्सी, नाशिक येथे दाखविण्यात आला. आंद्रे रूबलेव हा चित्रकार १४व्या शतकाच्या अखेर व १५व्या शतकाच्या सुरुवातीला रशियात होऊन गेला. हा त्याचा रूढ अर्थाने चरित्रपट आहे. तारकोवस्की हा अत्यंत संयत व तणावरहित

गतीने चित्रप्रतिमांची व दृश्यांची एक सुंदर इमारत रचतो. ऑगस्टमधील वादळ, हिवाळ्यातील बर्फाच्छादित शेते, शेतकरी व धर्मगुरूंचा खडतर निसर्गाशी चाललेला संघर्ष, उच्च वर्णियांची घोड्यावरून रपेट अशा अनेक दृश्यांमधून आंद्रे रूबलेव हा चित्रकार उलगडत जातो. या पार्श्वभूमीवर कलाकार व धर्मगुरू असलेला रूबलेवचा आंतःसंघर्षही चितारला आहे.

सूरविश्वास

शास्त्रीय संगीत ते भक्ती संगीत अशा सुमधुर आणि प्रयोगशील स्वरांची मेजवानी रसिकांना अनुभवण्यास मिळाली. निमित्त होते सूरविश्वास मैफिलीत सुप्रसिद्ध गायक पं. मकरंद हिंगणे यांचे गायन. सूरविश्वासचे सहावे पुष्प त्यांनी गुंफले. मैफलीची सुरुवात आज बधाई बाजे... घनश्याम कृष्णाच्या जन्मानंतर गोकुळात श्रावण मेघांनी आच्छादित वातावरणात जणू सूर्योदय झाला. नंद यशोदेचे सगळे अभिनंदन करू लागले. हा हर्षो ह्लास सालगवरीली रागाच्या स्वरांनी श्रोत्यांसमोर साकारला. काहीशा अनवट अशा, दक्षिण भारतीय संगीतातील या रागानंतर 'दरस बिन सूनों' ही बंदिश सादर केली आणि वातावरणात स्वरांची रिमझिमच जणू सुरू झाली.

त्यानंतर आषाढाच्या घनगर्द वातावरणात कवी शंकर रामाणी यांचे 'रंध्रात पेरिली मी आषाढ दर्द गाणी' ही पं. जितेन्द्र अभिषेकी यांनी गायलेली प्रसिद्ध स्वररचना सादर केली. विराणीची हुरहूर अस्वस्थ करीत असताना नंतरच्या 'आम्हा न कळे ज्ञान' या चोखोबांच्या रचनेने आणि 'अवघे गरजे पंढरपूर' या भक्तीगीताने सभागृह भक्तीमय झाले. २० जुलै २०१९ रोजी झालेल्या या कार्यक्रमात आनंद अत्रे (हार्मोनियम), नितीन पवार (तबला) व सुखदा बेहेरे, केतन इनामदार, अजिंक्य जोशी, शुभंकर हिंगणे, अमोल पाळेकर यांनी साथसंगत केली. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. स्मिता मालपुरे यांनी केले.

चित्रपट चावडी :

'नॉस्टॅलजिया'

'चित्रपट चावडी' उपक्रमांतर्गत सुप्रसिद्ध रशियन दिग्दर्शक आंद्रे तारकोवस्की यांचा 'नॉस्टॅलजिया' हा चित्रपट ३ ऑगस्ट, २०१९ रोजी दाखविण्यात आला.

हा चित्रपट म्हणजे रशियन कवी आंद्रे गोर्शकोव्ह व त्याची दुभाषी युजेनिया यांचा अठराव्या शतकातील इटली मधील एका छोट्या स्या असलेल्या शहरातील रशियन संगीतकाराचा शोधाचा प्रवास आहे. शांततेचा अतिशय प्रभावीपणे केलेला वापर, अप्रतिम छायाचित्रण व अतीताची ओढ ह्यामुळे नॉस्टॅलजिया एक अविस्मरणीय अनुभव देऊन गेला. १९८३ साली प्रदर्शित झालेल्या या चित्रपटाचा कालावधी १२५ मिनिटांचा होता.

सूर विश्वास

सूर विश्वासचे सातवे पुष्प गायिका कल्याणी दसककर-तत्त्ववादी यांच्या गायनाने १० ऑगस्ट, २०१९ रोजी गुंफले गेले. ईश्वरी दसककर

(हार्मोनियम), सारंग तत्त्ववादी (तबला), गंधाली आफळे (तानपुरा) यांनी साथसंगत केली. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन विनायक रानडे यांनी केले. 'विश्वास ग्रुप'चे कुटुंबप्रमुख विश्वास ठाकूर हे या उपक्रमाचे आयोजक होते. संकल्पना विनायक रानडे यांची होती.

विविध क्षेत्रात केलेल्या उल्लेखनीय कार्याबद्दल काही मान्यवरांना यावेळी सन्मानित करण्यात आले. त्यात 'पं. भीमसेन जोशी पुरस्कारा' बद्दल पं. अविराज तायडे यांना तर कवी किशोर पाठक यांना 'बेचकीत जन्मतो जीव' या काव्य संग्रहाच्या पुरस्काराबद्दल व चित्रकार रविंद्र दंडगव्हाळ यांना भारतीय डाक सेवेच्या राष्ट्रीय चित्र स्पर्धेत पुरस्काराबद्दल अॅड. नंदकिशोर भुतडा, कॅप्टन आनंद बोडस व विश्वास ठाकूर यांच्या शुभहस्ते गौरविण्यात आले. कलाकारांचा सत्कार डॉ. विकास गोगटे, देवेंद्र बापट, आर्कि संजय पाटील व विश्वास ठाकूर यांच्या हस्ते करण्यात आला.

युवा स्वतंत्रता ज्योत रॅली

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई, विभागीय केंद्र नाशिक, नवमहाराष्ट्र युवा अभियान, विश्वास को.- ऑप. बँक लि., नाशिक, विश्वास ज्ञानप्रबोधिनी अॅण्ड रिसर्च इन्स्टिट्यूट, नाशिक, सारस्वत बँक व रेडिओ विश्वास ९०.८ कम्युनिटी रेडिओ विश्वास गार्डन यांच्या संयुक्त विद्यमाने ७३व्या स्वातंत्र्य दिनाच्या पूर्वसंध्येला, १४ ऑगस्ट २०१९ रोजी युवा स्वतंत्रता ज्योत रॅली'चे आयोजन करण्यात आले.सायंकाळी ७ वाजता हुतात्मा चौक, गंगापूर रोड येथून रॅलीला प्रारंभ झाला. गंगापूरनाका, के.टी.एच.एम. महाविद्यालय, अशोकस्तंभ, मेहेर सिग्रल, हुतात्मा स्मारक सीबीएस येथे रॅलीचा समारोप झाला. त्यावेळी राज्यघटनेच्या सरनाम्याचे वाचन. डॉ. मनोज शिंपी, विनायक रानडे यांच्या बरोबर उपस्थितांनी केले, भारतमातेच्या वेशातील मुलगी सजविलेल्या रथात विराजमान झालेली होती. यावेळी उपस्थित युवकांनी देशभक्तीपर गीतांनी व घोषणांनी वातावरणात चैतन्य निर्माण केले. रॅलीत अनेक सामाजिक संस्था उत्स्फूर्तपणे सहभागी झाल्या होत्या. रॅलीमध्ये प्रसाद पाटील, कैलास पाटील, विनय अंधारे, जयंत जोगळेकर, भूषण काळे, मिलिंद धटिंगण, विक्रम उगले, सारिका देशपांडे, गोरख चव्हाण, वसंत ठाकरे, विवेकराज ठाकूर, मंदार ठाकूर, कैलास सूर्यवंशी, किशोर त्रिभुवन, रमेश बागुल, सुरेश वाघ, भूषण भोसले, महेंद्र पवार तसेच विविध क्षेत्रातील मान्यवर सहभागी झाले होते.

स्वातंत्र्य दिन

देशासाठी लढणाऱ्या वीरांचं स्मरण करून देशभक्तीचा, क्रांतीचा आविष्कार कवींनी प्रभावीपणे सादर करून वातावरणात जल्लोष निर्माण केला. 'स्वातंत्र्य' जपण्यासाठी देश रक्षणासाठी सर्वांनी सज्ज राहायला हवे असा निर्धारच कवितांमधून कवी मांडत होते. मातृभूमीला स्वतंत्र करण्यासाठी जीवाचे रान करणाऱ्या सैनिकांचे स्मरणही कवितांतून येत होते. 'स्वातंत्र्याचे गीत नव्याने गाऊ' या विषयावरील कवी संमेलनाचे आयोजन करण्यात आले होते. त्यात हा आविष्कार रसिकांना अनुभवण्यास

मिळाला.

कवी संमेलनाचे अध्यक्ष म्हणून सुप्रसिद्ध कवी अशोक निलकंठ सोनवणे उपस्थित होते. संमेलनाचे सूत्रसंचालन कवी रविंद्र मालुंजकर यांनी केले. कार्यक्रमाची संकल्पना प्रतिष्ठानचे कार्याध्यक्ष विश्वास जयदेव ठाकूर यांची होती.

कवींनी 'स्वातंत्र्य' या विषयावरील कवितांचे सादरीकरण केले. त्यात पोवाडा, गझल, गेय कविता अशा विविध प्रकारातून देशाविषयी आपल्या भावना व्यक्त केल्या. यामध्ये शालेय विद्यार्थी ते ज्येष्ठ कवी नाशिकबरोबरच निफाड, सिन्नर, पिंपळगाव, घोटी येथून सहभागी झाले होते. दर्जेदार कविता व कवींची उत्स्फूर्त उपस्थिती नाशिकच्या काव्य क्षेत्रासाठी निश्चितच अभिमानास्पद आहे.

कवी राज शेळके यांनी 'स्वातंत्र्याचे प्रतीक आमच्या अभिमानाची भाषा, एकजुटीने निशाण, आमच्या जगण्याची अभिलाषा, भारतभूच्या जयकाराला गर्वाने गर्जतो एक तिरंगा, अखंड हिंदुस्थानाला पोसतो,' या ओळीतून देशाची अखंडता, अभिमान व्यक्त केला.

कवी अरुण सोनवणे यांनी 'उज्वल माझा देश तयाची उर्जस्वल ही माती, या मातीशी इमान अमुचे, या मातीशी नाती' या ओळीतून मातीशी इमान राखण्याचे आश्वासन दिले व देशाच्या समृद्धीची लौकिकाची जाणीव करून दिली. कवी प्रशांत केंदळे यांनी 'या मातीचा वास मिळाला, आभाळाचा श्वास मिळाला, स्वातंत्र्याचा अर्थ कळायला, मोठ्या कारावास मिळाला' यातून प्राणपणाने लढणाऱ्या वीरांचे स्मरण केले व स्वातंत्र्याचा अर्थ कष्टातून मिळाल्याची जाणीव व्यक्त केली. विविध कवींनी आपल्या दर्जेदार कविता सादर केल्या. त्यात रमेश हरी संवत्सरकर, चंद्रकांत वासुदेव गोडबोले, पांडुरंग यादव पानसरे, शुभम दिगंबर मोरे, अमोल नामदेव चिने, राधाकृष्ण साळुंके, गणेश पवार, नामदेव जाधव, विलास पंचभाई, अजय बिरारी, वृषाली साटम-पोहरे, सचिन मोहिते, विलास गोडसे, प्रशांत कापसे, शिवाजी क्षीरसागर या कवींचा समावेश होता.

शिक्षण कट्टा : शाडू माती गणेश मूर्ती कार्यशाळा

पर्यावरणाचे जतन व संवर्धन ही आपली सर्वांची जबाबदारी असून त्यासाठी 'इको फ्रेंडली' ही संकल्पना प्रत्येकाने आपल्यात रुजवणे म्हणजे निसर्गाशी मैत्री होय. त्यासाठी शाडू मातीपासून गणेशमूर्ती तयार करून प्रत्येकाने आदर्श निर्माण करावा असे प्रतिपादन सौ. राजश्री शिंपी यांनी केले.

कार्यक्रमाचे आयोजन २० ऑगस्ट २०१९ रोजी महानगरपालिका शाळा क्र. ४३, अटल बिहारी वाजपेयी प्राथमिक विद्यामंदिर, काठे गल्ली येथे करण्यात आले होते. संकल्पना विश्वास ग्रुपचे कुटुंबप्रमुख विश्वास जयदेव ठाकूर यांची होती. पर्यावरण जागृतीचा, रक्षणाचा अनोखा संदेश देणारी 'शाडू माती पासून गणेश मूर्ती कार्यशाळा' विद्यार्थ्यांमध्ये नवी जाणीव निर्माण करणारी ठरली. यात १००हून अधिक विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. सौ. शिंपी यांनी शाडू मातीचे फायदे विशद केले व विद्यार्थ्यांकडून

गणेश मूर्ती बनवून घेतल्या. गणेशोत्सवात ध्वनी व जलप्रदूषण होत असल्याने ते रोखण्याचे आवाहन केले. कार्यशाळेचे स्वागत व प्रास्ताविक मुख्याध्यापक प्रशांत पाटील यांनी केले. ते म्हणाले, पर्यावरणाविषयी लोकजागृती करण्यासाठी शाळा-महाविद्यालयांमधून असे उपक्रम राबवण्याची गरज आहे. त्याच प्रयत्नांचा हा भाग आहे. यावेळी शाळेचे शिक्षक धनंजय शुक्ला, नामदेव बागूल, रोहिदास कोकणी, अंकुश तळपे, निता आमले यांनी मेहनत घेतली. या प्रसंगी मनिषा पगारे, ममता जाधव, ज्ञानेश्वर शिरसाठ उपस्थित होते.

शाडू मातीपासून गणेश मूर्ती कार्यशाळेचे आयोजन राजश्री शिंपी यांच्या मार्गदर्शनाखाली पंचवटी माध्यमिक विद्यालय, क्रांती नगर, पंचवटी येथे २१ ऑगस्ट २०१९ रोजी करण्यात आले होते. यात ११०हून अधिक विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. स्वागत व प्रास्ताविक शाळेचे मुख्याध्यापक व्ही. के. आहिरे यांनी केले. दीपांजली महाजन यांनीही मार्गदर्शन केले. शाळेचे शिक्षक एस.एस. आव्हाड, सौ. एन.सी. कारे, व्ही. एन. सोमवंशी, एम.डी. चव्हाण, जी.व्ही. लहामगे, ए.के. निकुळे, पूनम सोनवणे व सेवक एस. एस. आहिरे यांनी बरीच मेहनत घेतली. या प्रसंगी मनिषा पगारे, ज्ञानेश्वर शिरसाठ उपस्थित होते.

'यशवंत शब्द गौरव महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा'

समाज संकेतांना धक्का देणारी माध्यमक्रांती झाल्याने लोकशाहीची प्रक्रिया तीव्र होईल अशी जाणीव निर्माण होण्याऐवजी आज आपण जास्तीत जास्त व्यक्तिवादी होत चाललो आहोत. त्यातूनच माणसांमाणसांत हिंसा उफाळून येत आहे. ते रोखण्यासाठी उत्तम वाचन आणि सभोवतालाकडे सजगपणे पाहणे गरजेचे आहे व त्यासाठी माध्यमांचा अनावश्यक वापर टाळावा, असे प्रतिपादन प्रा. मिलिंद मुरुगाकर यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई-नवमहाराष्ट्र युवा अभियान व एच.टी.पी. कला, आर.वाय. के. विज्ञान महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने २२ ऑगस्ट २०१९ रोजी कनिष्ठ व वरिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांकरिता विभागीय यशवंत शब्दगौरव महाविद्यालयीन राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. एच.पी.टी. महाविद्यालयात ही स्पर्धा झाली. स्पर्धेत नाशिक, धुळे, नंदूरबार, जळगांव येथील महाविद्यालयातून शंभरहून अधिक विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. स्पर्धेतील विजेते खालीलप्रमाणे :

प्रथम क्रमांक : श्रुती बोरस्ते (एच.पी.टी. कला व आर.वाय.के. विज्ञान महाविद्यालय, नाशिक)

द्वितीय क्रमांक : सौरभ सोनार (डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर लॉ कॉलेज, धुळे)

तृतीय क्रमांक : शुभांगी ढोमसे (के.के. वाघ महाविद्यालय, पिंपळगाव (ब))

उत्तेजनार्थ : गायत्री वडघुले (के.टी.एच.एम. महाविद्यालय, नाशिक)

उत्तेजनार्थ : महिमा ठोंबरे (एच.पी.टी. कला व आर.वाय.के.)

विज्ञान महाविद्यालय, नाशिक)

परीक्षक म्हणून प्रा. अनंत येवलेकर, डॉ. शंकर बोन्हाडे, डॉ. राजेंद्र सांगळे, डॉ. संजय चपळगावकर यांनी काम पाहिले.

पारितोषिक वितरण सोहळ्याचे स्वागत व प्रास्ताविक करतांना यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई विभागीय केंद्र, नाशिकचे कार्याध्यक्ष विश्वास ठाकूर म्हणाले, विद्यार्थ्यांच्या भावी आयुष्यात आत्मविश्वास निर्माण होण्यासाठी, व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी वक्तृत्व कला आवश्यक आहे. त्यासाठीच अधिकाधिक वक्ते निर्माण होऊन, विविध विषयांवर सखोल वाचन आणि विचार मंथन होऊन सद्विचारांचा ओघ अखंड रहावा या उद्देशाने ही स्पर्धा आयोजित करण्यात आली आहे. परीक्षकांच्या वतीने मनोगत व्यक्त करतांना प्रा. अनंत येवलेकर म्हणाले, वक्तृत्व स्पर्धेत विषयाचे नेमके आकलन, अभ्यास, आवाजातील चढउतार यांचा संगम असणे महत्त्वाचे असते. अनेक विद्यार्थ्यांनी यात उत्तम सादरीकरण केले.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य व्ही. एन. सूर्यवंशी म्हणाले की, नवनवीन वक्ते निर्माण होण्याची गरज असून अशा स्पर्धामधून तो शोध घेता येतो. त्यासाठी हे व्यासपीठ आहे. ते निर्माण करण्यासाठी आम्ही प्रयत्न केला आहे. याप्रसंगी नवमहाराष्ट्र युवा अभियानचे संघटक निलेश राऊत, उपप्राचार्या डॉ. वृंदा भार्गवे, डॉ. लीना हुन्नरगीकर, प्रा. बी.यु. पाटील, विश्वजीत कदम, डॉ. उदया बासरकर, भूषण काळे आदिंनी परिश्रम घेतले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन महेश अर्चितलवार, बागेश्री पारनेरकर, प्राजक्ता नागपुरे यांनी केले.

चित्रपट चावडी : 'द मिरर'

चित्रपट चावडी उपक्रमांतर्गत सुप्रसिद्ध रशियन दिग्दर्शक आंद्रे तारकोवस्की यांचा 'द मिरर' हा चित्रपट २४ ऑगस्ट २०१९ रोजी दाखविण्यात आला.

रशियन दिग्दर्शक कवी आंद्रे तारकोवस्कीचा हा आत्मचरित्रात्मक चित्रपट आहे. हा चित्रपट प्रवास, त्याची स्मृती व स्वप्न यांच्या सीमारेषांवर खेळतो. त्याचप्रमाणे त्यांच्या स्वदेशाची रशियाची ही कहाणी आहे. १९३०चे दशक, दुसरे महायुद्ध व १९७० चे दशक अशा कालखंडांमध्ये विभागलेला हा चित्रपट इतिहास व एका प्रतिभावान चित्रपट दिग्दर्शकाची कहाणी यांचा अत्यंत काव्यात्मक मिलाफ आहे. १९७५ साली प्रदर्शित झालेल्या या चित्रपटाचा कालावधी १०७ मिनिटांचा होता.

शिक्षक दिन

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई विभागीय केंद्र नाशिक, विश्वास ग्रुप व मॉडर्न एज्युकेशन सोसायटी, नाशिक यांच्या संयुक्त विद्यमाने मॉडर्न एज्युकेशन सोसायटीमधील सेवानिवृत्त व उपक्रमशील शिक्षकांचा सत्कार शिक्षक दिनानिमित्त ५ सप्टेंबर रोजी आयोजित केला होता. त्याप्रसंगी प्रमुख अतिथी म्हणून शिक्षणतज्ज्ञ सचिन उषा विलास जोशी होते.

प्रतिष्ठानचे कार्याध्यक्ष विश्वास ठाकूर म्हणाले, शिक्षण ही जगण्याशी

निगडित गोष्ट आहे. त्यातून नव्या जाणिवांना आकाश मिळायला हवे. गुरु हा जीवनाच्या प्रत्येक टप्प्यावर नवे शिकवत असतो. त्याचा आदर करावा. कार्यक्रमात उपक्रमशील शिक्षक-श्रीमती सुरेखा राजेश पालवे, श्रीमती जया दगडू पाटील, सौ. निलांबरी आनंद क्षीरसागर, कु. सिमिता अशोक रामराजे, सौ. वीणा दिपक वाणी, श्रीमती नूतन मोठाभाऊ देवरे, सौ. वैशाली संजय जवादे, सौ. रोहिणी रमाकांत देशपांडे, श्रीमती सीमा बाबुराव रुद्रवंशी, सौ. मेघा राहूल जोशी, सौ. धनश्री प्रविण देशमुख, सौ. दिपिका विलास पाटील, निलेश तिवारी तसेच सेवानिवृत्त शिक्षक - सौ. अपर्णा अनिल जोशी, श्रीमती मंगला गणपत वनमाळी, श्री. दिलीप दौलत पवार, श्रीमती सुनंदा वसंत सोनार, सौ. स्मिता सतिश गायधनी, सौ. निर्मला विकास शेलार, सौ. रत्नमाला श्यामकांत भदाणे, सौ. मंदाकिनी सुभाष कुलकर्णी, सौ. स्मिता हेमंत मुजुमदार, सौ. आशा मंगेश मिशाळ, सौ. उषा वसंत शुक्ल आदींचा समावेश होता. प्रातिनिधिक मनोगत स्मिता मुजुमदार, बाजीराव जोर्वेकर, सुरेखा पालवे यांनी मांडले, सचिन जोशी यांचा सन्मान प्रतिष्ठानचे सचिव डॉ. कैलाश कमोद यांनी केला. परिचय निलेश तिवारी यांनी केला.

सदस्य कविता कर्डक, मॉडर्न एज्युकेशन सोसायटीचे उपाध्यक्ष विलास हावरे, कार्याध्यक्ष रंगनाथ शिरसाठ, कोषाध्यक्ष मधुकर बनकर, सहसेक्रेटरी डॉ. जयराम खोडे आदी मान्यवर उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन निलांबरी क्षीरसागर यांनी केले. आभार प्रदर्शन रंगनाथ शिरसाठ यांनी केले.

चित्रपट चावडी : 'बुमन अँट वॉर'

सुप्रसिद्ध आईसलँड दिग्दर्शक बेनेडीक्ट एरलींगसन यांचा 'बुमन अँट वॉर' हा चित्रपट ६ सप्टेंबर २०१९ रोजी दाखविण्यात आला. हाला ही साधारण पन्नाशीतील बाई कॉयर कंडक्टर व पर्यावरण अॅक्टीव्हिस्ट आहे. तिचे पर्यावरण प्रेम तिला भलतेच आव्हानात्मक आणि जोखमीची कामे करण्यास प्रवृत्त करते. तिच्या ह्या घातक कृत्यांमुळे आईसलँडचे सरकार व बहुराष्ट्रीय धातू कंपन्या चक्रावून जातात. त्यात हाला एका युक्रेनीयन मुलीला दत्तक घेऊ इच्छिते. पर्यावरणातील बदलामुळे होणारे दुष्परिणाम व ते थांबविण्यासाठी सज्ज झालेली हाला व तिचे वैयक्तिक आयुष्य, अशी थरारक व विनोदी कथा नक्कीच बोधक व रंजक आहे. २०१८ साली प्रदर्शित झालेल्या या चित्रपटाचा कालावधी १०१ मिनिटांचा होता.

चित्रपट चावडी : 'वॉल्टज् विथ बशीर'

सुप्रसिद्ध इस्राईली दिग्दर्शक अरी फोलमन यांचा 'वॉल्टज् विथ बशीर' हा चित्रपट २१ सप्टेंबर २०१९ रोजी दाखविण्यात आला. 'वॉल्टज् विथ बशीर' हा चित्रपट पहिल्या इस्राईल व लेबॅनॉन युद्धावर, जे १९८०च्या दशकात घडले, त्यावर आधारित आहे. ही दिग्दर्शक अरी फोलमनचीच गोष्ट आहे. अरीने ह्या युद्धात भाग घेतला होता. पण त्याला त्याचे विस्मरण झाले आहे. ह्या विस्मरणातून तो अनेक गोष्टी ज्या भूतकाळात घडल्या त्याचा शोध घेतो आहे. स्वप्न व सत्य यांच्या

सीमारेषेवरील त्याचा प्रवास तसेच युद्ध व त्याचे संहारक परिणाम असा हा विस्मयकारक प्रवास अद्भुत असाच होता. २००८ साली प्रदर्शित झालेल्या या चित्रपटाचा कालावधी ९० मिनिटांचा होता.

सूर विश्वास

शब्द आणि शब्दातील आशय स्वरांतून निथळताना होणारी रुग्ण रसिकांना आनंद देत होती आणि गाण्यातील गोडवा अनोखी स्वरानुभूती देत होता. शब्दसुरांतून ओठांवर रेंगाळणारी जाणीव रसिकांनी अलगद आणि नकळतपणे जपूनही ठेवली. निमित्त होते, 'सूरविश्वास'चे आठवे पुष्प. ते २८ सप्टेंबर २०१९ रोजी गायक ज्ञानेश्वर कासार यांनी गुंफले. डॉ. आशिष रानडे (हार्मोनियम), रसिक कुलकर्णी (तबला), श्रीपाद घोलप (तानपुरा), जाम्बती नागरे (तानपुरा), यांनी साथसंगत केली. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन विनायक रानडे व डॉ. स्मिता मालपुरे यांनी केले. 'विश्वास ग्रुप'चे कुटुंबप्रमुख विश्वास ठाकूर हे या उपक्रमाचे आयोजक होते. संकल्पना विनायक रानडे यांची होती.

मैफलीची सुरुवात 'राग मियांकी तोडी' या रागाने झाली. शब्द होते 'अब तो मोरे राम' यातून आल्हाददायक वातावरण निर्माण झाले. शब्दांची, लयीची नजाकत यातून समोर आली. त्यानंतर बंदिश सादर केली. 'मै सन लागी,' आर्तता आणि आठवणींचा माहौल याची वीण अलगद उसवली गेली. या बंदिशीनंतर ज्ञानेश्वर कासार यांनी आपली रचना सादर केली. 'कासे कहू मन की बिचरा'तून मनाची खोलवर अवस्था व्यक्त झाली. सुरांची ही मैफल राग अहिर भैरव रागापर्यंत येऊन ठेवली. प. अविराज तायडे यांची रचना सादर झाली. शब्द होते 'आवरे अव शाम'. मैफलीचा समारोप पं. जितेंद्र अभिषेकी यांनी गायलेल्या अंभंगांनी केला. अंभंग होते, 'सुखाचे जे सुख, चंद्रभागे तटी, पुंडलीका पाठी उभे ठाके' व 'अनंता तुला कोण पाहू शके, तुला गातसा वेद झाले मुके.' कार्यक्रमात विविध क्षेत्रात केलेल्या उल्लेखनीय कार्याबद्दल मान्यवरांना सन्मानित करण्यात आले. त्यात संगीत विषयात डॉक्टर पदवी प्राप्त केल्याबद्दल डॉ. आशिष रानडे, नृत्य विषयात डॉक्टर मिळाल्याबद्दल डॉ. सुमुखी अथनी, नवी दिल्ली येथील स्वर्ण भारत ट्रस्ट तर्फे शैक्षणिक क्षेत्रातील कार्याबद्दल 'नेक्स्ट जनरेशन अवॉर्ड' मिळाल्याबद्दल विजया लक्ष्मी मणेरिकर यांचा सन्मान अनुक्रमे सी.एल. कुलकर्णी, डॉ. मनोज शिंपी, पं. अविराज तायडे यांच्या शुभहस्ते करण्यात आला. कलाकारांचा सन्मान पं. जयंत नाईक, श्रीराम तत्त्ववादी, एन. सी. देशपांडे, मोहन उपासनी, माधुरी कुलकर्णी यांच्या हस्ते करण्यात आला.

'ज्येष्ठ नागरिक आनंद मेळावा'

ज्येष्ठ नागरिकांनी आपल्या कर्तृत्वाने इतिहास घडवला असून त्या इतिहासाचे आजच्या पिढीस वर्तमानात उपयोग करून भविष्यकाळ उज्वल करावा. आज समाजातील अनेक व्यक्ती सुसंवादापेक्षा अनावश्यक चर्चा करण्यात आनंद मानतात. त्यांतून संस्कारांचा व नैतिकमूल्यांचाही प्रश्न निर्माण झाला आहे. सत्याच्या बाजूने बोलण्याचे धाडसही समाज

हरवत चालला आहे. त्यासाठी ज्येष्ठानी आपल्या ज्येष्ठत्वाचा अधिकार गाजवण्याची गरज आहे व आपल्या अनुभवांचा, ज्ञानाचा उपयोग समाजाच्या नव्या जडणघडणीसाठी करावा असे प्रतिपादन ख्यातनाम विविध अॅड. जयंत जायभावे यांनी केले.

जागतिक ज्येष्ठ नागरिक दिनानिमित्त १ ऑक्टोबर २०१९ रोजी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई, विभागीय केंद्र नाशिक व लोकज्योती ज्येष्ठ नागरिक मंच यांच्या संयुक्त विद्यमाने प. सा. नाट्यमंदिर शालिमार येथे कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते त्याप्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून अॅड. जायभावे बोलत होते.

यावेळी मार्गदर्शन करताना जायभावे यांनी समाजात कायद्याविषयी असलेले अज्ञान व त्याकडे बघण्याचा दृष्टिकोन याविषयी विचार व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी म्हणून बोलताना ज्येष्ठ पत्रकार सुरेश भटेवरा म्हणाले, आज देशा झळा सोसून, लोकजीवनात तळागाळात जाऊन आपल्या आयुष्याला आकार दिला. म्हणूनच त्यांच्या विचारांची देशाला खरी गरज आहे. त्यासाठी ज्येष्ठानी आपल्या अनुभवांचे योगदान द्यावे. समाजाचा ढासळलेला जीवनस्तर ही समस्या निर्माण झाली आहे. महात्मा गांधी व भगवान बुद्धाचा विचारच समाजाला तारणार आहे. म्हणून त्यांच्या विचारांची जोपासना करावी.

यावेळी भटेवरा यांनी दिल्लीतील व पत्रकारीतेतील अनुभव कथन केले. स्वागत व प्रास्ताविक करतांना प्रतिष्ठानचे कार्याध्यक्ष विश्वास ठाकूर म्हणाले, ज्येष्ठ नागरिकांचे मूलभूत प्रश्न व जीवनव्यवहारात त्यांना हक्क व सन्मान मिळवून देण्यासाठी या आनंद मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले आहे. याप्रसंगी वैशिष्ट्यपूर्ण कार्य करणाऱ्या ज्येष्ठ नागरिकांना सन्मानित करण्यात आले. त्यात रामचंद्र काशिनाथ बर्वे, कमलाकर शंकरराव सबनीस, शिवाजी पुंजु जाधव, राधाकृष्ण रखमाजी जाधव, अलका खुशाल गारस, जितेंद्र येवले यांचा समावेश होता. सन्मानार्थींच्या वतीने कमलाकर सबनीस यांनी मनोगत व्यक्त केले. लोकज्योती ज्येष्ठ नागरिक मंचाच्या वतीने सचिव रमेश डहाळे यांनी मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन राजश्री मनोज शिंपी यांनी केले. तर आभार प्रदर्शन प्रतिष्ठानचे सचिव डॉ. कैलास कमोद यांनी केले.

कार्यक्रमास प्रतिष्ठानच्या सदस्या सौ. कविता कर्डक व लोकज्योती ज्येष्ठ नागरिक मंचचे अध्यक्ष सुरेश विसपुते, उपाध्यक्ष भा. रा. सूर्यवंशी, कार्याध्यक्ष डी. एम. कुलकर्णी तसेच विठ्ठलराव देवरे, देवराज सेंदाणे, वसंतराव पुंड, रंजन शहा, विठ्ठलराव सावंत, अॅड. दौलतराव घुमरे, रमेश देशमुख व ज्येष्ठ नागरिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. सदर कार्यक्रमासाठी विश्वास को-ऑप बँक लि., नाशिक, विश्वास ज्ञान प्रबोधिनी अॅण्ड रिसर्च इन्स्टिट्यूट नाशिक, सारस्वत बँक व रेडिओ विश्वास ९०.८ कम्युनिटी रेडिओ, विश्वास गार्डन यांचे सहकार्य लाभले आहे.

विभागीय केंद्र, औरंगाबाद

कार्यवृत्त

चित्रपट चावडी : रोप

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई-विभागीय केंद्र औरंगाबाद व एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय संचालित एमजीएम फिल्म आर्ट्स विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित चित्रपट चावडी उपक्रमांतर्गत शनिवार, दि. २३ फेब्रुवारी २०१९ रोजी सायं. ६वा. 'रोप' हा चित्रपट चित्रपती व्ही. शांताराम प्रेक्षागृह, एमजीएम फिल्म आर्ट विभाग, एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय, औरंगाबाद येथे दाखविण्यात आला.

'पॅट्रिक हॅमिल्टन' या नाटकावर आधारित १९४८ला प्रदर्शित अल्फ्रेड हिचकॉक दिग्दर्शित 'रोप' हा चित्रपट मानसिक गुन्हेगारीवर आधारित असून यामध्ये जेम्स स्टीवर्ट, जॉन डेल आणि फर्ली ग्रॅंगर यांच्या प्रमुख भूमिका आहेत. ब्रॅडन शॉ (जॉन डेल) आणि फिलीप मॉर्गन (फर्ली ग्रॅंगर) हे दोघे हार्वर्ड विद्यापीठातील जुना मित्र डेविड कॅटली (डिक होगन) याचा छोट्या दोरीच्या साहाय्याने गळा दाबून खून करतात. आपणही उत्तम हत्या करू शकतो, याच मानसिकतेतून ते ही हत्या करतात. आणि हे सिद्ध करण्यासाठी प्रेत एका मोठ्या लाकडी पेटीत बंद करून त्या पेटीवरच एका छोट्या पार्टीचे आयोजन करतात आणि तिथूनच सुरु होतो एक थ्रिलर चित्रपट....

चित्रपटास रसिक, विद्यार्थी, ज्येष्ठ नागरिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. यावेळी डॉ. रेखा शेळके, सुहास तेंडुलकर, एमजीएम फिल्म आर्ट विभाग प्रमुख शिव कदम, सुबोध जाधव आदींची उपस्थिती होती.

आधुनिक महाराष्ट्राचे जनक यशवंतराव चव्हाण जयंती

संपूर्ण देशात आता लोकसभा निवडणुकांचे बिगुल वाजले आहेत आणि याच काळात मराठवाडा भीषण दुष्काळाला तोंड देतोय, निवडणुकीच्या धामधुमीत दुष्काळग्रस्तांचे प्रश्न बाजूला पडण्याची भीती आहे. परंतु ते प्रश्न सजग नागरिक म्हणून आपण लावून धरायला हवे, असे प्रतिपादन ज्येष्ठ पत्रकार व साहित्यिक आसाराम लोमटे यांनी केले.

आधुनिक महाराष्ट्राचे शिल्पकार यशवंतराव चव्हाण यांच्या १०६व्या जयंतीच्या निमित्ताने यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई - विभागीय केंद्र औरंगाबाद, एमजीएम जनसंवाद व वृत्तपत्रविद्या महाविद्यालयाच्या संयुक्त विद्यमाने सोमवार, दि. ११ मार्च २०१९ रोजी आयोजित विशेष व्याख्यानात ते बोलत होते. या प्रसंगी प्राचार्य प्रतापराव बोन्हाडे, विभागीय केंद्राचे सचिव निलेश राऊत, प्राचार्या डॉ. रेखा शेळके, सुहास तेंडुलकर, शिव कदम, डॉ. संदीप शिसोदे प्रामुख्याने उपस्थित होते.

श्री. लोमटे यांनी महाराष्ट्रात आजवर पडलेल्या दुष्काळाचा आढावा घेतला व त्या त्या वेळी त्यावेळच्या सुधारकांनी व राज्यकर्त्यांनी

दुष्काळाबाबत काय दूरगामी विचार केला होता याची मांडणी केली. यात प्रामुख्याने महात्मा फुले, महाराजा सयाजीराव गायकवाड, राजर्षी शाहू महाराज यांच्या कारकिर्दीचा समावेश होता. 'मराठवाड्याच्या दुष्काळ निवारणाचा सातत्याने विचार झाला; निर्मूलनाचा आता व्हायला हवा,' असे मत त्यांनी मांडले.

कार्यक्रमास मोठ्या संख्येने नागरिक, विद्यार्थी, अभ्यासक उपस्थित होते. यावेळी मॅट्रिक एकांकिका सवाई नाट्य स्पर्धेत प्रथम आल्याबद्दल नाटकाचे लेखक दिग्दर्शक प्रवीण पटेकर यांचा सत्कार करण्यात आला. कार्यक्रम यशस्वितेसाठी सुबोध जाधव, विशाखा गारखेडकर, उमेश राऊत, अक्षय गोरे आदींनी परिश्रम घेतले.

चित्रपट चावडी : 'ला ला लॅण्ड'

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई-विभागीय केंद्र औरंगाबाद व एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय संचालित एमजीएम फिल्म आर्ट्स विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित चित्रपट चावडी उपक्रमांतर्गत, शनिवार, दि. २३ मार्च २०१९ रोजी सायं. ६ वाजता 'ला ला लॅण्ड' हा अमेरिकन चित्रपट चित्रपती व्ही. शांताराम प्रेक्षागृह, एमजीएम फिल्म आर्ट विभाग, एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय, औरंगाबाद येथे दाखविण्यात आला.

ला ला लॅण्ड हा चित्रपट लॉस एंजेलिसमध्ये आपल्या स्वप्नांचा पाठपुरावा करताना कळत नकळत प्रेमात पडलेल्या दोन प्रेमवीरांची संगीत प्रेमकहाणी आहे. डिसेंबर २०१६ला प्रदर्शित या चित्रपटास ऑस्कर पुरस्काराने १४ वेगवेगळ्या गटात सन्मानित केले आहे. या चित्रपटासाठी मुख्य भूमिकेत असलेल्या अभिनेत्री एम्मा स्टोन व रयॉन गॉसलिंग यांना सर्वोत्कृष्ट अभिनेत्री व सर्वोत्कृष्ट अभिनेत्याचे पुरस्कार मिळालेले आहेत तर चित्रपटास सर्वोत्कृष्ट चित्रपट म्हणून गौरविण्यात आलेले आहे.

यावेळी चित्रपट रसिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते, तसेच डॉ. रेखा शेळके, सुहास तेंडुलकर, एमजीएम फिल्म आर्ट विभाग प्रमुख शिव कदम, सुबोध जाधव, अक्षय गोरे, प्रतिक राऊत यांचीही उपस्थिती होती.

चित्रपट चावडी : 'शिकागो'

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई, विभागीय केंद्र औरंगाबाद व एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय संचालित एमजीएम फिल्म आर्ट्स विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित चित्रपट चावडी उपक्रमांतर्गत, शनिवार, दि. २० एप्रिल २०१९ रोजी सायं. ६वा. 'शिकागो' हा अमेरिकन चित्रपट चित्रपती व्ही. शांताराम प्रेक्षागृह, एमजीएम फिल्म आर्ट विभाग, एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय, औरंगाबाद येथे दाखविण्यात आला.

‘शिकागो’ हा चित्रपट स्टेज वाद्यावर आधारित शिकागोमधील सेलिब्रिटी, घोटाळा आणि भ्रष्टाचार यावर विनोदी माध्यमातून गुन्हेगारीवर भाष्य करणारा आहे. रेनी झेलवेगर, कॅथरीन झेटा-जोन्स व रिचर्ड गेरे यांच्या चित्रपटात प्रमुख भूमिका आहेत. ‘शिकागो’ चित्रपटाने २००३ साली सहा अकॅडमीक पुरस्कार जिंकले असून त्यात सर्वोत्कृष्ट चित्रपटाचा देखील समावेश आहे.

चित्रपटास विद्यार्थी, रसिक, ज्येष्ठ नागरिकांचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद लाभला. यावेळी डॉ. रेखा शेळके, सुहास तेंडूलकर, एमजीएम फिल्म आर्ट विभाग प्रमुख शिव कदम, सुबोध जाधव, प्रतिक राऊत आदींची उपस्थिती होती.

छायाचित्र प्रदर्शन : ‘अमेझिंग औरंगाबाद-दी फोटोथॉन’

प्रत्येक गोष्टीत सौंदर्य असते, ते फक्त बघणाऱ्याच्या नजरेला दिसले पाहिजे, असे म्हणतात. या ओळी सार्थ ठरतील, असे साध्यासुध्या गोष्टीतील सौंदर्य औरंगाबादकर छायाचित्रकारांनी मोठ्या नजाकतीने आपल्या कॅमेऱ्यात कैद केले आणि छायाचित्रांच्या सौंदर्याचा हा नजराणा रविवारी सामान्य रसिकांसाठी खुला झाला. ‘अमेझिंग औरंगाबाद-दी फोटोथॉन’ या प्रदर्शनाला रसिकांचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद मिळाला आणि औरंगाबादचे सौंदर्य नव्या दृष्टिकोनातून रसिकांना पाहायला मिळाले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई-विभागीय केंद्र औरंगाबाद व कलर्स ऑफ औरंगाबाद यांच्या संयुक्त विद्यमाने शहरातील हौशी छायाचित्रकारांसाठी ‘अमेझिंग औरंगाबाद-दी फोटोथॉन’ या उपक्रमाचे आयोजन केले होते. औरंगाबाद शहराचे ऐतिहासिक सौंदर्य, खाद्यसंस्कृती, वैविध्य, इमारती, धार्मिक कार्यक्रम या सारखे विषय उपक्रमासाठी देण्यात आले होते. ५५० छायाचित्रकारांनी या स्पर्धेसाठी त्यांनी काढलेले छायाचित्र पाठविले. यापैकी निवडक १०६ छायाचित्रे या प्रदर्शनात लावण्यात आली असून, रविवारी (दि. १२) मनपा आयुक्त डॉ. निपुण विनायक यांच्या हस्ते सिद्धार्थ उद्यान येथे सकाळी ६.३० वा. या प्रदर्शनाचे उद्घाटन झाले. यावेळी महापौर नंदकुमार घोडले यांची प्रमुख उपस्थिती होती. प्रदर्शनाला रसिकांनी उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला.

स्ट्रीट, लॅण्डस्केप, वाईल्डलाईफ, पीपल अॅण्ड पोर्ट्रेट यासारखी विविध प्रकारची छायाचित्रे लक्षवेधी ठरली. यावेळी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्राचे सचिव निलेश राऊत, विजय कान्हेकर, अॅड. स्वप्नील जोशी, प्रदर्शनाचे संयोजक ज्ञानेश्वर पाटील, आदित्य दिवाण, किशोर निकम, सुबोध जाधव, निखिल भालेराव आदींनी उपक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी सहकार्य केले.

चित्रपट चावडी : ‘डंकीर्क’

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई-विभागीय केंद्र औरंगाबाद व एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय संचालित एमजीएम फिल्म आर्ट्स विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित चित्रपट चावडी उपक्रमांतर्गत शनिवार, दि. १८ मे २०१९ रोजी सायं. ६ वा. क्रिस्तोफर नोलन यांचा

‘डंकीर्क’ हा चित्रपट चित्रपती व्ही. शांताराम प्रेक्षागृह, एमजीएम फिल्म आर्ट विभाग, एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय, औरंगाबाद येथे दाखविण्यात आला.

ब्रिटिश-अमेरिकन-फ्रेंच-डच यांची सहनिर्मिती असलेला ‘डंकीर्क’ हा चित्रपट असून यामध्ये जॅक लोडेन, हॅरी स्टिल्स, एन्युरीन बर्नाई, जेम्स डी आर्सी, बॅरी किओहान, केनेथ ब्रानाघ,सिल्वियन मर्फी, मार्क रिलान्स आणि टॉम हार्डी यांच्या प्रमुख भूमिका आहेत. या चित्रपटासाठी क्रिस्तोफर नोलन यांना दिग्दर्शन करण्यासाठी प्रथम ऑस्कर नामांकन मिळाले आहे. दुसऱ्या महायुद्धाच्या पार्श्वभूमीवर ‘आयमॅक्स फॉरमॅट’मध्ये चित्रित झालेला ‘डंकीर्क’ हा चित्रपट बघण्यासाठी त्याच दर्जाचे थिएटर असणे गरजेचे असते. एमजीएमच्या फिल्म आर्टच्या चित्रपती व्ही. शांताराम थिएटरमध्ये या सर्व सुविधा आहेत. त्यामुळे दुसऱ्या महायुद्धात डंकीर्क या ठिकाणी घडलेला थरार प्रेक्षकांना अनुभवता आला. यावेळी प्रेक्षक, रसिक, विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. ‘डंकीर्क’ यासारखा उत्कृष्ट चित्रपट पहावयास मिळाल्याबद्दल उपस्थित रसिकांनी यावेळी आयोजकांचे आभार मानले.

चित्रपट चावडी उपक्रम यशस्वीतेसाठी विभागीय केंद्राचे सचिव निलेश राऊत, कार्यकारिणी सदस्य विजय कान्हेकर, डॉ. रेखा शेळके, एमजीएम फिल्म आर्ट विभाग प्रमुख शिव कदम, सुबोध जाधव आदींनी परिश्रम घेतले.

‘अमेझिंग औरंगाबाद : दी फोटोथॉन’चा दुसरा टप्पा

‘अमेझिंग औरंगाबाद : यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र, औरंगाबाद, इंस्टाग्रामवरील ग्रुप कलर्स ऑफ औरंगाबाद व महात्मा गांधी मिशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने हौशी छायाचित्रकारांच्या कलाकृतीला वाव देण्यासाठी ‘अमेझिंग औरंगाबाद : दी फोटोथॉन’ हा स्तुत्य उपक्रम राबविण्यात आला. दि. १९ मे रोजी छायाचित्र प्रदर्शनाच्या दुसऱ्या सत्राचा समारोप प्रोजेक्शन मॉल येथे संपन्न झाला.

शनिवार, दि. १८ मे रोजी सायंकाळी या छायाचित्र प्रदर्शनाचा दुसरा टप्पा आयोजित केला होता. त्यानुसार प्रसिद्ध छायाचित्रकार मा. बैजू पाटील यांच्या हस्ते प्रदर्शनाचे उद्घाटन करण्यात आले. शनिवारी व रविवारी सर्वांसाठी प्रदर्शन खुले होते. दोन दिवस आयोजित या प्रदर्शनाला नागरिकांचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद लाभला. स्ट्रीट, लॅण्डस्केप, वाईल्डलाईफ, पीपल्स अॅण्ड पोर्ट्रेट अशी विविध प्रकारची शंभराहून अधिक छायाचित्रे या प्रदर्शनात पाहावयास मिळाली.

शहरातील कलाप्रेमींना या कलाकृतींचा आनंद घेता यावा, यासाठी एकूण चार सत्रांत हे प्रदर्शन भरविण्याचे ठरले. यापैकी पहिले सत्र १२ मे ला, दुसरे सत्र १८ मे ला तर तिसरे सत्र दि. २६ मे रोजी अयोध्यानगरी, स्टेशन रोड औरंगाबाद येथील वॉकिंग प्लाझाच्या मैदानावर आयोजित करण्यात येईल, असे आयोजकांच्या वतीने यावेळी सांगण्यात आले.

प्रदर्शन यशस्वीतेसाठी विभागीय केंद्राचे सचिव निलेश राऊत,

विजय कान्हेकर, सुबोध जाधव, प्रदर्शनाचे संयोजक ज्ञानेश्वर पाटील, आदित्य दिवाण, अॅड. स्वप्नील जोशी, किशोर निकम, निखिल भालेराव आदींनी परिश्रम घेतले

तिसरा टप्पा

‘अमेझिंग औरंगाबाद : द फोटोथॉन’ या फोटो प्रदर्शनाच्या तिसऱ्या टप्प्याचे सत्र रविवारी स्टेशन रोड येथील वॉकिंग प्लाझामध्ये आयोजित करण्यात आले होते.

सुमारे अडीच तास चाललेल्या या प्रदर्शनाला भेट देत अनेक नागरिकांनी हौशी छायाचित्रकारांचे कौतुक केले. हे प्रदर्शन भरविण्यासाठी नितीन गुरव, सुरत बागूल, किरण भाले आदींनी परिश्रम घेतले.

चित्रपट चावडी : उंबरठा

औरंगाबाद : गिरीश कर्नाड हे भूमिकेची जाण, विलक्षण अभिनयक्षमता आणि शिस्तप्रिय असलेले समर्पणवृत्तीचे कलावंत होते. या कलाकाराने प्रत्येक पिढीतील कलाकारांना अचूक मार्गदर्शन केले. त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वातील प्रत्येक पैलू अनुकरणीय होता, असे प्रतिपादन दिग्दर्शक शिव कदम यांनी केले. ते ‘चित्रपट चावडी’ उपक्रमात बोलत होते.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र औरंगाबाद आणि एमजीएम फिल्म आर्ट्ससतर्फे ‘चित्रपट चावडी’ उपक्रमात ‘उंबरठा’ चित्रपट २२ जून, २०१९ रोजी दाखविण्यात आला. शनिवारी सायंकाळी हा उपक्रम झाला. दिवंगत अभिनेते गिरीश कर्नाड यांना आदरांजली वाहण्यासाठी ‘उंबरठा’ चित्रपटाचे प्रदर्शन करण्यात आले. या उपक्रमाला ज्येष्ठ साहित्यिक रा. रं. बोन्हाडे, विभागीय केंद्राचे अध्यक्ष अंकुशराव कदम, प्राचार्या रेखा शेळके, प्रतिष्ठानचे निलेश राऊत, सुबोध जाधव यांची उपस्थिती होती.

राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०१९ विषयावर चर्चासत्र संपन्न

केंद्र शासनाच्या वतीने चर्चा व सूचनेसाठी जाहीर करण्यात आलेला राष्ट्रीय शिक्षण धोरणाचा मसुदा हा सर्वसमावेशक व शिक्षण प्रक्रियेतील प्रत्येक घटकाचा विचार करून बनवलेला असून, त्यावर कुठल्याच एका राजकीय विचारप्रक्रियेची छाप नाही, हे त्याचे वेगळेपण आहे. वंचित घटक, विशेष व्यक्ती, तृतीयपंथी या सगळ्या सामाजिक घटकांना शैक्षणिक प्रक्रियेत सामावून घेण्याचा विचार यात मांडण्यात आला आहे. यातील तरतुदींचा अभ्यास करून केंद्र शासनाला आपण वैयक्तिक पातळीवर देखील सूचना पाठवू शकतो. तीस जून ही सूचना पाठविण्याची शेवटची तारीख आहे असे प्रतिपादन राज्याचे माजी शिक्षण संचालक व शिक्षण विकास मंचाचे संयोजक डॉ. वसंत काळपांडे यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई - विभागीय केंद्र औरंगाबाद, महात्मा गांधी मिशन, शिक्षण विकास मंचच्या संयुक्त विद्यमाने २३ जून २०१९ रोजी आयोजित राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०१९ या विशेष चर्चासत्रात ते बोलत होते. याप्रसंगी विभागीय केंद्र औरंगाबादचे अध्यक्ष अंकुशराव कदम, शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) डॉ. बी. बी. चव्हाण, प्रतिष्ठानचे

कार्यक्रम व्यवस्थापक दत्ता बाळसराफ, केंद्राचे कार्यकारिणी सदस्य डॉ. श्रीरंग देशपांडे, डॉ. अपर्णा कक्कड, डॉ. अनुया दळवी, साधना शाह यांची विशेष उपस्थिती होती.

याप्रसंगी डॉ. बी. बी. चव्हाण यांनी शिक्षण धोरण कायदा २०१९च्या महत्त्वाच्या तरतुदींचे विस्तृत सादरीकरण केले. या चर्चासत्रात शंभरहून अधिक मुख्याध्यापक, प्राचार्य, संस्थाचालक, शिक्षक, प्राध्यापक, बाल मनोचिकित्सक, स्वयंसेवी संस्थांचे प्रतिनिधी, पालक यांनी सहभाग नोंदवला. सादरीकरण झाल्यानंतर सर्व उपस्थित प्रतिनिधींनी आपल्या सूचना व अभिप्राय व्यक्त केले.

या धोरणात वय वर्ष ३ ते २५ वयोगटातील विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक विकासाच्या प्रगतीबद्दल तरतुदी करण्यात आलेल्या आहे, त्यात प्रामुख्याने पूर्वप्राथमिक वयोगटाचा समावेश हा आरटीई मध्ये करणे, शालेय शिक्षणाचा आकृतिबंध बदलून तो पूर्वप्राथमिक गटापासून सुरु करणे, राष्ट्रीय व राज्य शिक्षण आयोगाची स्थापना, बीएड चा अभ्यासक्रम दोन व चार वर्षांचा करणे अशा अनेक बाबींचा समावेश आहे. नर्सरी ते पदव्युत्तर शिक्षणाचा विचार यात करण्यात आलेला आहे. आठवीनंतर विद्यार्थ्यांना आपल्या आवडीच्या विषयांची निवड करता येणार आहे, म्हणजेच विद्यार्थ्यांना गणित व विज्ञान बरोबर नाट्य अथवा नृत्यकला शिकता येईल. अशा अनेक तरतुदी असलेल्या या धोरणाच्या मसुद्याचा अभ्यास करून केंद्र शासनाला तीस जूनच्या आत आपणास आपल्या सूचना व अभिप्राय nep.edunic.com या ईमेल आयडीवर पाठविता येतील.

या चर्चासत्राच्या यशस्वितेसाठी विभागीय केंद्राचे सचिव निलेश राऊत, सुबोध जाधव, दीपक जाधव, रुपेश मोरे, राजेंद्र वाळके, प्रवीण देशमुख, त्रिशुल कुलकर्णी, श्रीकांत देशपांडे, महेश अर्चितलवार, विनोद सिनकर, उमेश राऊत आदींनी परिश्रम घेतले.

‘वारी : एक आनंदयात्रा’ छायाचित्र प्रदर्शन व मास्टर क्लास

समाजामध्ये जे आहे, तेच आपण टिपण्याचा प्रयत्न करत असतो पाहणाऱ्याला आपल्या फोटोतून विषयाचे आकलन झाले पाहिजे, तरच ती छायाचित्रकारिता बोलकी आणि प्रभावी होते, असा संदेश प्रख्यात छायाचित्रकार संदेश भंडारे यांनी हौशी छायाचित्रकारांना दिला. वारीतून खूप काही शिकायला मिळाले. आपण विडुलाचा एकही फोटो काढला नाही; पण वारकऱ्यांच्या चेहऱ्यावरील निखळ आनंदातच विडुल दिसला, असेही ते म्हणाले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई विभागीय केंद्र औरंगाबाद, एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय आणि कलर्स ऑफ औरंगाबादतर्फे एमजीएम कलादीर्घा आर्ट गॅलरीत ९ ते १४ जुलै २०१९ दरम्यान संदेश भंडारे यांचे ‘वारी : एक आनंदयात्रा’ हे छायाचित्र प्रदर्शन भरविण्यात आले आहे. क्लोव्हर डेल स्कूलच्या संचालक अपर्णा कक्कड यांच्या हस्ते या प्रदर्शनाचे उद्घाटन झाले. तत्पूर्वी चित्रपती व्ही. शांताराम सभागृहात संदेश भंडारे यांनी युवा छायाचित्रकारांसाठी मास्टर क्लास घेतला.

प्रास्ताविक प्रतिष्ठानच्या विभागीय केंद्राचे सचिव निलेश राऊत यांनी केले.

एमजीएम फिल्म आर्ट विभागाचे प्रमुख शिव कदम, डॉ. आर. आर. देशपांडे, अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीचे शहाजी भोसले यांची प्रमुख उपस्थिती होती. हे प्रदर्शन सोमवार (ता. १५) पर्यंत खुले राहणार असून, शहरातील कलारसिकांनी आस्वाद घेण्याचे आवाहन संयोजकातर्फे सुबोध जाधव, अॅड. स्वप्नील जोशी, श्रीकृष्ण पाटील, ज्ञानेश्वर पाटील, आदित्य दिवाण, उमेश राऊत, महेश अचिंतलवार, मंगेश निरंतर, सचिन दाभाडे, निखिल भालेराव, प्रतीक राऊत आदींनी केले आहे.

केंद्रीय अर्थसंकल्प, २०१९ : विश्लेषण

चंद्रशेखर टिळक : आधार-पॅन लिंकिंग हे फायनान्शियल सर्जिकल स्ट्राईकच

अर्थसंकल्पाला अनेक कंगोरे आहेत. जे भविष्यातील बदलांची नांदी म्हणवतील. २०१९चा अर्थसंकल्प हा देशाच्या अर्थकारणाची दिशा बदलणारा म्हणवला जाऊ शकतो. आधार-पॅन लिंकिंग हे लोकांना साधा सरकारी विषय वाटत असला तरी तो करचुकव्यांवर सरकारने केलेला सर्जिकल स्ट्राईकच असल्याचे मत अर्थतज्ज्ञ चंद्रशेखर टिळक यांनी व्यक्त केले.

महाराष्ट्र चेंबर ऑफ कॉमर्स, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान - विभागीय केंद्र औरंगाबाद, चेंबर ऑफ मराठवाडा इंडस्ट्रिज अँड अॅग्रिकल्चर, एमजीएम जनसंवाद व वृत्रपत्रविद्या महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित 'कार्पोरेट जगतासाठी अर्थसंकल्प २०१९' या विषयावर त्यांनी एमजीएमच्या आइन्स्टाईन सभागृहात आपले विचार १५ जुलै २०१९ रोजी मांडले. इन्कमटॅक्सच्या माध्यमातून सरकारला मिळणारा कर हा ११ लाख कोटींच्या पुढे आहे. त्यामुळे ही यंत्रणा बळकट करण्यासाठी सरकार पाऊले टाकणार आहे. तुम्ही इतका कर भरला आहे, इतका इन्कमटॅक्स शिल्लक आहे, असे एसएमएस यापुढे मोबाईलवर आले तर आश्चर्य वाटायला नको, असेही त्यांनी नमूद केले. कार्यक्रमाला सिएमआयएचे अध्यक्ष गिरीधरण संगनेरिया, शिवप्रसाद जाजू, राम भोगले, विभागीय केंद्राचे अध्यक्ष अंकुशराव कदम, आशिष नहार, रविंद्र कोंडेकर, मुकुंद कुलकर्णी, डॉ. रेखा शेळके, दिपाली चांडक, जगन्नाथ काळे आदींची उपस्थिती होती.

ई-व्हेईकल्सचे धोरण राबवून २०२२ पर्यंत अशी वाहने बाजारात आणण्यासाठी सरकार कार्य करीत असल्याचे अर्थसंकल्पात सांगण्यात आले. देशातील ऑटो कंपन्यांचे यातून नुकसान होईल आणि रोजगार अडचणीत येण्याचा धोका उद्योजक व्यक्त करीत आहेत; मात्र सरकारच्या दृष्टीने सध्या कार्य त्या वेगाने सुरू नाही. दरम्यान, ऑटो क्षेत्राच्या भविष्याविषयी ऑटो विश्वाचे अभ्यासक उमेश दाशरथी यांनी या कार्यक्रमात प्रमुख पाहुणे म्हणून भाषण करताना याबाबत चिंता व्यक्त केली आहे.

लहान गोष्टींतून फरक पडतो, असे आपल्याला क्वचित वाटते, मात्र गंगेबाबत ही गोष्ट घडली आहे. 'नमामि गंगे' प्रकल्पाने शहरातील रोजगाराच्या संधी वाढवल्या. १९९९ मध्ये घाणीचे साम्राज्य असलेल्या गंगेत केवळ १८ बोटी चालायच्या. हा आकडा २०१९ मध्ये १०८८ वर गेला आणि त्यांची युनियन आहे. या एका प्रकल्पाने गंगेच्या काठावर दीड कोटी लोकांसाठी रोजगार तयार झाला, असेही त्यांनी सांगितले.

चित्रपट चावडी : रोमियो अँड ज्युलिएट

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई, विभागीय केंद्र औरंगाबाद व एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय संचालित एमजीएम फिल्म आर्ट्स विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित चित्रपट चावडी उपक्रमांतर्गत शनिवार, दि. २७ जुलै २०१९ रोजी सायं. ६ वा. इटालियन दिग्दर्शक फ्रॅन्को झेफिरेली दिग्दर्शित रोमॅटिक ट्रॅजेडी फिल्म 'रोमियो अँड ज्युलिएट' हा चित्रपट चित्रपती व्ही. शांताराम प्रेक्षागृह, एमजीएम फिल्म आर्ट विभाग, एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय, औरंगाबाद येथे दाखविण्यात आला.

१९६८ साली प्रदर्शित झालेला ब्रिटीश-इटालियन चित्रपट 'रोमियो अँड ज्युलिएट' यांचे लिखाण लियोनार्ड व्हिटींग आणि ओलिविसा हसीने केले आहे. सिनेमास सर्वोत्कृष्ट सिनेमाटोग्राफी, बेस्ट कॉस्च्युम डिझाईन, बेस्ट डायरेक्ट-बेस्ट पिक्चरसाठी नामांकित करण्यात आले होते. चित्रपटात लिओनार्ड व्हिटींग, ओलिविसा हसी, मिलो ओशे, मायकल यॉर्क, जॉन मॅकनेरी, नताशा पॅरी आदी कलाकारांच्या भूमिका आहेत. याप्रसंगी चित्रपट रसिक, विद्यार्थी, ज्येष्ठ नागरिक आदी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

कार्यक्रम यशस्वितेसाठी डॉ. रेखा शेळके, एमजीएम फिल्म आर्ट विभाग प्रमुख शिव कदम, सुबोध जाधव, उमेश राऊत आदींनी परिश्रम घेतले.

बाउल काव्यसंग्रह प्रकाशन सोहळा

वास्तवाचा शोध घेण्यासाठी भटकावेच लागते, त्याशिवाय जग कळत नाही. प्रत्येक कवी हा बाउल असतो. जो बाउल नसतो तो कवी होऊच शकत नाही. यानुसार आतापर्यंतच्या कोणत्याही महान कवीचे अंतरंग उलगडून पाहिल्यास त्याच्यातील भटकेपणा, बाउलपणा दिसून येईल, असे प्रतिपादन कवी प्रा. इंद्रजित भालेराव यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई विभागीय केंद्र औरंगाबाद, पॉप्युलर प्रकाशन आणि एमजीएम संस्थेतर्फे प्रख्यात कवी तथा अभिनेते सौमित्र उर्फ किशोर कदम लिखित 'बाउल' या काव्यसंग्रहाचा प्रकाशन सोहळा रुक्मिणी सभागृहात दि. ३ ऑगस्ट २०१९ रोजी सायंकाळी साडेसहा वाजता रंगला. अध्यक्षस्थानी विभागीय केंद्राचे अध्यक्ष अंकुशराव कदम होते. व्यासपीठावर कवी दासू वैद्य, सहकारी संस्था सहनिबंधक संजय राऊत, पॉप्युलर प्रकाशनच्या संपादक अस्मिता मोहिते, डॉ. श्रीरंग देशपांडे, सुहास तेंडुलकर, डॉ. रेखा शेळके यांची उपस्थिती होती. यावेळी प्रा. भालेराव यांनी 'बाउल' काव्यसंग्रहावर भाष्य केले. रवींद्रनाथ

टागोरांपासून आताच्या सौमित्रपर्यंत प्रत्येक कवी हा 'बाउल' आहे. प्रत्येकाने भटकंती करीतच वास्तव जीवनाचे चित्रण आपल्या कवितेत चितारले आहे. आपले संतही बाउलच होते, बाउलांचा देश आहे. सगळे साधू बाउलच होते. कवीही साधूच असतो. जो कवी साधू नसतो, तो संधीसाधू असतो, असेही भालेराव यांनी सांगितले.

यावेळी सौमित्र म्हणाले, १७ वर्षांनंतर काव्यसंग्रह येत आहे. पहिल्या काव्यसंग्रहाच्या वेळी असणारी धडपड आताही आहे. ही धडपडच जिवंत असल्याचे लक्षण असल्याचे त्यांनी सांगितले. उपनिबंधक संजय राऊत यांनी सौमित्र यांच्या विषयची स्वतःचे अनुभव सांगितले. अध्यक्षीय समारोप अंकुशराव कदम यांनी केला. तत्पूर्वी प्रास्ताविकात प्रकाशक अस्मिता मोहिते यांनी काव्यसंग्रहाविषयीचे नाते स्पष्ट केले. सुरुवातीला महेश देशमुख यांनी मनोगत व्यक्त केले. सूत्रसंचालन महेश अचिंतलवार यांनी केले, तर दिग्दर्शक शिव कदम यांनी आभार मानले.

दुःख लपवायला कविताच कामी येते

चित्रपटात किशोर अभिनेता म्हणून उत्तम आहे; पण त्याच्यातील सच्चा सौमित्र कवितांमध्येच उतरला आहे. किशोर अभिनेता म्हणून नव्हे तर सौमित्र बनून अधिक लोकांपर्यंत पोहोचला असल्याचे मतही प्रा. भालेराव यांनी व्यक्त केले. वर्गात शिकविण्यासाठी जाईपर्यंत प्राध्यापकाच्या छातीत धडधड होते. तोपर्यंत तो शिक्षक असतो. जेव्हा ती धडधड थांबते, तेव्हा तो निर्ढावलेला असतो. कवीचेही तसेच असते, असे त्यांनी सांगितले.

कवी सौमित्र 'बाउल' काव्यवाचन दृकश्राव्य कार्यक्रम

सभागृह तुडुंब भरलेले.... सर्वत्र अंधार... काही वेळात अंधाराला भेदत प्रकाशकिरणे भेट 'बाउल'वर पडली... आणि मग उजळला अभिनय आणि दृकश्राव्य माध्यमातून कवितेचा पाऊणतासाचा प्रवास. दऱ्याखोऱ्यातील रस्ते, धडधडत्या मायानगरीची रक्तवाहिनी असलेल्या रेल्वेची वास्तवता, गावातल्या शेवटच्या माणसाचं नातं, कुटुंबातील मोबाईल क्रांती, नात्यातील दुरावा.... हे सर्व सादर करण्याची किमया साधली प्रसिद्ध अभिनेता तथा 'बाउल'चे लेखक सौमित्र उर्फ किशोर कदम यांनी. निमित्त होते प्रकाशन सोहळ्याचे.

बाउल काव्यसंग्रहाचे प्रकाशन झाल्यानंतर सौमित्र यांनी दृकश्राव्य स्वरूपात काव्यसंग्रहातील कवितांचे सादरीकरण केले. प्रत्येक कवितेच्या समारोपाला संगीताचा आधार होता. कविता सादर करताना रसिकांना प्रत्यक्ष कवितेच्या विश्वात घेऊन जाणारे चित्र दाखवून खिळवून ठेवण्यात आले. कवीच्या विचारचक्राचा आणि आयुष्याचा प्रवास कसा सुरू होतो, या प्रवासात, एकांतात, लोकांतातही त्याच्या भावविशाला जे भिडते, भेडसावते, त्या प्रसंगांचे चित्रण शब्दबद्ध करण्यात आले. आयुष्याचा अविभाज्य भाग बनलेल्या प्रवासात 'वळू नकोस माधारी, दम खारू नकोस, मरगळू नको, चालत राहा निर्हेतुक' असा संदेश सौमित्र यांनी काव्यरसिकांना दिला.

'गावातला शेवटचा माणूस, झोपलेला असताना निघावं,'

पाय म्हणलं की रस्ता, रस्ता म्हटलं की,
आपली कमिटमेंट साली एकटेपणाशी असते,
घर जितकं दूर तितकं यिसरायला सोपं जातं,
रस्त्याच्या कडेला उभा राहून तू असाच का रडतो आहेस,
आधी खूप रस्ते होते, खूप चांगले होते.....

अशा एकाहून एक सरस कवितांच्या प्रत्येक सादरीकरणाला रसिकांच्या टाळ्यांचा गजर होत होता. अशा या काव्य मैफलीचा शेवट कवी सौमित्र यांच्या सादरीकरणाला दाद देऊनच झाला. या काव्यवेगातील सादरीकरणाचे दिग्दर्शन सचिन शिंदे यांनी केले. संगीत संयोजन रोहित सरोदे यांनी केले. प्रकाश योजना राहूल गायकवाड यांची होती. दृकश्राव्य माध्यमासाठी लक्ष्मण कोकणे यांनी मदत केली. कार्यक्रमाला शहरातील साहित्य, संस्कृती, शिक्षण, समाजकारण आदी क्षेत्रातील दिग्गजांची उपस्थिती होती.

'मेळा' ललित लेखसंग्रह प्रकाशन सोहळा

ललित लेखन हा वाङ्मय प्रकार नसून त्याला स्वतंत्र रूप आहे. स्वैर, सैल असला तरी त्यांच्या अंतर्गत तेवढीच संगती असते. ललित लेख हा लेखकाच्या विचार प्रवाहाची अभिव्यक्ती आहे. दासू वैद्य यांना 'मेळा'मध्ये काव्याची भाषा बाजूला ठेवून लालित्यपूर्ण लेखन केले आहे. त्यामुळे काव्य आणि गद्य या दोन्ही प्रकारांत त्यांचे तेवढेच प्रभुत्व दिसून येते, असे प्रतिपादन डॉ. सुधीर रसाळ यांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, विभागीय केंद्र औरंगाबाद, पॉप्युलर प्रकाशन आणि महात्मा गांधी मिशनतर्फे ४ ऑगस्ट २०१९ रोजी रुक्मिणी सभागृहात दासू वैद्य लिखित 'मेळा' या ललित लेखसंग्रहाचे प्रकाशन डॉ. रसाळ यांच्या हस्ते करण्यात आले. विभागीय केंद्राचे अध्यक्ष तथा एमजीएमचे सचिव अंकुशराव कदम कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी होते. कवी सौमित्र, अस्मिता मोहिते, मुस्तजीब खान, शिव कदम, अभिजीत झुंजारराव यांची व्यासपीठावर विशेष उपस्थिती होती.

डॉ. रसाळ म्हणाले, दासू हे कृषी संस्कृतीतून घडलेले व्यक्तिमत्त्व असून, त्यांनी 'मेळा'च्या माध्यमातून आधुनिक जगाकडे पाहण्याचा प्रयत्न केला आहे. वेगवेगळ्या भावनिक पातळ्यांवर लेखन नेणे हे दासूंचे वैशिष्ट्य असून, पुस्तकांत त्यांनी विलक्षण सांस्कृतिक प्रतिमा वापरून तटस्थपणे लेखन केले आहे.

यावेळी सौमित्र यांनी 'मेळा'मधील विजय तेंडुलकरांना लिहिलेल्या पत्राच्या लेखाचे अभिवाचन केले. मुस्तजीब खान यांनी दासूंचा आणि त्यांच्या साहित्याचा परिचय करून दिला. कवितेत पकडता न आलेले अनुभव ललित लेखस्वरूपात मांडले असून, 'मेळा' हा तर विषय आणि अनुभवांचा गोपालकालाच आहे, असे मनोगत दासू यांनी व्यक्त केले.

- प्रकाशन सोहळ्यानंतर 'कुठंच काही जळत नाहीये' हा दासू वैद्य यांच्या ललित लेख व कवितांवर आधारित नाट्याविष्काराचा कार्यक्रम सादर करण्यात आला.

- दिग्दर्शन, नेपथ्य प्रकाश योजना अभिजित झुंजारराव यांची होती. राहुल शिरसाट, निखिल खाडे, संकेत जाधव, राजस पंधे, सोनाली मगर, सायली शिंदे, ऋचिका खैरनार या कलाकारांचा यात सहभाग होता. आणि ओंकार जाधव यांचे संगीत होते.

दोन हजार औरंगाबादकरांनी दिले अठरा लाखांचे साहित्य

पूरग्रस्तांच्या मदतीसाठी अभ्युदय फाउंडेशन, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र औरंगाबाद, एमजीएमतर्फे नागरिकांना आवाहन केले आणि सुमारे दोन हजार औरंगाबादकरांनी तब्बल १० हजार पाण्याच्या बाटल्या, ६ हजार बिस्किट पुडे, खाद्यान्नाची पाकिटे, चादरी, ब्लँकेट्स, चट्या आणि नवेकोरे कपडे असे सुमारे अठरा लाख रुपये किमतीचे साहित्य आणून दिले. मदतीचा ट्रक आणि स्वयंसेवकांची फौज १२ ऑगस्ट २०१९ रोजी कोल्हापूरला रवाना झाला.

सरकारी यंत्रणेच्या भरवशावर विसंबून न राहता ही मदत थेट ग्रामीण भागात नागरिकांच्या हातात पोहचविण्यासाठी 'अभ्युदय'चे स्वयंसेवक आणि एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालयाचे विद्यार्थी सोमवारी सायंकाळी कोल्हापूरच्या दिशेने रवाना झाली. शाहूवाडी, राधानगरी आणि बिद्री या तीन तालुक्यातील खेड्यापाड्यांत हे ट्रक जाऊन मदत पोहचती केली. त्यांना यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानच्या स्थानिक शाखेचेही सहकार्य लाभले. प्रतिष्ठानच्या औरंगाबाद विभागीय केंद्राचे अध्यक्ष अंकुशराव कदम, सुहास तेंडुलकर, डॉ. रेखा शेळके, 'अभ्युदय'चे अध्यक्ष नीलेश राऊत, सुबोध जाधव, उमेश राऊत, प्रतीक राऊत, मंगेश निरंतर, गणेश घुले, श्रीकांत देशपांडे, मयूर देशपांडे, दीपक जाधव, महेश अचिंतलवार, श्रीराम पोतदार, निखिल भालेराव, ओंकार तेंडुलकर, ज्ञानेश बोद्रे, उमाकांत पांडे, गिरीश जोशी, कस्तुरी जोशी, अक्षय गोरे, कृष्णा जाधव, अतुल राऊत, कचरू जाधव, नवनाथ घोडके यांची यावेळी उपस्थिती होती.

फॅमिली किटची कल्पकता

लोकांकडून आलेल्या मदत साहित्याचे एमजीएम नर्सिंग कॉलेजच्या सुमारे २०० विद्यार्थिनी सॉर्टिंग करीत आहेत. एका कुटुंबाच्या गरजेनुसार या साहित्याची फॅमिली किट बनविण्यात येत आहे. अनेकांनी पूरग्रस्तांची खरी गरज ओळखून नव्याकोच्या कपड्यांचे जोड आणि अंतर्वस्त्रेदेखील खरेदी करून दिली आहेत. दोन दिवसांतच सुमारे ४ हजार फॅमिली किट घेऊन आणखी दोन ट्रक पाठविले जाणार आहेत.

चित्रपट चावडी : 'पोस्टमन इन द माऊंटन' व 'सिनेमा पॅराडिसो'

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई, विभागीय केंद्र औरंगाबाद व एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय संचालित एमजीएम फिल्म आर्ट्स विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित चित्रपट चावडी उपक्रमांतर्गत शुक्रवार, दि. २३ ऑगस्ट २०१९ रोजी सायं ६ वा. चिनी चित्रपट 'पोस्टमन इन द माऊंटन' व शनिवार, दि. २४ ऑगस्ट २०१९ रोजी

सायं. ६ वा. इटालियन चित्रपट 'सिनेमा पॅराडिसो' दाखविण्यात आले. यावेळी प्रसिद्ध चित्रपट समीक्षक अशोक राणे यांची विशेष उपस्थिती होती. दरम्यान त्यांनी चित्रपट रसिकांसोबत संवाद साधला.

हू जिआनकी दिग्दर्शित 'पोस्टमन इन माऊंटन्स' हा १९९९ मधील चीनी चित्रपट आहे. पॅंग जियानमिंग यांच्या त्याच नावाच्या छोट्या कथेवर आधारित आहे. ही कथा माऊंटन मधील पोस्टमन वृद्ध माणसाची कथा सांगते. (टॅंग रुजुण) ज्याने ग्रामीण पर्वतीय समुदायांसाठी वर्षानुवर्षे पोस्टमन म्हणून काम केले. सेवानिवृत्त झाल्यावर, तो आपली नोकरी आपल्या मुलाकडे (लियू ये) सोपवितो. परंतु आता चीनच्या ग्रामीण भागात लांब चालण्याच्या मार्गावर लोक मेल पाठवतात आणि या प्रक्रियेत तो मुलगा मेलच्या प्राप्तकर्त्याकडून बरेच काही अधिक शिकतो. हे चित्रीकरण दक्षिण-पश्चिमी आणि दक्षिणी हुनानमधील स्वनिंग काउंटी आणि दाव काउंटीमध्ये चित्रित केले गेले. चित्रपटाचा एक भाग डोंग लोकांच्या गावात घडला असून यामध्ये संध्याकाळच्या उत्सवाचा समावेश आहे.

'सिनेमा पॅराडिसो' हा १९८८मध्ये ज्युसेपे तोरानाटोर दिग्दर्शित इटालियन नाटकावर आधारित आहे. या चित्रपटात जॅक पेरिन, फिलिप नोएरेट, लिओपोल्डो ट्रिस्टे, मार्को लियोनार्डी, पशग्रेस नॅनो यांच्या भूमिका असून आणि साल्वोटर कॅसिओ यांनी संगीत दिले होते. या चित्रपटाची रचना फ्रँको क्रिस्टलडी आणि जिओव्हाना रोमाग्रोली यांनी केली होती, तर संगीतकार एन्निओ मॉरिक्कोन यांनी त्याचा मुलगा आंद्रेया यांच्यासह संगीतबद्ध केले होते. सर्वोत्कृष्ट परदेशी भाषेच्या चित्रपटाचा अकादमी पुरस्कार या चित्रपटाने जिंकला होता.

यावेळी विभागीय केंद्राचे अध्यक्ष अंकुशराव कदम, सचिव निलेश राऊत, कार्यकारिणी सदस्य बिजली देशमुख, विजय कान्हेकर, डॉ. रेखा शेळके, सुहास तेंडुलकर, एमजीएम फिल्म आर्ट विभाग प्रमुख शिव कदम, सुबोध जाधव आदींची उपस्थिती होती.

चित्रपट चावडी : 'हॅम्लेट'

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई, विभागीय केंद्र औरंगाबाद व एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय संचालित एमजीएम फिल्म आर्ट्स विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित चित्रपट चावडी उपक्रमांतर्गत शनिवार, दि. २१ सप्टेंबर २०१९ रोजी सायं. ६ वा 'हॅम्लेट' हा चित्रपट चित्रपट वही. शांताराम प्रेक्षागृह, एमजीएम फिल्म आर्ट विभाग, एमजीएम पत्रकारिता महाविद्यालय, औरंगाबाद येथे दाखविण्यात आला.

शेक्सपियर यांच्या नाटकावर आधारित दिग्दर्शक फ्रँको झेफिरेली दिग्दर्शित युनायटेड स्टेट्स, युनायटेड किंगडम आणि फ्रान्स सह-निर्मिती असलेला हा चित्रपट आहे. चित्रपटात मेल गिब्सन मुख्य भूमिकेत असून ग्लेन क्लोज, अॅलन बेट्स, पॉल स्कोफिल्ड, इयान होलम, हेलेना बोनहॅम कार्टर, स्टीफन डिलेन आणि नॅथॅनियल पार्कर आदी कलाकार आहेत. डेन्मार्कमध्ये टायटुलर राजकुमार आपल्या वडिलांच्या मृत्यूचा

शोध घेण्यासाठी राजमहालात परत येतो आणि सुरू होते हॅमलेटच्या सूडकथेची शोकांतिका. चित्रपटाला सर्वोत्कृष्ट आर्ट डायरेक्शन आणि बेस्ट कॉस्ट्यूम डिझाईन साठी दोन अकादमी पुरस्कार नामांकने मिळाली.

यावेळी चित्रपट रसिक, विद्यार्थी, ज्येष्ठ नागरिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. कार्यक्रम यशस्वितेसाठी डॉ. रेखा शेळके, एमजीएम फिल्म आर्ट विभाग प्रमुख शिव कदम, सुबोध जाधव, उमेश राऊत आदींनी परिश्रम घेतले.

मराठी गझल संमेलन

‘असेल इच्छा शेवटची... मरताना माझी फुलांप्रमाणे मिळो दरवळण्याचे बळ’ प्रत्येक व्यक्तीची इच्छा असते की, मरणोपरांत त्याच्या स्मृती दरवळत रहाव्या. हीच भावना मांडणारी ही शायरी २३ सप्टेंबर २०१९ रोजी सरस्वती भुवनच्या गोविंदभाई श्रॉफ ललित कला अकादमीत विशेष लक्षवेधी ठरली. शहरातील यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई विभागीय केंद्र औरंगाबाद, ध्यास गझल साहित्य समूह आणि अभ्युदय फाउंडेशन तसेच सरस्वती भुवन यांच्या संयुक्त विद्यमाने गझल संमेलनाचे आयोजन करण्यात आले होते.

या गझल संमेलनाचे उद्घाटन प्रा. डॉ. सुधाकर शेंडगे, गझलकार शेख इकबाल मिन्ने, गझलकार राजीव मासरूळकर, निलेश राऊत व गझलकार शिव डोईजोडे यांच्या शुभहस्ते झाले. “मराठी गझल क्षेत्रात ध्यास गझल साहित्य समूहासारखे समूह महत्त्वपूर्ण कार्य करत आहेत,” असे मत शेंडगे सरांनी व्यक्त केले. जीवनाचा संघर्ष, प्रेम, निसर्ग अन् सामाजिक विषयांना हात घालणाऱ्या या गझला खासच रंगल्या. संमेलनाच्या पहिल्या सत्रात महाराष्ट्रातील आघाडीच्या मराठी गझलकारांचा हा मुशायरा रसिकांसाठी पर्वणी ठरला. गझलकार शिव डोईजोडे, जयदीप विघ्ने, रणजित पराडकर, प्राजक्ता पटवर्धन, संजय गोरडे, हर्षल पवार, महेश जाधव यांचे अर्थसंपन्न शब्द अन् सादरीकरणाची लाघवी शैली मुशायराला संसमरणीय करून गेली. ‘आपण सगळे मुळात असतो, रस्त्यावरच्या धुळीसारखे, कधी कुठेही येऊ शकतो पायाखाली’ या महेश जाधवांच्या गझलेने मानवी जीवनाचे मर्म सांगितले.

‘मांडला जाणार बाजार आता, फक्त पैशांवर मते विकली जाणार आता, कर खोटेया कितीही जाहिराती, माल पाहूनच विकला जाणार आता’ ही निवडणुकीच्या पार्श्वभूमीवरील गझल टाळ्यांचा कडकडाट घेऊन गेली. डोईजोडे यांची ‘हळू हळू ही दुनियादारी उलगडत जाते, नात्यामध्ये स्वार्थ किती हे समजत जाते.’ पटवर्धन यांनी ‘सौख्याला मी मृगजल म्हटले, कुठे बिघडले, अन् दुःखाला मी वाकळ म्हटले, कुठे बिघडले’ ही गझल दाद मिळवून गेली. पवार यांच्या बापावरील शेराने लक्ष वेधले. पराडकरांचा शेरही दाद घेऊन गेला. गोरडे यांचा ‘मलाही लागला आहे जगाचा रंग’ हा शेर उंचीवर नेणारा ठरला. आत्माराम जाधव, रमेश ठोंबरे, आत्तम गेंदे, निशांत पवार, चंद्रकांत सिरस्कार, डॉ. राज रणधीर, गिरीश जोशी, इकबाल मिन्ने यांच्या गझलांना अतुल

दिवे, श्रीराम पोतदार आणि वैशाली कुरतडीकर यांनी स्वरसाज चढवला. ‘‘तू मला मी तुला साथ मागायची,’’ ‘‘गुलाबी गुलाबी हवा होत आहे,’’ अशी प्रेमाची शायरीही चैतन्य भरणारी ठरली. ‘‘सांजवेळी सुगंधी कहर पाहिजे,’’ गझलेने सांगता झाली.

प्रास्ताविक गिरीश जोशी यांनी केले. महेश अर्चितलवार, प्रा. समाधान इंगळे व कस्तुरी कुलकर्णी – जोशी यांनी सूत्रसंचालन केले. संमेलनाच्या यशस्वितेसाठी निलेश राऊत, सुबोध जाधव, रणजित पराडकर, गिरीश जोशी, रमेश ठोंबरे, राजीव मासरूळकर, गणेश घुले, आत्माराम जाधव, निशांत पवार, आत्तम गेंदे, अजय त्रिभुवन, सुनील उबाळे, ज्ञानेश्वर कुलकर्णी, स्वप्नील उपाध्ये यांनी परिश्रम घेतले.

अभ्युदयची घोषणा

अभ्युदयचे नीलेश राऊत यांनी दरवर्षी ध्यास गझल संमेलनात ख्यातनाम गझलकार ‘बशर नवाज’ यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ दोन पुरस्कार देणार असल्याची घोषणा केली. तरुण गझलकारांसाठी ‘युवा गझलकार,’ तर ज्येष्ठांसाठी ‘गझल गौरव’ असे हे दोन पुरस्कार असतील.

‘महात्मा गांधी : काल, आज व उद्या’ विशेष चर्चासत्र

जगभरात महात्मा गांधी यांची शतकोत्तर सुवर्ण जयंती साजरी केली जात असताना महात्मा गांधी यांचे विचार जगभरातील सर्वसामान्य व्यक्तींपर्यंत पोहचवले जात असताना एक विशिष्ट विचारसरणी देशाला अजून एक राष्ट्रपिता लादण्याचे काम करीत आहे. परंतु महात्मा गांधी परत एकदा जन्माला घालणे किंवा त्यांची तुलना इतर एखाद्या व्यक्तीशी करणे हे काम कठीणच नाही, तर अशक्य आहे. आगामी काळात ज्या ज्या शक्ती भारतावर नवा राष्ट्रपिता लादण्याचे कार्य करतील त्यांना जनता धडा शिकविल्याशिवाय राहणार नाही. महात्मा गांधी यांचे विचार हे भूतकाळ, वर्तमानकाळ व भविष्यकाळासाठी देखील चिरंतर लागू राहतील. कारण की त्याचा मूळ गाभा हा सत्य व अहिंसेने तयार झालेला आहे. त्याला एक वैचारिक अधिष्ठान आहे, कृतीची जोड आहे. त्यामुळे ते नष्ट करून विशिष्ट विचार धारणेचे व कट्टरतेचे बाळकडू इथल्या नव्या पिढीला देणे शक्य होणार नाही, असे प्रतिपादन महात्मा गांधी – काल, आज व उद्या या विशेष चर्चासत्राच्या निमित्ताने मान्यवरांनी केले.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई-विभागीय केंद्र औरंगाबाद यांच्या वतीने महात्मा गांधी यांच्या १५०व्या जयंतीनिमित्त विशेष चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले होते. दि. २ ऑक्टोबर २०१९ रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सार्वजनिक वाचनालयाच्या मुख्य सभागृहात सदरील चर्चासत्र संपन्न झाले. प्रा. महेश अर्चितलवार, श्रीकांत देशपांडे व सचिन दाभाडे यांनी आपले विचार या प्रसंगी व्यक्त केले. सुबोध जाधव यांनी प्रास्ताविक तर गणेश घुले यांनी सूत्रसंचालन केले. कार्यक्रमाच्या यशस्वितेसाठी नीलेश राऊत, मंगेश निरंतर, दिपक जाधव, मयूर देशपांडे, अक्षय गोरे, उदय भोसले, प्रदीप खडके, नाझिम पटेल आदींनी परिश्रम घेतले.

विभागीय केंद्र, रत्नागिरी

कार्यवृत्त

स्वच्छता मोहिम

कोकणामध्ये पावसाचे प्रमाण जास्त आहे; परंतु या वर्षी कोकणामध्ये भरपूर प्रमाणात पाऊस झाला. ०६ ते ०७ वेळा पूर परिस्थिती निर्माण झाली. चिपळूणमध्येही मोठ्या प्रमाणात पावसाचे प्रमाण होते. घरात, दुकानात पाणी घुसत होते. त्यामुळे नागरिक वैतागले. त्यामुळे घरात व दुकानात मोठ्या प्रमाणात घाण व चिखल येऊन बसला होता. नागरिक व दुकानदारांना दिलासा मिळावा, यासाठी राष्ट्रवादी काँग्रेसचे कार्यकर्ते यांनी शेखर निकम सरांच्या व सभापती पूजा निकम यांच्या मार्गदर्शनाखाली मा. श्री. शरदचंद्रजी पवार कृषि महाविद्यालयातील विद्यार्थी व कार्यकर्त्यांनी दि. १० ऑगस्ट २०१९ रोजी दुकानातील वस्तू लावण्यापासून स्वच्छता व दुकानदारांना आवश्यक ती सर्व मदत केली. ८० ते ९० जणांच्या ताप्याने स्वच्छता व सफाई मोहीम चिंचनाक्यातून सुरू केली. नगरपालिका, गांधी चौक, भेंडीनाका, जुना स्टॅण्ड असा संपूर्ण परिसर स्वच्छ केला.

स्वच्छतेसाठी आवश्यक असणारे साहित्य शेखर निकमांनी व यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान यांनी उपलब्ध करून दिले.

अपंगांसाठी मोफत साहित्य वाटप

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान व सहाद्री शिक्षण संस्थेचे महिला महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने अपंगांना मोफत साहित्य दि. १.९.२०१९ रोजी वाटप करण्यात आले.

श्रवणयंत्रे, कुबडी, एम. आर. किट, कॅलिपर जयपूर फुट, कमोड चेअर, वॉकर, चष्मे, वॉकिंग स्टीक, अंधचष्मे, ब्रेलकिट इत्यादी साहित्य वाटप करण्यात आले. तसेच ३०० लोकांची जेवणाची व्यवस्था करण्यात आली होती.

कार्यक्रमासाठी चिपळूण पंचायत समितीच्या सभापती मा. सौ. पूजा निकम मॅडम उपस्थित होत्या. तसेच विद्यालयाच्या मुख्याध्यापिका प्रा. सौ. नलावडे मॅडम तसेच मिलिंद कापडी, सुचय अण्णा रेडीज, रिहाना बिजले, वर्षा जागुष्टे, इ. मान्यवर उपस्थित होते.

पुण्यतिथी

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान-विभागीय केंद्र रत्नागिरी व सहाद्री शिक्षण संस्था यांच्या संयुक्त विद्यमाने माध्यमिक महिला विद्यालय पाग-चिपळूण येथे यशवंतराव चव्हाण यांची पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली.

प्रथम मा. यशवंतराव चव्हाण यांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले. प्रा. मुख्याध्यापिका सौ. नलावडे मॅडम यांच्या हस्ते प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण केला. त्यांनी यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवन कार्याची, सामाजिक व देश हिताच्या कार्याची सविस्तर माहिती दिली. विद्यार्थ्यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले.

या कार्यक्रमाला प्रमुख पाहुणे म्हणून न्यू. इंग्लिश स्कूलचे प्रा. शैलेश सुर्वे सर उपस्थित होते.

सहाद्री निवासस्थान मूळ बंगला, मुंबई

विभागीय केंद्र, अहमदनगर

कार्यवृत्त

शेती कट्टा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र, अहमदनगर अंतर्गत जमिनीचे आरोग्य व्यवस्थापन व हवामान बदलाचा पिकावरील परिणाम या विषयावर शेती कट्ट्याचे आयोजन राहुरी, ता. राहुरी, जि. अहमदनगर येथे करण्यात आले होते. या कार्यक्रमासाठी तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून डॉ. आतिश पाटील (सहाय्यक प्राध्यापक, मृदाशास्त्र विभाग, कृषी महाविद्यालय, सोनई), प्रा. विजय जाधव (सहाय्यक प्राध्यापक, कृषीविद्या विभाग, कृषी महाविद्यालय, सोनई) हे उपस्थित होते. या प्रसंगी तज्ज्ञ मार्गदर्शकांनी महाराष्ट्रातील जमिनीचे प्रकार जमिनीतील व पिकांमध्ये आवश्यक मूलद्रव्यांचे प्रमाण, माती व पाणी परीक्षण, रासायनिक खतांचा योग्य वापर, पीक लागवड करताना जमिनीची घ्यावयाची काळजी, माती व पाणी प्रदूषण, जमिनीची सुपीकता टिकविण्यासाठी घ्यावयाची योग्य काळजी. या विषयी मार्गदर्शन केले. तसेच बदलत्या हवामानात पिकाची लागवड करताना काय काळजी घ्यावी, उत्पादन वाढीसाठी प्रतिकूल हवामानाचा योग्य वापर कसा करावा, हवामान बदलाला सामोरे जाताना शेतकऱ्यांनी पीक पद्धतीमध्ये कोणता बदल करावा याविषयी देखील मार्गदर्शन केले.

कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून श्री. अशोक संकपाळ (मा. तालुका कृषी अधिकारी, राहुरी) हे उपस्थित होते. तसेच डॉ. हरी मोरे (प्राचार्य कृषी महाविद्यालय सोनई) व परिसरातील प्रगतीशील शेतकरी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

२२ मार्च २०१९ रोजी झालेला हा शेती कट्टा यशस्वी रित्या पार पाडण्यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र, अहमदनगरचे सर्व सन्माननीय सदस्य व राहुरी ग्रामस्थांचे विशेष सहकार्य लाभले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. हरी मोरे (प्राचार्य कृषी महाविद्यालय सोनई) यांनी तर सूत्रसंचालन व आभार प्रदर्शन, प्रा. राजेंद्र लिपने व डॉ. प्रवीण बेरड यांनी केले.

सदर शेतीकट्टा कार्यक्रमाचे सविस्तर नियोजन डॉ. हरी मोरे (प्राचार्य कृषी महाविद्यालय सोनई) यांच्या मार्गदर्शनाने होत आहे.

शेती कट्टा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र, अहमदनगर अंतर्गत 'कापूस उत्पादन तंत्रज्ञान' या विषयावर शेतीकट्टा कार्यक्रमाचे आयोजन मु. पो. कोराळे, ता. राहता, येथे ९ एप्रिल २०१९ रोजी करण्यात आले होते. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख तज्ज्ञ मार्गदर्शक डॉ. एन. के. भुटे, सहाय्यक कीटक शास्त्रज्ञ, कापूस सुधार प्रकल्प, म. फु. कृ. वि. राहुरी हे लाभले होते. या प्रसंगी डॉ. भुटे यांनी कापूस पिकावरील

गुलाबी बोंडअळी, ऊस पिकावरील हुमणी तसेच मका पिकावरील लष्करी अळी या विषयी सविस्तर मार्गदर्शन करून कापूस पीक लागवडीसाठी वाणांची निवड, लागवड पद्धत, आंतरमशागत, खत व पाणी व्यवस्थापन, कीड व रोग नियंत्रण आणि कापूस वेचणी इत्यादी विषयी शेतकरी बंधुंना बहुमोल मार्गदर्शन केले.

या कार्यक्रम प्रसंगी श्री. निलेश शेळके, कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून उपस्थित होते. तसेच श्री. जनार्दन शेळके, श्रीमती किर्ती सूर्यवंशी (कृषी सहाय्यक), श्री. दादासाहेब शेळके तसेच कृषी महाविद्यालय सोनई, प्राचार्य डॉ. हरी मोरे, प्राध्यापक सोमनाथ दरंदले व परिसरातील शेतकरी उपस्थित होते.

हा शेतीकट्टा यशस्वीरित्या पार पाडण्यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र, अहमदनगरचे सर्व सन्माननीय सदस्य व कोराळे गावातील शेतकरी बंधूंचे विशेष सहकार्य लाभले. सदर कार्यक्रमाचे आयोजन श्री. निलेश शेळके व श्री. जनार्दन शेळके यांनी केले होते.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. हरी मोरे प्राचार्य, कृषी महाविद्यालय, सोनई यांनी केले तर सूत्रसंचालन प्रा. राजेंद्र लिपने यांनी केले.

शेती कट्टा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र अहमदनगर अंतर्गत 'कापूस उत्पादन तंत्रज्ञान आणि पशू संवर्धन व दुग्ध उत्पादन' या विषयावर शेतीकट्टा कार्यक्रमाचे आयोजन मु. पो. कणोली ता. संगमनेर येथे १६ मे २०१९ रोजी करण्यात आले होते. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख तज्ज्ञ मार्गदर्शक प्रा. एम.एच. गावडे, सहाय्यक प्राध्यापक, उद्यानविद्या विभाग, म.फु.कृ.वि. राहुरी व प्रा. विक्रम भय्ये, सहाय्यक प्राध्यापक, पशू संवर्धन व दुग्ध शास्त्र विभाग, कृषी महाविद्यालय, सोनई हे लाभले होते. या प्रसंगी प्रा. एम. एच. गावडे यांनी कांदा लागवड संबंधित खरीप हंगामातील अधिक उत्पादन देणारे वाण, गदिवाफा तयार करताना घ्यावयाची काळजी, रोपांची निवड, जैविक खते व त्यांचे प्रमाण, पाणी व्यवस्थापन, तण नियंत्रण, हिरवळीच्या खताचे महत्त्व, कीड व रोग नियंत्रण, पिकाची काढणी व साठवण करताना कोणती काळजी घ्यावी इत्यादी विषयी शेतकऱ्यांना बहुमोल मार्गदर्शन करून शेतकऱ्यांच्या प्रश्नांचे निरसन केले. तसेच प्रा. विक्रम भय्ये यांनी 'पशुसंवर्धन व दुग्ध उत्पादन' या विषयांवर मार्गदर्शन करताना भारताचे दूध उत्पादनात जागतिक स्थान, दूध उत्पादनातील संधी, चारा व्यवस्थापन, गोठ्याच्या पद्धती, जनावरांचे हवामानातील बदलांपासून संरक्षण करताना कोणती काळजी घ्यावी व कमी खर्चात दूध उत्पादनात वाढ कशा प्रकारे करता येऊ शकते याविषयी सखोल मार्गदर्शन केले.

या कार्यक्रम प्रसंगी श्री. शिवाजीराव माने, प्रगतिशील शेतकरी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून उपस्थित होते. तसेच श्री. बापूसाहेब औटी, श्री. संपत शिंदे, श्री. बंटी भाऊ शेरकर, कृषि महाविद्यालय सोनई, प्राचार्य डॉ. हरी मोरे, प्राध्यापक सोमनाथ दरंदले, प्रा. राजेंद्र लिपने व परिसरातील शेतकरी उपस्थित होते.

हा शेतीकट्टा यशस्वीरित्या पार पाडण्यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र अहमदनगरचे सर्व सन्माननीय सदस्य व कणोली गावातील शेतकरी बंधूंचे विशेष सहकार्य लाभले. सदर कार्यक्रमाचे आयोजन श्री. बापूसाहेब औटी व श्री. शिवाजीराव माने यांनी केले होते.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. हरी मोरे प्राचार्य, कृषि महाविद्यालय, सोनई यांनी केले तर सूत्रसंचालन प्रा. राजेंद्र लिपने यांनी केले.

शेती कट्टा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र, अहमदनगर अंतर्गत 'कापूस पिकावरील किडींचे व्यवस्थापन' या विषयावर १८ जून, २०१९ रोजी शेतीकट्टा कार्यक्रमाचे आयोजन मु. पो. शहापूर ता. नेवासा येथे करण्यात आले होते. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख तज्ज्ञ मार्गदर्शक प्रा. सोमनाथ दरंदले, कीटकशास्त्र विभाग, कृषि महाविद्यालय, सोनई हे लाभले होते. या प्रसंगी प्रा. दरंदले यांनी कापूस पिकावरील किडींची ओळख, किडीचा जीवनक्रम, अवस्था, कीड येण्याची कारणे, कीड येऊ नये यासाठी काय खबरदारी घ्यावी? कीड आल्यानंतर ती कशी ओळखावी? कीड नष्ट करण्यासाठी कोणत्या उपायांचा अवलंब केला पाहिजे, किडींचा पिकावर व उत्पादनावर होणारा दुष्परिणाम, तसेच नैसर्गिक पद्धतीने पिकांचे किडींपासून संरक्षण कसे करावे? याविषयी सविस्तर मार्गदर्शन करून उपस्थित शेतकरी बांधवांच्या प्रश्नांचे निरसन करून शेतकऱ्यांना खरीप पीक उत्पादन वाढीसाठी शुभेच्छा दिल्या.

हा शेतीकट्टा यशस्वीरित्या पार पाडण्यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र अहमदनगरचे सर्व सन्माननीय सदस्य व शहापूर गावातील शेतकरी बंधूंचे विशेष सहकार्य लाभले. सदर कार्यक्रमाचे आयोजन श्री. विलास शिंदे व श्री. संदिप कोलते यांनी केले होते.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. सुहास माने, कृषि महाविद्यालय सोनई यांनी केले तर सूत्रसंचालन प्रा. राजेंद्र लिपने यांनी केले.

शेती कट्टा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र अहमदनगर अंतर्गत 'वृक्षसंवर्धन-काळाची गरज' या विषयावर २४ जुलै २०१९ रोजी शेतीकट्टा कार्यक्रमाचे आयोजन मु. पो. नांदूर शिकारी ता. नेवासा जि. अहमदनगर, येथे करण्यात आले होते. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून प्रा. सौ. जयाताई गडाख, कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सोनई या उपस्थित होत्या. या प्रसंगी सौ. जयाताई गडाख यांनी वृक्षलागवड तसेच वृक्षारोपण करताना काय काळजी घ्यावी? वृक्षारोपण करताना पाण्याचे व्यवस्थापन, प्राणी व इतर घटकांपासून

वृक्षांचे संवर्धन कसे करावे, निसर्ग संवर्धनातील झाडाची महत्त्वाची भूमिका, प्रदूषण कमी करण्यासाठी उपयुक्त वनस्पतींची जोपासना कशी करावी, वृक्षसंवर्धनाचे फायदे, फळबाग व वनशेतीसाठी भविष्यातील संधी इ. विषयी सविस्तर मार्गदर्शन केले.

या प्रसंगी सौ. केसरबाई सरोदे, श्री. संतोष लिपने, श्री. मच्छिंद्र लिपने, रखमाजी लिपणे, प्रा. सोमनाथ दरंदले, प्रा. राजेंद्र लिपने व प्रा. श्रीकृष्ण हुरुळे, कृषि महाविद्यालय, सोनई तसेच नांदूर शिकारी व परिसरातील शेतकरी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

हा शेतीकट्टा यशस्वीरित्या पार पाडण्यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र अहमदनगरचे सर्व सन्माननीय सदस्य व नांदूर शिकारी गावातील शेतकरी बंधूंचे विशेष सहकार्य लाभले. सदर कार्यक्रमाचे आयोजन श्री. संतोष लिपने श्री. दत्तात्रय राजमाने, प्रा. संदीप शिरसाठ व विष्णू लिपणे यांनी केले होते.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. सोमनाथ दरंदले, कृषि महाविद्यालय, सोनई यांनी केले तर सूत्रसंचालन प्रा. राजेंद्र लिपने यांनी केले.

शेती कट्टा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र अहमदनगर अंतर्गत 'कापूस उत्पादन तंत्रज्ञान' या विषयावर ७ ऑगस्ट, २०१९ रोजी शेतीकट्टा कार्यक्रमाचे आयोजन देवटाकळी ता. शेवगाव जि. अहमदनगर येथे करण्यात आले होते. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख तज्ज्ञ मार्गदर्शक प्रा. टी. एम. कोळगे कापूस सुधार प्रकल्प म.फु.कृ.वि. राहूरी हे लाभले होते. या प्रसंगी प्रा. कोळगे यांनी कापूस लागवड संबंधित खरीप हंगामातील अधिक उत्पादन देणारे वाण, लागवड करताना घ्यावयाची काळजी, बियाणांची निवड, पाणी व्यवस्थापन, तण नियंत्रण, आंतरमशागत, हिरवळीच्या खताचे महत्त्व, कीड व रोग नियंत्रण, कापूस पिकाची वेचणी, साठवण व विक्री करताना कोणती काळजी घ्यावी इत्यादी विषयी शेतकऱ्यांना बहुमोल मार्गदर्शन करून शेतकऱ्यांच्या प्रश्नांचे निरसन केले.

या कार्यक्रम प्रसंगी प्रगतिशील शेतकरी, श्री. सुरेश खरड कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून उपस्थित होते. तसेच श्री. बापूसाहेब मेरड, श्री. रमेश खरड, श्री. राहुल बेडके व शिवाजी काकडे तसेच प्राध्यापक जयसिंग वाघमारे, प्रा. राजेंद्र लिपने, कृषि महाविद्यालय सोनई येथील सातव्या सत्रातील विद्यार्थी व देवटाकळी गाव आणि परिसरातील शेतकरी उपस्थित होते.

हा शेतीकट्टा यशस्वीरित्या पार पाडण्यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र अहमदनगरचे सर्व सन्माननीय सदस्य व देवटाकळी गावातील शेतकरी बंधूंचे विशेष सहकार्य लाभले. सदर कार्यक्रमाचे आयोजन श्री. सुरेश खरड व श्री. राहुल बेडके यांनी केले होते.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा. राजेंद्र लिपने, कृषि महाविद्यालय, सोनई यांनी केले तर सूत्रसंचालन विद्यार्थी सुमित बाफना यांनी केले.

शेती कट्टा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र, अहमदनगर अंतर्गत 'मुरघास व दुग्ध उत्पादन तंत्रज्ञान' या विषयावर ९ सप्टेंबर, २०१९ रोजी शेतीकट्टा कार्यक्रमाचे आयोजन चितळी ता. पाथर्डी जि. अहमदनगर येथे करण्यात आले होते. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख तज्ज्ञ मार्गदर्शक श्री. ज्ञानेश्वर पवार (कृषिभूषण महाराष्ट्र राज्य) पुनतगाव ता. नेवासा जि. अहमदनगर हे लाभले होते. या प्रसंगी श्री. पवार यांनी मुरघास म्हणजे काय? मुरघास तयार करण्याच्या पद्धती, आवश्यक निविष्टा तयार करताना घ्यावयाची काळजी, मुरघासचे जनावरांच्या आहारातील महत्त्व तसेच दूध उत्पादनात चाऱ्याचे विशेष महत्त्व, दूध काढण्याच्या वेळा व योग्य पद्धती, जनावरांचा रोजचा आहार इत्यादी विषयी शेतकऱ्यांना बहुमोल मार्गदर्शन करून शेतकऱ्यांच्या प्रश्नांचे निरसन केले.

या कार्यक्रम प्रसंगी श्री. सोमनाथ धमाळ कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून उपस्थित होते. तसेच श्री. शिवाजी ताठे, श्री. नहीम शेख, श्री. सोमनाथ खलाटे, राहुल धमाळ कृषी महाविद्यालय सोनई, प्राचार्य डॉ. हरी मोरे, प्रा. राजेंद्र लिपने तसेच चितळी गाव व परिसरातील शेतकरी उपस्थित होते.

हा शेतीकट्टा यशस्वीरित्या पार पाडण्यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र अहमदनगरचे सर्व सन्माननीय सदस्य व चितळी गावातील शेतकरी बंधूंचे विशेष सहकार्य लाभले. सदर कार्यक्रमाचे आयोजन श्री. सोमनाथ धमाळ यांनी केले होते.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक कृषि महाविद्यालय सोनई, प्राचार्य डॉ. हरी मोरे यांनी केले. तर सूत्रसंचालन प्रा. राजेंद्र लिपने यांनी केले.

शेती कट्टा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र अहमदनगर

अंतर्गत 'कांदा उत्पादन तंत्रज्ञान' या विषयावर १० ऑक्टोबर २०१९ रोजी शेतीकट्टा कार्यक्रमाचे आयोजन मु. पो. मोमीन आखाडा ता. राहुरी जि. अहमदनगर येथे करण्यात आले होते. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख तज्ज्ञ मार्गदर्शक प्रा. एम.एच.गावडे, सहाय्यक प्राध्यापक, उद्यानविद्या विभाग, म.फु.कृ.वि. राहुरी हे लाभले होते. या प्रसंगी प्रा. एम. एच. गावडे यांनी कांदा लागवड संबंधित खरीप व रबी हंगामातील अधिक उत्पादन देणारे वाण, गदिवाफा तयार करताना घ्यावयाची काळजी, रोपांची निवड, जैविक खते व त्यांचे प्रमाण, पाणी व्यवस्थापन, तण नियंत्रण, हिरवळीच्या खताचे महत्त्व, कीड व रोग नियंत्रण, पिकाची काढणी व साठवण करताना कोणती काळजी घ्यावी तसेच शासनाच्या विविध योजना इत्यादी विषयी शेतकऱ्यांना बहुमोल मार्गदर्शन करून शेतकऱ्यांच्या प्रश्नांचे निरसन केले.

या कार्यक्रम प्रसंगी मोमीन आखाडा गावचे सरपंच श्री. अशोक कोहकडे कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून उपस्थित होते. तसेच श्री. नामदेव कोहकडे, शिवाजी शिंदे, सूर्यभान शिंदे, तसेच कृषी महाविद्यालय सोनई, प्राचार्य डॉ. हरी मोरे, प्रा. राजेंद्र लिपने, प्रा. जयसिंग वाघमारे व परिसरातील शेतकरी उपस्थित होते.

हा शेतीकट्टा यशस्वीरित्या पार पाडण्यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र अहमदनगरचे सर्व सन्माननीय सदस्य व मोमीन आखाडा गावातील शेतकरी बंधूंचे विशेष सहकार्य लाभले. सदर कार्यक्रमाचे आयोजन श्री. संदीप शिंदे व श्री. नामदेव कोहकडे यांनी केले होते.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. हरी मोरे प्राचार्य, कृषि महाविद्यालय, सोनई यांनी केले तर सूत्रसंचालन प्रा. राजेंद्र लिपने यांनी केले.

सदर शेतीकट्टा कार्यक्रमाचे सविस्तर नियोजन डॉ. हरी मोरे प्राचार्य, कृषि महाविद्यालय, सोनई यांच्या मार्गदर्शनाखाली सुरु आहे.

विभागीय केंद्र, सोलापूर

कार्यवृत्त

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई, विभागीय केंद्र सोलापूर आणि श्री संत दामाजी महाविद्यालय मंगळवेढा यांच्या संयुक्त विद्यमाने यशवंतराव चव्हाण यांच्या जयंतीनिमित्त बुधवार दिनांक १३ मार्च २०१९ रोजी 'यशवंतराव चव्हाण यांच्या संकल्पनेतला महाराष्ट्र' या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. राजकारणापेक्षा समाजकारणात यशवंतरावांनी जास्त लक्ष घातले. जातीच्या कोणत्याच कप्प्यात ते अडकले नाहीत. राजकारणाचा, सत्तेचा उपयोग सामान्यांना कसा होईल यावर त्यांचा भर होता. प्रशासन, शिक्षण, सहकार, ग्रामीण महाराष्ट्र, उद्योग व्यवसाय या प्रत्येक क्षेत्रात ते महाराष्ट्राचा विकास पाहत होते. त्याचबरोबर साहित्य, कला आणि सांस्कृतिक क्षेत्रात त्यांचे योगदान मोलाचे आहे. त्यामुळे तरुण पिढीने यशवंतराव चव्हाण कोण होते हे जाणून घेणे गरजेचे आहे असे प्रतिपादन प्रा. राजेंद्र दास यांनी केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी ज्येष्ठ विचारवंत मनोहरपंत धोंगडे व प्रमुख पाहुणे म्हणून विभागीय केंद्राचे सदस्य राहूल शहा उपस्थित होते. तसेच प्राचार्य पवार यांच्यासह विद्यार्थी व प्राध्यापक उपस्थित होते.

सहकारी बँकांसाठी कार्यशाळा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र सोलापूर आणि जिल्हा नागरी सहकारी बँक्स असोसिएशन लि. सोलापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने सोलापूर जिल्ह्यातील सहकारी बँकांचे अध्यक्ष, संचालक व व्यवस्थापक यांच्या करिता 'एक दिवसीय कार्यशाळेचे' आयोजन करण्यात आले होते.

शनिवार दि. २१ एप्रिल २०१८ रोजी सकाळी ९ ते २ या वेळेत हॉटेल साईप्रसाद कॉन्फरन्स हॉल, रेल्वे लाईन्स, रामलाल चौक, सोलापूर येथे आयोजित केलेल्या कार्यशाळेत 'सहकारी बँकांसंबंधित कामगार कायदे' या विषयावर अॅड. श्री. आर. आर. गानू यांनी मार्गदर्शन केले.

डॉ. गो. मा. पवार (अध्यक्ष), राजशेखर शिवदारे (कोषाध्यक्ष), राहूल शहा यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र सोलापूर आणि राजगोपाल झंवर (अध्यक्ष), कल्याणराव काळे (उपाध्यक्ष), आणि प्रकाश सोनटकरे (सी.ई.ओ) सोलापूर जिल्हा नागरी सहकारी बँक्स असोसिएशन लि. सोलापूर यांच्यासह जिल्ह्यातील सर्व सहकारी बँकांचे अध्यक्ष, संचालक व वरिष्ठ अधिकारी या कार्यशाळेला उपस्थित होते.

महाराष्ट्राची निर्मिती आणि यशवंतराव चव्हाण हे समीकरण

यशवंतराव चव्हाण साहेबांनी महाराष्ट्राला नेहमीच 'भारतसेवक

महाराष्ट्र' म्हणून मानले. स्व. प्र. के. अत्रे, एस. एम. जोशी, शाहीर अमर शेख यांनी संघर्ष उभा केला आणि १०५ हुतात्म्यांच्या बलिदानानंतर देखील राज्याची निर्मिती अवघड झाली होती, तेव्हा चव्हाणसाहेबसुद्धा अस्वस्थ झाले होते. हा जनक्षोभ दिल्लीकरांना समजला पाहिजे म्हणून यशवंतराव चव्हाण यांनी पं. जवाहरलाल नेहरू यांना प्रतापगडावर छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या पुतळ्याच्या अनावरणासाठी आमंत्रित केले. महाराष्ट्राच्या निर्मितीसाठीचा तो जनक्षोभ आणि तीव्र भावना पाहून पं. नेहरूंनी स्वतंत्र महाराष्ट्राच्या निर्मितीला १ मे १९६० रोजी मान्यता दिली. यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र सोलापूरच्या वतीने १ मे २०१८ रोजी महाराष्ट्र दिनानिमित्त 'महाराष्ट्राची निर्मिती आणि समकालीन समस्या' या विषयावर आयोजित कार्यक्रमात प्रमुख वक्ते म्हणून प्रा. राजेंद्र दास यांनी आपले विचार मांडले.

यशवंतराव चव्हाण यांनी महाराष्ट्र सर्वगुणसंपन्न, समृद्ध आणि अत्यंत कल्पकतेने उभा केला. त्यासाठी सहकार, शेती आणि उद्योग ही तीनही क्षेत्रे अव्वलस्थानी राहतील यासाठी विशेष काळजी घेतली आणि ही तीनही क्षेत्रे समृद्ध होण्यासाठी शिक्षण क्षेत्रदेखील समृद्ध झाले पाहिजे; त्यासाठी समाजातील सर्व घटकांना मिळाले पाहिजे म्हणून विशेष काळजी घेतली. एवढ्या व्यापक विचारांचे चव्हाण साहेब होते. हे करत असताना राजकारणात त्यांनी मानापमानापेक्षाही राज्याचे सार्वजनिक, हित महत्त्वाचे मानले. म्हणूनच 'राज्य मराठ्यांचे की मराठीचे?' असा प्रश्न त्यांना विचारला तेव्हा 'हे राज्य बहुजनांचे' असे उत्तर यशवंतराव चव्हाण साहेबांनी दिले. म्हणूनच आजही राज्याच्या आणि देशाच्या गर्भागारात यशवंतराव चव्हाण विचार जिवंत आहेत, असे श्री. दास म्हणाले.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी माजी आमदार युनुसभाई शेख होते. विभागीय केंद्राचे सदस्य दत्ता गायकवाड यांनी स्वागत व प्रास्ताविक केले. जुळे सोलापूर महाराष्ट्र साहित्य परिषदेचे अध्यक्ष पद्माकर कुलकर्णी प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. याप्रसंगी विभागीय केंद्राचे सदस्य माजी खासदार धर्मणा सादूल यांची प्रमुख उपस्थिती होती. निर्मलकुमार फडकुले सभागृहात सपन्न झालेल्या या कार्यक्रमास अनेक नागरिक उपस्थित होते.

वाहतूक सुरक्षा कार्यशाळा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र सोलापूर, सारथी सुरक्षा मुंबई व सोलापूर जिल्ह्यातील सहा महाविद्यालये यांच्या संयुक्त विद्यमाने ६, ७, व ८ सप्टेंबर २०१८ रोजी वाहतूक सुरक्षा कार्यशाळेचे आयोजन सोलापूरातील सहा महाविद्यालयांमध्ये करण्यात आले होते.

६ सप्टेंबर २०१८ रोजी संगमेश्वर महाविद्यालयामध्ये पहिली कार्यशाळा घेण्यात आली. यात २५० विद्यार्थी आणि विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला, या प्रसंगी प्राचार्या सौ. राजमान्य तर प्रमुख पाहुण्या म्हणून श्रीमती वैशाली शिंदे (सहाय्यक पोलीस आयुक्त, वाहतूक शाखा सोलापूर) 'सारथी सुरक्षा' या संस्थेचे प्रमुख श्री. विनय मोरे आणि त्यांचे सहकारी आनंद राजेभोसले तसेच विभागीय केंद्राचे सदस्य श्री दत्ता गायकवाड उपस्थित होते.

यांनी कार्यशाळेस प्रारंभ केला. आपल्या देशामध्ये रोज सरासरी ४०० अपघात होतात आणि त्याची कारणे अनेक असल्याचे त्यांनी आपल्या व्याख्यानातून सांगितले. १८ ते ४० वयोगटातील नागरिकांचे यामध्ये अधिक बळी जातात. ही बाब लक्षात घेऊन या उपक्रमाच्या निमंत्रक खासदार सौ. सुप्रियाताई सुळे यांनी राज्यातल्या महाविद्यालयांमध्ये जाऊन तरुण व तरुणींमध्ये जागरूकता निर्माण व्हावी, म्हणून या उपक्रमाचे आयोजन केले आहे.

या कार्यशाळा संवाद स्वरूपात पार पडल्या. त्यामुळे गांभीर्य आणि करमणूक याची जोड ही या कार्यशाळेत जाणवली. वाहतूकीचे नियम नीट समजावून सांगितले. फुटपाथ वरूनच का चालावे, तसेच फुटपाथ नसल्यास कोणती काळजी घ्यावी आणि न घेतल्यास कशा प्रकारे अपघात होऊ शकतात याची माहितीही त्यांनी दिली. त्याचबरोबर वाहन चालवताना वेग, वाहतूकीचे नियम का पाळले जावेत, तसे न केल्यास कोणत्या गंभीर परिणामांना सामोरे जावे लागते, त्यामुळे अपघात कसे होतात याची माहिती व्याख्यानातून आणि दृकश्राव्याच्या माध्यमातून मोरे यांनी दिली. अपघात टाळण्यासाठी किती बारकाव्याने काळजी घेतली पाहिजे याचे विस्तृत विवेचन मोरे यांनी आपल्या २ तासांच्या व्याख्यानातून दिले. संवादाच्या माध्यमातून अनेक शंका आणि नियम व कायदे याबाबत विद्यार्थी व विद्यार्थिनींनी अनेक प्रश्न विचारून आपल्या शंका दूर केल्या. त्यानंतर प्रमुख पाहुण्यांनी मार्गदर्शन केले आणि मोलाच्या सूचना दिल्या. तसेच तरुण पिढी ही देशाची संपत्ती आहे. आपण सर्वजण याच वयोगटातले आहात. वाहतूकीचा कायदा असो; अथवा इतर कायदे किंवा नियम; आपण ते जरूर पाळले पाहिजेत. एक चांगला नागरिक म्हणून या देशाच्या विकासात योगदान दिले पाहिजे म्हणूनच यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानच्या वतीने हा उपक्रम आयोजित केल्याचे सोलापूर विभागीय केंद्राचे सदस्य श्री.दत्ता गायकवाड यांनी याप्रसंगी सांगितले.

दि. ०७ सप्टेंबर २०१८ रोजी सकाळी वि. गु. शिवदारे कला व विज्ञान महाविद्यालय, दुपारी शंकरराव पाटील विज्ञान महाविद्यालय अनगर ता. मोहोळ व सायंकाळी छत्रपती शिवाजी रात्र महाविद्यालय येथेही कार्यशाळा झाल्या. दि. ०८ सप्टेंबर रोजी सकाळी नागेश करजगी ऑर्चिड महाविद्यालय आणि दुपारी कुचन महाविद्यालय येथेही कार्यशाळा संपन्न झाली

सप्टेंबर ६, ७, ८ या तीन दिवसात सहा महाविद्यालयात एकूण सहा कार्यशाळा संपन्न झाल्या. हा उपक्रम यशस्वी करण्यासाठी संगमेश्वर

महाविद्यालयाचे प्रा. मोहोरकर, शिवदारे महाविद्यालयाच्या प्रा. सौ. शिवपुजे, छत्रपती शिवाजी रात्र महाविद्यालयाचे प्रा. गवळी, ऑर्चिड महाविद्यालयाचे प्रा. राजाराम चव्हाण तर कुचन महाविद्यालयाचे प्रा.निंबाळकर आणि त्या त्या महाविद्यालयाचे प्राध्यापकांनी मोलाचे सहकार्य केले. कार्यशाळा यशस्वी होण्यासाठी 'सारथी सुरक्षा'चे आनंदराजे भोसले, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचे दिनेश शिंदे, प्रशांत बाबर आणि दत्ता भोसले यांनी बरेच परिश्रम घेतले.

वंचित बालकांच्या हक्क व विकासाबाबत परिसंवाद

वंचित बालकांचे हक्क; विकासाच्या केंद्रस्थानी असले पाहिजेत. वंचित मुलांच्या शाश्वत पुनर्वसनासाठी समाज व शासनाने सक्रीय पुढाकार घ्यावा या दृष्टिकोनातून यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र सोलापूर, आपलं घर बालगृह, नळदुर्ग आणि वालचंद कला व शास्त्र महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने व 'आपलं घर'च्या रौप्यमहोत्सवानिमित्त ३० सप्टेंबर रोजी 'वंचित मुले व समाज' या विषयावर आयोजित एकदिवसीय परिसंवादाचे बीजभाषण श्री बाळ कोरगावकर यांनी दिले. पोषण आहार व बालशिक्षण हा भारतीय बालकांच्या संदर्भात जीवन-मरणाचा प्रश्न बनला आहे. सारे जग अक्षर साक्षरता साध्य करून डिजीटल साक्षरतेकडे वाटचाल करताना भारतातील मुले मात्र मूलभूत हक्कांपासून वंचित आहेत. बालपण निर्देशांकात ब्रिक्स देशांत भारताचा सर्वात शेवटचा क्रमांक आहे. वंचित मुलांचा प्रश्न समाजाच्या दया व सहानुभूतीवर अवलंबून न ठेवता कायद्यानेच शाश्वत पुनर्वसन करण्याकरिता शासनाने पावले उचलली पाहिजेत असे प्रतिपादन त्यांनी केले.

या परिसंवादाचे उद्घाटन शुभांगी बुवा यांच्या हस्ते झाले. उद्घाटन सोहळ्याच्या अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ.संतोष कोटी होते. विचारमंचावर साथी पन्नालाल सुराणा, विभागीय केंद्राचे सदस्य दत्ता गायकवाड, प्रा. डॉ.अबोली सुलाखे होते. 'युवाशक्ती हीच राष्ट्रशक्ती आहे. युवकांच्या सहभागानेच वंचित मुलांचा प्रश्न सुटू शकतील व भविष्यात 'पाखर' सारख्या संस्थांची गरज राहू नये', अशी अपेक्षा शुभांगी बुवा यांनी व्यक्त केली.

अध्यक्षीय भाषणात प्राचार्य डॉ.संतोष कोटी म्हणाले, समाजकार्याच्या विद्यार्थ्यांनी शिक्षण पूर्ण झाल्यावर काही महिने वंचित बालकांसाठी काम करणाऱ्या संस्थेत विनामूल्य काम करावे. किल्लारी भूकंपात अनाथ झालेल्या बालकांच्या पालकत्वाची जबाबदारी भाई पन्नालाल सुराणा व 'आपलं घर'ने घेतली. हा प्रकल्प उभारणीसाठी मा. शरद पवार साहेबांनी मोलाची भूमिका बजावली. हे ऐतिहासिक व अभिनंदनीय समाजकार्य आहे. आदिवासी समाजात एकही अनाथ बालक आढळत नाही. मात्र सुशिक्षित समाजातील वंचित व अनाथ बालकांची संख्या समाजाच्या सुसंस्कृतपणावर प्रश्न निर्माण करते', असे प्रतिपादन प्राचार्य डॉ. कोटी यांनी केले. उद्घाटनाच्या सत्रात प्रा. डॉ.अबोली सुलाखे यांनी

‘वंचितांच्या पुनर्वसनात संगीताचे योगदान’ या विषयावर मार्गदर्शन केले. मनोरंजनासोबत संगीत जीवन जगण्याचा आधार मिळवून देते, असे त्या म्हणाल्या. उद्घाटन सोहळ्याची प्रस्तावना साथी पन्नालाल सुराणा यांनी केली व ‘आपलं घर’च्या स्थापना व सौप्य महोत्सवी वाटचालीचा आढावा घेतला. पाहुण्यांचा परिचय प्रा.डॉ.अभय जाधव व प्रा.श्रीकांत धारूरकर यांनी करून दिला. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा.ज्योती वाघमारे यांनी केले तर आभारप्रदर्शन निलेश ठाकूर यांनी केले.

कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी समाजकार्य विभागातील सर्व प्राध्यापक डॉ. इंदिरा चौधरी, डॉ. निशा वाघमारे, डॉ. विजया महाजन, डॉ.संदीप जगदाळे, डॉ. जितेंद्र गांधी व डॉ. अभय जाधव आणि समाजकार्य विद्यार्थी स्वसंसेवक यांनी विशेष परिश्रम घेतले.

युवा ज्योत रॅली

प्रतिष्ठानच्या नवमहाराष्ट्र युवा अभियान आणि सोलापूर विभागीय केंद्राच्या वतीने १४ ऑगस्ट रोजी सायंकाळी ६.३० ते ७.३० या कालावधीत १०० युवांनी युवा ज्योत रॅलीचे आयोजन केले होते. हुतात्मा स्तंभ येथे अभिवादन करून रॅली सम्राट चौक, शिवाजी चौक, सरस्वती चौक, यामार्गे चार हुतात्मा पुतळा येथे आली. युवांच्या हस्ते चार हुतात्म्यांना पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले. त्यानंतर राष्ट्रगीत आणि संविधानाचे वाचन करून रॅलीची समाप्ती झाली.

मूक व कर्णबधिर मुलांचे तपासणी शिबिर

खा.सौ. सुप्रियाताई सुळे यांच्या प्रेरणेने ३० सप्टेंबर रोजी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई, स्टार्की फाऊंडेशन अमेरिका आणि विभागीय केंद्र सोलापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने मूक व कर्णबधिर मुलांची तपासणी व मोजमाप शिबिर नु. म. वि. प्रशाळेत नुकतेच संपन्न झाले. शिबिराचे उद्घाटन माजी खासदार तथा विभागीय केंद्राचे सदस्य श्री. धर्मण्णा सादूल, विभागीय केंद्राचे कोषाध्यक्ष राजशेखर शिवदारे यांच्या हस्ते करण्यात आले. संपूर्ण जिल्ह्यातील लोक शिबिरात सहभागी झाले. २९४ मुलांनी या शिबिराचा लाभ घेतला. शिबिर ० ते १२ वयोगटातील मुलांसाठी होते. स्टार्की फाऊंडेशनच्या सर्व सहकार्यांनी अत्यंत उत्तमरित्या हे शिबिर हाताळले. या शिबिरासाठी सोलापूर जिल्हा परिषदेच्या समाज कल्याण अपंग विभाग, जिल्हा अपंग पुनर्वसन केंद्र, मंगळवेढेकर इन्स्टिट्यूट ऑफ मॅनेजमेंट यांचे सहकार्य लाभले. शिबिर यशस्वी करण्यासाठी आनंद कोलारकर, रोहन उत्तरकर, आकाश कोळी आणि त्यांच्या सहकार्यांनी परिश्रम घेतले.

यशवंतराव चव्हाण गौरव पुरस्कार २०१८

विभागीय केंद्र सोलापूर आणि यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबईतर्फे पहिला यशवंतराव चव्हाण गौरव पुरस्कार प्रा. डॉ. शिवाजीराव देशमुख यांना महाराष्ट्रातील ज्येष्ठ विचारवंत प्रा. डॉ. अशोक चौसाळकर यांच्या हस्ते हिराचंद नेमचंद वाचनालयाच्या डॉ. वा.का.किलॉस्कर

सभागृहात प्रदान करण्यात आला. रोख रु. १५,०००/-, मानपत्र, शाल, श्रीफळ व पुष्पहार असे या पुरस्काराचे स्वरूप होते. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. गो. मा. पवार होते. कार्यक्रम २४ नोव्हेंबर रोजी मा. यशवंतराव चव्हाण यांच्या पुण्यतिथीच्या पूर्व संध्येला झाला.

प्रा. डॉ. शिवाजीराव देशमुख यांनी यशवंतराव चव्हाण साहेबांच्या साहित्यावर संशोधन केले असून त्यासाठी डॉ. बाबासोहब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठाने त्यांना पीएचडी बहाल केली आहे. चव्हाण साहेबांच्या साहित्यावर पीएचडी करणारे देशमुख हे पहिले पीएचडी धारक आहेत. तसेच यशवंतराव चव्हाण यांच्या साहित्यावर त्यांचे ३ ग्रंथ प्रकाशित झाले आहेत. यशवंतराव चव्हाण यांच्या जन्मशताब्दी निमित्त त्यांनी महाराष्ट्रात ३०० हून अधिक व्याख्याने दिली आहेत. त्यांच्या एकूण साहित्य सेवेबद्दल त्यांना यंदाचा यशवंतराव चव्हाण गौरव पुरस्कार देण्यात येत असल्याचे मा. दत्ता गायकवाड यांनी सांगितले.

‘महाराष्ट्र निर्मितीचा पाया आणि यशवंतराव चव्हाण’ या विषयावर प्रमुख पाहुणे प्रा. डॉ. अशोक चौसाळकर यांनी आपल्या व्याख्यानातून सखोल माहिती दिली. या प्रसंगी विभागीय केंद्राचे कोषाध्यक्ष राजशेखर शिवदारे, सदस्य युनुसभाई शेख, दत्ता गायकवाड, राहुल शहा, दीपक साळुंखे आणि प्रकाश येलगुलवार यांच्यासह साहित्य, कला, सामाजिक व राजकीय क्षेत्रातील मंडळी उपस्थित होती.

यशवंतराव चव्हाण जयंती निमित्त व्याख्यान

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र सोलापूर आणि श्री संत दामाजी महाविद्यालय मंगळवेढा यांच्या संयुक्त विद्यमाने १३ मार्च रोजी यशवंतराव चव्हाण जयंतीनिमित्त ‘यशवंतराव चव्हाण यांच्या संकल्पनेतला महाराष्ट्र’ या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी ज्येष्ठ विचारवंत मनोहरपंत धोंगडे व प्रमुख पाहुणे म्हणून विभागीय केंद्राचे सदस्य राहुल शहा उपस्थित होते तसेच प्राचार्य पवार यांच्यासह विद्यार्थी व प्राध्यापक उपस्थित होते.

विडी वळणाऱ्या महिलांसाठी...

धूम्रपान कायदा कडक झाल्यामुळे विडी वळणाऱ्या महिलांच्या उदरनिर्वाहाचा प्रश्न भविष्यात बिकट होणार आहे. त्यामुळे लवकरच त्यांच्यासाठी पूरक उद्योग सुरू करणे गरजेचे असून त्यासाठी सामुदायिक प्रयत्नांची गरज आहे, असे प्रतिपादन माजी खासदार धर्मण्णा सादूल यांनी व्यक्त केले. महाराष्ट्र दिन आणि कामगार दिनानिमित्त यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई विभागीय केंद्र, सोलापूर आयोजित विडी वळणाऱ्या महिलांच्या मेळाव्यात ते बोलत होते. प्रथम यशवंतराव चव्हाण यांच्या प्रतिमेचे पूजन श्री धर्मण्णा सादूल, श्री जनार्दन कारमपुरी, डॉ. गोवर्धन सुंचू, श्री अप्पाशा म्हत्रे यांच्या हस्ते करण्यात आले. प्रतिष्ठानचे सचिव दिनेश शिंदे यांनी मेळाव्याच्या आयोजनामागील भूमिका विषद केली. कामगार नेते डॉ. गोवर्धन सुंचू यांनी विडी उद्योग आणि त्यावर अवलंबून असणाऱ्या महिला कामगारांच्या अडचणी मांडल्या.

मेळाव्यात मार्गदर्शन करताना माजी महापौर जनार्दन कारमपुरी यांनी वस्त्रोद्योग हा पूरक व्यवसाय असून त्याचे प्रशिक्षण प्रथम या महिलांना देणे गरजेचे आहे. त्यासाठी मी आणि धर्मण्णा सादूल साहेब संयुक्त प्रयत्न करू. त्यासाठी सुप्रियाताई सुळे यांची मदत घेतली जाणार असल्याचे त्यांनी सांगितले. याप्रसंगी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानच्या वतीने मान्यवरांचे हस्ते महिला कामगारांना साडी भेट देण्यात आली. सुमारे ३०० महिला या मेळाव्यास उपस्थित होत्या.

सतीश दासरी, सत्यनारायण बल्ला, नागनाथ भंडारी, अंबिका गदास, विजया आडप, राधा याल्दंडी, व्यंकटेश कुरापती, महेश्वरी सामलेटी, लक्ष्मी मंडल अबंन सायपूर यांनी मेळावा यशस्वी करण्यासाठी परिश्रम घेतले.

भूपृष्ठावरील जलसाठे कार्यशाळा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई विभागीय केंद्र सोलापूरच्या वतीने 'भूपृष्ठावरील जलसाठे' या विषयावर कार्यशाळेचे आयोजन रविवार दि. २८ जुलै २०१९ रोजी मंगळवेढेकर इन्स्टिट्यूट येथे करण्यात आले होते.

सदर कार्यशाळेच्या अध्यक्षस्थानी जलतज्ज्ञ श्री अप्पासाहेब पुजारी होते; कार्यक्रमाचे उद्घाटन जलसंपदा विभागाचे निवृत्त प्रधान सचिव श्री. सी. ए. बिराजदार होते. विभागीय केंद्राचे हंगामी अध्यक्ष हाजी युनुसभाई शेख, श्री. धर्मण्णा सादूल सोलापूर महानगरपालिकेचे सार्वजनिक आरोग्य अभियंता श्री. संजय धनशेट्टी या उपक्रमाचे

समन्वयक व दै. सकाळचे मुख्य उपसंपादक श्री. रजनीश जोशी हे उपस्थित होते.

कार्यशाळेत सोलापूर जिल्ह्यातील भूपृष्ठावरील जलसाठे, त्यावर अवलंबून असणारी जिल्ह्यातील सिंचनाची परिस्थिती, संपूर्ण पाणीपुरवठा, प्रदूषण व त्यावरील उपाय या विषयावर तज्ज्ञांनी सखोल मार्गदर्शन केले व चर्चादेखील झाली. 'जिल्ह्यातील पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था सुधारण्यासाठी वॉटरग्रीडची योजना राबवावी. या योजनेमुळे जिल्हा टॅकरमुक्त होईल,' असे प्रतिपादन सी. ए. बिराजदार यांनी केले. जिल्ह्यातील ४३ लाख लोकसंख्येला वर्षभर पिण्यासाठी १० टीएमसी पाण्याची गरज असून प्रत्येक तालुक्याच्या मध्यवर्ती ठिकाणी वॉटरग्रीडद्वारा प्रत्येक गावास मुबलक पाणीपुरवठा होईल आणि त्यातून महसूलदेखील उभा राहील. जलसंधारणापेक्षा याचा खर्चसुद्धा कमी होतो. सध्या राजस्थान, तेलंगणा व मराठवाड्यातील 'गोदावरी वर' असे उपाय यशस्वीपणे राबवले जात आहेत.

शेतीसाठी पाण्याचा वापर कसा असावा? जमीन, हवामान व पाण्याची उपलब्धता यांचे नियोजन, ड्रीपचा जास्तीतजास्त वापर आणि त्याला अनुसरून पिकांचे नियोजन यावरही सुद्धा सविस्तर चर्चा झाली. शेतकरी हा केंद्रबिंदू असल्याचे सर्वांनी मान्य केले. वाढत्या शहरीकरणामुळे व उद्योगामुळे होणारे प्रदूषण आणि त्यावरील उपाय याबाबतसुद्धा या कार्यशाळेत चिंतन करण्यात आले. शहर व ग्रामीण भागातून जवळपास ५५ जणांनी या कार्यशाळेत सहभाग नोंदवला.

एका कौटुंबिक प्रसंगात

विभागीय केंद्र, अंबाजोगाई

कार्यवृत्त

युवा ज्योत रॅली

युवाकांमध्ये राष्ट्रभक्ती, राष्ट्रनिष्ठा जागृत करण्यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान केंद्र-अंबाजोगाईच्या वतीने दि. १४ ऑगस्ट, २०१९ रोजी स्वातंत्र्याच्या पूर्वसंध्येला अंबाजोगाईत युवा स्वतंत्रता ज्योत रॅलीचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी अपर पोलीस अधीक्षक स्वाती भौर यांच्या हस्ते रॅलीचा शुभारंभ करण्यात आला. रॅलीमध्ये तरुणांने उत्स्फूर्त सहभाग नोंदविला. विविध घोषणा देण्यात आल्या. अंबाजोगाई शहरामध्ये मागील १२ वर्षांपासून या युवा स्वतंत्रता ज्योत रॅलीचे नियमितपणे स्वातंत्र्यदिनाच्या पूर्वसंध्येला आयोजन करण्यात येते.

यावर्षी अंबाजोगाई नगरपालिका कॉम्प्लेक्समधील विवेक सिंधु कार्यालयासमोरून या रॅलीची सुरुवात झाली. ही युवा स्वतंत्रता ज्योत रॅली सावरकर चौक - मंडीबाजार - योगेश्वरी देवी मंदीर - शिवाजी चौक - पंचायत समिती - बसस्थानक अशी शहरातील सर्व प्रमुख रस्त्यावरून पूर्ण करण्यात आली. यानंतर युवा स्वतंत्रता ज्योत रॅलीचा समारोप संविधानची शपथ देऊन राष्ट्रगीताने झाला. या युवा स्वतंत्रता ज्योत रॅलीसाठी अपर पोलीस अधीक्षक स्वाती भौर, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान केंद्र अंबाजोगाईचे अध्यक्ष अनिकेत लोहिया, उपाध्यक्ष दगडू लोमटे, कोषाध्यक्ष अभिजित जोंधळे, अक्षय मुंदडा, नमिता मुंदडा, अंकुश काळदाते, रवी देशमुख, संतोष शिनगारे, मनीष गोरे, वैजनाथ देशमुख, अनंत अरसुडे, चंद्रकांत हजारे, डॉ. हनुमंत साळुंके, विश्वास नरवडे, रणजीत मोरे, गोविंद टेकाळे, आशिष जाधव, सलीम शेख, यासह मानवलोक संस्थांचे कार्यकर्ते, युवक, ज्येष्ठ नागरिक आदी उपस्थित होते.

निराधारांचा मेळावा

मानवलोक, अंबाजोगाई व यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान केंद्र-अंबाजोगाईच्या वतीने ३ सप्टेंबर २०१९ रोजी निराधारांच्या मेळाव्यात निराधार महिला व पुरुष यांचा मेळावा घेण्यात आला. 'मानवलोक'चे संस्थापक कै. डॉ. द्वारकादास लोहिया यांच्या प्रयत्नाने निराधारांच्या प्रतिमहिना सरकारी मदतीत वाढ होऊन ती प्रति महिना झाली. त्या निमित्ताने हा मेळावा आयोजित करण्यात आला होता.

त्यावेळी प्रा. सोमनाथ रोडे, मा. अंकुश काळदाते यांची भाषणे झाली. मेळावा यशस्वी करण्यासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान केंद्र-अंबाजोगाईचे अध्यक्ष मा. अनिकेत लोहिया, सचिव डॉ. नरेंद्र काळे, मानवलोकचे मा. लालाकाका आगळे, 'जनसहयोग'चे मा. शाम सरवडे,

संजना आपटे इत्यादींनी प्रयत्न केले. यावेळी सुमारे दोन हजार वृद्ध निराधार उपस्थित होते.

अपरिचित पु.ल.

पु. ल. देशपांडे यांच्या जन्मशताब्दीनिमित्त 'शब्दवेध, पुणे' निर्मित व प्रसिद्ध नाट्यकलावंत व गायक चंद्रकांत काळे यांनी संकलन व दिग्दर्शित केलेला 'अपरिचित पु.ल.' हा आगळावेगळा कार्यक्रम अंबाजोगाईत २१ सप्टेंबर रोजी पार पडला. यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान केंद्र अंबाजोगाई, योगेश्वरी शिक्षण संस्थेचे स्वामी रामानंदतीर्थ महाविद्यालय व यशवंतराव चव्हाण स्मृती समिती, अंबाजोगाई यांच्या संयुक्त विद्यमाने हा कार्यक्रम आयोजित केला होता.

'पुल हे अष्टपैलू व्यक्तिमत्त्व. त्यांच्या साहित्यातील काही अंश, त्यांनी लिहिलेले लेख, मोजक्या पत्रांना त्यांनी लिहिलेली उत्तरे, त्यांची मिशिकल भाषा, विनोदी किस्से, हजरजबाबी बोलणे, नट, गायक, चित्रपटांची निर्मिती, संगीत नियोजन व गायक म्हणून ते सुप्रसिद्ध होते, या त्यांच्या अपूर्व लिखाण व जगण्यावर आधारित तसेच त्यांच्या अपरिचित साहित्यावर संशोधन करून चंद्रकांत काळे यांनी अपरिचित पु.ल.' हा संगीतमय कार्यक्रम रसिकांच्या समोर आणला.

सुप्रसिद्ध चित्रपट व नाट्य कलावंत नाटककार सतीश आळेकर, गजानन परांजपे व स्वतः चंद्रकांत काळे यांनी पुल यांच्या साहित्याचे वेगवेगळे विषय घेऊन तसे गद्य रूपात साभिनय वाचन करून पुलंच्या एकूण साहित्याला व व्यक्तिमत्त्वाला न्याय दिला.

कधी मिशिकल तर कधी गंभीर वेगवेगळे तुकडे करून त्यांनी वाचन केले. चंद्रकांत काळे यांनी पुलंच्या कवितांचे गायन केले. तबल्यावर अक्षय व हार्मोनियमवर आदित्य मोघे. यशवंतराव चव्हाण स्मृतीचे सचिव दगडू लोमटे यांनी सुरुवातीला प्रास्ताविक केले. यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचे सचिव डॉ. नरेंद्र काळे, व कोषाध्यक्ष अभिजित जोंधळे, योगेश्वरी शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष डॉ. सुरेश खुरसाळे, यशवंतराव चव्हाण स्मृती समितीचे कोषाध्यक्ष सतीश लोमटे व स्वा. रा. ती. महाविद्यालयाचे प्राचार्य रमेश सोनवळकर यांनी सर्व कलावंतांचे स्वागत केले. रसिकांनी अत्यंत योग्य ठिकाणी योग्य दाद देऊन कार्यक्रमात रंगत आणली. नागापूरकर सभागृहात हा कार्यक्रम पार पडला. तत्पूर्वी पाहुण्यांनी नाट्य विभागाला भेट देऊन मुलांना मार्गदर्शन केले. संपदा कुलकर्णी व ज्ञानेश्वर सोनवणे यांनी त्यांचे स्वागत केले. यावेळी पंडित चौसाळकर उपस्थित होते. या कार्यक्रमास रसिक वर्ग मोठ्या प्रमाणावर उपस्थित होता.

विभागीय केंद्र, ठाणे

कार्यवृत्त

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, ठाणे जिल्हा केंद्राच्या वतीने महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनीच्या अधिकारी आणि कर्मचाऱ्यांसाठी 'यशदा' मध्ये जे व्याख्याने देतात, त्या श्री. हरीश जाधव यांच्या 'ताण तणाव व्यवस्थापन' शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. उप कार्यकारी अभियंता श्री. प्रकाश मालखेडे यांची पूर्व परवानगी घेऊन दिनांक २० जून २०१९ रोजी सकाळी अकरा वाजता अल्पोपाहार झाल्यानंतर कार्यक्रमाला सुरुवात झाली. प्रथेप्रमाणे यशवंतराव चव्हाण साहेबांच्या प्रतिमेला अभिवादन करून केंद्राच्या सचिवांनी उपस्थितांना प्रतिष्ठानची उद्दिष्ट्ये सांगितली. त्यानंतर प्रमुख व्याख्याते श्री. हरीश जाधव आणि श्री. प्रकाश मालखेडे यांचा अध्यक्षीय शाल, श्रीफळ व पुस्तक देऊन सत्कार केला. त्यानंतर श्री. हरीश जाधव यांनी जवळपास दोन ते सव्वा दोन तास एकूण पंचावन्न अधिकारी, कर्मचारी, तांत्रिक सहाय्यक शिपाई अशा उपस्थित शिबिरार्थींना मार्गदर्शन केले. तणावाचे प्रकार, त्यामागील कारणे त्यावरील उपाय हे सोदाहरण पटवून सांगितले. हे सर्व करत असताना त्यांनी विविध प्रकारच्या खेळांच्या माध्यमातून तसेच चर्चा करून हसत खेळत शिबिराचा उद्देश सफल केला. खेळात ज्यांनी विजय मिळवला अशांना केंद्रातर्फे पुस्तके भेट देण्यात आली. राष्ट्रीयीताने कार्यक्रमाची सांगता झाली.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान ठाणे जिल्हा केंद्राच्या वतीने सौमय्या आर्ट्स कॉमर्स कॉलेजच्या विद्यार्थ्यांसाठी दिनांक २९ जून २०१९ रोजी सकाळी ८:३० ते १०:३० यावेळी 'चला करियरवर बोलू काही' यावर दीपस्तंभ फाउंडेशनचे श्री. यजुर्वेन्द्र महाजन यांचे मार्गदर्शन शिबिर ठेवले होते. प्राचार्या सौ. वीणा मानेकर मॅडम यांनी प्रास्ताविक केल्यानंतर यशवंतराव चव्हाण साहेबांच्या प्रतिमेला वंदन करून अध्यक्षांनी प्रमुख पाहुण्यांचा सत्कार केला. त्यानंतर श्री. यजुर्वेन्द्र महाजन सरांनी विद्यार्थ्यांशी वैयक्तिक संवाद साधला. करियर म्हणजे काय ते निवडायचे कसे, कुठले निकष लावावे, स्पर्धा परीक्षेसाठी कशाची गरज असते, त्याची तयारी कशी करायची अशा अनेक गोष्टींवर विद्यार्थ्यांना प्रश्नोत्तराच्या माध्यमातून मार्गदर्शन केले. अनेक विद्यार्थ्यांनी त्यांना अनेक प्रश्न विचारले आणि त्यांच्या प्रश्नांची समर्पक उत्तरे उदाहरणासह त्यांनी विद्यार्थ्यांना पटवून दिली. आभार प्रदर्शनानंतर कार्यक्रमाची सांगता झाली.

मी कार्यकर्ता : संवाद संध्या

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, ठाणे जिल्हा केंद्रातर्फे शनिवार दिनांक १० ऑगस्ट २०१९ रोजी 'मी कार्यकर्ता संवाद संध्या' या कार्यक्रमाचे आयोजन पहिला मजला, मंगला हॉल, ठाणे (पूर्व) येथे करण्यात आले होते. यावेळी सिने-नाट्य जगतातील परोपकारी मित्र मा. श्री. जयवंत वाडकर, 'आनंदयात्री' या संस्थेच्या माध्यमातून विधायक काम करणारे समाजसेतू श्री. किरण वालावलकर, आदिवासींचे तारणहार डॉ. अरुण पाटील, ग्रंथालय चळवळीतील प्रेरणादायी व्यक्तिमत्त्व श्री. विद्याधर ठाणेकर यांच्याशी सौ. पूर्णिमा शेंडे व प्रा. लतिका भानुशाली यांनी थेट संवाद साधला.

कार्यक्रमाची सुरुवात मा. यशवंतराव चव्हाण यांच्या प्रतिमेस वंदन करून करण्यात आली. संस्थेचे सचिव श्री. अमोल नाले यांनी प्रास्ताविक केल्यानंतर उपस्थित मान्यवरांचा सत्कार ठाणे जिल्हा केंद्राचे अध्यक्ष माननीय श्री. मुसलीधर नाले यांच्या हस्ते करण्यात आला. त्यानंतर "मी कार्यकर्ता: संवाद संध्या" च्या कार्यक्रमास सुरुवात झाली. प्रथम डॉ. अरुण पाटील यांनी आदिवासी पाड्यात काम करत असताना त्यांना आलेल्या विविध अनुभवांचे कथन केले. आपला व्यवसाय सांभाळत या क्षेत्रात काम करत असताना आलेल्या अनेक अडचणी त्यांनी यावेळी सांगितल्या. आदिवासी लोकांना काय अडचणी आहेत हे तिथे जाऊन पाहिल्यावरच कळल्याचे त्यांनी आवर्जून नमूद केले. त्यासाठी तिथे जाऊन व त्या लोकांमध्ये मिसळून त्यांनी त्यांच्या समस्या जाणून घेऊन त्या दृष्टीने त्यांना काय मदत करता येईल हे बघितले व तशी मदत त्यांना पोहचवण्याचे काम आज ते गेली अनेक वर्षे करत आहेत. यावेळी उपस्थित इच्छुकांनी सढळ हस्ते आदिवासी लोकांसाठी मदत करण्याचे आवाहन त्यांनी केले. त्यात जुने कपडे, धान्य, पुस्तके, जुनी भांडी तसेच जीवनावश्यक वस्तू द्याव्यात असे त्यांनी सांगितले.

त्यानंतर सौ. पूर्णिमा शेंडे मॅडम यांनी श्री. विद्याधर ठाणेकर यांच्याशी मोजका पण अत्यंत महत्त्वाचा संवाद साधला. त्यांनी श्री. ठाणेकरांनी विविध संस्थांसाठी केलेल्या कामाचा ऊहापोह लोकांसमोर केला. घोडबंदर रोड येथील रहिवाशांसाठी पुस्तक घ्यायला येणे कठीण असल्यामुळे त्यांनी त्यांच्यासाठी मोबाईल व्हॅन द्वारा आठवड्यातून एकवेळ पुस्तके देण्याची सुविधा उपलब्ध करून दिली. त्यांच्या १२५ वर्ष जुन्या संस्थेकडे १९व्या शतकातील जीर्णोद्धारस्थितीत पुस्तके उपलब्ध आहेत. त्यांचे डिजिटलायझेशन करण्यासाठी मा. जिल्हाधिकारी, ठाणे यांनी रु. ५० लक्ष एवढे अनुदान दिले. त्यांनी या ग्रंथालय क्षेत्रात केलेल्या उल्लेखनीय कामगिरीबद्दल लोकांनी त्यांचे टाळ्यांनी कौतुक केले. त्यानंतर प्रा. लतिका भानुशाली यांनी श्री. किरण वालावलकर यांच्या 'आनंदयात्री' या संस्थेच्या माध्यमातून करण्यात येणाऱ्या विधायक कामावर प्रखरपणे प्रकाश टाकला. त्यांनी लोकांना ज्या पद्धतीने मदत केली ते ऐकून उपस्थितांना देखील आश्चर्याचा धक्का बसला. शेवटी सौ. लतिका मॅडमनी श्री. जयवंत वाडकर या अभिनेत्याशी संवाद साधला. तो संवाद नसून न संपावी अशी एक मुलाखत ठरली. ज्या पद्धतीने त्या श्री. वाडकरजींना विविध प्रश्न विचारत होत्या आणि वाडकरजी त्याला उत्स्फूर्तपणे उत्तराने दाद देत होते. त्यावरून त्यांचे विविध पैलू लोकांसमोर उलगडत जात होते. त्यानंतर प्रतिष्ठानने केलेल्या आवाहानानुसार अनेकांनी सॅनिटरी नॅपकिन, कपडे, बिस्किट्स आणि अनेक गोष्टी मान्यवरांकडे सुपूर्त केल्यात. डॉ. महेश केळूसकरांच्या अध्यक्षीय भाषणानंतर आणि राष्ट्रीयीताने कार्यक्रमाची सांगता झाली. कार्यक्रमास प्रतिष्ठानचे ठाणे केंद्राचे पदाधिकारी, पत्रकार तसेच रसिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

विभागीय केंद्र, नवी मुंबई

कार्यवृत्त

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, नवी मुंबई केंद्रातर्फे पु. ल. देशपांडे, सुधीर फडके व ग. दि. माडगूळकर यांच्या जन्मशताब्दी निमित्ताने मेघ मल्हार यांचा 'स्वर तीर्थ' हा कार्यक्रम शनिवार दिनांक २३ फेब्रुवारी रोजी साहित्य मंदिर सभागृह, वाशी येथे आयोजित करण्यात आला होता. गायिका सोनाली कर्णिक, दीप्ती रेगे, सानिया पंडित यांनी स्वरसाज चढविला त्यामुळे कार्यक्रम उत्तरोत्तर रंगत गेला. यावेळी नचिकेत देसाई यांनी कानडा राजा पंढरीचा हा ग. दि. मा., बाबुर्जीचा अभंग प्रस्तुत केला. या मंत्रमुग्ध संगीतमय कार्यक्रमाला श्रोत्यांनी उत्सफूर्त प्रतिसाद दिला. यावेळी सोलापूर विद्यापीठाचे माजी कुलगुरु डॉ मालदार, मराठी साहित्य संस्कृती व कला मंडळ, वाशीचे अध्यक्ष सुभाष कुलकर्णी, गझलकार अप्पा ठाकूर, पंडित आगरकर बुवा, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान नवी मुंबई केंद्राचे अध्यक्ष प्रमोद कर्नाड व सचिव डॉ अशोक पाटील, कुसुमाग्रज वाचनालय नेरुळचे अध्यक्ष व कवी ललित पाठक आदि उपस्थित होते.

आषाढस्य प्रथम दिवसे

कवी कुसुमाग्रज वाचनालयाच्या संयुक्त विद्यमाने दि. ६ जुलै २०१९ रोजी नवी मुंबई केंद्रातर्फे सायंकाळी ६ ते ८।। मध्ये स्टर्लींग कॉलेज, नेरुळ येथे 'आषाढस्य प्रथम दिवसे' हा साहित्यिक कार्यक्रम घेतला. त्यामध्ये सुमारे २५ कवींनी सहभाग घेतला. अध्यक्ष प्रमोद कर्नाड यांनी 'तिवरे धरण फुटणे' संदर्भातील उपरोधिक कविता सादर केली, त्यास दादही उत्तम मिळाली. रेडिओ जाँकी व तरुण कवी प्रणय चव्हाण याने आपल्या १० उत्तम कविता सादर करून उपस्थित ६० सभासदांची मने जिंकली.

काव्यमय पावसाळी सायंकाळ...

'आषाढस्य प्रथम दिवसे' निमित्ताने कवी कुसुमाग्रज वाचनालय व यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, नवी मुंबई केंद्राच्या संयुक्त विद्यमाने काव्य वाचनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. कार्यक्रमात यशवंतराव

चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई, नवी मुंबई केंद्राचे अध्यक्ष प्रमोद कर्नाड खेकडे ही उपहासगर्भ कविता सादर केली. यावेळी आर. जे.व युवा कवी प्रणव चव्हाण, गझलकार अप्पा ठाकूर यासह अनेक नामवंत व तसेच नवकवी सहभागी झाले होते. ललित पाठक, डॉ अशोक पाटील, प्रवीण पाटील यांसह अनेक रसिकांनी त्यांस भरभरून दाद दिली. प्रज्ञा लालिंगकर यांचे ओघवते सूत्र संचलन कार्यक्रमाची उंची वाढवत गेले.

वृक्षारोपण

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचे नवी मुंबई केंद्र व नेरुळ-बेलापूर वॉर्कर्स असोसिएशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. २१ जुलै २०१९ रोजी नेरुळच्या पारसिक हिलवर 'वृक्षारोपण' करण्याचा कार्यक्रम घेण्यात आला. दोन्ही संस्थांचे अध्यक्ष प्रमोद कर्नाड यांनी १०० रोपांचे विविध ठिकाणी रोपण करून त्याचे संवर्धन करणार असल्याचे सांगितले. नवी मुंबई महानगर पालिका सभागृह नेता श्री. रविंद्र इथापे, नगरसेविका सौ. नेत्रा शिर्के, सलुजा सुतार व संदिप सुतार रोपांसह हजर होते. विविध उच्च प्रजातींची १०० रोपे उपस्थित सुमारे १५० सभासद बंधू-भगिनींच्या उपस्थितीत लावून वृक्षारोपणाचा कार्यक्रम यशस्वी करण्यात आला.

करिअर मार्गदर्शन व्याख्यानाला

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, विभागीय केंद्र नवी मुंबई तर्फे 'दहावी व बारावी नंतरचं नवं क्षितीज' या विषयावर प्रा. संदीप नेमळेकर यांचे स्टर्लीन कॉलेज नेरुळ येथे करिअर मार्गदर्शन व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. यावेळी केंद्राचे अध्यक्ष प्रमोद कर्नाड यांनी २०० हून अधिक उपस्थित विद्यार्थी व पालकांचे स्वागत केले. प्राध्यापक संदीप नेमळेकर व मिलिंद आचार्य यांनी ३ तास सविस्तर मार्गदर्शन केल्यावर विद्यार्थ्यांच्या अनेक करिअरविषयक प्रश्न विचारले असता त्यांनी मार्गदर्शन केले. पॉवरपॉईंट प्रेझेंटेशन द्वारे मुलांचा कल पाहून त्यांना उचित मार्गदर्शन झाल्याने पालकवर्ग समाधानी होते.

विभागीय केंद्र, जळगाव

कार्यवृत्त

शेतकरी उत्पादक कंपनी सक्षमीकरण

दि. ६ फेब्रुवारी २०१९ रोजी अल्प बचत भवन, जिल्हाधिकारी कार्यालय, जळगांव शेतकरी उत्पादक कंपनी सक्षमीकरण व त्यांचे प्रश्न मार्गी लावण्याकरिता जिल्हास्तरीय कार्यशाळा विभागीय केंद्र जळगाव सिटा (मुंबई) संयुक्तपणे आयोजन करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी विभागीय केंद्राचे अध्यक्ष अॅड. रविंद्र पाटील होते. प्रमुख पाहुणे म्हणून माजी कृषी राज्य मंत्री श्री. गुलाबरावजी देवकर तसेच सिटाचे कार्यकारी संचालक श्री. फिरोज मसानी, लीड बँकेचे प्रबंधक श्री. अरुण प्रकाश, कृषी व ग्रामीण संस्थेचे श्री. अमित नाफडे, सिटाचे सी. ओ. श्री. सुनिल तांबे व विभागीय केंद्राचे सचिव प्रा. एन्. डी. पाटील इत्यादी उपस्थित होते.

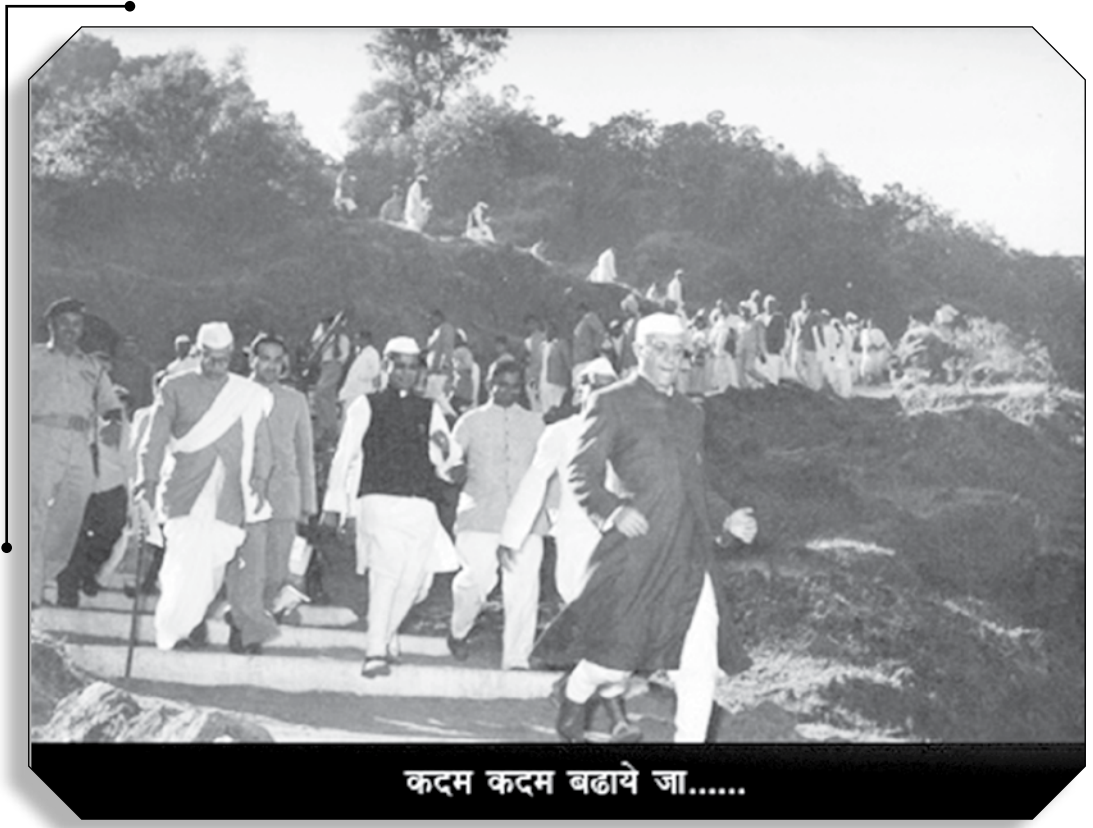
शेतकरी उत्पादक कं.च्या अडचणी सोडविण्यासाठी नाबार्ड, लीड बँक, कृषी व ग्रामीण विकास संस्थेचे अधिकारी तसेच कृषी अधीक्षक व

सिटाचे पदाधिकारी यांनी मार्गदर्शन केले.

‘माती बुक्का’चे प्रकाशन

कवी, साहित्यिक यांना प्रेरणा देण्यासाठी विभागीय केंद्र जळगांव यांच्या सहकार्याने श्री. ज्ञानेश मोरे (कवी) लिखित ‘माती बुक्का’चे प्रकाशन दि. २१.१०.२०१९ रोजी करण्यात आले. सदर कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्रा. डॉ. किसन पाटील व केंद्राचे अध्यक्ष श्री. रविंद्र पाटील, प्राचार्य डॉ. अजित वाघ, सचिव प्रा. एन. डी. पाटील इ. मान्यवर उपस्थित होते.

ग्रामीण कृषी संस्कृती, त्यांच्या अडचणी इत्यादी सुबक अशी मांडणी लेखक श्री. ज्ञानेश मोरे यांनी ‘माती बुक्का’ या कविता संग्रहात केली आहे. असे मत कृषिभूषण श्री. विश्वासराव पाटील (लोहारा) यांनी मांडले. सर्व मान्यवरांनी यथोचित विचार मांडले.

कदम कदम बढाये जा.....

विभागीय केंद्र, परभणी

कार्यवृत्त

पूरग्रस्त मदत संकलन केंद्राचे उद्घाटन

परभणी येथील यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केंद्र परभणी, चतुरंग प्रतिष्ठान परभणी व मॉडेल इंग्लिश एज्युकेशन सोसायटी शारदा महाविद्यालय परभणी यांच्या संयुक्त विद्यमाने पूरग्रस्तांसाठी मदत संकलन केंद्र सुरू करण्यात आले आहे. या मदत संकलन केंद्राचे उद्घाटन कृषिभूषण व ज्येष्ठ सामाजिक कार्यकर्ते माननीय कांतराव काका झरीकर यांच्या हस्ते करण्यात आले. यावेळी कार्यक्रमाला यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई चे समन्वयक विजय काणेकर, अनिल जैन अध्यक्ष मॉडेल इंग्लिश एज्युकेशन सोसायटी व चतुरंग प्रतिष्ठानचे अध्यक्ष विलास पानखेडे उपस्थित होते. यावेळी झालेल्या कार्यक्रमात बोलताना मा. कांतराव काका देशमुख यांनी पूरस्थितीमुळे झालेली भीषण अवस्था व या परिस्थितीतून सावरण्यासाठी 'आम्ही परभणीकर' म्हणून मुक्तहस्ताने मदत करावी असे आवाहन केले. त्यानंतर अनिल जैन, विलास पानखेडे यांनी आपली मनोगते व्यक्त केली. या संकलन केंद्रात दिनांक १५ ऑगस्ट २०१९ पर्यंत ही मदत संकलित करण्यात येणार असून १६ ऑगस्ट रोजी ती पूरग्रस्तांसाठी पाठविण्यात येणार आहे या याची सर्व परभणीकरांनी नोंद घ्यावी.

यावेळी झालेल्या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा. सचिन खडके यांनी तर प्रास्ताविक मा. विजय काणेकर यांनी केले. या कार्यक्रमाला चतुरंग प्रतिष्ठानचे बालासाहेब फुलारी, रुस्तुमराव कदम, निखील जैन, श्रीराम गरजे, गंगाधर गायकवाड, धर्मराज शेजुळ, डॉ. प्रशांत मेने, प्रा. भ. पु. कालवे, एकनाथराव मस्के, टी. डी. जाधव, प्रा.डॉ. भगवान पाटील, डॉ. नितीन बावळे, डॉ रमेश भालेराव, विष्णू वैरागड, प्रा. डॉ. हनुमंत शेवाळे, प्रा. डॉ. दत्ता चामले, प्रा. डॉ. अविनाश पंचाळ, फुलसावंत सर, प्रा. शाम पाठक, सुरेश जयपूरकर, राजाराम मूत्रटकर व तुकाराम पवार यांची उपस्थिती होती.

वीर माता व वीर पत्नी यांचा गौरव सन्मान

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई-विभागीय केंद्र परभणी व श्री शिवाजी अभियांत्रिकी महाविद्यालय परभणी यांच्या संयुक्त विद्यमाने जागतिक महिला दिनाच्या निमित्ताने दि. ८ मार्च २०१९ रोजी वीर माता व वीर पत्नी यांचा गौरव सन्मान श्री शिवाजी अभियांत्रिकी महाविद्यालयाचे सभागृह येथे मोठ्या उत्साहात साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमासाठी अध्यक्ष म्हणून मा.डॉ.सौ. संध्याताई दूधगावकर (प्राचार्य तथा अध्यक्ष यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र,परभणी) तर प्रमुख पाहुणे म्हणून मा.सौ. भावनाताई नखाते (उपाध्यक्ष, जि.प.परभणी तथा महिला

व्यासपीठ प्रमुख विभागीय केंद्र परभणी) मा.सौ. विजयश्री पाथीकर, मा.प्रा. आनंद पाथीकर (प्राचार्य, श्री शिवाजी अभियांत्रिकी महाविद्यालय परभणी) मा. प्रमोद दलाल व मा.विष्णू वैरागड (समन्वयक, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, परभणी) यांच्या शुभ हस्ते परभणी जिल्ह्यातील वीर माता व वीर पत्नी यांचा शाल, श्रीफळ व साडीचोळी देऊन यथोचित गौरव करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा.स्वाती विभूते तर सूत्रसंचालन मयुरी जोशी व नेहा मुंडलिक यांनी केले व आभार प्रदर्शन प्रा.अपूर्वा रोकडे यांनी केले. या कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयीन युवक-युवती व कर्मचारी तसेच नागरिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. या सत्कार मूर्तीसाठी शाही भोजनाचे श्री शिवाजी अभियांत्रिकी महाविद्यालयातर्फे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमा दरम्यान शिवाजी अभियांत्रिकी महाविद्यालयातील युवतींनी देशभक्तीपर गीतांवर सुंदर नृत्य सादर केले व राष्ट्रगीताने कार्यक्रमाची सांगता करण्यात आली.

'यशवंत कृषक-कृषी सन्मान-२०१९'

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई-विभागीय केंद्र परभणी यांच्या वतीने दि. ४ मार्च रोजी परभणी-पाथरी महामार्गावरील रानमेवा मळा येथे 'कृषक-कृषी सन्मान २०१९' सोहळ्याचे आयोजन करण्यात आले होते. पुरस्काराचे मानकरी ठरलेले लोहगाव येथील सीताराम देशमुख हे एक कसदार शेतकरी म्हणून परिचित आहेत. त्यांनी प्रमाणित पाण्याचा वापर करून अंजीर फळाचे दर्जेदार उत्पादन काढले आहे. मा. श्री. सितारामजी देशमुख व सौ. वनमाला सी. देशमुख यांना 'कृषक-कृषी सन्मान २०१९' स्मृतिचिन्ह, मानाचे वस्त्र व रोख रक्कम ११,००० रु. देऊन गौरविण्यात आले. या कार्यक्रमाच्या सुरवातीस प्रा. अशोक जोंधळे यांनी 'मोठका पाणी' ही रचना सादर करून कार्यक्रमाची सुरुवात केली. हा कार्यक्रम शेती व काळ्यामातीचा सन्मान करणारा असल्यामुळे महाराष्ट्राचे ख्यातनाम कवी मा.प्रा.श्री.इंद्रजीत भालेराव यांनी 'माझ्या गावकडं, चाल माझ्या दोस्ता' ही रचना सादर केली.

या कार्यक्रमासाठी अध्यक्ष म्हणून मा.ना. डॉ.अशोक ढवण (कुलगुरु, व.ना.म.कृ.वि. परभणी) तर प्रमुख पाहुणे मा.डॉ.सौ. संध्याताई दूधगावकर (अध्यक्ष, वि. के. परभणी), मा.श्री. विजयरावजी कान्हेकर (सचिव, वि. के. परभणी), मा.श्री.इंद्रजीत भालेराव (महाराष्ट्राचे सुपरिचीत कवी तथा सल्लागार वि.के.परभणी), मा.श्री.सोपानराव अवचार (कृषी व्यासपीठाचे प्रमुख संयोजक), मा.सौ. भावनाताई नखाते (उपाध्यक्ष जि.प.परभणी) तसेच या कार्यक्रमासाठी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचे सन्माननीय सदस्य श्री.बाळासाहेब फुलारी, विलास पानखेडे, अनिल जैन, किरण सोनटके,

रमेश जाधवर, सुमंत वाघ, प्रमोद दलाल व विष्णू वैरागड उपस्थित होते. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन श्री. बबन आव्हाड यांनी केले तर आभार प्रदर्शन मा.विलास पानखेडे यांनी केले. या कार्यक्रमासाठी जिल्ह्यातील प्रतिष्ठित नागरिक व शेतकरी मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते.

पाथरी तालुक्यातील दिव्यांग व्यक्तींना

मोफत वैश्विक ओळखपत्रासाठी नोंदणी शिबिर

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र, परभणी तर्फे दि. २२ फेब्रुवारी २०१९ रोजी पंचायत समिती पाथरी ता.पाथरी जि. परभणी येथे 'दिव्यांगअस्मिता' अभियानांतर्गत पाथरी तालुक्यातील दिव्यांग व्यक्तींना मोफत वैश्विक ओळखपत्र वाटपासाठी नोंदणी शिबिर आयोजित करण्यात आले होते. या शिबिराच्या उद्घाटनाला मा.श्री. राजेश ढगे (सभापती पंचायत समिती, पाथरी) अध्यक्ष म्हणून तर प्रमुख पाहुणे मा.श्री. घुगे साहेब (गट विकास अधिकारी पंचायत समिती पाथरी) मा.श्री. तांगडे (उपसभापती, पंचायत समिती पाथरी) मा.श्री. गुंडरे साहेब (प्रशासन अधिकारी, पंचायत समिती पाथरी) तर प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून मा.श्री. आर. जी. गायकवाड (वै.सा.का.जि.स.क.जि.प.परभणी) व मा.श्री. विष्णू आर. वैरागड (समन्वयक, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र परभणी) मा. देवहर्षिग अप्पा देवडे (जिल्हा अध्यक्ष, प्रहार अपंग क्रांती आंदोलन, परभणी) व मा.संजय भोसले (टेक्निशियन प्रमुख कम्प्युटर ऑपरेटर जि.प. परभणी) यांच्या प्रमुख उपस्थितीत सात दिव्यांगांना प्रातिनिधिक स्वरूपात वैश्विक कार्ड वाटप करण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी पाथरी तालुक्यातील २७५ दिव्यांगांनी वैश्विक ओळख पत्रासाठी (UDID) नोंदणी केली. यावेळी मा.सौ. भावनाताई नखाते (उपाध्यक्ष, जि.प.परभणी तथा महिला व्यासपीठ प्रमुख, य.च.प्र.वि.केंद्र,परभणी) यांनी शुभेच्छा दिल्या. या कार्यक्रमासाठी पाथरी तालुक्यातील दिव्यांग संघटनेचे विविध पदाधिकारी व विशेष शाळेतील कर्मचारी या प्रसंगी मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते.

जिंतूर तालुक्यातील दिव्यांग व्यक्तींना मोफत

वैश्विक ओळखपत्रासाठी नोंदणी शिबिर..

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र परभणी यांच्यातर्फे दि. २१ फेब्रुवारी २०१९ रोजी पंचायत समिती जिंतूर ता. जिंतूर जि. परभणी येथे 'दिव्यांग अस्मिता' अभियानांतर्गत जिंतूर तालुक्यातील दिव्यांग व्यक्तींना मोफत वैश्विक ओळख पत्र वाटपासाठी नोंदणी शिबिर आयोजित करण्यात आले होते. या शिबिराच्या उद्घाटनाला मा.श्री. आर.जी. गायकवाड (वै.शा.का.जि.प.परभणी) अध्यक्ष म्हणून तर प्रमुख पाहुणे मा.श्री. विष्णू वैरागड (समन्वयक, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान-विभागीय केंद्र परभणी) मा.श्री. शेख साहेब (गट विकास अधिकारी, जिंतूर यांच्या प्रमुख उपस्थितीत दिव्यांगांना प्रातिनिधिक स्वरूपात वैश्विक कार्ड वाटप करण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी जिंतूर तालुक्यातील ३६५ दिव्यांगांनी

वैश्विक ओळख पत्रासाठी नोंदणी केली. या कार्यक्रमासाठी जिंतूर तालुक्यातील दिव्यांग संघटनेचे विविध पदाधिकारी व विशेष शाळेतील कर्मचारी मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते. या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन मा.श्री. ताटे सर (विशेष शिक्षक) तर आभार प्रदर्शन मा.श्री. अपूर्वा सर यांनी केले.

महिला आरोग्य तपासणी शिबिर

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई-विभागीय केन्द्र परभणी व आरोग्य विभाग जिल्हा परिषद परभणी यांच्या संयुक्त विद्यमाने महिला आरोग्य तपासणी शिबिर आज दि. २८/०१/२०१९ रोजी परभणी जिल्ह्यातील पिंगळी येथील ग्रामीण रुग्णालयात ग्रामीण भागातील महिलांचे आरोग्य तपासणी शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. या शिबिराच्या उद्घाटनाला अध्यक्ष म्हणून मा.सौ.संध्याताई दूधगावकर (अध्यक्ष, विभागीय केंद्र परभणी) तर उद्घाटक म्हणून मा.सौ. भावनाताई नखाते (उपाध्यक्ष तथा आरोग्य सभापती, जि.प.परभणी) या लाभल्या. या शिबिरास महिलांची आरोग्य तपासणी करण्यासाठी तज्ज्ञ डॉक्टर म्हणून मा. डॉ. स. मोबिन (वैद्यकीय अधिकारी, ग्रामीण रुग्णालय, पिंगळी) मा. डॉ. कच्छवे मंडम (स्त्री रोग तज्ज्ञ, परभणी) मा.डॉ. भालेराव (बाल रोग तज्ज्ञ, परभणी) यांनी शिबिरास आलेल्या महिलांचे हिमोग्लोबिन प्रमाण तसेच गरोदर माता, बालकांची तपासणी करून सल्ला व मार्गदर्शन केले. या प्रसंगी ५०० महिला व १०० बालकांची तपासणी करण्यात आली. या शिबिरास पिंगळी सर्कल मधील महिला, गरोदरमाता व बालके मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होती. शिबिरास यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र परभणीचे मा.विलासजी पानखेडे, मा.सुमंत वाघ व मा.प्रशांतजी दलाल यांनी सदिच्छा भेट दिली. शिबिर यशस्वी करण्यासाठी पिंगळी येथील आरोग्य केन्द्राच्या सर्व परिचारिका व कर्मचारी यांनी परिश्रम घेतले. सदर शिबिरास मा.विजयरावजी कान्हेकर व सर्व सन्माननीय सदस्यांनी शुभेच्छा दिल्या.

जागर माय-लेकीचा

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबईच्या परभणी विभागीय केंद्रातर्फे जागर माय-लेकीचा या कार्यक्रमाचे आयोजन ज्ञानोपासक महाविद्यालयात १४ जानेवारी रोजी ११ वाजता करण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी अध्यक्ष म्हणून मा. संध्याताई दूधगावकर (अध्यक्ष, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान-विभागीय केंद्र परभणी) असतील. तर प्रमुख पाहुणे म्हणून मा. विलासजी पानखेडे (कोषाध्यक्ष, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान-विभागीय केंद्र परभणी) हे असतील. मा.बाळासाहेब फुलारी, मा.किरण सोनटक्के, मा.सुमंत वाघ इत्यादी मान्यवर कार्यक्रमाला उपस्थित राहणार आहेत. या कार्यक्रमामध्ये समाजातील प्रतिष्ठित माय-लेकींचा विभागीय केंद्र परभणी तर्फे शाल, श्रीफळ व सन्मान चिन्ह देऊन गौरव करण्यात येणार आहे. कार्यक्रमाला अधिक संख्येने उपस्थित राहण्याचे आवाहन श्री. विष्णू व श्री. प्रमोद दलाल यांनी केले आहे.

दिव्यांग व्यक्तींसाठी युनिक आयडी कार्ड (स्वालंबन कार्ड) नोंदणी शिबिर

परभणी : यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई, अपंग हक्क विकास मंच, समाज कल्याण विभाग, जि. प. परभणी व महात्मा गांधी सेवा संघ परभणी संचालित अपंग पुनर्वसन केंद्र परभणी यांच्या संयुक्त विद्यमाने परभणी जिल्ह्यातील अपंग व्यक्तींसाठी स्वालंबन कार्ड/युनिक आयडी कार्डची ऑनलाईन नोंदणी शिबिराचे आयोजन करण्यात आले आहे. ८ सप्टेंबर रोजी जि. प. कन्या प्रशाला, स्टेशन रोड, परभणी येथे सकाळी ११ वाजल्या पासून ते सायंकाळी ४ पर्यंत ऑनलाईन नोंदणी करण्यात

येणार आहे. तरी कार्डसाठी लागणारे आवश्यक कागदपत्रे दिव्यांग ऑनलाईन प्रमाणपत्र, आधार कार्ड, सही/अंगठा, शाळा सोडल्याचा दाखला, रेशन कार्ड, फोटो इत्यादी कागदपत्रे घेवून उपस्थितीत रहावे असे आवाहन मा. जि. समाज कल्याण अधिकारी जि. प. परभणी. मा. श्री. आर. जी. गायकवाड (वै. सा. का. परभणी) आणि मा. श्री. विजय कान्हेकर (संचालक तथा सचिव म. गा. से. सं. परभणी) यांनी केले आहे. अधिक माहितीसाठी मा. श्री. विष्णू वैरागड संपर्क - ९८५०१४१४३१

विभागीय केंद्र, देवराष्ट्रे

कार्यवृत्त

कवीसंमेलन

मा. यशवंतराव चव्हाण जन्मघर स्मारक देवराष्ट्रे मध्ये दि. १२ मार्च २०१९ रोजी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान केंद्र-देवराष्ट्रे व यशवंतराव चव्हाण ग्रामविकास प्रबोधिनी यांच्या संयुक्त विद्यमाने कवी संमेलन आयोजित करण्यात आले होते. ज्येष्ठ कवी नारायण सुमंत, प्रभाकर साळेगावकर व सुरेशकुमार लोढे यांच्या उपस्थितीत हा कार्यक्रम पार पडला. प्रारंभी क्रांती कारखान्याचे अध्यक्ष मा. अरुणआण्णा लाड व उपस्थित मान्यवरांच्या हस्ते यशवंतराव चव्हाण यांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले, व विठामाता चव्हाण यांच्या पुतळ्यापासून जन्मघर स्मारकापर्यंत ग्रंथ दिंडी काढण्यात आली.

शेतकऱ्यांच्या वाढत्या आत्महत्या, दुष्काळामुळे पिण्याच्या पाण्यासाठी करावी लागणारी भटकंती, दोन पिढीतील वाढत जाणारे अंतर, दहशतवाद, भ्रष्टाचार, बोटारव शाई लावण्यापुरती उरलेली लोकशाही, निवडणुकीत लोकांची मते मिळण्यासाठी दिला जाणारा जाहीरनामा यासह विविध विषयांवर भाष्य करणाऱ्या कविता सादर करण्यात आल्या. राजेसाहेब कदम यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या यशवंत कवी संमेलनात

सामाजिक वेदनेचा हुंकार उमटला.

राजेसाहेब कदम यांनी म्हटले की 'शेतकरी आणि समस्या या एकाच नाण्याच्या जणू दोन बाजूच. समस्यांना कंटाळून शेतकरी आत्महत्या करतो आणि राजकारणी लोक त्या समस्यांवर उपाय शोधण्याऐवजी तो प्रेम प्रकरणांमुळे, व्यसनाधीनतेमुळे किंवा नपुसंकपणामुळे आत्महत्या करत असल्याचे जावई शोध लावतात. पुढाऱ्यांच्या या बालिश विधानांना त्यांनी कवितेतून जोरदार प्रतिउत्तर दिले. साळेगावकर यांनी 'काटा' या कवितेतून कापूस उत्पादक शेतकऱ्यांच्या व्यथा मांडल्या. कवी नारायण सुमंत यांनी राजकारणावर भाष्य करणारे 'राजकारण' हे विडंबन गीत सादर केले. सुरेशकुमार लोढे यांच्या 'योजनांचा पाऊस' या पाणी प्रश्नावरील सवाल जवाबाला श्रोत्यांनी उत्स्फूर्तपणे दाद दिली.

या कवी संमेलनास कडेगाव-खानापूर तालुका साहित्य परिषदेचे अध्यक्ष विश्वनाथ गायकवाड व क्रांतीसिंह नाना पाटील यांचे नातू सुभाष पाटील तसेच कडेगाव तालुक्यातील इतर मान्यवर उपस्थित होते. श्री. प्रदीप मोहिते आणि त्यांचे इतर सहकारी हे मा. यशवंतराव चव्हाण यांच्या देवराष्ट्रे येथील जन्मस्थळाचे काम पाहतात.

YASHWANTRAO CHAVAN PRATISHTHAN MAHARASHTRA MAHILA VYASPEETH

Website: www.ycpmumbai.com, www.ybchavanpratishthan.org • Email: ycpmww@gmail.com

CERTIFICATE COURSE

CO-OPERATIVE HOUSING SOCIETY MANAGMENT & GOVERNMENT DIPLOMA IN CO-OPERATION & ACCOUNTANTANCY

**For Managers-Managing Committee Members-Office Bearers-consultants-Accountants
EXCLUSIVE, ON DEMAND SATURDAY & SUNDAY BATCH**

- 16 Sessions, 6 hours each For just **Rs. 10,000/-** for CHSM
- 20 Sessions, 6 hours each for **Rs. 15000/-** for GDCA
- Past students of the course who have joined Co-operative Housing societies as Manger / Consultants are earning between 10k to 25k

Date: 1st Feburary2020 to 22nd March 2020 (CHSM)
1st February 2020 To 11th April 2020 (GDCA)

Days: Saturdays & Sundays

Time: 11:00 am to 5:00 pm

Venue: Y B Chavan Centre, Basement Hall, Gen. Jagannath
Bhosale Marg, Near Sachivalay Gymkhana, Mumbai - 21.

Training details: In English & Marathi with Power Point Presentation

Lectures by: Experts, Advocates in the field
Detail notes will be provided
More details on the website

For Admission

Contact: Sanjana Pawar Mobile No 8291416216
Office - 22045460, 22028598, Ext: 244
Between 11:00 am to 6:00 pm

YASHWANTRAO CHAVAN PRATISHTHAN

MKCL
Creating a Knowledge Lit World

नवीन

MS-CIT

आंतरराष्ट्रीय दर्जाचा परिपूर्ण कंप्यूटर कोर्स

या सुदृढित घडवा तुमचे करियर,
होऊया कंप्यूटरचे स्मार्ट यूझर!

नव्या युगात आम्ही विद्यार्थी प्रवेश घेऊ फक्त

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान

मध्येच

Windows 7

Office 2013

९५ लाखांहून अधिक लोकांना
कंप्यूटरचे 'स्मार्ट यूझर्स' बनविणारा कोर्स

Other
Courses

⇒ MS-Office

⇒ Web Designing

⇒ Advance Excel

⇒ DTP

⇒ Tally Expert

5th Floor, Y.B.Chavan Centre, Gen J.Bhosale Marg, Opp Mantralaya,
Nariman Point, Mumbai - 400 021.

Tel No : 022 - 22817975 / 22043617/19 / 9769256343

यशवंतराव चव्हाण राष्ट्रीय पुरस्कारप्राप्त मान्यवर

अ. नं.	वर्ष	पुरस्कार प्राप्त मान्यवराचे नाव
१	१९९५	प्राध्यापक मधु दंडवते
२	१९९६	श्री. बियांत सिंग- मरणोत्तर
३	१९९७	डॉ. सी. सुब्रमण्यम्
४	१९९८	श्रीमती इला भट
५	१९९९	श्रीमती आवाबाई वाडिया
६	२०००	श्री. सुंदरलाल बहुगुणा
७	२००१	डॉ. व्ही. कुरियन
८	२००२	डॉ. जयंत नारळीकर
९	२००३	श्री. आर. के. लक्ष्मण
१०	२००४	न्या. व्ही.आर. कृष्णा अय्यर
११	२००५	श्री. सॅम पित्रोदा
१२	२००६	श्री. नारायण मूर्ती व सौ. सुधा मूर्ती
१३	२००७	श्री. आर. के पचौरी व श्रीमती सरोज पचौरी
१४	२००८	इस्त्रो - (इंडियन स्पेस रिसर्च ऑर्गनायझेशन)
१५	२००९	प्रो. यश पाल
१६	२०१०	श्रीमती महाश्वेता देवी
१७	२०११	एअर चीफ मार्शल श्री. अर्जुनसिंग
१८	२०१२	डॉ. ई. श्रीधरन
१९	२०१३	श्री. झुबिन मेहता
२०	२०१४	श्री. रतन टाटा
२१	२०१५	डॉ. विजय केळकर
२२	२०१६	श्री. नंदन निलेकणी
२३	२०१७	डॉ. एम. एम. शर्मा
२४	२०१८	डॉ. रघुराम राजन

यशवंतराव चव्हाण राज्य पारितोषिक पुरस्कारप्राप्त मान्यवर

सन	पारितोषिक विजेता	पारितोषिक
१९९०	मा. तात्यासाहेब कोरे	कृषी-औद्योगिक समाजरचना पारितोषिक
१९९१	मा. बाबा आढाव	सामाजिक एकात्मता पारितोषिक
१९९२	मा. विजय बोराडे	ग्रामीण विकास पारितोषिक
१९९३	मा. नारायण सुर्वे	मराठी साहित्य-संस्कृती पारितोषिक
१९९४	मा. आप्पासाहेब चमणकर	कृषी-औद्योगिक समाजरचना पारितोषिक
१९९६	श्रीमती शांताबाई दाणी	सामाजिक एकात्मता पारितोषिक
१९९६	मा. अरूण निकम	ग्रामीण विकास पारितोषिक
१९९७	मा. शंकरराव खरात	मराठी साहित्य-संस्कृती पारितोषिक
१९९८	डॉ. जयंतराव पाटील	कृषी-औद्योगिक समाजरचना पारितोषिक
१९९९	मा. दादासाहेब रुपवते	सामाजिक एकात्मता पारितोषिक
२०००	सर्च-शोधग्राम, गडचिरोली	ग्रामीण विकास पारितोषिक
२००१	कवयित्री शांता शेळके	मराठी साहित्य-संस्कृती पारितोषिक
२००२	'प्रयोग' परिवार	कृषी-औद्योगिक समाजरचना पारितोषिक
२००३	डॉ. यु. म. पठाण	सामाजिक एकात्मता पारितोषिक
२००४	डॉ. चित्रा नाईक	ग्रामीण विकास/आर्थिक-सामाजिक विकास पारितोषिक
२००५	पं. भीमसेन जोशी	मराठी साहित्य-संस्कृती/कला, क्रीडा पारितोषिक
२००६	श्री. भंवरलाल जैन	कृषी-औद्योगिक समाजरचना/व्यवस्था प्रशासन पारितोषिक
२००७	श्री. अनिल काकोडकर	सामाजिक एकात्मता विज्ञान-तंत्रज्ञान पारितोषिक
२००८	प्राचार्या लीला पाटील	ग्रामीण विकास/आर्थिक-सामाजिक विकास पारितोषिक
२००९	श्रीमती किशोरी आमोणकर	मराठी साहित्य-संस्कृती/कला, क्रीडा पारितोषिक
२०१०	श्री. सा. रे. पाटील	कृषी-औद्योगिक समाजरचना/ व्यवस्था प्रशासन पारितोषिक
२०११	मराठी विज्ञान परिषद, मुंबई	सामाजिक एकात्मता विज्ञान-तंत्रज्ञान पारितोषिक
२०१२	मातृमंदिर, देवरुख, रत्नागिरी	ग्रामीण विकास/आर्थिक-सामाजिक विकास पारितोषिक
२०१३	मा. श्री. गोविंदराव तळवलकर	मराठी साहित्य संस्कृती/कला, क्रीडा पारितोषिक
२०१४	मा. श्री. शरद जोशी	कृषी-औद्योगिक समाजरचना/व्यवस्था प्रशासन पारितोषिक
२०१५	श्रीमती अरुनिमा सिन्हा	मराठी साहित्य-संस्कृती/कला, क्रीडा पारितोषिक
२०१६	श्री. प्रतापशेठ साळुंखे	ग्रामीण विकास/आर्थिक सामाजिक विकास पारितोषिक
२०१७	श्री. भुजंगराव कुलकर्णी	कृषी औद्योगिक समाज रचना/व्यवस्थापन प्रशासन पारितोषिक
२०१८	विदर्भ संशोधन मंडळ, नागपूर	मराठी साहित्य-संस्कृती/कला, क्रीडा पारितोषिक
२०१९	प्रा. एन. डी. पाटील	ग्रामीण विकास/आर्थिक सामाजिक विकास पारितोषिक

प्रतिष्ठानची विक्रीसाठी असलेली प्रकाशने

१. यशवंतराव चव्हाण : विधिमंडळातील निवडक मराठी भाषणे : भाग १ - संकलन : डॉ व्ही जी खोबरेकर	२५०.००
२. वाय. बी. चव्हाण : सिलेक्टेड स्पीचेस - विधिमंडळ - भाग २ - संकलन : डॉ. व्ही. जी. खोबरेकर	२५०.००
३. सिलेक्टेड स्पीचेस इन पार्लमेंट - वाय. बी. चव्हाण - खंड १ ते ४ संपादक : राम प्रधान (प्रत्येकी २५०.००)	
४. यशवंतराव चव्हाण यांचे मौलिक विचार संकलन - ना. धों. महानोर	१.००
५. सह्याद्रीचे वारे - यशवंतराव चव्हाण	२५०.००
६. म. जोतिबा फुले यांचे निवडक विचार संकलन - प्रा. गजमल माळी	१२.००
७. बेकारी निर्मूलनातून ग्रामीण विकास - संपादक - वि. स. पागे	३५.००
८. महाराष्ट्रातील दुष्काळ आणि जलसंपत्तीचे नियोजन - संपादन : अण्णासाहेब शिंदे	२००.००
९. महाराष्ट्र : एक दृष्टिकोन (शरदराव पवार भाषणसंग्रह) संपादन : दादासाहेब रुपवते	७५.००
१०. पंचायत राज, जिल्हा नियोजन आणि ग्रामीण विकास-संपादन : पी. बी. पाटील	१००.००
११. नवभारत : परिवर्तनाची दिशा - संपादन : पी. बी. पाटील	
१२. विमुक्तायन : महाराष्ट्रातील विमुक्त जमाती : चिकित्सक अभ्यास-संशोधक / लेखक - लक्ष्मण माने	२५०.००
१३. महिलासंबंधीचे धोरण : स्वयंसिद्धतेकडे वाटचाल - डॉ. नीलम गोन्हे	१५.००
१४. यशवंतराव चव्हाण (चरित्र) - लेखक - अनंतराव पाटील	८०.००
१५. शब्दाचे सामर्थ्य - संपादन : राम प्रधान	३७५.००
१६. महाराष्ट्राची चार दशकांतील वाटचाल : एक आढावा (इंग्रजी) (यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई व महाराष्ट्र आर्थिक विकास मंडळ यांचे संयुक्त प्रकाशन)	२५०.००
१७. बाउंटीफुल बनियान - डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील चरित्र - खंड ४ (इंग्रजी) बॅ. पी. जी. पाटील	८००.००
१८. ज्येष्ठ नागरिकांसाठी पुस्तिका	३५.००
१९. अर्जिठा - (काव्यसंग्रह) लेखक : ना. धों. महानोर (इंग्रजी)	१५०.००
२०. 'ई'बुक (मराठी/इंग्रजी) (यशवंत साहित्य / फोटो)	१५०.००
२१. न्यायालयीन व्यवहार आणि मराठी भाषा	४००.००
२२. शैक्षणिक गुणवत्ता : आव्हान आणि आवाहन - डॉ. वसंत काळपांडे	२००.००
२३. हवामान बदल आणि महाराष्ट्र	५०.००
२४. उपक्रम : वेचक-वेधक - डॉ. वसंत काळपांडे	१००.००
२५. स्त्रीरत्न सावित्रीबाई फुले - श्रीनिवास भालेराव	२०.००
२६. स्त्रियांचे कायदे, आरोग्य आणि योजना - सुप्रिया सुळे	२०.००
२७. संवादिनी - सुप्रिया सुळे	२०.००
२८. शाळांचे प्रगतिपुस्तक-डॉ. वसंत काळपांडे, बसंती राँय, शुभदा चौकर	२००.००

२९. Yashwantrao Chavhan : an Autobiography	३९५.००
३०. यशवंतराव चव्हाण (आत्मचरित्र) - कृष्णाकाठ	३००.००
३१. यशवंतराव चव्हाण : व्यक्तिमत्त्व आणि कर्तृत्व	५००.००
३२. शिक्षणवृत्ती - डॉ. कुमुद बन्सल	२००.००
३३. शिक्षणकट्टा - बसंती रॉय	२००.००
३४. वाटचाल ई-शिक्षणाची - बसंती रॉय	२००.००
३५. हवामान बदलास आमचे उत्तर	१००.००
३६. विचारसूत्रे - संपादन : पद्मभूषण देशपांडे	२००.००
३७. पाणीबाणी - प्रभाकर साळगावकर	१६०.००
३८. पर्व : प्रगतीचे परिवर्तनाचे - पद्मभूषण देशपांडे (मराठीबरोबरच हिंदी, इंग्रजी, ऊर्दूतही उपलब्ध) खाजगी वितरणासाठी	
३९. Whats App चर्चा- शिक्षण विकासाच्या - संपादक : माधव सूर्यवंशी, नितीन खंडागळे, किशोर भागवत	२००.००
४०. सेमी इंग्रजी - का आणि कसे ?	२००.००

- डीव्हीडी व ऑडीओ कॅसेट्स
- १. मी एस. एम. : एस. एम. जोशी यांचा जीवनपट
- २. तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी : तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी यांचा जीवनपट
- ३. प्रवासी पक्षी : सुप्रसिद्ध साहित्यिक कुसुमाग्रज यांचा जीवनपट
- ४. पु. ल. वृत्तान्त : पु. ल. देशपांडे यांचा जीवनपट
- वरील चारही व्हिडिओ कॅसेट्सची निर्मिती दिग्दर्शक डॉ. जब्बार पटेल यांची
- ५. कॉ. केशवराव जेधे : कॉ. केशवराव जेधे यांचा जीवनपट, दिग्दर्शक - श्री. राम गबाले
- ६. येस, आय अॅम कम्युनिस्ट : कॉ. श्रीपाद अमृत डांगे यांच्या जीवनावरील अनुबोधपट, दिग्दर्शक : विनय नेवाळकर
- ७. 'बशर नवाज : ख्वाब, जिंदगी और मै' माहितीपट, दिग्दर्शक - जयप्रद देसाई
- ८. 'जागर हा जाणिवांचा....' लघुपट, दिग्दर्शक - चंद्रकांत कुलकर्णी
- ९. 'कृष्णाकाठ' : ऑडीओ सी. डी. (ध्वनिमुद्रिका)

चित्रपट

- यशवंतराव चव्हाण... बखर एका वादळाची : दिग्दर्शक - जब्बार पटेल

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई निर्मित संकेतस्थळे

- यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचे संकेतस्थळ - <http://ybachavanpratishthan.org/>
- यशवंतराव चव्हाण यांचे समग्र संदर्भ साहित्य - <http://ybachavan.in>
- धर्मानंद कोसंबी यांचे समग्र साहित्य - <http://dharmanandkosambi.com/>
- केतकरकृत महाराष्ट्रीय ज्ञानकोश - <http://ketkardnyankosh.com/>
- महर्षि विठ्ठल रामजी शिंदे समग्र साहित्य - <http://virashinde.com/>
- इतिहासाचार्य वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळाकडे उपलब्ध दुर्मिळ कागदपत्रांचे डिजिटायझेशन - <http://vkrajwade.com>

अख्खं गाव पाण्याने वेढलेले.. हजारो घरे पाण्यात..
दुसऱ्या तिसऱ्या मजल्यावर लोक अडकलेली.. अशा गावात पुर ओसल्यानंतर वडलेली घरे..
वाहुन गेलेला संसार.. साचलेला चिखल.. यावर मात करुन परत उभारी घेणाऱ्या

पुरग्रस्त कुटूंबांना मदतीचा हात

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई
आयोजित

कोल्हापूर-सांगली-सातारा पूरग्रस्त सहायता उपक्रम

- मुंबई, नवी मुंबई, ठाणे, बदलापूर, औरंगाबाद, परभणी, हिंगोली येथील नागरिकांना आवाहन करून मिळालेली मदत थेट पूरग्रस्तांना.
- औरंगाबाद विभागाकडून कुटुंबाला लागणाऱ्या अत्यावश्यक वस्तूंचे परिपूर्ण कीट पूरग्रस्तांना घरोघरी वाटप.
- शाळेकरी मुलांना शालेय साहित्याचे वाटप

मुंबई : मदत साहित्याचा ट्रक रवाना करताना मा. खा. सौ. सुप्रियाताई सुळे व प्रतिष्ठानचे सरचिटणीस मा. श. गं. काळे, इतर पदाधिकारी व कार्यकर्ते.

औरंगाबाद : मदत साहित्याचा तीन ट्रक रवाना करताना औरंगाबाद विभागीय केंद्राचे अध्यक्ष मा. अंकुशराव कदम, इतर पदाधिकारी व कार्यकर्ते.

परभणी : मदत साहित्य जमा करताना परभणी विभागीय केंद्राचे पदाधिकारी व कार्यकर्ते.

महापुरात अडकलेल्या आपल्या लोकांना मदतीचा हात...

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई
नवमहाराष्ट्र युवा अभियान
आयोजित

यशवंत
शब्दगौरव
महाविद्यालयीन
वक्तृत्व स्पर्धा
२०१९

- | महाराष्ट्रातून ८०० विद्यार्थ्यांचा सहभाग
- | ९ ठिकाणी विभागीय फेरीचे आयोजन
- | मुंबई येथे अंतिम फेरी संपन्न

औरंगाबाद

नाशिक

मुंबई

पुणे

कोल्हापूर

रत्नागिरी

नांदेड

अमरावती

नागपूर

अंतिम फेरी : मुंबई

यशवंत शब्दगौरव वक्तृत्व स्पर्धेच्या महाअंतिम फेरीतील प्रथम पुरस्कार नागपूर येथील अभिजित अनिल खोडके याला प्रदान करताना मा. खा. सौ. सुप्रियाताई सुळे, प्रतिष्ठानचे सरचिटणीस मा. श. गं. काळे व इतर पदाधिकारी